

รายงานการเข้าร่วมประชุม

สหพันธ์ระหว่างประเทศ
ว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด
ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2568

INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY
ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS (IFLA)

IFLA 2025

World Library and Information Congress
89th IFLA General Conference and Assembly

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการเข้าร่วมประชุม
สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด
(International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA))
และส่วนห้องสมุดและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภา
(IFLA Section on Library and Research Services for Parliaments (IFLAPARL))
ณ กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน
ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2568

รายงานการเข้าร่วมประชุม
สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด
(International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA))
และส่วนห้องสมุดและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภา
(IFLA Section on Library and Research Services for Parliaments (IFLAPARL))
ณ กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน
ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2568

จัดทำโดย

นายณัฐฤกษ์ วงศ์เจริญ	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางสาวบุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวณิชชา สอนดี	บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ กลุ่มงานห้องสมุด
นางสาวนราภัทร เพชรมณี	บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวนริศรา เพชรพนาภรณ์	บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวธัญญา ศรีสุขดี	วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ
นายสุทธิศักดิ์ ตัสโต	วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ
นายอุดมศักดิ์ โกสิทธิ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานห้องสมุด
นางสาววัลยา พุ่มต้นวงศ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

หน่วยงาน

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ออกแบบปก/รูปเล่ม

นางสาวนภสร คำใส

นางสาวกัลยกร อิมสาย

ปีที่พิมพ์

พฤษภาคม 2569

พิมพ์ครั้งที่

ครั้งที่ 1 จำนวนพิมพ์ 1 เล่ม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions: IFLA) ประจำปี 2568 ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2568 ณ กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างห้องสมุดนานาชาติ การกำหนดมาตรฐานสากลของห้องสมุด การบริการคั่นคว่ำ การส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และระหว่างห้องสมุด รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาหอสมุดรัฐสภาไทยให้ทัดเทียมนานาชาติและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกรัฐสภา ภายใต้หัวข้อ “การรวมพลังแห่งความรู้ สร้างอนาคต” ผลจากการประชุมพบว่า ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ต้องปรับตัวเพื่อให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปรับบทบาทไปสู่ศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และกลไกสนับสนุนประชาธิปไตย ความเท่าเทียมทั่วถึง และความยั่งยืนของสังคม โดยบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับภารกิจในทุกมิติ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มิใช่เพียงทางเลือก แต่เป็น “ความจำเป็นเร่งด่วน” ที่ห้องสมุดและสถาบันให้บริการสารสนเทศต้องเร่งปรับตัวเพื่อรักษาบทบาทในการเป็น “ผู้พิทักษ์ข้อมูลที่เชื่อถือได้” และสนับสนุนความเป็นประชาธิปไตย ท่ามกลางกระแสข้อมูลมหาศาล การบูรณาการ AI เข้ากับงานห้องสมุดไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อทดแทนบุคลากร แต่เพื่อยกระดับศักยภาพให้บรรณารักษ์และผู้ให้บริการสารสนเทศก้าวสู่การเป็น “ผู้นำด้านความรู้ดิจิทัล” ที่สามารถจัดการวิกฤตความรู้และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและกฎหมายได้อย่างแม่นยำ ดังนั้น เพื่อให้หอสมุดรัฐสภาเติบโตอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการพัฒนาใน 4 มิติหลัก ดังนี้

1. การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างมียุทธศาสตร์และจริยธรรม
 - เปลี่ยนบทบาท AI เป็นผู้ช่วย โดยใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสืบค้น ไม่ใช่แค่เครื่องมือตอบคำถามสำเร็จรูป เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ของผู้ใช้
 - กำหนดกรอบธรรมาภิบาล โดยต้องมีนโยบายกำกับดูแล AI ที่โปร่งใส ตรวจสอบแหล่งที่มาได้ (Explainable AI) และป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์หรืออคติทางข้อมูล
 - เริ่มดำเนินการโดยใช้แนวทาง 5 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์ จัดลำดับความสำคัญ ทดลองใช้ (Pilot) พัฒนาทักษะคน และสร้างกรอบการกำกับดูแลเพื่อกำหนดวิธีการใช้งาน AI ภายในองค์กร ให้มีความโปร่งใส ปลอดภัย และมีความรับผิดชอบ
2. การยกระดับทักษะบุคลากร (Reskilling & Upskilling)
 - พัฒนาทักษะแห่งอนาคต บรรณารักษ์ต้องมีทักษะใหม่ เช่น การเขียนโปรแกรมพื้นฐาน ความเข้าใจ AI (AI Literacy) การกำกับดูแลข้อมูลอย่างมีความรับผิดชอบและการใช้ AI อย่างมีจริยธรรม รวมถึงการจัดการโครงการ
 - การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากร (Training and Upskilling) ต้องให้ความรู้ด้าน AI อย่างครอบคลุมแก่บุคลากรทุกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ ผู้บริหารระดับกลาง ไปจนถึงผู้นำองค์กร เพื่อให้มีความเข้าใจและมีทักษะที่พร้อมรับมือกับเทคโนโลยีสมัยใหม่
 - ผู้บริหารต้องมีความกล้าทดลอง ยืดหยุ่น และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ทีมงาน

3. การขับเคลื่อนบทบาททางสังคมและสิทธิทางปัญญา

- ในยุคที่มีข้อมูลเท็จ (Disinformation) ห้องสมุดต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่ให้ข้อมูลถูกต้องและตรวจสอบได้

- ผลักดันสิทธิทางดิจิทัล ต่อรองเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์และการเข้าถึง e-book เพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการยืมคืนดิจิทัลได้อย่างเป็นธรรม ไม่ถูกจำกัดโดยสัญญาทางการค้า

4. การสร้างการมีส่วนร่วมและนวัตกรรมบริการ

- การเป็นศูนย์กลางชุมชน (Community Hub) พัฒนาโครงการที่ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การทำประวัติศาสตร์บอกเล่า หรือโครงการและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประชาชน

- บริการเชิงรุก ใช้ AI วิเคราะห์ความต้องการผู้ใช้เพื่อนำเสนอบริการแบบเฉพาะบุคคล (Personalized) และสนับสนุนงานวิจัยเชิงลึกได้รวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อก้าวต่อไป

1. พลิกโฉมบริการด้วย Generative AI สนับสนุนให้หน่วยงานนำมาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการทำงานประจำวัน เช่น การสรุปเอกสารร่างกฎหมาย การร่างบทความประชาสัมพันธ์ หรือการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการตอบสนองฝ่ายนิติบัญญัติ

2. รักษาดุลยภาพระหว่าง “เทคโนโลยี” และ “มนุษย์” (Human-in-the-loop) แม้ AI จะทำงานได้รวดเร็ว แต่ “มนุษย์” ต้องเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย โดยเฉพาะในงานวิจัยทางกฎหมายและประวัติศาสตร์ เพื่อรักษาความถูกต้อง แม่นยำ และจริยธรรมทางวิชาการ

3. ผลักดันบทบาท “พื้นที่กลางทางความรู้” (Knowledge Hub) ห้องสมุดต้องเป็นผู้นำในการรวบรวมและจัดเก็บ “ประวัติศาสตร์บอกเล่า” (Oral History) และข้อมูลทางนิติบัญญัติให้เป็นระบบดิจิทัล เพื่อใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ Big Data ในอนาคต ตามแนวทางขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) และโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าของ European Centre for Parliamentary Research and Documentation: ECPRD)

หอสมุดรัฐสภาไทยกับบทบาทในการศึกษาเรียนรู้ และนำปัญญาประดิษฐ์มาเป็นเครื่องมือในการทำงาน

อนาคตของหอสมุดรัฐสภาในการนำเทคโนโลยี AI มาเป็นเครื่องมือในการทำงาน AI จะสามารถเปลี่ยนภาระงานที่ซ้ำซ้อนให้เป็นโอกาสในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการที่เข้าถึงประชาชนได้กว้างขวางและเท่าเทียมยิ่งขึ้น ในส่วนของหอสมุดรัฐสภาไทยในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ได้ตระหนักให้มีความสำคัญและริเริ่มนำเทคโนโลยี Generative AI มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกมิติ พร้อมทั้งส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพและสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น อันนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการสนับสนุนงานด้านวิชาการแก่สมาชิกรัฐสภา ให้มีความรวดเร็ว ทันสมัย พัฒนาสื่อมัลติมีเดียที่มีความน่าสนใจ และมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เรียนรู้และปฏิบัติงานเกิดความเชี่ยวชาญจนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ เรียกว่า แนวทาง “เรียน ทำ สอน” (Learn-Do-Teach) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

คำนำ

สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด หรือ International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) เป็นองค์การอิสระระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น การวิจัย และการพัฒนาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศและระหว่างห้องสมุด

ปัจจุบันสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดมีสมาชิกจากสถาบันต่าง ๆ มากกว่า 150 ประเทศทั่วโลก และได้จัดให้มีการประชุมวิชาการเป็นประจำในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี โดยในปี 2568 ได้มีการประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions: IFLA) และส่วนห้องสมุดและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภา (IFLA Section on Library and Research Services for Parliaments: IFLAPARL) ณ กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2568

หอสมุดรัฐสภาในฐานะเป็นสมาชิกของ IFLA ได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อแบ่งปันองค์ความรู้ นวัตกรรม และแนวทางการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการบริการของห้องสมุดในยุคดิจิทัลมาโดยตลอด โดยในปี 2567 ได้รับคัดเลือกให้นำเสนอโครงการ "Enhancing Digital Services through Public Participation: The National Assembly Library Volunteer Project - "Hack into the Intent of Constitution 2017 Activity" ในที่ประชุม IFLAPARL ณ อาคารวุฒิสภา ราชอาณาจักรสเปน ในส่วนของการประชุมในปี 2568 นี้ ได้รับคัดเลือกให้ไปนำเสนอโปสเตอร์แบบอย่างที่เป็นเลิศในการทำงานของหอสมุดรัฐสภาไทย เรื่อง "LIRT go Live: How LIRT's Credibility Enhances Mass Media" (LIRT ในหน้าสื่อ: ความน่าเชื่อถือของ LIRT ช่วยยกระดับสื่อมวลชนอย่างไร) การเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนการทำงานด้านการนำ Generative AI มาใช้ในการจัดทำบริการ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของหอสมุดรัฐสภาในการเป็นพื้นที่เปิดในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากการแลกเปลี่ยนการทำงานของหอสมุดรัฐสภาไทยกับหอสมุดรัฐสภาต่างประเทศแล้ว ยังได้เรียนรู้การทำงานและความท้าทายใหม่ ๆ จากห้องสมุดอื่นจากทั่วโลก โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้าสู่กระบวนการดำเนินงานของรัฐสภา ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เพื่อพัฒนาการให้บริการข้อมูลที่เท่าเทียมและทั่วถึง การให้ความสำคัญกับมาตรฐานและลิขสิทธิ์ ตลอดจนแนวทางการจัดเก็บ อนุรักษ์และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศ

คณะผู้จัดทำได้สรุปสาระสำคัญที่ได้เข้าร่วมการประชุม รวมถึงแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะการประชุมดังกล่าว โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร บรรณารักษ์ นักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปเป็นแนวทางกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เพื่อยกระดับห้องสมุด พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ ให้พร้อมรับมือกับอนาคต และเป็นที่ยังทางปัญญาที่เชื่อถือได้ของสังคมต่อไป

ผู้จัดทำ

พฤษภาคม 2569

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
Program	
- Opening Ceremony IFLA ครั้งที่ 89	2
- Libraries and Post Offices: Two Global Infrastructures Uniting for Digital Inclusion	6
- Future-Ready Libraries: Integrating AI in Information Literacy	8
- School Librarians AI Literacy, Engagement and Readiness in a Global Context: Navigating Ethical AI Leadership	10
- Research on the Artificial Intelligence Literacy Framework for Librarians	11
- Exploratory AI in Practice: Teaching Information Literacy with Conversational Search	13
- Building the Future Together to Support the SDGs: Collaboration Beyond Library Borders	15
- A future for our past: WIPO Toolkit on Preservation	17
- Influence of Open Science in Scholarly Communication: Practical Actions for Librarians and other Information Professionals	19
- National Library and Archives of Iran Research Festival; Facilitator of Scientific Communication in Realizing Open Science	22
- Caring is Sharing: Public History and Library Practices for Scholarly Communication and Audience Engagement	25
- Reimagining Open Access: a Diverse Approach from Australia	27
- Inspiring Ideas from the Emerald Isle: An overview of Open Science and Scholarship Initiatives in Ireland	29
- Café Connections: Wellness, Mugs, & Meaningful Conversations	32
- Become a Climate Empowerment Champion	34
- Reimagine Continuing Professional Development for Sustainable Futures	36
- Digital Literacy and Crowdsourcing: Tackling Descriptive and Algorithmic Bias through Doing	37
- Beyond Awareness: Managing Workforce-Related AI Risks in The National Library and Archives of Iran (NLI). Using Importance-Performance Analysis (IPA)	39
- Successful Strategies for Library Advocacy & Financial Sustainability	42
- Reliable Data, Stronger Libraries: Universal Bibliographic Control for the Future	44
- From Universal Bibliographic Control to Open Access: Tracing IFLA's Legacy in Global Knowledge Sharing	46
- Leveraging Publisher Metadata for Universal Bibliographic Control	48

- From Granthagar to Global: Reimagining Universal Bibliographic Control Through India's National Library and RRRLF Network	50
- Enhancing Inclusive Bibliographic Data: A Study of Disability Terminology in the Subject Headings of the National Library of Indonesia	52
- UBC in LIS Education in the Arab World: Rethinking Curricula for AI-Driven Metadata Ecosystems	55
- Uniting Knowledge by Tasting the Past: What Culinary Collections Reveal about Local History and Culture	56
- Collaboration and Preservation of Traditional Food in Abu Dhabi	57
- Media Behavior and News Consumption in the Age of AI and Digitalization	58
- Information War in the Age of AI	58
- Virtual Service in Library as a Hub of Information Openness: A Digital Strategy to Combat Misinformation in the AI Era	60
- Research on the Artificial Intelligence Literacy Framework for Librarians	62
- Swipe, Watch, Believe? Gen Z News Consumption Trends and the Role of Libraries in Promoting Critical Engagement in Pakistan	64
- A Multi-Agent Debate Approach Based on Large Language Models for Scientific and Technological Misinformation Detection	66
- Building a Sustainable Future for Resource Sharing in a Changing World	67
- Standards Matter: Building a Sustainable Future for Information	70
- The 2025 IFLA Green Library Award Ceremony	73
- Libraries as Springboard in National Development: Opportunities and Challenges	75
- The Main Priorities and Directions of Creating a Library Ecosystem in Kazakhstan	76
- Beyond the Shelves: How Librarian Productivity Fuels National Progress	77
- Art and Bibliography in Digital Dialogue	79
- Navigating the Future: A Beginner's Guide to AI Tools for Professional and Academic	83
- IFLA Strategy Session - into our 2nd Century	85
- Issues and successes related to LGBTQ+ services in libraries	87
- Mainstreaming Futures Thinking	89
- LIS and Ethical AI: Deliberations on Research, Scholarly Publishing, Teaching	91
- Developing a Responsive and Ethical AI Culture in Higher Education	93
- Strategic planning to adopt (ethical) AI in libraries and information centers	95
- Libraries Supporting Democracy	97
- Regional Engagement, Global Impact: Connecting with UNESCO Regional Office in Almaty	99
- IFLA President's Session: Stronger, Bolder, Together	102

- Knowledge Café – Libraries as Incubators for Civil Society: Strengthening Trust, Democracy, and the Future 104

Keynote Session

- Towards Culturally Anchored Futures: The Role of Libraries in Building a Common Knowledge Base for Plural Futures 106
- Navigating Copyright Considerations: Contemporary Developments and Implications for Libraries 108
- Knowledge Café: Uniting Colleagues in Building Our Future 111
- Building Future Resilience: Leveraging Library Resources for Global and Disaster Health 113
- Building, Sustainability and Preservation 115
- Stronger Voices, Better Laws: Knowledge Rights 21 Update 117
- Collecting in a Digital World: Inclusivity and Sustainability 120
- What have We Learned from Library-Led AI Literacy 125
- Towards a Common Understanding of Documentary Heritage 128
- Reimagining Library Services: Updating the Multicultural Communities Guidelines 130
- Meet with Metadata 132
- Technology for All: Prioritizing Digital Inclusion and Equity in Technology 135
- Documenting Library Association Histories through Oral History and Born-Digital Archives 142

Poster Session

- LIRT go Live: How LIRT's Credibility Enhances Mass Media 144

IFLAPARL 39th Satellite Meeting

- Opening of the Conference 148
- Chair of the Section Presentation 152
- Fostering Collaboration and Innovation: Building Skills for the Future of Parliamentary Libraries and Research Services 153
- First Session: Presentations from Hosts / Local Institutions 155
- AI tools in the NU Library 156
- The Processes and Challenges in Preparing Research for Policy-Makers in Central Asia: the Experience of a Local Community of Researchers 158
- The Current State of Parliamentarism in Kazakhstan and the Use of Evidence for Decision- Making, Legislation, and Oversight 159
- Strengthening Cooperation and Innovation through the School of Analytics Project within the Framework of the Development Strategy of the Zhogorku Kenesh of the Kyrgyz Republic until 2027 161
- Innovating Parliamentary Research: New Trends and Practices from the National Assembly Research Service of Korea (NARS) 162
- Implementing Quality Assurance in Parliamentary Library Services: A Case Study from the Bibliothèque de l'Assemblée nationale du Québec 164

- When Parliament Speaks: Oral History Initiatives Within the ECPRD Network	165
- AI Workshop	168
- The AI for Her learning experience	171
- Web Scraping Smarter Data Gathering	173
- Artificial Intelligence in Today’s Parliament	175
- Integration of AI in Parliaments	176
- Open Standing Committee Business Meeting	178
- Round Table Presentations and Discussion on Skills Building in Parliamentary Libraries and Research Services	182
การศึกษาดูงาน	
- Maqsut Narikbayev University Library	190
- National Museum of the Republic of Kazakhstan	193
แนวคิดการพัฒนาบริการของหอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑ์รัฐสภา	198
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ที่เดินทางไปร่วมประชุม	
ภาคผนวก ข กำหนดการประชุม	

การประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด
(IFLA World Library and Information Congress) ครั้งที่ 89
ระหว่างวันที่ 18-22 สิงหาคม 2568 ณ กรุงอัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน

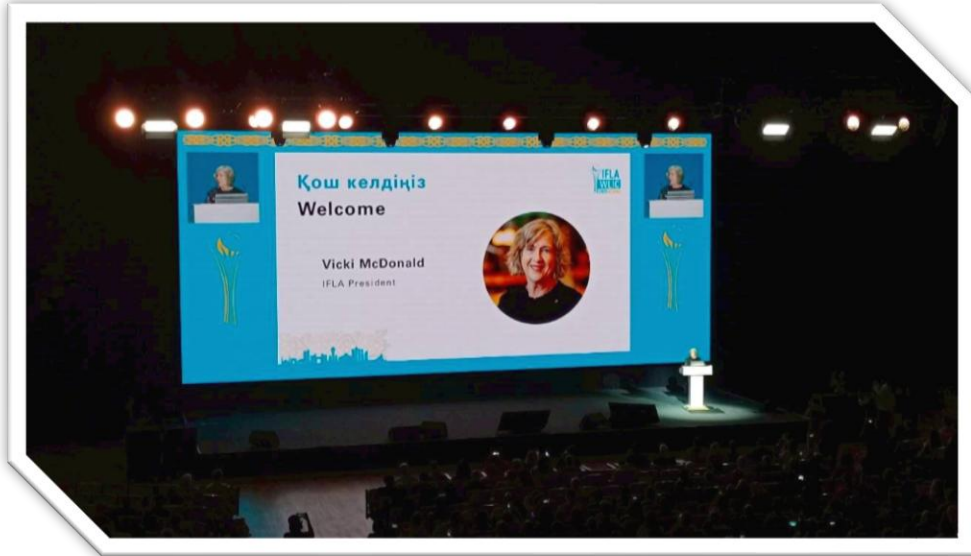

Opening Ceremony
พิธีเปิดการประชุม IFLA ครั้งที่ 89
Vicki McDonald, IFLA President 2023-2025

พิธีเปิดการประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศ ว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (IFLA World Library and Information Congress) ครั้งที่ 89 จัดขึ้น ณ ศูนย์ประชุม QAZEXPO Congress Center กรุงฮัสตานา สาธารณรัฐคาซัคสถาน พิธีเปิดเริ่มต้นด้วยคำกล่าวต้อนรับจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และการอุดมศึกษาของคาซัคสถานซึ่งเน้นบทบาทของห้องสมุดในฐานะแหล่งความรู้ วัฒนธรรม และฐานทุนทางปัญญาของประเทศ พร้อมย้ำว่ามหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องยกระดับบริการสารสนเทศและห้องสมุดดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความร่วมมือทางวิชาการในระดับสากล นอกจากนี้ เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าแม้จะสร้างความท้าทายให้สถาบันสารสนเทศ แต่ก็เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดทั่วโลก

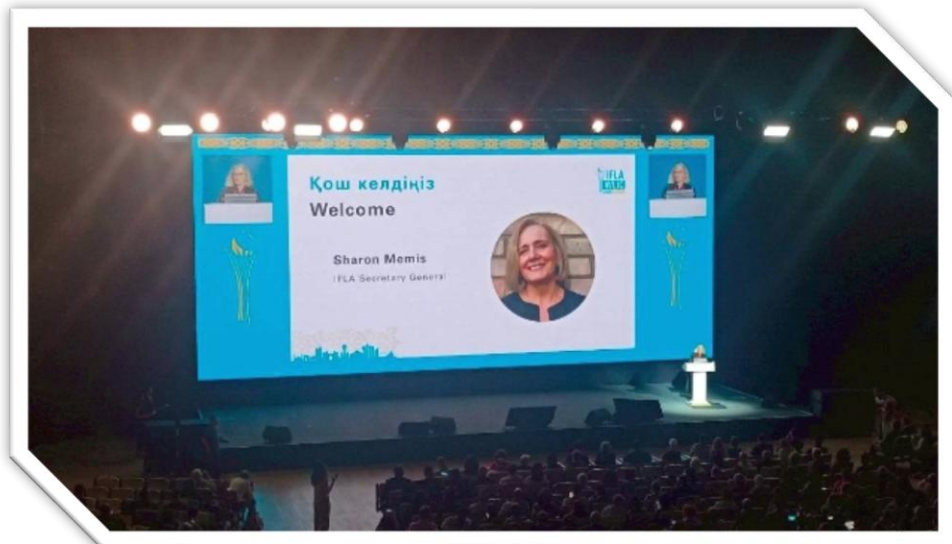

Vicki McDonald ประธาน IFLA กล่าวขอบคุณประเทศเจ้าภาพและผู้เข้าร่วมกว่า 1,700 คนจาก 114 ประเทศ พร้อมสะท้อนถึงคุณค่าของการประชุมที่ช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพทั่วโลก และเน้นว่าภูมิรัฐศาสตร์กำลังส่งผลต่อการทำงานของวงการห้องสมุดมากขึ้น จึงจำเป็นที่ IFLA ต้องแสดงออกอย่างชัดเจนในระดับโลก และพร้อมเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสนับสนุนชุมชนผู้ใช้ทั่วโลก ทั้งนี้ ยังชี้ให้เห็นว่า IFLA จะเข้มแข็งได้ด้วยความร่วมมือ ความกล้าหาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกทุกคน พร้อมเชิญชวนให้เข้าร่วมรับฟังหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น “Stronger, Bolder Together”

ตัวแทนรัฐบาลคาสค์สถานและผู้บริหารด้านการท่องเที่ยวกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุม พร้อมนำเสนอภาพลักษณ์ของคาสค์สถานว่าเป็นศูนย์กลางแห่งวัฒนธรรม มรดกธรรมชาติ และปลายทางท่องเที่ยวระดับโลก เมืองอัสตานาได้รับการย้่าว่าเป็นสถานที่เหมาะสมในการเป็นเจ้าภาพงานระดับสากล และหวังว่าการประชุมจะนำไปสู่ความร่วมมือใหม่และโครงการพัฒนาที่มีคุณค่าต่อภูมิภาคและโลก

Gulzhan Irzhanova ประธานคณะกรรมการแห่งชาติของ IFLA Kazakhstan กล่าวถึงห้องสมุดยุคใหม่ที่ต้องผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ากับบทบาทหลักของบรรณารักษ์ แต่หัวใจสำคัญยังคงเป็นมนุษย์และจิตวิญญาณของความรู้ พร้อมใช้ภาพเปรียบเทียบ “เส้นทางสายไหมแห่งความรู้” เพื่อสื่อถึงภารกิจของห้องสมุดในการเชื่อมโยงสันติภาพ ความเจริญ และผู้คนข้ามพรมแดน

Sharon Memis เลขาธิการ IFLA กล่าวเน้นบทบาทของเครือข่ายห้องสมุดโลกและความร่วมมือกับพันธมิตรต่างประเทศ สะท้อนประสบการณ์ส่วนตัวในการเข้ามารับตำแหน่งใหม่ ท่ามกลางความหลากหลายของผู้แทน แต่ก็ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น และย้่าว่าความหลงใหลในความรู้ของบรรณารักษ์ทั่วโลก

คือ พลังขับเคลื่อนสำคัญของ IFLA โดยสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมเชื่อมโยงเครือข่ายใหม่ สร้างมิตรภาพระยะยาว และร่วมกันขับเคลื่อนมาตรฐาน จริยธรรม ความยั่งยืน และการเข้าถึงสารสนเทศที่เท่าเทียมกัน

ช่วงปาฐกถาพิเศษ โดยศาสตราจารย์ Oryntai Oshanova หัวหน้าฝ่ายวารสารศาสตร์และการสื่อสารของ UNESCO ประธานแห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ Al-Farabi คาซัคสถาน มุ่งเน้นประเด็นการรู้เท่าทันสื่อ การตรวจสอบข้อเท็จจริง ความปลอดภัยของข้อมูล และความท้าทายด้านไซเบอร์ในคาซัคสถาน ซึ่งให้เห็นว่าการปกป้องสิทธิการเข้าถึงข้อมูลต้องอาศัยกฎหมายที่เข้มแข็ง ความโปร่งใสของผู้ให้บริการข้อมูล และการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ ยังนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ใช้สื่อดิจิทัลของคาซัคสถาน เช่น ความนิยมของ TikTok และ Instagram ตลอดจนภัยคุกคามด้านข้อมูล เช่น การฉ้อโกงออนไลน์ การโจมตีทางไซเบอร์ และการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะรู้เท่าทันสื่อในระดับชาติ

ในช่วงสรุปท้ายพิธี Vicki McDonald ขอบขอบคุณผู้บรรยาย เจ้าภาพ และผู้จัดงาน พร้อมประกาศเปิดประชุม IFLA WLIC 2025 อย่างเป็นทางการ พร้อมย้ำคำว่า “Dostuk” ที่หมายถึงมิตรภาพ ซึ่งสะท้อนจิตวิญญาณของการรวมตัวกันของชาวห้องสมุดทั่วโลกในการสร้างอนาคตร่วมกันผ่านความรู้และความร่วมมือ

Libraries and Post Offices: Two Global Infrastructures Uniting for Digital Inclusion ห้องสมุดและที่ทำการไปรษณีย์: สองโครงสร้างพื้นฐานระดับโลกที่ผนึกกำลังเพื่อการเข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง

Speaker: Maria De Brasdefer, IFLA, Netherlands

Dr. Nancy Kwangwa, Women's University in Africa & Zimbabwe

Information and Technology Empowerment Trust (ZITET), Zimbabwe

การเปิดตัวเพื่อนำเสนอแนวทางความร่วมมือระดับโลกระหว่างห้องสมุดและที่ทำการไปรษณีย์ เพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัลในชุมชนที่ห่างไกล ซึ่งทั้งห้องสมุดและที่ทำการไปรษณีย์มีจุดแข็งร่วมกันในด้านเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลกและความไว้วางใจจากภาคประชาชน

ซึ่งในยุคปัจจุบันที่การเข้าถึงโลกดิจิทัลมีความสำคัญต่อโอกาสในชีวิต ทั้งการศึกษา การทำงาน และการบริการจากภาครัฐ แต่ยังมีประชากรโลกกว่า 2.6 พันล้านคนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดระหว่างประเทศ (IFLA) จึงได้ร่วมกับสหภาพสากลไปรษณีย์ (UPU) และสมาคมห้องสมุดในระดับประเทศ เพื่อริเริ่มโครงการสร้างความร่วมมือเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงดิจิทัล โดยใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิมของห้องสมุดและที่ทำการไปรษณีย์ซึ่งครอบคลุมอยู่ทั่วโลก และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่รายงานความคืบหน้าในภูมิภาคแอฟริกาเมื่อช่วงเดือนกันยายนปี 2567

เหตุผลสำคัญของความร่วมมือนี้เกิดจากทั้งสองสถาบันมีลักษณะร่วมกัน คือ เป็นโครงสร้างพื้นฐานระดับโลกที่มีความน่าเชื่อถือจากชุมชน และมีเครือข่ายที่เข้าถึงพื้นที่ห่างไกลซึ่งผู้ให้บริการเอกชนรายอื่นอาจเข้าไม่ถึง แม้ทั้งสองหน่วยงานจะเผชิญกับทัศนคติเดิม ๆ ของสังคมที่มองว่าห้องสมุดมีไว้สำหรับหนังสือและไปรษณีย์มีไว้สำหรับส่งจดหมาย แต่ในความเป็นจริง ทั้งสองแห่งได้ปรับตัวเป็น “One-stop shops” สำหรับบริการดิจิทัล การร่วมมือกันช่วยปิดช่องว่างและลดต้นทุน โดยห้องสมุดสามารถนำความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) และการคุ้มครองข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชนมาใช้

ในขณะที่ไปรษณีย์มีข้อได้เปรียบด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม การยืนยันตัวตนที่ปลอดภัยและระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

โดยกระบวนการดำเนินงานเริ่มต้นจากการสร้างพันธมิตรผ่านการลงนามในบันทึกความเข้าใจ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อกำหนดเป้าหมายและทรัพยากรที่จะแบ่งปันกัน เช่น การใช้พื้นที่ของไปรษณีย์เป็นศูนย์ข้อมูลชุมชน การฝึกอบรมบุคลากรร่วมกัน และการรณรงค์เชิงนโยบายเพื่อให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลของประเทศ กรณีศึกษาในประเทศซิมบับเวเป็นตัวอย่างความสำเร็จที่ชัดเจน โดยมีการปรับเปลี่ยนที่ทำการไปรษณีย์กว่า 188 แห่ง ให้เป็นศูนย์ข้อมูลดิจิทัล ช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทเข้าถึงบริการอีคอมเมิร์ซและการฝึกอบรมทักษะ AI ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การผนึกกำลังระหว่างห้องสมุดและไปรษณีย์ไม่ได้เป็นเพียงการแบ่งปันพื้นที่ แต่เป็นการสร้างระบบนิเวศที่เกื้อกูลกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ หากผู้บริหารห้องสมุดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถระบุเป้าหมายที่ชัดเจนและสร้างข้อตกลงที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

(win-win) ความร่วมมือนี้จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลและสร้างความมั่นใจว่า “จะไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง” ในโลกสมัยใหม่ และหากเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนการร่วมมือกันครั้งนี้เปรียบเสมือนการนำ “สมาร์ทโฟน” ไปวางไว้ใน “สถานีบริการน้ำมัน” ที่มีอยู่ทุกหัวระแหง โดยห้องสมุดทำหน้าที่เป็นระบบปฏิบัติการและแอปพลิเคชันที่ให้ความรู้ส่วนไปรษณีย์ทำหน้าที่เป็นตัวเครื่องและสัญญาณเครือข่ายที่เข้าถึงทุกพื้นที่ ทำให้ประชาชนสามารถเชื่อมต่อกับโลกภายนอกได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม

Future-Ready Libraries: Integrating AI in Information Literacy

1. CRAFT-ing AI Literacy: Implementing Prompt Engineering Frameworks in Library Information Literacy Programs

การสร้างความรู้ด้าน AI (AI Literacy): การประยุกต์ใช้โครงสร้างการเขียนคำสั่ง (Prompt Engineering) ในโปรแกรมการรู้สารสนเทศของห้องสมุด

Speaker: Haoyong Lan, Carnegie Mellon University, United States

เมื่อเครื่องมือ Generative AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนและการทำงาน ห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญในการขยายขอบเขตภารกิจด้านความรู้สารสนเทศ (Information Literacy) โดยนำเสนอ CRAFT Framework ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นระบบในการสอนให้ผู้ใช้งานรู้วิธีการเขียนคำสั่ง (Prompt) เพื่อสื่อสารกับโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (LLMs) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังการคิดวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูลที่สร้างโดย AI อย่างมีวิจารณญาณ

กรอบการทำงานเป็นแนวทางเชิงระบบในการพัฒนาคำแนะนำที่มีประสิทธิภาพสำหรับระบบ AI เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเพิ่มคุณภาพผลลัพธ์และความน่าเชื่อถือให้สูงสุด มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) บริบทช่วยกำหนดตั้งค่าพื้นฐาน ระบุสิ่งที่เกี่ยวข้องและข้อจำกัด 2) บทบาทและความรับผิดชอบ 3) กำหนดบทบาทที่มีความเฉพาะเจาะจง 4) กลุ่มเป้าหมาย 5) รูปแบบและฟังก์ชันแนวทางการทำงาน เช่น วิเคราะห์แบบสอบถาม การค้นหาฐานข้อมูล และ 6) การทดสอบและปรับแต่ง

3 เทคนิคการเขียนพรอมต์ (Prompt Engineering Techniques) ได้แก่

1. การเขียนพรอมต์แบบไม่มีตัวอย่าง (Zero-shot Prompting)

- คำอธิบาย การออกคำสั่งโดยไม่มีการให้ตัวอย่างประกอบแก่โมเดล

- ข้อจำกัด มักมีความแม่นยำต่ำกว่าวิธีการอื่น ๆ เนื่องจากโมเดลต้องอาศัยความรู้พื้นฐาน

เพียงอย่างเดียวในการตอบสนอง

2. การเขียนพรอมต์แบบให้ตัวอย่างน้อย (Few-shot Prompting)

- คำอธิบาย การใส่ตัวอย่างหรือการสาธิต (Demonstrations) เข้าไปในพรอมต์เพื่อให้โมเดลเข้าใจรูปแบบผลลัพธ์ที่ต้องการ

- จุดเด่น ให้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและตรงประเด็นมากกว่าการไม่ให้ตัวอย่าง

3. การเขียนพรอมต์แบบลำดับความคิด (Chain-of-Thought Prompting)

- คำอธิบาย การกำหนดให้โมเดลแสดงขั้นตอนการใช้เหตุผลหรือกระบวนการคิดวิเคราะห์ก่อนจะสรุปคำตอบ

- จุดเด่น ช่วยเพิ่มอัตราความสำเร็จในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าการเขียนพรอมต์แบบมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับปัญหาที่มีความซับซ้อนหรืองานที่ต้องใช้ตรรกะ

บรรณารักษ์ควรมีความรู้ที่จำเป็นและเพิ่มพูนทักษะการรู้สารสนเทศของผู้ใช้ด้วยเทคนิคการทำงานทางวิศวกรรมที่รวดเร็ว

บทบาทของห้องสมุดกับการขับเคลื่อนความรู้ในยุค AI

ในฐานะองค์กรที่เป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงในสังคม ห้องสมุดจำเป็นต้องปรับตัวตามวิวัฒนาการของปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยมีภารกิจหลัก 2 ประการเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พร้อมสู่นาคต ดังนี้

1. การยกระดับบุคลากร เตรียมความพร้อมให้บรรณารักษ์

เท่าทันต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation)

2. การเสริมสร้างทักษะชุมชน ปลุกฝังทักษะให้ผู้ใช้บริการ

สามารถใช้งานเทคโนโลยีอุบัติใหม่ได้อย่างมีวิจารณญาณ

มุ่งเน้นการบูรณาการ AI เข้ากับโปรแกรมการรู้สารสนเทศ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับมิติด้านจริยธรรม และการวิเคราะห์ประโยชน์ที่จะได้รับในระดับสากล

บทบาทของบรรณารักษ์ต่อการศึกษาด้าน Prompt Engineering

บรรณารักษ์ในสถาบันอุดมศึกษาอยู่ในสถานะที่เหมาะสมที่สุดในการสอนและถ่ายทอดทักษะการสร้างคำสั่ง (Prompt Engineering) ด้วยเหตุผลหลัก ดังนี้

- ทักษะการสืบค้นที่เชี่ยวชาญ บรรณารักษ์มีความชำนาญสูงในการสร้างและปรับปรุงชุดคำสั่งเพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสื่อสารกับระบบ AI ให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำ

- ความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์ มีความรู้ลึกซึ้งในด้านวิทยาการสารสนเทศและเทคนิคการเข้าถึงข้อมูล (Information Science and Retrieval) ซึ่งช่วยให้เข้าใจโครงสร้างการทำงานของระบบประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่

- การปลูกฝังการคิดเชิงวิพากษ์ มีพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการสอนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการประเมินความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของคำตอบที่ได้รับจาก AI การยกระดับความรู้เท่าทันสารสนเทศ สามารถนำกรอบแนวคิดและเทคนิคของ Prompt Engineering มาประยุกต์เข้ากับการสอนทักษะการรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้งานเครื่องมือ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม

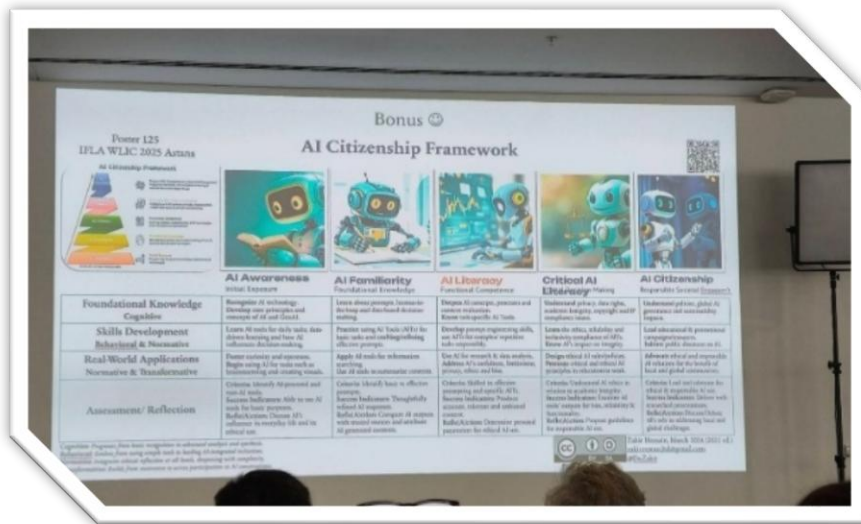

2. School Librarians AI Literacy, Engagement and Readiness in a Global Context: Navigating Ethical AI Leadership

บทบาทบรรณารักษ์โรงเรียนกับความพร้อมด้าน AI ในระดับสากล: การขับเคลื่อนภาวะผู้นำด้านจริยธรรม ปัญญาประดิษฐ์

Speaker: Zakir Hossain, International School Utrecht, NL, Netherlands

แนวทางการสร้างความฉลาดรู้ด้าน AI และบทบาทผู้นำของบรรณารักษ์โรงเรียน งานวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอแผนที่นำทางระดับโลกเพื่อสร้างความฉลาดรู้ด้าน AI โดยกำหนดบทบาทให้บุคลากรวิชาชีพห้องสมุดโรงเรียน (SLPs) ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมีประเด็นสรุปที่สำคัญ ดังนี้

- ทักษะคิดและความท้าทาย แม้บรรณารักษ์ จะตระหนักถึงศักยภาพของ AI แต่ยังคงมีความระมัดระวังในการใช้งาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาทักษะวิชาชีพและการสนับสนุนเชิงระบบจากองค์กร

- โครงสร้างการเป็นผู้นำด้าน AI งานวิจัยได้เสนอโครงสร้างที่จะช่วยเสริมความมั่นใจให้แก่บรรณารักษ์ในการบูรณาการ AI เข้ากับการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก้าวทันโลกอนาคตที่ขับเคลื่อนด้วย AI

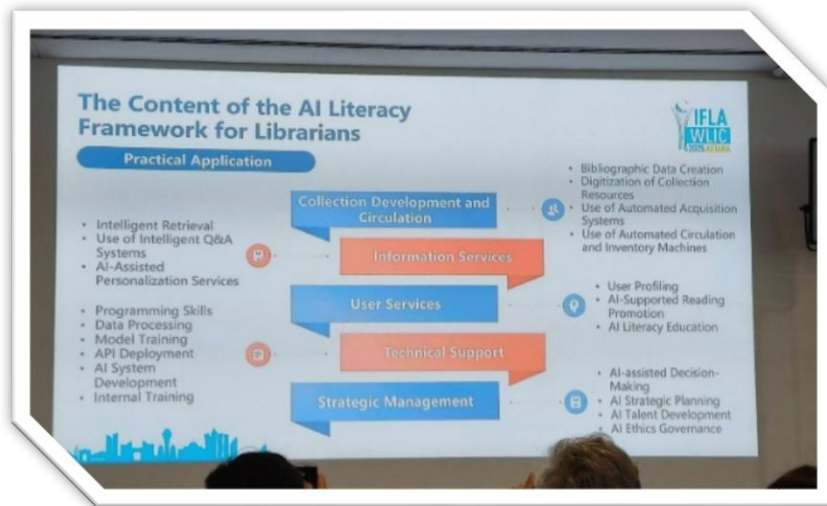
- ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ในอนาคตควรมีการวิจัยเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโครงสร้างนี้ รวมถึงศึกษาผลกระทบระยะยาวของการฝึกอบรมด้าน AI และการปรับเปลี่ยนบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนในยุคดิจิทัล ประเด็นสำคัญ คือ การผลักดันให้บรรณารักษ์เป็นผู้นำด้านจริยธรรมไม่ใช่แค่ผู้ใช้งาน ความต้องการความช่วยเหลือเชิงระบบ (งบประมาณ นโยบาย และการอบรม) เป้าหมายสูงสุดคือการเตรียมเด็กนักเรียนให้พร้อมสำหรับโลกยุค AI

3. Research on the Artificial Intelligence Literacy Framework for Librarians

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ด้าน AI สำหรับบุคลากรวิชาชีพห้องสมุด

Speaker: Yunzhe Ma, School of Information Management, Sun Yat-sen University, China

บทบาทของห้องสมุดกับการขับเคลื่อนความรู้ในยุค AI ในอดีตที่ผ่านมาห้องสมุดถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายในทุกระดับของสังคม เมื่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรห้องสมุดก้าวสู่การเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล (Digital Transformation) จึงเป็นเรื่องจำเป็น มีเป้าหมายสำคัญคือ การเสริมสร้างทักษะให้ชุมชนสามารถใช้เทคโนโลยีอุบัติใหม่เหล่านี้ได้อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พร้อมสู่อนาคต ประเด็นหลักของการดำเนินงานได้แก่

การบูรณาการ AI ศึกษาแนวทางการนำ AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดจริยธรรมและประโยชน์ มุ่งเน้นการพิจารณาด้านจริยธรรมควบคู่ไปกับประโยชน์ที่จะได้รับ โดยวิเคราะห์ผ่านมุมมองในระดับสากล

กรอบแนวคิดการรู้เท่าทัน AI สำหรับบรรณารักษ์

1. การประยุกต์ใช้เชิงปฏิบัติ

การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการยืม-คืน

- การสร้างข้อมูลทางบรรณานุกรมด้วย AI
- การแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล
- การใช้ระบบจัดซื้อทรัพยากรแบบอัตโนมัติ
- การใช้งานเครื่องยืม-คืน และเครื่องเช็คสต็อกทรัพยากรอัตโนมัติบริการสารสนเทศ
- การสืบค้นอัจฉริยะ
- การใช้ระบบตอบคำถามอัตโนมัติ
- บริการเฉพาะบุคคลโดยใช้ AI ช่วยเหลือ

2. การบริการผู้ใช้

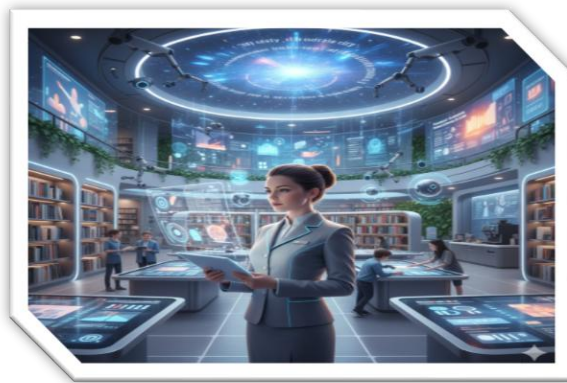
- การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้ การสร้างโปรไฟล์ผู้ใช้ (User Profiling) เพื่อเข้าใจความต้องการ
- การส่งเสริมการอ่าน ใช้ AI เป็นเครื่องมือช่วยในการแนะนำหนังสือและส่งเสริมการอ่าน
- การศึกษาด้าน AI Literacy การสอนและอบรมให้ผู้ใช้บริการมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี AI

3. การสนับสนุนทางเทคนิค

- ทักษะด้านเทคโนโลยี การเขียนโปรแกรม และการประมวลผลข้อมูล
- การจัดการระบบ AI การฝึกฝนโมเดล การติดตั้งและใช้งาน API และการพัฒนาระบบ AI ภายในองค์กร
- การฝึกอบรมภายใน การถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิคให้แก่บุคลากรในห้องสมุด

4. การจัดการเชิงกลยุทธ์

- การบริหารงาน การใช้ AI ช่วยในการตัดสินใจ และการวางแผนกลยุทธ์ด้าน AI
- การพัฒนาบุคลากร การสร้างและดึงดูดกลุ่มผู้มีความสามารถด้าน AI
- ธรรมาภิบาลและจริยธรรม การกำกับดูแลด้านจริยธรรมในการใช้ AI ให้มีความโปร่งใสและเหมาะสม

4. Exploratory AI in Practice: Teaching Information Literacy with Conversational Search

การใช้ AI เชิงสำรวจในภาคปฏิบัติ: การสอนการรู้สารสนเทศด้วยการสืบค้นแบบสนทนา

Speaker: Frode Opdahl, Norway

กลยุทธ์การสอนและหลักจริยธรรมในการบูรณาการ AI เพื่อการเรียนรู้ เป็นการมุ่งเน้นไปที่กลยุทธ์การสอนและหลักการออกแบบเชิงจริยธรรม เพื่อให้บรรณารักษ์นำเครื่องมือ AI มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ในภาพรวม โดยมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนี้

- การจำแนกประเภทเทคโนโลยี การสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่าง AI เชิงสำรวจ และ AI เชิงสร้างสรรค์
- การปรับเปลี่ยนบทบาทของ AI การวางตำแหน่ง AI ให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสืบค้นแทนการเป็นเพียงแหล่งคำถาม-ตอบ
- การยกระดับทักษะผู้เรียน การสอนให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับ AI ในลักษณะที่ช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูลอย่างลึกซึ้ง

AI ไม่ควรถูกใช้เพื่อหาคำตอบสำเร็จรูป แต่ควรถูกใช้เป็นเครื่องมือช่วยคิดเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถามและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับอย่างมีระบบ

หัวใจสำคัญคือ การมุ่งเน้นที่การศึกษาของผู้ใช้ เราตระหนักดีว่าเครื่องมือสืบค้น AI ประเภทที่สร้างคำตอบสำเร็จรูป (Answer-generating AI) ในตลาดปัจจุบันยังมีข้อจำกัดพื้นฐานหลายประการ ดังนั้นเป้าหมายหลักคือ การมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้แก่ผู้ใช้เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเรียบเรียงคำตอบด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการพึ่งพาคำตอบอัตโนมัติเพียงอย่างเดียว

จากหลักการสู่การปฏิบัติจริง ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้ AI เพื่อส่งเสริมทักษะข้างต้น ซึ่งได้เห็นตัวอย่างการนำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้จริงผ่านเครื่องมือที่ชื่อว่า Keenious ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการวิจัยโดยเฉพาะ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในอนาคต มีความมุ่งมั่นอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบนี้อย่างต่อเนื่องและพร้อมเปิดรับความร่วมมือกับห้องสมุดพันธมิตรที่มีวิสัยทัศน์ตรงกันและต้องการร่วมสำรวจแนวทางการใช้ AI ในงานวิชาการไปพร้อมกัน

หลักการออกแบบ AI มีแนวทางการพัฒนา AI โดยยึดถือหลักการสำคัญ 3 ประการ เพื่อรักษามาตรฐานทางวิชาการและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย

- หลักการที่ 1 ผู้ใช้ต้องมีส่วนร่วมกับเนื้อหาต้นฉบับ บทบาทของ AI คือ การสนับสนุนให้ผู้ใช้สร้างความเข้าใจจากแหล่งข้อมูลต้นฉบับ โดยระบบจะกำหนดให้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบและเข้าถึงแหล่งที่มาที่ AI นำมาใช้ตอบคำถามได้เสมอเพื่อความโปร่งใสและการตรวจสอบข้อมูล

- หลักการที่ 2 ผู้ใช้สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนการสืบค้นได้ ผู้ใช้ควรทราบอย่างแน่ชัดว่าระบบกำลังสืบค้นด้วยคำสำคัญหรือเงื่อนไขใด และสามารถตรวจสอบผลลัพธ์เหล่านั้นได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ระบบยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถควบคุมหรือแก้ไขการสืบค้นที่ AI แนะนำ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

- หลักการที่ 3 ให้ผู้ใช้เป็นผู้ใช้ความคิดและเหตุผล ระบบ AI จะต้องไม่ทำหน้าที่ สรุปเหตุผลหรือวิเคราะห์ผลลัพธ์แทนผู้ใช้ และจะไม่สร้างข้อความในลักษณะที่คัดลอกไปวางพร้อมอ้างอิงได้โดยง่าย เพื่อป้องกันการจ้วงจวนเขียนงานวิชาการในทุกรูปแบบ และมุ่งเน้นให้ผู้ใช้เป็นเจ้าของทางความคิดในผลงานของตนเอง

Building the Future Together to Support the SDGs: Collaboration Beyond Library Borders เรื่อง มิติการทำงานของชุมชนห้องสมุดนานาชาติจากประวัติศาสตร์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในปัจจุบันการดำเนินงานขององค์กรห้องสมุดเป็นงานที่ต้องขับเคลื่อนใน 2 ทิศทางไปพร้อมกัน คือ 1) การเป็นผู้รักษาและผู้บันทึกประวัติศาสตร์ที่แม่นยำ และ 2) การเป็นหุ้นส่วนเชิงรุกในการสร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืน ด้วยการผสมความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งตอกย้ำถึงความสำคัญของห้องสมุดในฐานะสถาบันที่ครอบคลุมมิติด้านเวลาและเป็นพลังขับเคลื่อนความก้าวหน้าของสังคมโลก

ชุมชนห้องสมุดนานาชาติได้แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและมิติที่ครอบคลุมในการดำเนินงาน โดยไม่เพียงแต่ธำรงรักษาและศึกษาอดีตเท่านั้น แต่ยังมีมุมมองขับเคลื่อนอนาคตอย่างแข็งขัน ซึ่งสะท้อนผ่านวาระการประชุมของกลุ่มความสนใจพิเศษด้านประวัติศาสตร์ห้องสมุด (Library History SIG) รวมทั้งวาระการทำงานของส่วนงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (SCITECH) เพื่อกำหนดประเด็นหารือร่วมกันในมิติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มุ่งเน้นไปยังอนาคต ภายใต้หัวข้อ “การสร้างอนาคตไปพร้อมกันเพื่อสนับสนุน SDGs: ความร่วมมือที่เหนือขอบเขตห้องสมุด” โดยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อบรรลุเป้าหมายความเป็นอยู่ที่ดีของโลก และนำเสนอกรณีศึกษาที่แสดงถึงบทบาทของห้องสมุดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก อาทิ สำนักงานวิจัย หน่วยงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และองค์กรภายนอกอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN SDGs) โดยเน้นย้ำในการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ การวางกลยุทธ์เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรห้องสมุดให้สอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs และการใช้แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการเผยแพร่ผลลัพธ์งานวิจัย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติจริง

การธำรงรักษาและขับเคลื่อนมรดกทางประวัติศาสตร์

ในการประชุมกลุ่มย่อยผู้มีความสนใจพิเศษด้านประวัติศาสตร์ห้องสมุด (Library History SIG) ได้หารือร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวาระสำคัญขององค์กรและการบริหารจัดการโครงการต่าง ๆ ในอนาคต โดยเฉพาะการเตรียมการสำหรับวาระครบรอบ 100 ปี ของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดนานาชาติ (IFLA) ที่จะเกิดขึ้นในปี 2027 ซึ่งวาระดังกล่าวจะพิจารณาถึงความจำเป็นในการสร้างกลไกที่ชัดเจนเพื่อให้สมาคมห้องสมุดฝรั่งเศสซึ่งแสดงความสนใจในการเข้าร่วมให้สามารถนำเสนอแนวคิดได้อย่างเป็นทางการ และเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเกี่ยวกับปีที่เลือกเป็นปีถือกำเนิด IFLA คือ ปี 1927 ซึ่งยืนยันว่าเป็นการอ้างอิงตามเอกสารสำคัญที่เกี่ยวกับการก่อตั้ง นอกจากนี้ การประชุมยังได้กล่าวถึงการบริหารจัดการโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า ในประเด็นวิธีการเผยแพร่บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนงาน ทั้งการแบ่งปันข้อมูลภายในกลุ่มทำงาน และการเผยแพร่ข้อมูลสู่ภายนอกสาธารณชนอย่างเหมาะสม เพื่อให้แน่ใจว่ามรดกทางความรู้จะได้รับการเก็บรักษาและเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง สำหรับในส่วนของการบริหารจัดการนั้น ได้มีการรับรองวาระของคณะกรรมการดำเนินงานชุดใหม่

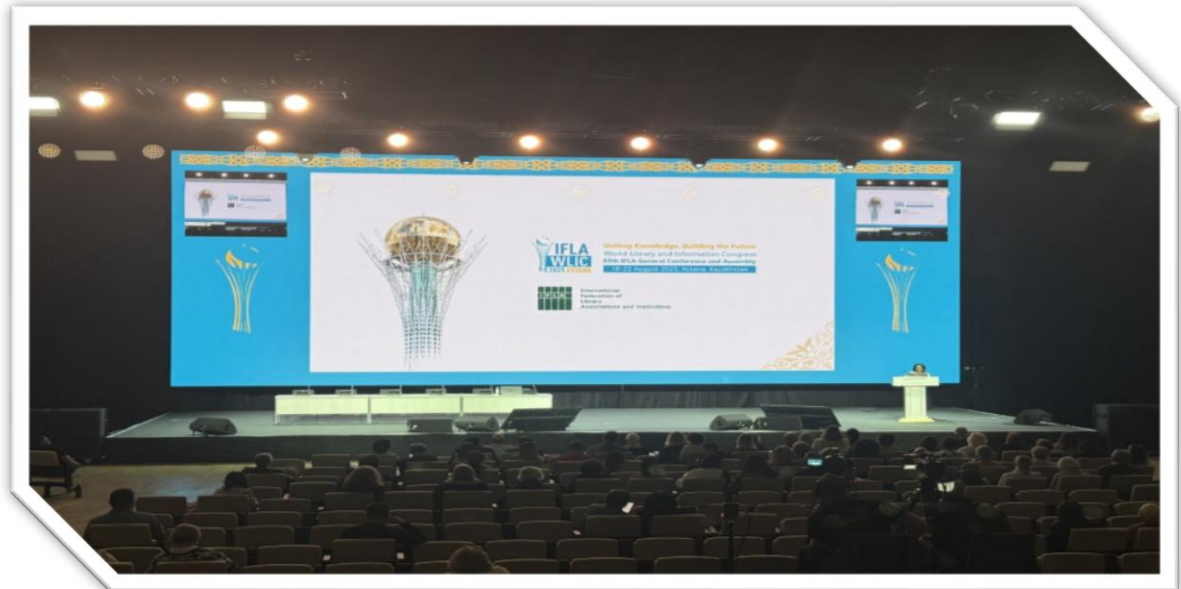

A Future for Our Past: WIPO Toolkit on Preservation

แนวทางเชิงนโยบายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ จัดทำโดย องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก

Speaker: Ms. Christina Langer, องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO), สวิตเซอร์แลนด์

การประชุมหัวข้อ “A Future for Our Past: WIPO Toolkit on Preservation” มุ่งเน้นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกเอกสารและทรัพยากรสารสนเทศในยุคดิจิทัล โดยนำเสนอเครื่องมือและแนวทางจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) เพื่อสนับสนุนการเก็บรักษาเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และองค์ความรู้ของสถาบันต่าง ๆ รวมถึงห้องสมุดจดหมายเหตุ และองค์กรของรัฐในทั่วโลก การประชุมครั้งนี้เน้นว่าการอนุรักษ์เอกสารมิใช่เพียงการเก็บรักษา “วัตถุ” หรือ “รูปแบบข้อมูล” แต่เป็นภารกิจเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย สิทธิผู้สร้างสรรค์ เทคโนโลยี และความยั่งยืนของความทรงจำร่วมของมนุษยชาติ

ผู้บรรยายได้กล่าวถึงบริบทปัจจุบันที่หน่วยงานจำนวนมากเผชิญความท้าทายด้านการอนุรักษ์ เช่น ความเสื่อมสภาพของสื่อกระดาษ การสูญหายของไฟล์ดิจิทัล การล็อกข้อมูลจากระบบที่ไม่รองรับเทคโนโลยีใหม่ รวมถึงข้อจำกัดทางกฎหมายด้านลิขสิทธิ์ ซึ่งมักเป็นอุปสรรคต่อการทำสำเนาเพื่อการอนุรักษ์ WIPO จึงได้พัฒนา “WIPO Preservation Toolkit” เพื่อช่วยให้สถาบันต่าง ๆ สามารถวางมาตรการด้านกฎหมาย และเทคนิค เพื่อให้การทำสำเนา เก็บรักษา และจัดการเอกสารเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมาตรฐานสากล

ภายในรายงานได้นำเสนอว่า เครื่องมือนี้ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ (Guidelines) เกี่ยวกับการทำสำเนาเพื่ออนุรักษ์ การจัดการสิทธิในสื่อดิจิทัล การประเมินความเสี่ยงของการเสื่อมสภาพของสื่อ ตลอดจนการกำหนดนโยบายองค์กรในการจัดการมรดกเอกสาร เพื่อให้สถาบันต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางกฎหมายภายในประเทศของตนเอง เครื่องมือนี้ถูกระบุว่าเป็น “กุญแจสำคัญ” ที่ช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถวางระบบอนุรักษ์ได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งพัฒนาการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้บริการทั้งนักวิจัย นักเรียน และสาธารณชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้มากขึ้น โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์

ผู้บรรยายยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสมดุลระหว่าง “การอนุรักษ์” และ “การเข้าถึง” ซึ่งเป็นประเด็นที่หลายประเทศยังเผชิญอยู่ ความเสี่ยงของการปิดกั้นข้อมูลที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือสาธารณะเนื่องจากข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์ เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเชิงนโยบาย เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้การทำสำเนาและจัดเก็บเอกสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว แต่กฎหมายและนโยบายยังจำเป็นต้องปรับปรุงให้ทันต่อสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ WIPO พยายามผลักดันช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ มีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ การประชุมยังกล่าวถึงความท้าทายของ “Digital Preservation” ที่ต้องคำนึงถึงอายุการใช้งานของสื่อดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี รูปแบบไฟล์ที่ล้าสมัย และความเสี่ยงของการสูญหายของข้อมูลในระยะยาว ผู้บรรยายชี้ว่าการอนุรักษ์ในปัจจุบันไม่ได้มองเฉพาะ “สิ่งที่มีอยู่” แต่ต้องมองไปถึง “ความพร้อมในการใช้งานในอนาคต” ซึ่งต้องอาศัยการบริหารจัดการ ความร่วมมือด้านมาตรฐานและนโยบาย และความเข้าใจเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา WIPO Toolkit จึงถูกออกแบบเป็นคู่มือที่ช่วยให้หน่วยงานสามารถกำหนดนโยบาย ควบคุมความเสี่ยง และสร้างระบบที่รองรับการเก็บรักษาในระยะยาวได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า มรดกเอกสารไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ล้วนมีคุณค่าต่อประวัติศาสตร์และความรู้ของมนุษยชาติ การอนุรักษ์จึงไม่ใช่เพียงการรักษาอดีต แต่เป็นการลงทุนเพื่ออนาคต เครื่องมือของ WIPO ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้สถาบันทั่วโลกสามารถดูแลเอกสารสำคัญได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ อันจะช่วยให้มรดกความรู้ยังคงอยู่และเข้าถึงได้ในอนาคตอย่างยั่งยืน

Influence of Open Science in Scholarly Communication: Practical Actions for Librarians and Other Information Professionals

อิทธิพลของวิทยาศาสตร์เปิดต่อการสื่อสารทางวิชาการ: แนวทางปฏิบัติสำหรับบรรณารักษ์และนักวิชาชีพสารสนเทศ

International Collaboration for the Intensification of Open Science Didactics. Insights from 4EU+ Universities

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์เปิด: บทเรียนจากเครือข่ายมหาวิทยาลัย 4 แห่งในยุโรป

Speaker: Zuzana Wiorogórska, University of Warsaw, Poland

โครงการ Open for You! เริ่มในปี 2021 เพื่ออบรมหลักการและการปฏิบัติของ Open Science (OS) ให้แก่นักศึกษาปริญญาเอกในเครือข่ายมหาวิทยาลัยแห่งในยุโรป เช่น Warsaw, Sorbonne, Heidelberg, Milan และ Copenhagen และดำเนินการโดยห้องสมุดมหาวิทยาลัยในแต่ละสถาบัน

วัตถุประสงค์หลักของ “Open for You!”

- เสริมสร้างความรู้และทักษะด้าน Open Science (OS) เช่น การเข้าถึงแบบเปิด การจัดการข้อมูลวิจัย และการใช้สิทธิ์อนุญาตแบบเปิด
- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและสร้างเครือข่ายนักวิจัยยุโรป
- พัฒนาทักษะวิชาชีพของบรรณารักษ์ให้บทบาทเป็นผู้สอนและผู้จัดการโครงการวิจัยในระดับนานาชาติ

แนวทางการสอน

หลักสูตรใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมมือ โดยผสมผสานการบรรยาย การอภิปราย และกิจกรรมปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความรู้ในบริบทจริง และสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างประเทศ

หลักสูตรช่วงปี 2021–2024 มุ่งสร้างความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของ Open Science เช่น

- การเผยแพร่แบบเปิด (Open Access)
- การจัดการข้อมูลวิจัย (Data Management Plans: DMPs) และหลักการ FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable)
- การสร้าง ORCID (Open Researcher and Contributor ID) คือ ระบบรหัสประจำตัวดิจิทัลที่ใช้ระบุและยืนยันตัวตนของนักวิจัยทั่วโลกที่เป็นสากล รหัส 16 หลัก ซึ่งไม่ซ้ำกันและใช้ได้ตลอดชีพ
- ความซื่อสัตย์ทางวิจัย การป้องกันการตีพิมพ์หลอกลวง (Predatory Publishers)
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานวิทยาศาสตร์ (Citizen Science)

กิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูล การประเมินผลงานแบบเปิด และการสื่อสารวิชาการที่โปร่งใส

หลักสูตรช่วงปี 2024–2025

โครงการปรับปรุงแบบจากการบรรยายออนไลน์มาเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเล็ก เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมแบบใกล้ชิด หัวข้อประกอบด้วย

1. Open Access Publishing การวิเคราะห์ข้อตกลงลิขสิทธิ์ ค่าใช้จ่ายการตีพิมพ์

2. Bibliometrics and Research Assessment การประเมินผลงานเชิงปริมาณ การใช้ฐานข้อมูล OpenAlex (ฐานข้อมูลบรรณานุกรมแบบเปิดที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ นักวิจัย สถาบัน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ) และการวิเคราะห์ Altmetrics (Alternative Metrics คือ การวิเคราะห์และวัดผลกระทบของงานวิจัยผ่านช่องทางออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่เสริมจากการวัดแบบดั้งเดิม เช่น จำนวนการดูบทความ จำนวนการดาวน์โหลด การแชร์บน Facebook, LinkedIn การพูดถึงใน Blog Podcast YouTube การถูกบันทึกไว้ใน Reference Manager เช่น Mendeley)

3. Data Management Plan (DMP) การออกแบบแผนจัดการข้อมูล การรักษาความปลอดภัย และจริยธรรมข้อมูลแม้จำนวนผู้เข้าร่วมลดลงจากค่าเฉลี่ยกว่า 160 คนต่อปี เหลือเพียงประมาณ 24 คนในปี 2025 แต่คุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน เพราะเน้นการทำงานกลุ่มและการให้คำแนะนำเฉพาะราย ซึ่งจำลองสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกัน ในอนาคตของนักวิจัยรุ่นใหม่

ผลลัพธ์และโครงการต่อยอด

นักศึกษาปริญญาเอก โดยเฉพาะจาก University of Milan มีส่วนร่วมมากที่สุด เนื่องจากได้รับหน่วยกิตเป็นแรงจูงใจ โครงการเผยแพร่เนื้อหาทั้งหมดผ่านแพลตฟอร์ม Zenodo เพื่อให้ผู้สนใจเข้าถึงได้แบบเปิด มหาวิทยาลัยในเครือข่ายยังดำเนินโครงการต่อยอด เช่น

- การจัดทำแนวทางเผยแพร่ตำราเรียนดิจิทัลแบบ Diamond Open Access

- Citizen Science Initiatives สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานวิจัยและเตรียมจัดประชุม “From Participation to Publication” ในปี 2026

“Open for You!” แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศสามารถยกระดับการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์เปิดได้อย่างแท้จริง การเปลี่ยนจากรูปแบบบรรยายสู่เวิร์กชอปเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้และสร้างทักษะที่นำไปใช้ได้จริง บรรณารักษ์มีบทบาทใหม่ในฐานะผู้สอนและผู้ประสานงานโครงการวิจัยระดับนานาชาติ ทั้งยังสะท้อนความสำคัญของแรงจูงใจเชิงสถาบัน เช่น การรับรองหน่วยกิต โครงการนี้จึงเป็นต้นแบบของการพัฒนา “วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์เปิด” ที่ส่งเสริมความโปร่งใส ความร่วมมือ และการเรียนรู้ข้ามพรมแดนในระดับมหาวิทยาลัยยุโรป

National Library and Archives of Iran Research Festival; Facilitator of Scientific Communication in Realizing Open Science

บทบาทของงานเทศกาลวิจัยแห่งหอสมุดและจดหมายเหตุแห่งชาติอิหร่านในการส่งเสริมการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และการขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์แบบเปิด

Speaker: Fattaneh Torkashvand, National Library and Archives of Iran, Iran

การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการผลิตองค์ความรู้ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การแบ่งปันข้อมูลสามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง แนวคิดวิทยาศาสตร์แบบเปิด (Open Science) ได้กลายเป็นแนวทางใหม่ในการส่งเสริมความโปร่งใส การเข้าถึง และความร่วมมือทางวิชาการ โดยมีการสื่อสารเป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักงานเทศกาลวิจัยและเทคโนโลยีแห่งหอสมุดและจดหมายเหตุแห่งชาติอิหร่านจึงถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการขับเคลื่อนแนวคิดนี้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของงานเทศกาลวิจัยแห่งชาติของอิหร่าน

1. เพื่อสร้างวัฒนธรรมการวิจัยที่เข้มแข็ง
2. เพื่อค้นหาและส่งเสริมผู้มีความสามารถด้านวิจัยและนวัตกรรม
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ
4. เพื่อกระตุ้นการพัฒนาคำถามที่ตอบโจทย์สังคมและนโยบาย
5. เพื่อส่งเสริมการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เทศกาลวิจัยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์แบบเปิดในหลายมิติ

1. การเร่งการเผยแพร่ความรู้ นักวิจัยสามารถนำเสนอผลงานก่อนการตีพิมพ์อย่างเป็นทางการ และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทันที ซึ่งช่วยเพิ่มความเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลและคุณภาพของงานวิจัย

2. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและสาขาวิชา การรวมตัวของนักวิจัยจากหลากหลายประเทศและสาขาวิชาในงานเทศกาลช่วยสร้างทีมวิจัยข้ามศาสตร์และข้ามพรมแดน ซึ่งเป็นหัวใจของวิทยาศาสตร์แบบเปิด

3. การพัฒนาทักษะและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การจัดเวิร์กช็อปและกิจกรรมฝึกอบรมช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น เช่น การเขียนเชิงวิชาการ การนำเสนอผลงาน และการใช้เครื่องมือวิจัยสมัยใหม่

4. การเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์กับนโยบาย เทศกาลเปิดโอกาสให้นักวิจัยนำเสนอผลการศึกษากับผู้กำหนดนโยบายโดยตรง ส่งเสริมการตัดสินใจที่อิงหลักฐานและข้อมูลวิจัย

5. การสร้างวัฒนธรรมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การเน้นแนวคิดวิทยาศาสตร์แบบเปิดในเทศกาลช่วยปลูกฝังค่านิยมด้านความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในชุมชนวิชาการ

กรณีศึกษา เทศกาลวิจัยแห่งชาติของอิหร่าน ครั้งที่ 15 ในปี 2025 เทศกาลครั้งที่ 15 จัดขึ้นภายใต้หัวข้อ “วิทยาศาสตร์แบบเปิด: จุดเริ่มต้นใหม่ของการร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนางานวิจัย” โดยมีการประเมินผลงานในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลแบบเปิด (Open Access) ข้อมูลเปิด (Open Data) การวิจัยแบบเปิด (Open Research) ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด (Open Educational Resources: OER) โปรแกรมเปิดซอร์ส (Open Source Software) นโยบายวิทยาศาสตร์และกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญกว่า 500 คนเข้าร่วมในบทบาทต่าง ๆ ทั้งนักวิจัย ผู้ประเมิน และคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งสะท้อนถึงความร่วมมืออย่างกว้างขวางและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในระดับประเทศ

บทบาทของ CIVILICA คือ ฐานข้อมูลวิชาการของประเทศอิหร่านที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยชาวอิหร่าน โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการกระจัดกระจายของข้อมูลวิจัย และส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้ในวงวิชาการของประเทศ จุดเด่น คือ ฐานข้อมูลบทความวิชาการ

รวบรวมบทความจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติที่จัดขึ้นในอิหร่าน ระบบ Preprint เปิดให้เผยแพร่บทความก่อนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) เพื่อรับข้อเสนอแนะและเพิ่มโอกาสในการอ้างอิงเว็บไซต์ในเครือ เช่น Simposia.ir ที่ประกาศข่าวการประชุมวิชาการทั่วประเทศ สนับสนุนวิทยาศาสตร์แบบเปิด (Open Science) โดยเน้นความโปร่งใส ความเร็ว และการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลวิจัย

แม้เทศกาลวิจัยจะประสบความสำเร็จ แต่ยังมีเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ได้แก่

- ผลงานวิจัยบางส่วนยังขาดการนำไปใช้จริง
- โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและวัฒนธรรมการแบ่งปันข้อมูลยังไม่แข็งแรง
- การเน้นเฉพาะบางสาขาวิชา ทำให้ขาดความหลากหลาย
- ขาดแผนการใช้ประโยชน์จากผลการจัดงานในระยะยาว
- อุปสรรคด้านกฎหมายและนโยบาย เช่น สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเทศกาลในการขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์แบบเปิดควรดำเนินการ ดังนี้

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลให้รองรับการเข้าถึงข้อมูลแบบเปิด
- ส่งเสริมทักษะด้านข้อมูลเปิดในหมู่นักวิจัย
- ขยายขอบเขตของสาขาวิชาที่เข้าร่วม
- จัดทำแผนการใช้ประโยชน์จากผลการจัดงานอย่างเป็นระบบ
- ปรับปรุงนโยบายและกฎหมายให้เอื้อต่อการแบ่งปันข้อมูล

งานเทศกาลวิจัยแห่งชาติของอิหร่านเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมวิทยาศาสตร์แบบเปิด โดยเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยที่โปร่งใสและมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์แบบเปิดในอิหร่านยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการปรับเปลี่ยนค่านิยมของนักวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างยั่งยืน

Caring is Sharing: Public History and Library Practices for Scholarly Communication and Audience Engagement

การแบ่งปันคือการใส่ใจ: ประวัติศาสตร์สาธารณะกับบทบาทของห้องสมุดในการสื่อสารวิชาการและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

Speaker: Chiara De Vecchis, Italian Senate Library, Italy

แนวคิด “วิทยาศาสตร์แบบเปิด” (Open Science) กำลังได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในประเทศอิตาลีทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และผลลัพธ์ของงานวิจัยสามารถเข้าถึงได้อย่างโปร่งใสและร่วมมือกันมากขึ้น ไม่เพียงแต่ในแวดวงวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประชาชนทั่วไปผ่านโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วม เช่น ประวัติศาสตร์สาธารณะและวิทยาศาสตร์พลเมือง

หนึ่งในโครงการที่โดดเด่น คือ การจัดตั้งแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยห้องสมุดและสถาบันวิจัย คือ โครงการ Digital Library ดำเนินงานโดยสภาวิจัยแห่งชาติอิตาลี (Italian National Research Council: CNR) ซึ่งสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลวิจัยแบบเปิดในสาขาต่าง ๆ รวมถึงประวัติศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โครงการนี้ไม่เพียงแต่รวบรวมเอกสารวิชาการ แต่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูล เช่น การให้คำอธิบายภาพถ่ายเก่า หรือการบันทึกเรื่องราวท้องถิ่นผ่านระบบออนไลน์

โครงการ “Storie Digitali” ที่ดำเนินการโดยห้องสมุดมหาวิทยาลัยและพิพิธภัณฑ์ในเมืองฟลอเรนซ์ ซึ่งเปิดให้ประชาชนร่วมบันทึกและแบ่งปันเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชนตนเองผ่านสื่อดิจิทัล โครงการนี้ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักวิชาการกับชุมชน

บทบาทของห้องสมุด

ห้องสมุดในอิตาลีมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนวิทยาศาสตร์แบบเปิด โดยเฉพาะในด้าน

- การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลวิจัยแบบเปิด
- การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เช่น เวิร์กช็อปเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย (RDM)
- การสนับสนุนการจัดพิมพ์วารสาร
- แบบเปิดในสาขาประวัติศาสตร์และมนุษยศาสตร์
- การสร้างพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น โครงการบันทึก ความทรงจำของชุมชน

โครงการเหล่านี้ช่วยส่งเสริมพลเมืองที่มีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทในการสร้างและเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมวิจัย การให้ข้อมูล หรือการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเข้าถึงและแลกเปลี่ยนความรู้ การมีส่วนร่วมเช่นนี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจในอดีต แต่ยังส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบัน อิตาลีแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดสามารถเป็นศูนย์กลางของการสื่อสารวิชาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของประวัติศาสตร์สาธารณะและวิทยาศาสตร์แบบเปิด ผ่านโครงการที่เน้นการแบ่งปัน การมีส่วนร่วม

และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ห้องสมุดจึงไม่ใช่เพียงแหล่งเก็บข้อมูล แต่เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการและประชาชน

Reimagining Open Access: a Diverse Approach from Australia

การปรับภาพลักษณ์ของการเข้าถึงแบบเปิด: แนวทางที่หลากหลายจากประเทศออสเตรเลีย

Speaker: Ayshree Mamtora, James Cook University, Australia

การเคลื่อนไหวด้านการเข้าถึงแบบเปิด (Open Access) ได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการจากหลักการของ Budapest Open Access Initiative (BOAI) ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2000 และได้รับการขยายผลทั่วโลก รวมถึงในประเทศออสเตรเลียที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างจริงจังผ่านการจัดตั้งคลังข้อมูลสถาบัน (Institutional Repositories) และการจัดทำข้อตกลงกับสำนักพิมพ์เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัยแบบเปิด

อย่างไรก็ตาม แม้การเผยแพร่แบบ Gold Open Access จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2023 มีบทความใหม่ถึงร้อยละ 56 ที่เผยแพร่ในรูปแบบนี้ แต่การเผยแพร่ผ่านช่องทางอื่น เช่น Green Open Access กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงข้อจำกัดของข้อตกลงแบบเปลี่ยนผ่าน (Transformative Agreements) ที่ไม่สามารถทำให้ผลงานวิจัยทั้งหมดของออสเตรเลียเข้าถึงได้อย่างเสรี

แนวคิด Bibliodiversity แนวทางนี้ช่วยให้การเข้าถึงงานวิจัย

เป็นไปอย่างเสรี ยุติธรรม และตอบสนองต่อบริบทของแต่ละชุมชนวิชาการ

เดิมใช้เพื่อส่งเสริมความหลากหลายของผู้จัดพิมพ์ในแวดวงวิชาการ ปัจจุบันหมายถึงการใช้ช่องทางการเผยแพร่แบบเปิดที่หลากหลายควบคู่กัน เช่น

- Gold Open Access ผู้เขียนจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อให้บทความเปิดเผยต่อสาธารณะ
- Green Open Access การฝากต้นฉบับที่ผู้เขียนยอมรับแล้วไว้ในคลังข้อมูลสถาบัน
- Diamond Open Access วารสารที่ไม่คิดค่าธรรมเนียมทั้งจากผู้เขียนและผู้อ่าน

- กรณีศึกษา มหาวิทยาลัย James Cook University (JCU) เป็นมหาวิทยาลัยขนาดกลางที่เน้นการวิจัย ตั้งอยู่ในรัฐควีนส์แลนด์ตอนเหนือของออสเตรเลีย มีวิทยาเขตในเมือง Townsville, Cairns และประเทศสิงคโปร์ โดยห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย Open Access ผ่านกลยุทธ์หลากหลายที่เชื่อมโยงกัน ในช่วงปี 2014-2023 อัตราการเผยแพร่แบบเปิดของ JCU เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 46 เป็นร้อยละ 75 แต่ในปี 2024 เริ่มชะลอตัว แม้จะมีการลงนามข้อตกลงกับสำนักพิมพ์ 19 แห่ง อย่าง Cambridge University Press และ Taylor & Francis

- นโยบายการเข้าถึงแบบเปิด JCU ได้ประกาศใช้นโยบาย Open Access ตั้งแต่ปี 2012 และปรับปรุงเป็น Open Scholarship Policy ในปี 2022 โดยกำหนดให้นักวิจัยฝากต้นฉบับที่ได้รับการยอมรับลงในคลังข้อมูลของมหาวิทยาลัยทันทีหลังการตีพิมพ์ หากบทความไม่สามารถเข้าถึงได้แบบเปิด

- แม้นโยบายนี้จะเป็นเป้าหมายเชิงนโยบายมากกว่าข้อบังคับ แต่ห้องสมุดยังคงเผชิญกับความท้าทายในการรวบรวมต้นฉบับจากนักวิจัย และกำลังพัฒนานโยบายการสงวนสิทธิ์ (Rights Retention Statement) เพื่อเพิ่มอำนาจในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูล

คลังข้อมูลสถาบัน (Institutional Repository)

คลังข้อมูล ResearchOnline@JCU มีข้อมูลผลงานวิจัยกว่า 60,000 รายการ โดย 44,000 รายการ เป็นบทความวารสาร และร้อยละ 63 ของบทความเหล่านี้ยังอยู่หลังระบบชำระเงิน อัตราการเผยแพร่แบบ Green Open Access ลดจากร้อยละ 14 ในปี 2022 เหลือร้อยละ 9 ในปี 2024 เพื่อแก้ปัญหานี้ ห้องสมุด ได้จัดกิจกรรม

แข่งขัน “Bring Out Your Dead!” ในปี 2024 เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยส่งต้นฉบับที่สามารถเผยแพร่ได้แบบเปิด ส่งผลให้มีบทความและบทหนังสือเพิ่มอีก 169 รายการในคลังข้อมูล

วารสาร Diamond Open Access ที่ดำเนินการโดยนักวิจัยของ มหาวิทยาลัย เช่น

- Queensland Archaeological Research
- eTropic (วารสาร Q1 ตาม Scopus)
- Journal of Resilient Economies

วารสารเหล่านี้ไม่คิดค่าธรรมเนียมและเปิดเผยต่อสาธารณะ ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้โดยไม่ต้องพึ่งพาสำนักพิมพ์เชิงพาณิชย์

รางวัลและตัวแทน Open Access มหาวิทยาลัย James Cook จัดตั้ง รางวัลเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ ได้แก่

- รางวัลนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (HDR Open Access Advocate Award)
- รางวัลนักวิจัยรุ่นใหม่ (Early Career Researcher Open Access Champion Award)
- รางวัลด้านการศึกษาแบบเปิด (Open Education Champion Award)

นอกจากนี้ ยังแต่งตั้ง Open Access Champions ในแต่ละคณะวิชา เพื่อเป็นตัวแทนเชื่อมโยงระหว่างห้องสมุดและนักวิจัย ส่งเสริมการสื่อสารและความร่วมมือในระดับสถาบัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ใช้แนวทางที่หลากหลายในการเผยแพร่แบบเปิด ไม่พึ่งพาเพียงช่องทางเดียว
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักวิจัยผ่านกิจกรรมและรางวัล
- พัฒนานโยบายการสงวนสิทธิ์เพื่อเพิ่มอำนาจในการเผยแพร่
- ใช้ช่องทางต้นทุนต่ำ เช่น วารสาร Diamond OA และคลังข้อมูลสถาบัน
- สร้างเครือข่ายตัวแทนในแต่ละคณะเพื่อขับเคลื่อนนโยบายอย่างทั่วถึง

การเผยแพร่แบบเปิดไม่สามารถพึ่งพาช่องทางเดียวได้ในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มหาวิทยาลัย James Cook ได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่หลากหลายและสามารถปรับใช้ได้ ในสถาบันอื่นทั่วโลก โดยไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูง

การส่งเสริมความหลากหลายของช่องทางการเผยแพร่เป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มการเข้าถึงงานวิจัยอย่างเสรีและยุติธรรม และเป็นแนวทางที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมวิชาการที่เปิดกว้าง โปร่งใส และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

Inspiring Ideas from the Emerald Isle: An overview of Open Science and Scholarship Initiatives in Ireland

แนวคิดสร้างสรรค์จากไอร์แลนด์: ภาพรวมของการส่งเสริมวิทยาศาสตร์แบบเปิดและทุนการศึกษา

Speaker: Cathal McCauley, Maynooth University, Ireland และ John McDonough, Dublin City University, Ireland

ไอร์แลนด์กำลังเดินหน้าสู่ระบบวิจัยแบบเปิดเต็มรูปแบบ โดยตั้งเป้าให้ผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสาธารณะทั้งหมดสามารถเข้าถึงได้แบบเปิดภายในปี 2030 บทความนี้นำเสนอภาพรวมของนโยบายระดับชาติและการดำเนินงานระดับสถาบันโดยเน้นบทบาทของ National Open Research Forum (NORF) ในการผลักดันวาระการวิจัยแบบเปิดของประเทศ กรอบนโยบายของไอร์แลนด์ NORF ก่อตั้งขึ้นในปี 2017 เพื่อรวมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงวิจัย โดยมีเป้าหมายหลัก คือ

- สร้างวัฒนธรรมการวิจัยแบบเปิด
- ผลักดันให้มีการเข้าถึงผลงานวิจัยแบบเปิด 100%
- ส่งเสริมการจัดการข้อมูลวิจัยตามหลัก FAIR (Findable=ค้นหาได้ง่าย, Accessible=เข้าถึงได้, Interoperable=ใช้งานร่วมกันได้, Reusable=นำไปใช้ต่อได้)
- NORF ได้จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติสำหรับการวิจัยแบบเปิด ปี 2022-2030 โดยจะสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น National Open Access Monitor เพื่อเพิ่มการมองเห็นและติดตามความก้าวหน้าในการเข้าถึงข้อมูลแบบเปิด

จุดเด่นของไอร์แลนด์

1. การสนับสนุนจากรัฐบาล NORF เป็นหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทำให้สามารถดำเนินโครงการนำร่องได้อย่างรวดเร็ว
2. โครงสร้างพื้นฐานระดับชาติ Digital Repository of Ireland (DRI) ก่อตั้งในปี 2015 เพื่อเก็บรักษาและเผยแพร่ข้อมูลวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งได้การรับรองมาตรฐานสากล CoreTrustSeal ในปี 2018
3. การเชื่อมโยงกับนโยบายนวัตกรรม นโยบาย Impact 2030 ของรัฐบาลเชื่อมโยงการวิจัยแบบเปิดกับเป้าหมายด้านนวัตกรรมและสังคม
4. เครือข่ายระดับสถาบัน เช่น Maynooth Open Research (MOR) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักวิจัยในระดับปฏิบัติการ

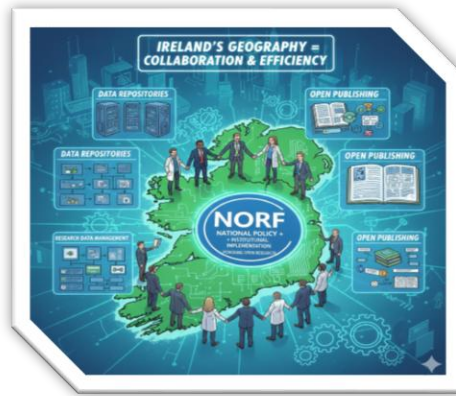

ตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย Maynooth (MU) และ Dublin City University (DCU)

1. คลังสารสนเทศสถาบัน (Institutional Repositories) MURAL (MU) ให้บริการบทความและเอกสารประชุมกว่า 13,500 รายการ DORAS (DCU) ให้บริการบทความและเอกสารประชุมกว่า 8,400 รายการ
2. การจัดการข้อมูลวิจัย (Research Data Management: RDM) MU Library ได้ดำเนินการให้บริการ
 - การช่วยจัดทำแผนการจัดการข้อมูล
 - การฝึกอบรมและคำแนะนำเฉพาะสาขา
 - การให้คำปรึกษาเรื่องต้นทุนและความยั่งยืน
3. การจัดพิมพ์วารสารแบบเปิดโดยห้องสมุด MU Library สนับสนุนการจัดพิมพ์วารสารแบบ Diamond OA ภายใต้ชื่อ Maynooth Academic Publishing โดยมีวารสารเด่น เช่น Dancecult ติดอันดับ Q1 ในสาขาดนตรี
 - Journal of Military History and Defense Studies ยอดเข้าชมเพิ่มขึ้นร้อยละ 575
 - Open Journal of Astrophysics มีผู้เข้าชมกว่า 100,000 ครั้ง ในครึ่งปีแรกของ 2025
4. การจัดพิมพ์หนังสือแบบเปิด (Open Monograph Publishing) DCU Press ก่อตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่หนังสือวิชาการแบบเปิด โดยมีเป้าหมายเพื่อ
 - เพิ่มการเข้าถึงและการอ้างอิง
 - ลดข้อจำกัดด้านต้นทุนและการจัดจำหน่าย
 - สร้างความเชื่อมั่นผ่านโครงสร้าง การกำกับดูแลและความร่วมมือกับ UCL Press กลยุทธ์ระยะสั้น (Quick Wins)
 - ใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลที่มีอยู่
 - ส่งเสริมการจัดพิมพ์วารสารแบบ Diamond OA
 - จัดอบรมพื้นฐานด้าน RDM กลยุทธ์ระยะยาว
 - ขยายการจัดพิมพ์หนังสือแบบเปิด
 - ปลุกฝังหลักการ FAIR ในวัฒนธรรมวิชาการ
 - เชื่อมโยงกับกรอบนโยบายระดับชาติ และนานาชาติ

แม้ไอร์แลนด์จะเป็นประเทศมีขนาดเล็ก แต่ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ช่วยให้เกิดความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการและมีประสิทธิภาพ ความท้าทาย คือ การจัดตั้งหน่วยงานที่มีความยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนระบบวิจัยแบบเปิดในระยะยาว ประสบการณ์ของประเทศไอร์แลนด์พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าประเทศขนาดเล็กสามารถบรรลุเป้าหมายการวิจัยแบบเปิดได้ หากมีโครงสร้างที่เหมาะสม ความร่วมมือที่แนบแน่นและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน NORF เป็นหัวใจสำคัญของความก้าวหน้า โดยผสมผสานนโยบายระดับชาติและการดำเนินงานระดับสถาบันเข้าด้วยกัน ตัวอย่างจาก MU และ DCU แสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงปฏิบัติของนโยบายระดับชาติ ตั้งแต่การเติบโตของคลังข้อมูล การจัดการข้อมูลวิจัย ไปจนถึงการจัดพิมพ์แบบเปิด ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของห้องสมุดในการสนับสนุนการสื่อสารทางวิชาการอย่างยั่งยืน แม้จะมีความก้าวหน้า แต่การเปลี่ยนจากโครงการระยะสั้นไปสู่โครงสร้างถาวรยังต้องการรูปแบบการสนับสนุนใหม่ ความเป็นผู้นำ และการประสานงานที่เชื่อถือได้ ไอร์แลนด์จึงเป็นกรณีศึกษาที่มีคุณค่าสำหรับประเทศอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาระบบวิจัยแบบเปิดของตนเอง

Café Connections: Wellness, Mugs, & Meaningful Conversations

Café แห่งการพบปะ สุขภาวะ และบทสนทนาที่มีคุณค่า

Coordinator: Leili Seifi and Paria Aria, Texas Woman's University, United States

Speaker: Anne Barnhart, University of West Georgia, United States

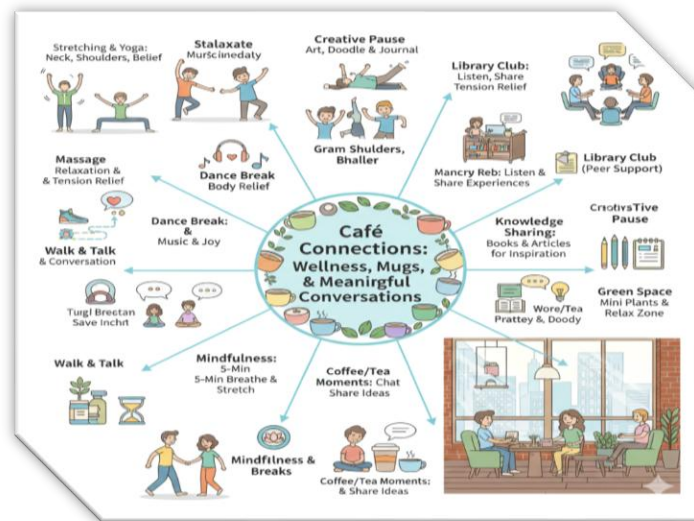
เวทีนี้จัดขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เข้าร่วม ในบรรยากาศที่สนุกสนานและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้พูดคุย แลกเปลี่ยน และสร้างปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องการผ่อนคลายความเครียด สุขภาวะในการทำงานห้องสมุด (Wellness) และความเข้าใจวัฒนธรรมต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการสร้างสุขภาวะในการทำงานของบรรณารักษ์ในระหว่างเวลาการทำงาน ผู้เข้าร่วมจะนำสิ่งของที่สื่อถึงความสุขหรือช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี มาแลกเปลี่ยนกัน โดยนำแก้วกาแฟเป็นอุปกรณ์มาร่วมกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่มีความหมายเป็นที่ระลึก สิ่งของเหล่านี้จะเป็นจุดเริ่มต้นในการสนทนาเกี่ยวกับสุขภาวะและเล่าวัฒนธรรมเพื่อแบ่งปันกัน โดยมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสร้างสุขภาวะในการทำงาน ดังนี้

1. การผ่อนคลายร่างกายโดยวิธีการยืดเส้น โยคะด้วยท่าต่าง ๆ เพื่อผ่อนคลายความเมื่อยล้า คอ บ่า ไหล่ และร่างกาย
2. การพักระหว่างการทำงานและสร้างความสุขโดยการเปิดเพลงและเต้นรำ
3. การผ่อนคลายด้วยการทำสมาธิ ฝึกหายใจหรือยืดเหยียด หยุดพักสั้น ๆ 5 นาที (Mindfulness Breaks)
4. สร้างมุมต้นไม้เล็ก ๆ หรือพื้นที่ผ่อนคลายกลางวัน (Green Space)
5. กิจกรรมการชวนคุยแลกเปลี่ยนไอดีระหว่างพักดื่มชา กาแฟ (Coffee/Tea Moments)
6. จัดมุมแบ่งปันหนังสือ/บทความเพื่อเติมแรงบันดาลใจ (Knowledge Sharing)
7. Library Club พูดคุยกันในเรื่องที่สนใจ เพื่อนร่วมงานรับฟังกันและกัน แบ่งปันประสบการณ์ชีวิตการทำงาน (Peer Support)

8. กิจกรรมศิลปะ วาด ระบายสี หรือเขียนบันทึกในเวลาสั้น ๆ (Creative Pause)
9. การเดินเพื่อออกกำลังกายเบาๆ และพูดคุยกัน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ (Walk & Talk)
10. การนวดผ่อนคลาย (Massage)

สรุป กิจกรรมนี้มุ่งสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างการดูแลสุขภาพและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมสร้างความสุข เช่น การแลกเปลี่ยนแก้วหรือสิ่งของชิ้นเล็กที่สร้างความสุขให้แก่กันและกันได้ การผ่อนคลายด้วยโยคะ ซึ่งบรรณารักษ์สามารถนำไปใช้ทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการจัดการและจัดสรรเวลาให้มีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว เพื่อลดความเครียดและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในการทำงานห้องสมุด (Wellness) ต่อไป

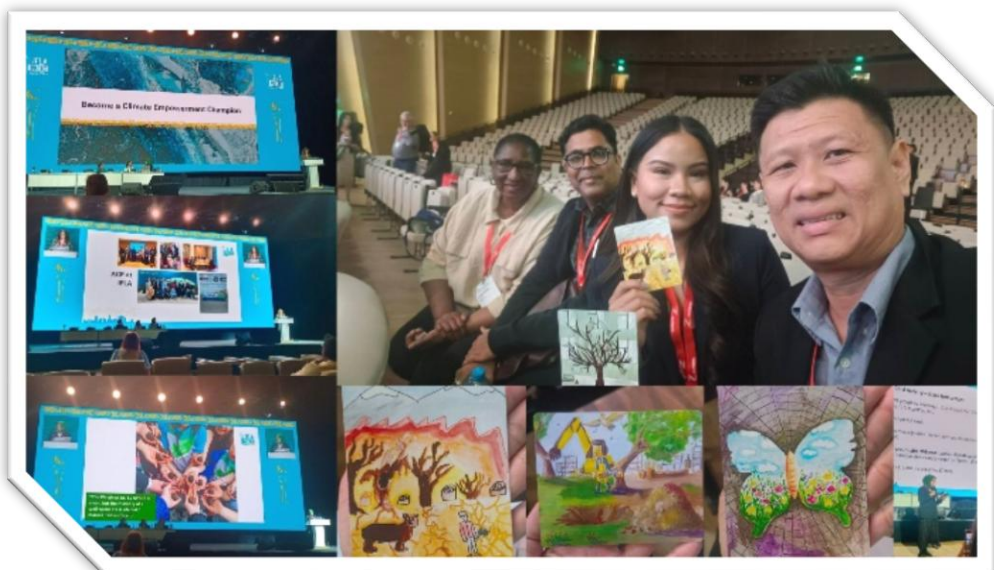
Become a Climate Empowerment Champion

การขับเคลื่อนห้องสมุดสู่การเป็นผู้นำด้านการสร้างพลังรักษากฎมือากาศ

Speaker: Merve Yavuzdemir, The Ministry of Culture and Tourism,
General Directorate of Libraries and Publications, Türkiye
Marzhan Tajiyeva, CAPS Unlock, Kazakhstan
Saule Kalikova, CAPS Unlock, Kazakhstan

การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (IFLA) ภายใต้หัวข้อ “Become a Climate Empowerment Champion” มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมให้บรรณารักษ์ และห้องสมุดทั่วโลกก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ไขวิกฤตสภาพภูมิอากาศ โดยเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

Claire McGuire ผู้จัดการฝ่ายนโยบายและรณรงค์ของ IFLA ร่วมกับวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ Marva จากตุรกี และตัวแทนจากองค์กร Caps Unlock ในคาซัคสถาน โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือบรรณารักษ์ สมาคมห้องสมุด และชุมชนทั่วโลกที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากแนะนำกรอบการทำงานด้าน Action for Climate Empowerment (ACE) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเน้นองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ การศึกษาการสร้างความรู้ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมของประชาชน การเข้าถึงข้อมูล และความร่วมมือระหว่างประเทศ และนำเสนอโครงการต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เช่น “Agro Library” ในตุรกี ซึ่งเป็นโมเดลห้องสมุดเกษตรกรรมที่ผสมผสานการบริการความรู้เข้ากับการลงมือทำด้านนิเวศวิทยา และโครงการ “Turn It Around Cards” จากเอเชียกลางที่ใช้ศิลปะและข้อความจากเยาวชนเพื่อสื่อสารวิกฤตภูมิอากาศ โดยวัตถุประสงค์หลักของหัวข้อดังกล่าวเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทของห้องสมุดจากการเป็นเพียง “ที่เก็บหนังสือ” ไปสู่การเป็น “ระบบนิเวศแห่งข้อมูลและการลงมือทำ” เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายทางสังคม เช่น ความไม่มั่นคงทางอาหารและความกังวลด้านสภาพภูมิอากาศ ซึ่งห้องสมุดได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุดในการให้ข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมในระดับชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยได้นำเสนอ แนวทางการดำเนินงานเน้นความเรียบง่ายแต่ได้ผลจริง (Scalable and Replicable) ผ่านกลยุทธ์ ดังนี้

1. การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการ Agro Library ที่มีระบบจัดการน้ำฝน การรีไซเคิล และห้องสมุดเมล็ดพันธุ์ (Seed Library) เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ

2. การใช้เครื่องมือสร้างสรรค์ เช่น ชุดการ์ดที่ออกแบบโดยเยาวชนเพื่อสะท้อนความกังวลและข้อเสนอแนะต่อนโยบายการศึกษาด้านภูมิอากาศ

3. การเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ บรรณารักษ์สามารถเริ่มจากการจัดแสดงหนังสือที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หรือการใช้หลักนโยบายสำนักงานสีเขียว (Green Office) แล้วจึงขยายไปสู่การสร้างพันธมิตรกับภาคส่วนต่าง ๆ

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมรับฟังได้เข้าร่วมกิจกรรมระดมสมอง “TIA Card Activity” โดยแบ่งกลุ่มกันวิเคราะห์ ภาพวาดและข้อความสะท้อนวิกฤตภูมิอากาศจากมุมมองของเยาวชนเพื่อออกแบบโครงการห้องสมุดที่ปฏิบัติได้จริง จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมได้นำเสนอแนวคิดสร้างสรรค์ อาทิ การแต่งเพลงเพื่อสิ่งแวดล้อม การรีไซเคิลขวดพลาสติกเพื่อปลูกต้นไม้ และการใช้สื่อดิจิทัลลดการใช้ทรัพยากร

Reimagine Continuing Professional Development for Sustainable Futures

ปรับมุมมองใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

Speaker: Dr. Jessica BrodeFrank, Dr. Barak Zendehtdel Nobari

การประชุมนี้มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ในการพลิกโฉมการพัฒนาวิชาชีพสำหรับอนาคตที่ยั่งยืนด้วย AI การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับงานห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถเติบโตได้อย่างเข้มแข็งในอนาคตที่ขับเคลื่อนด้วย AI

เป้าหมายหลัก

1. เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจด้าน AI (AI Literacy) เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและศักยภาพของเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. สำรวจการประยุกต์ใช้จริง ในการให้บริการและการปฏิบัติงานของห้องสมุด โดยระบุทักษะสำคัญที่จำเป็นสำหรับการผสาน AI เข้ากับการดำเนินงานประจำวันและกลยุทธ์ระยะยาว
3. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้และการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง

1. ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาวิชาชีพโดยการให้ความรู้ ศึกษาตัวอย่างการนำไปใช้จริง และการพัฒนาทักษะ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน (Relevance) และตอบสนองความต้องการในอนาคตได้
2. มุ่งเน้นการบูรณาการ AI เชิงกลยุทธ์เพื่อ **เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติและบริการ** ของห้องสมุด และสนับสนุน **นวัตกรรมที่ยั่งยืน**

ประเด็นนำเสนอที่สำคัญ

1. Digital Literacy and Crowdsourcing: Tackling Descriptive and Algorithmic Bias through Doing การสำรวจแนวทางใหม่ ๆ ในการจัดการกับอคติในสภาพแวดล้อมดิจิทัลผ่านการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน

ปัญหาวิกฤตความรู้ด้านดิจิทัล แม้ว่าการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ความเข้าใจพื้นฐานกลับไม่สามารถตามได้ทัน โดยเฉพาะเมื่อ AI เชิงสร้างสรรค์ ถูกผสมผสานเข้ากับบริการต่าง ๆ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ดำเนินการภายใต้ความไว้วางใจของสาธารณะ และความโปร่งใส จึงถูกระบุว่าเป็นสถาบันที่มีคุณสมบัติเฉพาะในการแก้ไขวิกฤตการรู้หนังสือทางดิจิทัล โดยสิ่งที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญ มีดังนี้

1.1 ความสำคัญของข้อมูลเมตาตาทา (Metadata) ข้อมูลเมตาตาทาต้องสร้างความเข้าใจว่าเป็นมากกว่าแค่ข้อมูล คือ ชั้นที่มองไม่เห็นซึ่งกำหนดว่าอะไรจะถูกมองเห็น อะไรจะเชื่อมโยงกัน และอะไรจะถูกละเว้น การจัดทำรายการบรรณานุกรมในห้องสมุดมีความสำคัญต่อการค้นพบข้อมูลอย่างมาก และเป็นโอกาสให้องค์กรด้านมรดกทางวัฒนธรรมต้องมุ่งเน้นความสำคัญของข้อมูลเมตาตาทาในปัจจุบัน

1.2 การเปิดโอกาสให้คนจำนวนมากมาช่วยกันทำงานหรือแก้ปัญหา (Crowdsourcing) โดยอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นตัวกลาง แทนที่จะให้คนกลุ่มเล็ก ๆ ทำเพียงลำพัง เป็นแนวทางที่มีวิวัฒนาการไปสู่การทำงานแบบสหวิทยาการ คนหลากหลายกลุ่มมาช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการแนะนำคอลเลกชันไปสู่ผู้ชมกลุ่มใหม่ผ่านประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางดิจิทัล อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการต้องใช้ทรัพยากรสูง ทำให้บางส่วนหันไปทดลองใช้ Machine Learning และ AI แทน

1.3 การประยุกต์ใช้ AI ในการจัดการข้อมูลเมตาตาทา สถาบันต่าง ๆ เช่น SFMoMA, Oxford, MIT, Harvard ได้ใช้ การแท็ก AI เพื่อขยายและเสริมสร้างเมตาตาทา และนักวิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือ AI เช่น ChatGPT, Gemini, Copilot เพื่อช่วยในการจัดทำหัวเรื่องที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำแคตตาล็อก

1.4 ความท้าทายของ AI ภาพหลอนและความยั่งยืน

1.4.1 ภาพหลอน (Hallucinations) ความท้าทายด้านคุณภาพ การศึกษาที่ Oklahoma State University พบว่า ความสามารถของ ChatGPT ในการดึงคำสำคัญและการกำหนดหมายเลขการจัดหมวดหมู่ให้ผลลัพธ์ที่ไม่น่าประทับใจ ผลจากการศึกษาและทดลองพบว่า AI มีความสามารถที่น่าผิดหวังในการกำหนดเลขเรียกหนังสือ เช่น Dewey Decimal โดยมีเพียงหนึ่งในสามของหมายเลขการจัดหมวดหมู่เท่านั้นที่ใช้งานได้ หมายเลขที่สร้างขึ้นนั้นผลลัพธ์ไม่จริงถึงร้อยละ 16 ไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจากปัญหา Hallucinations ใน AI ด้วยเหตุนี้ผลลัพธ์จาก ChatGPT ในงานกำหนดเลขหมู่หนังสือจึงยังไม่น่าเชื่อถือเพียงพอสำหรับการนำไปใช้ในระบบแคตตาล็อกจริงในห้องสมุด โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับการใช้ฐานข้อมูลและตารางมาตรฐานที่บุคลากรทางสารสนเทศใช้ควบคุมคุณภาพของเมตาตาทาอยู่แล้ว

1.4.2 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานและน้ำของศูนย์ข้อมูล AI เทียบเคียงได้กับอุตสาหกรรมการบินทั้งหมด ซึ่งเป็นประเด็นที่องค์กรทางวัฒนธรรมต้องนำมาพิจารณาถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

2. Beyond Awareness: Managing Workforce-Related AI Risks in The National Library and Archives of Iran (NLI). Using Importance-Performance Analysis (IPA)

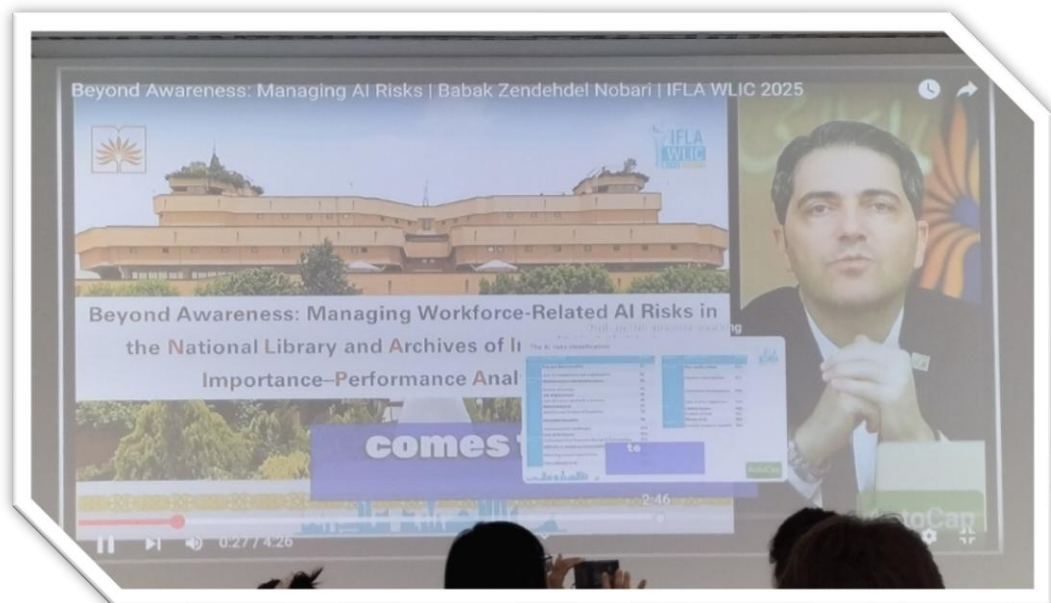
การจัดการความเสี่ยงด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ ในหอสมุดและหอจดหมายเหตุแห่งชาติอิหร่าน (NLI) โดยใช้การวิเคราะห์ความสำคัญ-ผลการดำเนินงาน (Importance-Performance Analysis: IPA)

2.1 ความเสี่ยงที่ซ่อนเร้นมากับ AI

หอสมุดและหอจดหมายเหตุแห่งชาติของอิหร่าน (NLI) ได้มีการระบุความเสี่ยง 12 ประการ ที่ต้องการการดำเนินการเร่งด่วน จากการเปิดตัว ChatGPT ในปี 2022 นำมาซึ่งความเสี่ยงที่ซ่อนเร้นในสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะในหอสมุดและห้องเก็บเอกสาร การรั่วไหลของข้อมูลจากการใช้ AI โดยที่พนักงานรู้ไม่เท่าทัน การเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้ตั้งใจ (Inadvertent data exposure during optimization) คือ ความเสี่ยงที่น่ากลัวที่สุด และองค์กรต้องรีบแก้ไขความเสี่ยงนี้ด้วยการฝึกอบรมและวางกฎระเบียบในการนำ AI เข้ามาใช้งาน

2.2 การจัดการความเสี่ยงด้วย IPA

NLI ใช้ระเบียบวิธี **Importance-Performance Analysis (IPA)** ผสมผสานกับระเบียบวิธี Soft Systems Methodology: SSM เพื่อ ระบุและจัดการความเสี่ยงของพนักงานที่เกี่ยวข้องกับ AI โดยพิจารณาจากระดับความสำคัญและความสามารถขององค์กรในการจัดการกับความเสี่ยงนั้น ๆ วิธีนี้ช่วยให้หอสมุดเข้าใจถึงความเสี่ยง และสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัดได้อย่างเหมาะสมที่สุด และสร้างกรอบการจัดการความเสี่ยงที่เป็นระบบและเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ AI ในภูมิภาคต่าง ๆ

1. อเมริกาเหนือ (สหรัฐอเมริกาและแคนาดา)

สหรัฐอเมริกา เปิดตัว **Empire AI** ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐาน AI ที่สร้างขึ้นเองเพื่อรองรับงานวิจัยและลดค่าใช้จ่าย รวมถึงมีแผนบรรเทาความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

แคนาดา มีโปรแกรม AI และการเรียนรู้เครื่องมือ (Machine Learning) ผ่านสภาห้องสมุดมหาวิทยาลัยออนแทรีโอ (Oq) โดยมีการนำร่องบริการถอดเสียงเป็นข้อความ (Whisper) และงานปรับปรุงข้อมูลเมทาตา

มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้รับทุนทำการวิจัยด้าน AI เพื่อสร้างเครื่องมือสืบค้นโดยใช้ข้อมูลในคอลเลกชันพิเศษของตน เป็นโครงการที่น่าสนใจมาก แต่มีค่าใช้จ่ายสูง

2. เอเชียและโอเชียเนีย

ญี่ปุ่นและจีน ใช้ AI เพื่อปรับปรุงความแม่นยำและประสิทธิภาพของกระบวนการจัดทำแค็ตตาล็อก และการจัดการคอลเลกชัน

มาเลเซียและฟิลิปปินส์ กำลังพิจารณาการใช้ AI ควบคู่กับการแปลงเป็นดิจิทัล เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดทำแค็ตตาล็อก

สิงคโปร์ สร้างต้นแบบ **Chatbook** บน WhatsApp และ Amazon ที่เสริมด้วย AI เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสนทนาเกี่ยวกับหนังสือได้ แต่พบปัญหาเรื่อง **ภาพหลอนของ AI** ที่ต้องมีการปรับปรุงขอบเขตการค้นหาให้จำกัดอยู่แค่ชุดข้อมูลที่กำหนด

ประเด็นสำหรับการแบ่งปันความรู้และบทบาทของห้องสมุด

ผู้เข้าร่วมการประชุมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการบูรณาการ AI ในงานห้องสมุด

1. **การจัดอบรม** เน้นการสอนการใช้เครื่องมือ AI และวิธีการสร้างคำถาม (Prompt Engineering) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

2. **ลิขสิทธิ์** ความกังวลว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ AI นำมาใช้ นั้นมาจาก **เนื้อหาละเมิดลิขสิทธิ์** ซึ่งอาจสร้างความเสี่ยงทางกฎหมายต่องานวิจัยและมหาวิทยาลัย

3. **ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้ใช้** หาก AI เข้ามาใช้ฐานข้อมูล จะต้องมีการจัดการความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้ใช้

4. **การส่งเสริมความรู้ด้านดิจิทัลสำหรับบรรณารักษ์** เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เพื่อให้สามารถนำ AI ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

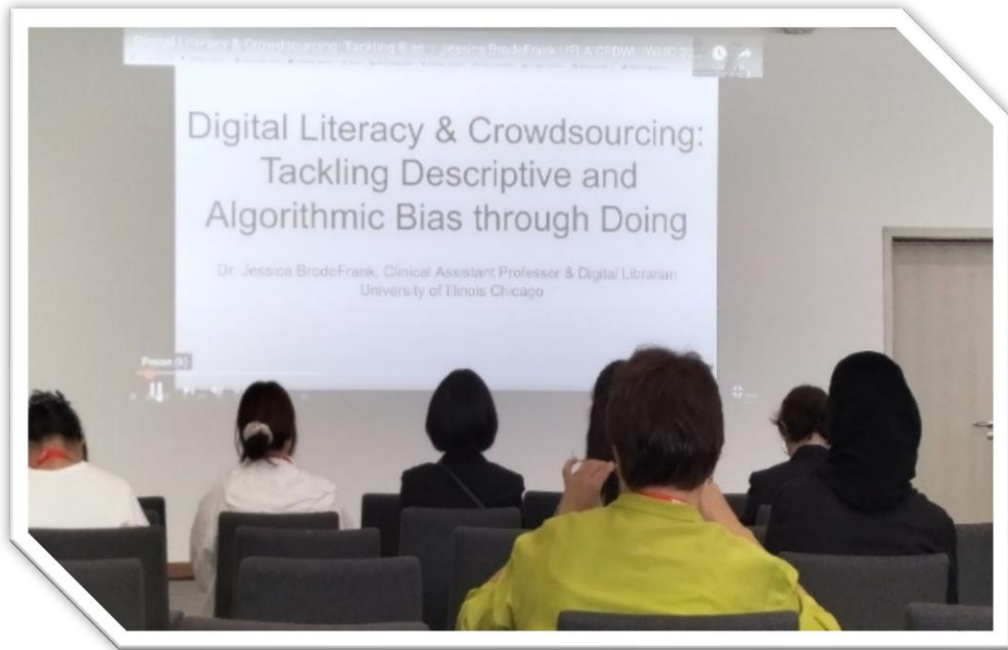
5. **การบูรณาการเชิงระบบและโครงสร้าง** การนำ AI มาใช้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบและโครงสร้างของห้องสมุด ไม่ใช่แค่การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล แต่ต้องมีแนวคิดที่ชัดเจน และมุมมองที่เป็นพลวัตเกี่ยวกับ AI Literacy

6. **ทักษะสำคัญของบรรณารักษ์** ต้องเน้นทักษะในด้าน AI และความรู้ด้านดิจิทัล ทักษะด้านข้อมูลและความตระหนักด้านจริยธรรม การคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ การเติบโตอย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพ ความร่วมมือและความเป็นผู้นำ

7. **ความสมบูรณ์ของข้อมูล** ห้องสมุดต้องสร้างความสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับประเพณี โดยต้องรักษาบทบาทในการเป็นศูนย์กลางแห่งความรู้ และรักษาความสมบูรณ์ของข้อมูลไว้เป็นสำคัญ

สรุป สถาบันมรดกทางวัฒนธรรมอย่างห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ เป็นสถาบันที่ได้รับความเชื่อถือ มีบทบาทสำคัญในการจัดการวิกฤตความรู้ดิจิทัลและสร้างความโปร่งใสเกี่ยวกับการใช้อัลกอริทึมและอคติของ AI แม้ว่า AI มอบโอกาสในการเพิ่มประสิทธิภาพงาน เช่น การทำแค็ตตาล็อก และยกระดับประสบการณ์ผู้ใช้ แต่ก็มาพร้อมกับความเสี่ยงสูงด้านจริยธรรม การละเมิดลิขสิทธิ์ และความท้าทายด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม ที่ต้องได้รับการจัดการอย่างเร่งด่วน การเผชิญหน้ากับ AI เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่ครอบคลุมถึงความรู้ดิจิทัลและการคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับความสมบูรณ์ของข้อมูลตามพันธกิจดั้งเดิม

Successful Strategies for Library Advocacy & Financial Sustainability

กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมห้องสมุดและความยั่งยืนทางการเงิน

Speaker: Imad Bachir, Loy Jyoon Chin and Michael Dowling

Moderator: Marwa El Sahn and Loy Jyoon Chin

การประชุมนี้มุ่งเน้นการแบ่งปันประสบการณ์และกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จด้านการสนับสนุนห้องสมุด (Library Advocacy) และความยั่งยืนทางการเงินของสมาคมห้องสมุด โดยตัวแทนจากหลายภูมิภาค เช่น ภูมิภาคยุโรป ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ (MENA) เอเชีย และสหรัฐอเมริกาได้ถ่ายทอดผลการศึกษา กรณีศึกษา และวิธีปฏิบัติที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในระดับสมาคมและประเทศต่าง ๆ

หัวใจสำคัญเริ่มจากโครงการประเมินผลกระทบด้านการสนับสนุนของกลุ่มบริหารจัดการสมาคมห้องสมุด (Management of Library Association Section: MLAS) ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรมแบบสำรวจออนไลน์ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลพบว่าโครงการสนับสนุนมักประสบปัญหาขาดทรัพยากร ทั้งด้านเวลา งบประมาณ และบุคลากร ทำให้การประเมินผลทำได้ยาก จึงเสนอแนวทางการประเมินแบบเป็นระบบ ได้แก่ การวางแผนก่อนเริ่มงาน การดำเนินกิจกรรม การติดตามผล และการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงในโครงการต่อไป

ในด้านการสร้างสมาคมให้แข็งแกร่งและเพิ่มจำนวนสมาชิก ดร. Imad Bachir ชี้ให้เห็นว่าสมาคมในหลายประเทศมีฐานสมาชิกจำกัด เพราะจำกัดสิทธิ์เฉพาะบรรณารักษ์หรือผู้มีการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ จึงเสนอให้เปิดโอกาสให้บุคคลในวงการพัฒนา นักเขียน นักการศึกษา นักเทคโนโลยี รวมถึงบุคลากรจากสาขาที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นสมาชิก เพื่อขยายเครือข่าย เพิ่มทรัพยากร และสร้างพลังสนับสนุนที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ยังเสนอแนวคิดเรื่อง “สมาคมพี่น้อง” ระหว่างประเทศ เพื่อให้สมาคมในประเทศกำลังพัฒนาสามารถรับการสนับสนุนทั้งด้านการเงินและองค์ความรู้จากสมาคมที่เข้มแข็งกว่า รวมถึงการจัดทำเว็บไซต์ศูนย์รวมสมาคมห้องสมุดอาหรับเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูล

กรณีของประเทศมาเลเซีย เสนอแนวทางการสร้างความยั่งยืนทางการเงินของสมาคมบรรณารักษ์มาเลเซีย ซึ่งเป็นองค์กรขนาดเล็กและดำเนินงานด้วยอาสาสมัครเป็นหลัก กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน การบรรจุความยั่งยืนในแผนยุทธศาสตร์ การสร้างรายได้จากค่าสมาชิก การจัดกิจกรรมฝึกอบรมและสัมมนา การขายสิ่งพิมพ์ การร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน รวมถึงการลงทุนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ระยะยาว สมาคมยังมีระบบสมาชิกที่หลากหลาย เช่น สมาชิกมืออาชีพ สมาชิกสมทบ สมาชิกสถาบัน และสมาชิกตลอดชีพ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและสร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมมากขึ้น

ในส่วนของสหรัฐอเมริกา สมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA) นำเสนอความท้าทายด้านการเงินที่รุนแรงขึ้นหลังสถานการณ์ทางสังคมและการเมือง โดยเฉพาะกระแสแบนหนังสือและงบประมาณที่ถูกตัดทอน ทำให้รายได้จากสมาชิก การประชุม และสิ่งพิมพ์ลดลง ALA จึงต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือมากขึ้นซึ่งไม่ยั่งยืน จึงกำลังปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ เขียนแผนยุทธศาสตร์ใหม่ และมุ่งเน้นการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนผ่านการพัฒนาสมาชิกสถาบัน เพิ่มการระดมทุนจากสาธารณะ และเสริมสร้างการสื่อสารกับสังคมผ่านสื่อใหม่ เช่น TikTok เพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและต่อต้านข้อมูลบิดเบือนเกี่ยวกับห้องสมุด

ในช่วงการระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม พบประเด็นสำคัญคือ ความร่วมมือระหว่างสมาคมมีบทบาทอย่างมากในการยกระดับพลังสนับสนุน เช่น การจัดฝึกอบรมร่วมกัน การแบ่งปันทรัพยากร การสร้างเครือข่ายระดับภูมิภาค และการแลกเปลี่ยนตัวอย่างความสำเร็จ อีกทั้งสมาคมขนาดเล็กมีข้อได้เปรียบด้านความคล่องตัวและความใกล้ชิดกับสมาชิก จึงสามารถสร้างผลกระทบได้โดยอาศัยพลังอาสาสมัครและการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น

ข้อสรุป

การสนับสนุนห้องสมุดและความยั่งยืนทางการเงินจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงระยะยาวระหว่างสมาชิก ชุมชน ภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายระหว่างประเทศ การสร้างวิธีประเมินผลที่ชัดเจน การขยายฐานสมาชิก การสร้างรายได้หลายช่องทาง และการปรับตัวต่อบริบททางสังคมและเทคโนโลยี เป็นหัวใจหลักที่สมาคมห้องสมุดทั่วโลกสามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างพลังของตนเองให้มั่นคงในระยะยาว

Reliable Data, Stronger Libraries: Universal Bibliographic Control for the Future

ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ห้องสมุดแข็งแกร่งขึ้น: การควบคุมสหบรรณานุกรมเพื่ออนาคต

1. IFLA's 2025 Professional Statement on Universal Bibliographic Control

แถลงการณ์วิชาชีพ เรื่อง การควบคุมสหบรรณานุกรมของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด ประจำปี 2025

Speaker: Mathilde Koskas, National Library of France (BnF), France and Maud Henry, Royal Library of Belgium (KBR), Belgium

การควบคุมสหบรรณานุกรม (Universal Bibliographic Control: UBC) มุ่งเน้นการประสานงานระดับนานาชาติในการสร้าง แบ่งปัน และเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมและข้อมูลกำกับ (Authority Metadata) อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ใช้ทั่วโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดนี้เริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ผ่านการประชุมและความร่วมมือระหว่างประเทศ จนกระทั่งสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions: IFLA) จัดตั้งคณะกรรมการด้านการควบคุมสหบรรณานุกรมในปี 1974 และยังคงผลักดันแนวคิดนี้มาจนถึงปัจจุบัน

เป้าหมายและหลักการของการควบคุมสหบรรณานุกรม

- ส่งเสริมให้แต่ละประเทศมีความรับผิดชอบในการจัดทำและดูแลข้อมูลบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์ในประเทศตนเองตั้งแต่ต้นทาง เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพ ทันทเวลา และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล
- ลดความซ้ำซ้อนและค่าใช้จ่าย ด้วยการแบ่งปันภาระในการสร้างและเผยแพร่ข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- เปิดโอกาสให้ข้อมูลบรรณานุกรมที่เชื่อถือได้ถูกเผยแพร่และนำไปใช้ซ้ำได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมการใช้มาตรฐานและเทคโนโลยีสากล เพื่อให้ข้อมูลสามารถเชื่อมโยงและทำงานร่วมกันได้
- สนับสนุนให้ผู้ใช้ทุกกลุ่มเข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันได้อย่างเสรีและเท่าเทียม

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

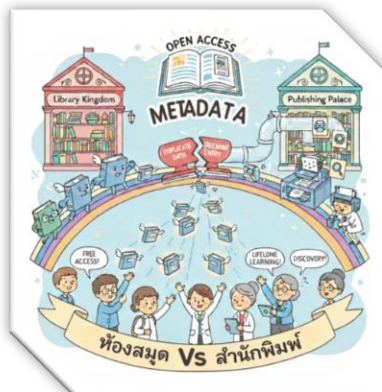
1. IFLA กำหนดและดูแลมาตรฐานสากลการจัดการเมทาตาตาและเป็นตัวแทนภาคห้องสมุดในระดับโลก
2. หน่วยงานบรรณานุกรมแห่งชาติ จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลบรรณานุกรมของประเทศตนอย่างถูกต้อง
3. ห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลใช้และบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานบรรณานุกรมแห่งชาติ
4. อุตสาหกรรมการพิมพ์ ให้ข้อมูลตั้งแต่ต้นทางและร่วมมือในการใช้มาตรฐานสากล
5. ผู้ให้บริการเทคโนโลยี สร้างระบบที่รองรับการเชื่อมโยงและการใช้ข้อมูลร่วมกัน
6. ผู้ใช้ปลายทาง นักวิจัย นักศึกษา และประชาชนทั่วไป คือผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบนี้

ข้อเรียกร้องให้ลงมือทำ

การบรรลุเป้าหมายการควบคุมสหบรรณานุกรมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในระบบนิเวศสารสนเทศ รวมถึงภาค GLAM (พิพิธภัณฑ์ หอจดหมายเหตุ ห้องสมุด และหอศิลป์) โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงข้อมูลให้เข้าถึงได้ทั่วโลก ในยุคที่ข้อมูลดิจิทัลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องมีข้อมูลมาตรฐานที่เชื่อถือได้เพื่อให้การเข้าถึงความรู้ทั่วโลกเป็นไปอย่างมั่นคงและปลอดภัย

แนวความคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

1. จัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ เช่น สร้างระบบเมทาตาตากลางของสำนักหอสมุดรัฐสภาหรือหอสมุดแห่งชาติ ที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกับห้องสมุดต่างประเทศได้ผ่านมาตรฐานเดียวกันอย่าง MARC, BIBFRAME, RDA
2. พัฒนา “Metadata Ecosystem” ที่ร่วมมือกันในประเทศ ให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะและคลังดิจิทัลของหน่วยงานรัฐ ใช้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนกันได้อัตโนมัติ
3. เสริมสร้างบทบาทของบรรณารักษ์ในฐานะผู้สร้างเมทาตาตาที่มีคุณภาพ โดยฝึกอบรมด้านมาตรฐานสากล เช่น RDA, ISBD และการใช้เครื่องมือจัดการ
4. ใช้เทคโนโลยี AI หรือ Linked Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลบรรณานุกรมจากหลายแหล่งให้ค้นหาได้ในที่เดียว ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลเร็วขึ้น
5. สร้างความร่วมมือระหว่างภาคห้องสมุดกับภาคสำนักพิมพ์ ให้ข้อมูลบรรณานุกรมเริ่มตั้งแต่กระบวนการพิมพ์ ช่วยลดขั้นตอนการบันทึกข้อมูลซ้ำสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลแบบเปิด (Open Access Metadata) เพื่อให้ประชาชน นักวิจัย และนักศึกษาเข้าถึงข้อมูลได้เสรี และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. From Universal Bibliographic Control to Open Access: Tracing IFLA's Legacy in Global Knowledge Sharing

การควบคุมสหบรรณานุกรมสู่การเข้าถึงแบบเปิด: การติดตามผลการงานของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดในโลกแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้

Speaker: Steve Witt, IFLA Journal Editor, University of Illinois, United States

ในยุคดิจิทัลที่สื่อและข้อมูลหลากหลายประเภทเติบโตอย่างรวดเร็ว บทบาทของบรรณานุกรมแห่งชาติต้องปรับตัวจากการเป็นเพียงรายชื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบเล่ม ไปสู่การเป็นฐานข้อมูลที่สะท้อนภาพรวมของความรู้ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของประเทศในทุกมิติ สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions: IFLA) มีเป้าหมายเพื่อเสนอแนวทางร่วมที่แต่ละประเทศสามารถนำไปปรับใช้ได้ เน้นความยืดหยุ่นตามบริบท กฎหมาย และทรัพยากรของแต่ละประเทศ

การสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติควรอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานบรรณานุกรมแห่งชาติ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติ มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ หรือเป็นองค์กรอิสระ สิ่งสำคัญคือต้องมีอำนาจทางกฎหมายและทรัพยากรเพียงพอในการสร้างและเผยแพร่ระเบียบบรรณานุกรมที่เป็นทางการ ครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ส่วนใหญ่หอสมุดแห่งชาติเป็นผู้รับหน้าที่นี้ เพราะมีภารกิจหลักในการเก็บรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และมีฐานะทางกฎหมายที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้จัดพิมพ์และหน่วยงานอื่น ๆ

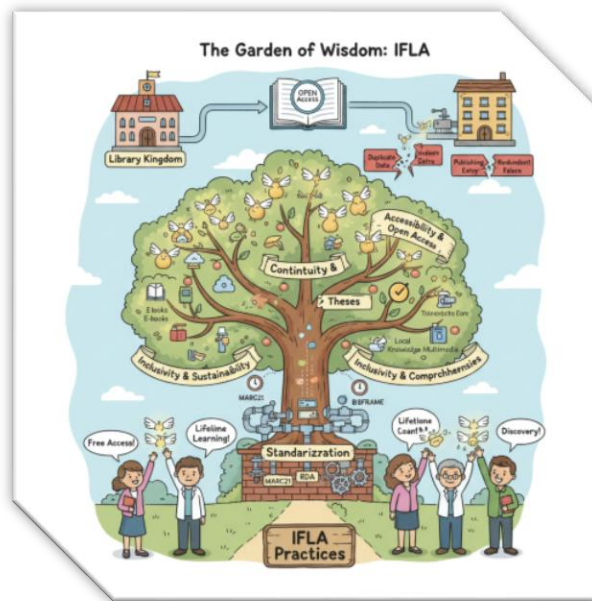
หัวใจสำคัญของการรวบรวมข้อมูล คือ ระบบฝากเอกสารตามตามกฎหมาย กำหนดให้ผู้จัดพิมพ์หรือผู้ผลิตสื่อส่งสำเนาผลงานให้แก่ห้องสมุดแห่งชาติหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ระบบนี้ช่วยให้ประเทศสามารถรวบรวมผลงานทุกประเภทไว้เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมและความรู้ในระยะยาว ควรมีกฎหมายครอบคลุมทั้งสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ประเทศที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวควรเร่งจัดทำ หรืออย่างน้อยควรมีระบบฝากเอกสารตามตามกฎหมายแบบสมัครใจ โดยเน้นความร่วมมือกับผู้จัดพิมพ์แทนการบังคับ

การจัดทำบรรณานุกรมที่มีคุณภาพต้องอาศัยมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น MARC, UNIMARC หรือแนวคิดการเชื่อมโยงข้อมูลแบบ Linked Data เพื่อให้ข้อมูลสามารถแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นได้อย่างอัตโนมัติ นอกจากนี้ ควรมีระบบตรวจสอบคุณภาพและการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การสร้างระเบียบบรรณานุกรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การจัดการทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิดีโอ หรือเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์ ซึ่งต้องพิจารณาเรื่องการเข้าถึง การจัดเก็บ และการอนุรักษ์ระยะยาว เอกสารเสนอให้แต่ละประเทศกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับการคัดเลือกสื่อเหล่านี้ เช่น เลือกเก็บเฉพาะเนื้อหาที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม หรือการศึกษา ผลงานของหน่วยงานรัฐ หรือสื่อที่มีความเสี่ยงต่อการสูญหาย พร้อมพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อเก็บเกี่ยวและจัดเก็บอย่างยั่งยืน

คุณค่าของบรรณานุกรมแห่งชาติ การเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดเก็บความรู้ของประเทศ การคัดเลือกและจัดซื้อในห้องสมุด การตรวจสอบผลงานตีพิมพ์ ยืนยันแหล่งที่มาของข้อมูล อีกทั้งคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะเป็นเครื่องมือให้ผู้จัดพิมพ์และภาคธุรกิจใช้เผยแพร่ผลงาน เพิ่มโอกาสทางการตลาด และเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับนักวิจัยและนักวิเคราะห์นโยบายในการวิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสื่อของประเทศ

ดังนั้น แนวปฏิบัติร่วมของ IFLA จึงไม่ใช่สูตรสำเร็จ แต่เป็นกรอบคิดเพื่อพัฒนาที่ประเทศต่าง ๆ สามารถปรับใช้ได้ตามบริบท โดยยึดหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ ความครอบคลุมของข้อมูล ความถูกต้องตามมาตรฐาน ความต่อเนื่องของการจัดเก็บ และความสามารถในการเข้าถึง เพื่อให้บรรณานุกรมแห่งชาติยังคงทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนความรู้และวัฒนธรรมของชาติในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. Leveraging Publisher Metadata for Universal Bibliographic Control

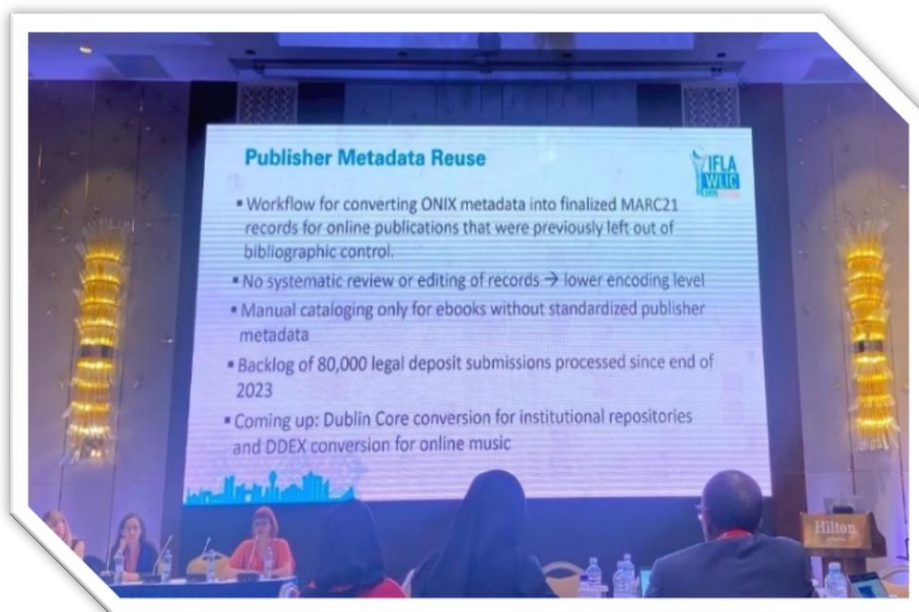
การใช้ประโยชน์จากเมทาดาทาของสำนักพิมพ์ในการควบคุมสหบรรณานุกรม

Speaker: Satu Niininen, National Library of Finland, Finland

ยุคที่สิ่งพิมพ์ออนไลน์มีจำนวนมากและหลากหลายขึ้นอย่างรวดเร็ว กระบวนการลงรายการบรรณานุกรมแบบเดิมไม่สามารถรองรับได้ครบถ้วน หอสมุดแห่งชาติฟินแลนด์จึงได้พัฒนากระบวนการทำงานอัตโนมัติสำหรับแปลงข้อมูล ONIX Metadata (ONIX Online Information Exchange มาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลเมทาดาทา ระหว่าง สำนักพิมพ์ ผู้จัดจำหน่าย ร้านหนังสือ และห้องสมุดในประเทศฟินแลนด์) เป็นระเบียบบรรณานุกรมในรูปแบบ MARC21 เพื่อใช้ในบรรณานุกรมแห่งชาติ ระบบนี้ช่วยลดภาระการทำงานของเจ้าหน้าที่ แก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และเพิ่มความเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล แต่ยังคงต้องรักษาคุณภาพของข้อมูลให้เชื่อถือได้ตามหลักการของการควบคุมสหบรรณานุกรม

กระบวนการนี้อาศัยความร่วมมือระหว่างห้องสมุด สำนักพิมพ์ และผู้ให้บริการระบบผ่านศูนย์ ONIX ของฟินแลนด์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการจัดการและพัฒนา ONIX ให้สอดคล้องกับตลาดหนังสือในประเทศและมาตรฐานสากล การประสานความร่วมมือนี้ไม่เพียงช่วยให้ข้อมูลบรรณานุกรมมีคุณภาพดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลได้แม่นยำและเชื่อถือได้ ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดพิมพ์และแพลตฟอร์มจำหน่ายหนังสือด้วย

ระบบใหม่ประกอบด้วยกลไกการจัดการข้อมูล การนำเข้าและแปลงระเบียบ และระบบจำลองข้อมูลเข้าสู่คลังบรรณานุกรมแห่งชาติ โดยใช้การตรวจสอบคุณภาพอัตโนมัติและการตรวจทานแบบสุ่มเพื่อลดข้อผิดพลาด รวมถึงการตรวจสอบเมทาดาทาจากหลายแหล่ง เช่น การเปรียบเทียบกับข้อมูลจากรายงานหลักฐาน และการเชื่อมโยงกับหมายเลข ISNI (International Standard Name Identifier) เพื่อยืนยันชื่อผู้สร้างผลงาน

แม้ระบบอัตโนมัติไม่สามารถแทนที่การลงรายการโดยมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ แต่แนวทางนี้สะท้อนความพยายามสร้างสมดุลระหว่างปริมาณและคุณภาพของข้อมูล โดยไม่ลดทอนหลักการของการควบคุมสหบรรณานุกรมที่เน้นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ฟินแลนด์ยังพัฒนาแนวคิดระดับการลงรายการที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ใช้เลือกดูข้อมูลแบบละเอียดหรือแบบสรุปได้ตามความต้องการ

ในอนาคต หอสมุดแห่งชาติฟินแลนด์มีแผนขยายการใช้กระบวนการนี้กับแหล่งข้อมูลอื่น เช่น คลังสารสนเทศสถาบันที่ใช้มาตรฐาน Dublin Core และข้อมูลสื่อดนตรีที่ใช้ DDEX Metadata (Digital Data Exchange) ชุดข้อมูลที่อธิบายรายละเอียดของเพลงหรือสื่อดิจิทัล เพื่อให้ทุกฝ่ายในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเพลงสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างถูกต้องและอัตโนมัติเพื่อให้ครอบคลุมสิ่งพิมพ์ดิจิทัลทุกประเภท

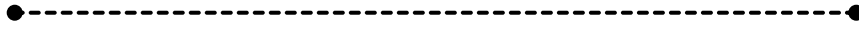
ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและภาคอุตสาหกรรมหนังสือเป็นกุญแจสำคัญในการรักษามาตรฐานบรรณานุกรมสากลในยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีและเมทาเดตาจากสำนักพิมพ์อย่างมีระบบช่วยให้บรรณานุกรมแห่งชาติยังคงมีความครบถ้วน ทันสมัย และสนับสนุนเป้าหมายหลักของการควบคุมสหบรรณานุกรม คือ การเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้และเป็นมาตรฐานสากล เพื่อการเผยแพร่ความรู้ของมนุษยชาติอย่างยั่งยืน

4. From Granthagar to Global: Reimagining Universal Bibliographic Control Through India's National Library and RRRLF Network

จากห้องสมุดประชาชนสู่ห้องสมุดระดับโลก: การปรับภาพลักษณ์การควบคุมสหบรรณานุกรมผ่านห้องสมุดแห่งชาติอินเดียและเครือข่ายมูลนิธิห้องสมุด Raja Rammohun Roy

Speaker: Ashwin Kumar Kushwaha, University of Jammu, India และ Rakhi Kumari, University of Jammu, India

อินเดียมีระบบควบคุมบรรณานุกรมระดับชาติที่ทำหน้าที่รวบรวมสำเนาสิ่งพิมพ์ที่ผลิตในประเทศ ตามกฎหมาย คือ **ห้องสมุดแห่งชาติอินเดีย** ตามพระราชบัญญัติการนำส่งหนังสือและหนังสือพิมพ์แก่ห้องสมุดประชาชน ปี 1954 (แก้ไข 1956) กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้พิมพ์ต้องส่งสำเนาผลงานไปยังห้องสมุดแห่งชาติที่ไกลากาตา รวมถึงห้องสมุดอีกสามแห่งที่ระบุไว้ในกฎหมาย (Connemara Public Library, Chennai; Central Library, Mumbai และ Delhi Public Library) ซึ่งการส่งสำเนาตามกฎหมายนี้เป็นรากฐานสำคัญของการเก็บข้อมูลบรรณานุกรมระดับชาติของอินเดียและเป็นที่มาของข้อมูลสำหรับ **Indian National Bibliography (INB)**

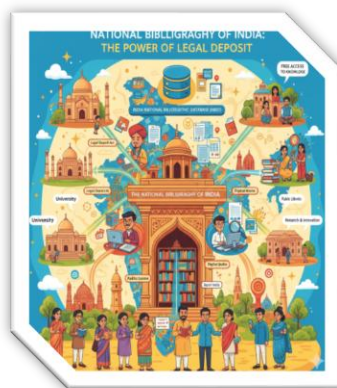
แนวคิดที่มุ่งให้ข้อมูลบรรณานุกรมของประเทศสามารถเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนได้ในระดับสากล อินเดียมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เอื้อต่อเป้าหมายนั้น แต่ยังมีช่องว่างเชิงนโยบายและเทคนิคที่ต้องแก้ไข เพื่อให้บรรลุควบคุมบรรณานุกรมระดับชาติอย่างเต็มรูปแบบ แต่ความท้าทายคือกฎหมายฝากสำเนาเดิมไม่ได้ ออกแบบมาสำหรับการฝากเนื้อหาออนไลน์หรือการจัดเก็บเว็บไซต์ในวงกว้าง ซึ่งทำให้การเก็บและการควบคุมบรรณานุกรมของสื่อดิจิทัลยังไม่ครอบคลุม

การพัฒนาเทคนิคและโครงสร้างพื้นฐาน อินเดียมีความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจหลังปี 2020 ซึ่งช่วยสนับสนุนการเชื่อมต่อข้อมูลบรรณานุกรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ หนึ่งในโครงการสำคัญคือ National Digital Library of India (NDLI) ที่พัฒนาโดย IIT Kharagpur ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการ NDLI ทำหน้าที่เป็นเว็บท่า รวบรวมทรัพยากรดิจิทัลจำนวนมากและสร้างมาตรฐานด้าน

เมทาดาตาและดัชนี ช่วยให้เนื้อหาดิจิทัลของอินเดียสามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงได้ดีขึ้น แนวทางนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมสหบรรณานุกรมของ IFLA ในเชิงการจัดการเมทาดาตาและการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลได้

Raja Rammohun Roy Library Foundation (RRRLF) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อเครือข่ายห้องสมุดระดับชาติประเทศอินเดีย เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 1972 มีฐานะเป็นองค์กรอิสระส่วนกลางที่มีบุคลากรและงบประมาณสนับสนุนเต็มที่จากรัฐบาล องค์กรนี้จดทะเบียนภายใต้ West Bengal Societies Registration Act, 1961 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมระบบบริการห้องสมุดสาธารณะในประเทศ และส่งเสริมพัฒนาระบบห้องสมุดสาธารณะทั้งระดับรัฐและท้องถิ่น ตลอดจนช่วยสร้างความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ RRRLF ได้ริเริ่มโครงการสนับสนุนด้านการแปลงเป็นดิจิทัล “Digital Library Initiative” เพื่อแปลงเอกสารหายาก วารสารก่อนยุคเอกราช เอกสารโบราณและวัสดุอื่นที่ไม่มีลิขสิทธิ์ ให้เป็นดิจิทัล และสร้างคลังดิจิทัลแห่งชาติสำหรับทรัพยากรห้องสมุดสาธารณะ และจัดอบรมเพิ่มศักยภาพ เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องซอฟต์แวร์ห้องสมุด “e-Granthalaya” (ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาโดย NIC สำหรับการจัดการห้องสมุด) ซึ่งจัดอบรมออนไลน์โดย RRRLF ในปี 2020 เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงและเครือข่ายของห้องสมุดภายใต้กรอบดิจิทัล โครงการขยายโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงห้องสมุดที่ชุมชน รัฐบาลอินเดียจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานห้องสมุดสาธารณะ และขยายบริการห้องสมุดไปถึงระดับหน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เข้าถึงหนังสือ ห้องอ่าน และทรัพยากรดิจิทัลสำหรับเด็กหรือคนที่อยู่ในพื้นที่ที่ละเลยบริการห้องสมุด สนับสนุนทางการเงินและเชิงเทคนิค RRRLF มีโครงการที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ห้องสมุดสาธารณะ รัฐบาลของรัฐ และหน่วยงานเทศบาลเพื่อการซื้อหนังสือ เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ไอที และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น รวมถึงบริการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เช่น การจัดสัมมนา workshop ฝึกอบรมด้าน ICT ด้านการจัดการห้องสมุด ฯลฯ งานของ RRRLF จึงมีความสำคัญในการขยายเครือข่ายห้องสมุดที่เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการสร้างบรรณานุกรมระดับชาติและการเชื่อมต่อข้อมูล

ปัจจุบันอินเดียมีโครงสร้างหลักของบรรณานุกรมแห่งชาติและมีกลไกฝากสำเนาเอกสารตามกฎหมายเป็นพื้นฐาน ซึ่งทำให้ระบบบรรณานุกรมยังคงทำงานได้จริง แต่การบรรลุเป้าหมายของ Universal Bibliographic Control ตามแนวทางของ IFLA ยังต้องการการปรับปรุงเชิงนโยบาย เช่น การขยายกฎหมายฝากสำเนาให้ครอบคลุมสื่อดิจิทัลและเว็บ การพัฒนาเทคนิค (การใช้ Persistent identifiers, linked data, web archiving) และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ข้อมูลบรรณานุกรมของอินเดียสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนได้อย่างราบรื่นกับฐานข้อมูลสากล

5. Enhancing Inclusive Bibliographic Data: A Study of Disability Terminology in the Subject Headings of the National Library of Indonesia

การเสริมสร้างความครอบคลุมของข้อมูลบรรณานุกรม: การศึกษาคำศัพท์ด้านความพิการในหัวเรื่องของหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซีย

Speaker: Nadya Mentari, National Library of Indonesia, Department of Library and Information Science, Indonesia

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้คำศัพท์เกี่ยวกับความพิการในระบบหัวเรื่องควบคุมของหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซีย โดยมุ่งประเมินว่าระบบนี้สะท้อนหลักการของความครอบคลุมทางสังคม ทั้งในเชิงภาษาและเชิงโครงสร้างของข้อมูลบรรณานุกรม งานวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความพิการในระบบ Juliana (ระบบหัวเรื่องควบคุมของประเทศอินโดนีเซีย) และฐานข้อมูลออนไลน์ของหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งอ้างอิงหมวดหมู่ความพิการ 4 ประเภทตามกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 8 ปี 2016 ได้แก่ ความพิการทางร่างกาย ความพิการทางสติปัญญา ความพิการทางจิตใจ และความพิการทางประสาทสัมผัส โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ทั้งชนิดของคำ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างคำ และบริบทของการใช้คำในระบบ

ผลการศึกษาชี้ว่าหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียมีความก้าวหน้าในการใช้คำที่มีความครอบคลุมมากขึ้น เช่น บุคคลที่มีความพิการ พิการทางร่างกาย สายตาพิการ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐที่เน้นสิทธิมนุษยชนของคนพิการ แต่ยังคงปรากฏคำศัพท์เก่าที่มีลักษณะตีตราและไม่เหมาะสม เช่น จิตพิการ ป่วยทางจิต คนพิการ ซึ่งสะท้อนมุมมองเชิงการแพทย์ที่มองความพิการเป็นปัญหามากกว่าความหลากหลายของมนุษย์

ระบบ Juliana เป็นความพยายามของหอสมุดอินโดนีเซียในการสร้างฐานข้อมูลหัวเรื่องที่ เป็นมาตรฐานระดับชาติและเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล เช่น MARC 21 โดยเปิดให้ห้องสมุดทุกประเภทในประเทศเข้าถึงและใช้ข้อมูลได้ ปัญหาที่พบ คือ หัวเรื่องหลายรายการยังขาดโครงสร้างความหมายเชิงสัมพันธ์ เช่น ไม่มีการเชื่อมโยงคำหลัก คำรอง หรือคำที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างแม่นยำและเข้าใจบริบทของเนื้อหาได้ครบถ้วน

การวิเคราะห์คำศัพท์ตามหมวดความพิการ

1. ความพิการทางร่างกาย บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย แต่ยังคงคำรองที่เฉพาะเจาะจง เช่น อัมพาต ผู้ใช้รถเข็น หรือแขนขาขาด ซึ่งจำเป็นต่อการขยายความเข้าใจ นอกจากนี้ ยังพบคำว่าใบ้และติดอ่าง ซึ่งมีลักษณะทางการแพทย์และบางส่วนยังคงตีตรา จึงเสนอให้เปลี่ยนเป็นคำที่ให้เกียรติกัน เช่น บกพร่องทางการพูด

2. ความพิการทางสติปัญญา ขาดโครงสร้างคำที่เชื่อมโยง เช่น คำกว้าง ความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือคำแคบ ความบกพร่องทางพัฒนาการ การเพิ่มคำเหล่านี้จะช่วยให้ระบบค้นหาและจัดหมวดหมู่เป็นมิตรมากขึ้น

3. ความพิการทางจิต หมวดที่พบปัญหามากที่สุด เนื่องจากมีการใช้คำเก่าที่ตีตรา ซึ่งสะท้อนทัศนคติที่ล้าหลัง ขณะที่คำว่าสุขภาพจิต ซึ่งมีความเป็นกลางและมองเชิงฟื้นฟู กลับถูกใช้คู่ขนานกันอย่างไม่ชัดเจน ผู้วิจัยเสนอให้ปรับระบบให้ใช้ปัญหาสุขภาพจิตเป็นหัวเรื่องหลัก และเพิ่มคำใหม่ เช่น ความบกพร่องทางจิตสังคม การฟื้นฟูสุขภาพจิตใจ

4. ความพิการทางประสาทสัมผัส เช่น สายตาพิการ ตาบอด หูหนวก ซึ่งบางคำมีความซ้ำซ้อนและไม่สอดคล้องกัน จึงเสนอให้กำหนดคำหลักที่ชัดเจน และใช้คำอื่นเป็นรายการโยง นอกจากนี้ ระบบยังมีหัวเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์ช่วยต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนความพยายามที่จะขยายมุมมองต่อคนพิการทางประสาทสัมผัส อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเมทาดาตายังไม่ละเอียดมากพอ เช่น ขาดคำอย่าง สายตาเลือนราง การเข้าถึงด้วยเสียง ชุมชนคนหูหนวก ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ใช้ค้นข้อมูลได้ตรงความต้องการมากขึ้น

ข้อค้นพบสำคัญ งานวิจัยชี้ว่าระบบหัวเรื่องของหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียยังไม่เป็นกลาง สะท้อนทัศนคติของสังคมต่อผู้พิการโดยตรง การคงคำที่มีลักษณะลบหรือไม่เคารพสิทธิมนุษยย์ไว้ในระบบย่อมเท่ากับการคงอคติและการเลือกปฏิบัติในระดับโครงสร้าง ผู้วิจัยเสนอว่าควรพัฒนาระบบ Juliana ให้สอดคล้องกับหลักการการควบคุมสหบรรณานุกรมของ IFLA จะช่วยให้ข้อมูลบรรณานุกรมของอินโดนีเซียมีมาตรฐานเชื่อมโยงได้กับต่างประเทศ และยิ่งส่งเสริมจริยธรรมของข้อมูลที่เคารพศักดิ์ศรีของผู้ใช้ทุกกลุ่ม

ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางปฏิบัติ

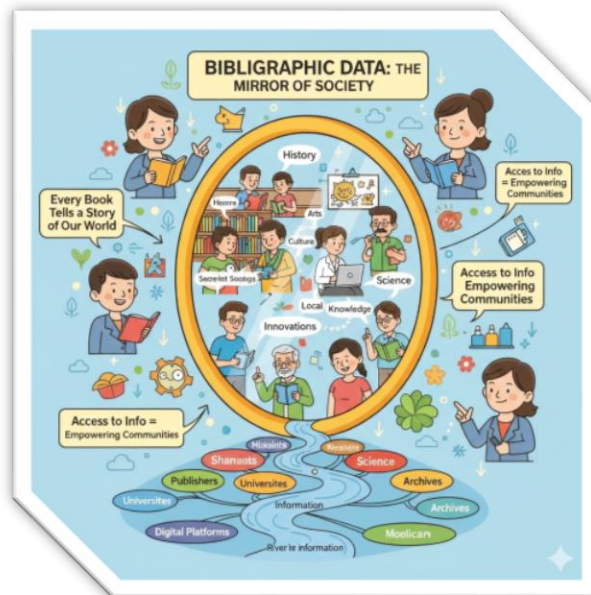
1. ทบทวนคำศัพท์ที่ดีตราและล้ำสมัย ควรปรับปรุงหรือยกเลิกคำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน เช่น โรคจิต และแทนด้วยคำที่เป็นกลางหรือเน้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ความบกพร่องทางจิตสังคม

2. เสริมโครงสร้างความสัมพันธ์ของเมทาดาทา เชื่อมโยงคำที่มีความหมายกว้างกว่า คำที่มีความหมายแคบกว่า คำที่มีความหมายเกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ครบถ้วนและค้นหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากกลุ่มผู้พิการร่วมออกแบบและตรวจสอบคำศัพท์ เพื่อให้ภาษาที่ใช้สะท้อนมุมมองของผู้ใช้จริง ไม่ใช่มุมมองของบรรณารักษ์เพียงฝ่ายเดียว

4. นโยบายระดับชาติและการอบรมบุคลากร ควรกำหนดนโยบายระดับประเทศในการใช้ภาษาที่ไม่เลือกปฏิบัติ และจัดอบรมบรรณารักษ์เกี่ยวกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน การสื่อสารที่ครอบคลุม และการจัดการเมทาดาทา

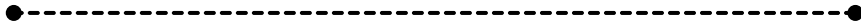
ผู้วิจัยสรุปว่า “ข้อมูลบรรณานุกรมคือภาพสะท้อนของสังคม” การปรับปรุงคำศัพท์ไม่ใช่เพียงการแก้ไขคำในระบบ แต่เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดของสังคมให้ยอมรับ “ความหลากหลายของมนุษย์” อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจของห้องสมุดยุคใหม่ที่เน้นความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม และการเข้าถึงความรู้ของทุกคนอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

6. UBC in LIS Education in the Arab World: Rethinking Curricula for AI-Driven Metadata Ecosystems

การเรียนการสอน เรื่อง การควบคุมบรรณานุกรมในประเทศอาหรับ: การทบทวนหลักสูตรการใช้
ปัญญาประดิษฐ์ในระบบเมทาตาทา

Speaker: Mohammed Nasser Al-Suqri, Sultan Qaboos University, College of Arts and
Social Sciences, Oman

ภารกิจเกี่ยวกับการรวบรวม จัดทำระเบียบ และอนุรักษ์ผลงานของประเทศโอมาน รับผิดชอบโดย
หอสมุดแห่งชาติ ระบบนำฝากตามกฎหมาย ผู้จัดพิมพ์ต้องส่งสำเนาผลงานไปยังคลังหรือห้องสมุดที่กำหนด
ความท้าทายในยุคดิจิทัล คือ การขยายขอบเขตและกลไกทางเทคนิคเพื่อรองรับสื่อดิจิทัลและเว็บไซต์

การควบคุมบรรณานุกรมของประเทศให้สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนได้ในระดับสากล โอมาน
มีโครงสร้างพื้นฐานเชิงสถาบันอย่างห้องสมุดระดับมหาวิทยาลัย ห้องสมุดประชาชน และโครงการดิจิทัล
แต่ยังเผชิญช่องว่างทั้งด้านนโยบาย มาตรฐานเมทาตาทา และการเก็บรักษาเชิงดิจิทัล ปัจจุบันห้องสมุด
ในโอมานให้ความสำคัญกับการเสริมศักยภาพบุคลากรและพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อยกระดับ
การให้บริการและความพร้อมด้านข้อมูลดิจิทัลที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงข้อมูลบรรณานุกรม

ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม มหาวิทยาลัยหลักที่สอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ เช่น
(Sultan Qaboos University: SQU) ยังคงเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท ปริญญาตรีด้านห้องสมุดและ
สารสนเทศศาสตร์ การเรียนการสอนครอบคลุมหัวข้อสำคัญอย่างการจัดหมวดหมู่ การควบคุมบรรณานุกรม
และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ อาจารย์และห้องสมุดมหาวิทยาลัยยังมีบทบาทในการให้คำปรึกษา
ด้านการลงรายการบรรณานุกรม

การเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในปัจจุบัน เพิ่มการเรียน
การสอนเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในงานห้องสมุด เน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพของห้องสมุด
สมัยใหม่ โดยเฉพาะในงานควบคุมสหบรรณานุกรม (Universal Bibliographic Control) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ
ในการจัดการข้อมูลบรรณานุกรมอย่างมีระบบ

งานลงรายการบรรณานุกรมเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดและใช้เวลามาก ระบบ
ปัญญาประดิษฐ์สามารถทำให้การทำงานนี้เร็วขึ้นได้หลายเท่า โดยใช้เทคโนโลยีการจดจำข้อความและ
การประมวลผลภาษาธรรมชาติ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถสแกนอ่านเอกสารและดึงข้อมูลสำคัญ
ออกมาโดยอัตโนมัติ ทำให้บรรณารักษ์สามารถเน้นไปที่การตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพข้อมูลแทน

การจัดทำเมทาตาทา หรือการสร้างข้อมูลที่อธิบายเอกสารอื่น ยังเป็นอีกด้านหนึ่งที่ AI ช่วยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ระบบปัญญาประดิษฐ์ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสาร กำหนดหัวเรื่อง หรือคำสำคัญ
ที่เหมาะสมได้อย่างอัตโนมัติ โดยวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอหัวเรื่องที่เหมาะสมตามการจำแนกประเภท
ของห้องสมุด ซึ่งช่วยรักษามาตรฐานการจัดระเบียบข้อมูล ซึ่งช่วยให้การค้นหาเอกสารในห้องสมุดดิจิทัลง่ายขึ้น

Uniting Knowledge by Tasting the Past: What Culinary Collections Reveal about Local History and Culture

การเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่าน “มรดกทางอาหาร”

Speaker: Ms Michell Hackwelder, Abu Dhabi Department of Culture and Tourism,
Ms. Jennifer Brannock, The University of Southern Mississippi, สหรัฐอเมริกา
Ms. Yoshiko Tanahashi, Tokyo University of Agriculture, ญี่ปุ่น

การประชุมหัวข้อ “Uniting Knowledge by Tasting the Past: What Culinary Collections Reveal about Local History and Culture” มุ่งเน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่าน “มรดกทางอาหาร” โดยชี้ให้เห็นว่าอาหารเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความทรงจำร่วมของผู้คนในแต่ละชุมชน ห้างสมุด หอจดหมายเหตุ และสถาบันวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเก็บรักษา บันทึก และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านอาหารเพื่อสะท้อนวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชน และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ประเด็นสำคัญของการนำเสนอ

1. Collaboration and Preservation of Traditional Food in Abu Dhabi

ความร่วมมือและการอนุรักษ์อาหารพื้นถิ่นในกรุงอาบูดาบี

Ms. Michell Hackwelder, Abu Dhabi Department of Culture and Tourism สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กล่าวถึงความพยายามของกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวอาบูดาบีในการอนุรักษ์อาหารดั้งเดิมของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โดยเฉพาะพิธีกรรมทางอาหารที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมและเสิร์ฟกาแฟอาหรับ (Gahwa) และอาหารพื้นเมือง “Harees” ซึ่งมีบทบาทสำคัญในงานครอบครัว งานพิธี การเฉลิมฉลองเดือนรอมฎอน และประเพณีการต้อนรับ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงความท้าทายของการรักษามรดกทางอาหารท่ามกลางบริบทสมัยใหม่ เช่น โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี และค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. From the Kitchen to the Archive: Taking Cookbooks to Local History Researchers

จากครัวสู่คลังจดหมายเหตุ: การนำตำราอาหารสู่การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

Ms. Jennifer Brannock, The University of Southern Mississippi สหรัฐอเมริกา กล่าวถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของ “ตำราอาหารชุมชน” (Community Cookbooks) ซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำโดยโรงเรียน โบสถ์ สโมสร และกลุ่มสตรีในชุมชนต่าง ๆ ตำราเหล่านี้สะท้อนบทบาท แรงงาน ค่านิยม และเสียงของผู้หญิงจากหลายยุคสมัย จึงนับเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิด้านประวัติศาสตร์สตรีและชุมชนห้องสมุดเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย Southern Mississippi ได้ให้ความสำคัญในการรวบรวม ดูแล และส่งเสริมการใช้ตำราอาหารดังกล่าวเพื่อการวิจัย รวมถึงจัดกิจกรรมเผยแพร่สู่ชุมชนและนักศึกษา

3. Preserving Local Culinary Heritage through Pathfinders: Japanese Public Libraries and the Revitalization of Traditional Local Cuisines

การอนุรักษ์มรดกอาหารพื้นถิ่นผ่านเครื่องมือแนะนำแหล่งข้อมูล : บทบาทของห้องสมุดประชาชนประเทศญี่ปุ่นในการฟื้นฟูอาหารพื้นถิ่นดั้งเดิม

Ms. Yoshiko Tanahashi, Tokyo University of Agriculture ญี่ปุ่น นำเสนอให้ภาพรวมบทบาทของห้องสมุดประชาชนในประเทศญี่ปุ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูอาหารท้องถิ่น ผ่านการจัดกิจกรรม อาทิ เวิร์กช็อปตามฤดูกาล งานเทศกาลอาหาร และการจัดทำชุดความรู้ (Pathfinders) ที่รวบรวมสูตรอาหาร ประเพณีการปรุงอาหาร และเรื่องราวของวัฒนธรรมการกิน กิจกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างพื้นที่ให้ประชาชนได้เรียนรู้ ร่วมแบ่งปัน และฟื้นฟูความภาคภูมิใจในมรดกทางอาหารของท้องถิ่น

โดยสรุป การประชุมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า “อาหาร” เป็นสื่อกลางสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของชุมชนทั่วโลก ห้องสมุดและสถาบันวัฒนธรรมจึงควรส่งเสริมการจัดเก็บมรดกทางอาหารในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งเอกสาร ตำราอาหาร การบันทึกพิธีกรรม วิธีทำอาหาร และกิจกรรมชุมชน เพื่อให้มรดกดังกล่าวสามารถสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างยั่งยืน

Media Behavior and News Consumption in the Age of AI and Digitalization

1. Information War in the Age of AI สงครามข้อมูลข่าวสารในยุคปัญญาประดิษฐ์

Speaker: C. Syamili, University of Calicut, Department of Library and Information Science, India

คำถามการวิจัย สื่อดิจิทัลของอินเดียมีส่วนร่วมในสงครามข้อมูลข่าวสารระหว่างการปฏิบัติการ “Sindhoo” อย่างไร ผ่านกระบวนการสร้างชุดคำบอกเล่าเชิงชาตินิยมสุดโต่ง (Hyper-nationalist Narratives) และการแพร่กระจายข้อมูลเท็จ

สรุปผลการศึกษา การวิเคราะห์สงครามข้อมูลข่าวสารและความขัดแย้งในยุคดิจิทัล

งานวิจัยฉบับนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพจากรายงานสื่อ เอกสารสรุปของรัฐบาล และเนื้อหาบนโซเชียลมีเดีย เพื่อระบุประเด็นสำคัญในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความขัดแย้งในระดับภูมิภาค ทั้งในแง่ของข้อเท็จจริงและการบิดเบือนข้อมูล โดยมีข้อค้นพบสำคัญ ดังนี้

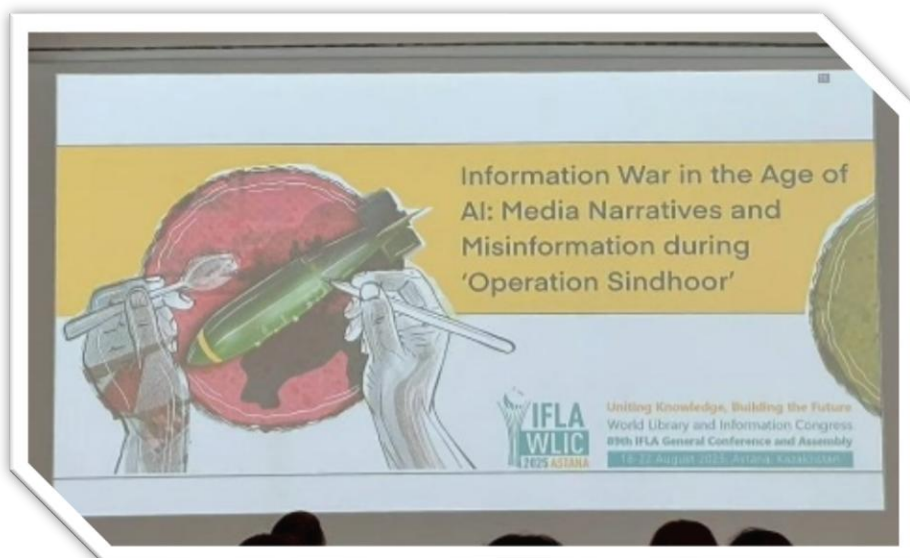
- กลยุทธ์การบิดเบือนข้อมูล พบการใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อดิจิทัล การแพร่กระจายข้อมูลเท็จแบบไวรัลและการจัดตั้งกระบวนการสร้างกระแสเพื่อกำหนดทิศทางข่าว

- บทบาทของแพลตฟอร์ม แพลตฟอร์มอย่าง Twitter (X), WhatsApp และ YouTube มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการหมุนเวียนข้อมูล ทั้งข่าวสารที่ผ่านการ ตรวจสอบแล้วและเนื้อหาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด

- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย งานวิจัยเรียกร้องให้มีการสร้างกรอบการทำงานที่เข้มงวดขึ้นใน 3 ด้าน ได้แก่

1. การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy)
2. การตรวจสอบข้อเท็จจริง (Information Verification)
3. การสื่อสารในภาวะวิกฤต (Crisis Communication) ทั้งนี้ เพื่อลดผลกระทบจากความขัดแย้ง

ที่มีต่อความเข้าใจของสาธารณชนและการขับเคลื่อนสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

มายาคติทางดิจิทัลในความรักชาติสุดโต่ง (The Digital Spectacle of Hyper-Nationalism)

- แนวโน้มของวาทกรรมที่น่ากังวล จากการวิเคราะห์เนื้อหาบนสื่อดิจิทัลหลังเหตุการณ์โจมตีที่พบกระแสที่น่ากังวลอย่างยิ่งคือ การใช้ถ้อยคำรุนแรงที่เรียกร้องการแก้แค้น การยกย่องเชิดชูแสนยานุภาพทางทหาร และการตราหน้าสร้างภาพลักษณ์ที่เลวร้ายให้แก่ปาเลสไตน์ ซึ่งกลายเป็นวาทกรรมหลักที่ครอบงำพื้นที่สื่อ
- ความล้มเหลวของสื่อกระแสหลัก แทนที่สื่อกระแสหลักของอินเดียจะทำหน้าที่เป็นคอยยับยั้งกระแสการปลุกระดมสงคราม แต่สื่อกลับทำหน้าที่เป็นตัวขยายการยั่วยุให้รุนแรงขึ้น โดยละเลยความรับผิดชอบในการรายงานข่าวตามหลักจรรยาบรรณและความถูกต้องแม่นยำ
- คำถามสำคัญต่อความขัดแย้ง สิ่งนี้ก่อให้เกิดคำถามที่สำคัญว่า หากรัฐบาลยืนยันว่าปฏิบัติการนี้ไม่ใช่การทำสงคราม เหตุใดชุดข้อมูลและคำบอกเล่าต่าง ๆ หลังเหตุการณ์ที่ปาเลสไตน์จึงถูกขยายความให้ดูเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงและเต็มไปด้วยอารมณ์ชาตินิยมสุดโต่ง

2. Virtual Service in Library as a Hub of Information Openness: A Digital Strategy to Combat Misinformation in the AI Era

บริการเสมือนจริงของห้องสมุดสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลเปิด: กลยุทธ์ขับเคลื่อนดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาข้อมูลเท็จในยุค AI

Speaker: Fandi Rahman Hidayat, National Library of Indonesia, Indonesia

●-----●

บทบาทของห้องสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียในการรับมือกับข้อมูลบิดเบือนในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน การแพร่ระบาดของข้อมูลบิดเบือนได้กลายเป็นความท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีการเปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับพฤติกรรมกรบโรคสื่อที่เปลี่ยนแปลงไป

- กลยุทธ์ผ่านบริการเสมือน ห้องสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียได้ใช้บริการเสมือนเป็นช่องทางเชิงกลยุทธ์ เพื่อยกระดับความฉลาดรู้ด้านข่าวสารและส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใสทางข้อมูลในสังคม

- เป้าหมายการศึกษา งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์มุมมอง ประสบการณ์ และความท้าทายของทั้งผู้ใช้บริการและบรรณารักษ์ในการใช้งานแพลตฟอร์มเสมือนจริงของห้องสมุดแห่งชาติ ท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จอย่างกว้างขวาง ข้อมูลเท็จและการประเมินข่าวสาร

- ความแตกต่างระหว่างระดับประสบการณ์ของผู้ใช้ ผู้ที่มีประสบการณ์และความชำนาญสูงจะสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ดี ในขณะที่ผู้ใช้มือใหม่ยังคงประสบปัญหาอย่างมาก ในการจำแนกและระบุแหล่งข้อมูลที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

- ความท้าทายที่พบบ่อย จากการประมาณการของบรรณารักษ์พบว่า มีผู้ใช้บริการเกือบร้อยละ 40 ที่แสดงออกถึงความยากลำบากในการคัดกรองข้อมูลและแยกแยะแหล่งที่มาที่มีคุณภาพออกจากข้อมูลเท็จ

- ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่น ความไว้วางใจที่ผู้ใช้มีต่อทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการตอบสนองและความสามารถทางฟังก์ชันการทำงานของระบบห้องสมุดเป็นสำคัญ หากระบบทำงานได้แม่นยำและรวดเร็ว จะส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นในการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะและการพัฒนาบริการ

- การยกระดับการออกแบบและประสิทธิภาพการตอบสนอง มุ่งเน้นการปรับปรุงระบบให้มีการออกแบบที่ใช้งานง่ายเป็นมิตรกับผู้ใช้และเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนองต่อคำขอของผู้ใช้เพื่อสร้างประสบการณ์การใช้งานที่มีประสิทธิภาพ

- การลงทุนในเทคโนโลยีแชทบอทอัจฉริยะ (AI-powered Chatbots) สนับสนุนให้มีการลงทุนในระบบแชทบอทที่ขับเคลื่อนด้วย AI เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการตอบคำถามพื้นฐาน และให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างครอบคลุมตลอด 24 ชั่วโมง

- ปัจจัยความสำเร็จของบริการห้องสมุดเสมือน ความสำเร็จของห้องสมุดในยุคดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวแต่ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการร่วมกัน ได้แก่

1. ทรัพยากรสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ
2. ระบบการทำงานที่ตอบสนองอย่างรวดเร็ว
3. ความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การบริการตอบคำถามเสมือนและบทบาทของห้องสมุดแห่งชาติในยุค AI

- การตรวจสอบและให้คำแนะนำข้อมูลในระดับประเทศ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแบบเสมือนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดการตรวจสอบข้อมูลและการให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้ทั่วประเทศ แม้ว่า AI จะเข้ามาช่วยในการสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น แต่ยังคงมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความสับสนจากการสร้างข้อมูลอ้างอิงปลอมหรือการมโนข้อมูลของ AI

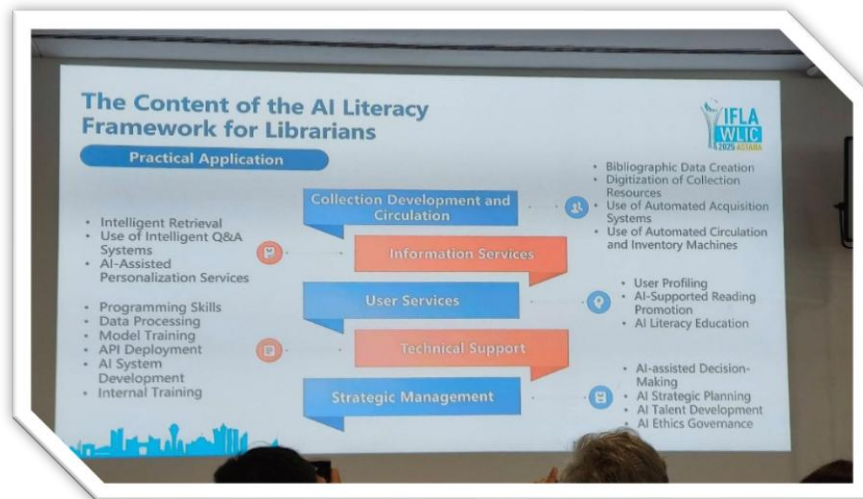
- การใช้งาน AI อย่างระมัดระวังโดยบรรณารักษ์ บรรณารักษ์จากห้องสมุดแห่งชาติเน้นย้ำถึงการใช้อย่างมีความระมัดระวังโดยใช้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนและมุ่งรณรงค์ให้ผู้ใช้บริการต้องตรวจสอบความถูกต้องกับแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้จากทุกช่องทางเสมอ

- การสร้างความรู้เท่าทันสารสนเทศ ทักษะการรู้เท่าทันข้อมูลมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน โดยห้องสมุดแห่งชาติอินโดนีเซียได้จัดสัมมนาออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างทักษะการประเมินข้อมูลให้กับประชาชน และเพื่อต่อต้านการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ

3. Research on the Artificial Intelligence Literacy Framework for Librarians การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ด้าน AI สำหรับบุคลากรวิชาชีพห้องสมุด

Speaker: Yunzhe Ma, School of Information Management, Sun Yat-sen University, China

บทบาทของห้องสมุดกับการขับเคลื่อนความรู้ในยุค AI ในอดีตที่ผ่านมาห้องสมุดถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายในทุกระดับของสังคม เมื่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมให้บุคลากรห้องสมุดก้าวสู่การเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัล (Digital Transformation) จึงเป็นเรื่องจำเป็น มีเป้าหมายสำคัญคือ การเสริมสร้างทักษะให้ชุมชนสามารถใช้เทคโนโลยีอุบัติใหม่เหล่านี้ได้อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พร้อมสู่อนาคต ประเด็นหลักของการดำเนินงานได้แก่

- การบูรณาการ AI ศึกษาแนวทางการนำ AI เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการรู้สารสนเทศในห้องสมุดจริยธรรมและประโยชน์ มุ่งเน้นการพิจารณาด้านจริยธรรมควบคู่ไปกับประโยชน์ที่จะได้รับโดยวิเคราะห์ผ่านมุมมองในระดับสากล

กรอบแนวคิดการรู้เท่าทัน AI สำหรับบรรณารักษ์

1. การประยุกต์ใช้เชิงปฏิบัติ

การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการยืม-คืน

- การสร้างข้อมูลทางบรรณานุกรมด้วย AI
- การแปลงทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล
- การใช้ระบบจัดซื้อทรัพยากรแบบอัตโนมัติ
- การใช้งานเครื่องยืม-คืน และเครื่องเช็คสต็อกทรัพยากรอัตโนมัติบริการสารสนเทศ
- การสืบค้นอัจฉริยะ
- การใช้ระบบตอบคำถามอัตโนมัติ
- บริการเฉพาะบุคคลโดยใช้ AI ช่วยเหลือ

2. การบริการผู้ใช้

- การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้ การสร้างโปรไฟล์ผู้ใช้ (User Profiling) เพื่อเข้าใจความต้องการ
- การส่งเสริมการอ่าน ใช้ AI เป็นเครื่องมือช่วยในการแนะนำหนังสือและส่งเสริมการอ่าน
- การศึกษาด้าน AI Literacy การสอนและอบรมให้ผู้ใช้บริการมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี AI

3. การสนับสนุนทางเทคนิค

- ทักษะด้านเทคโนโลยี การเขียนโปรแกรม และการประมวลผลข้อมูล
- การจัดการระบบ AI การฝึกฝนโมเดล การติดตั้งและใช้งาน API และการพัฒนาระบบ AI ภายในองค์กร
- การฝึกอบรมภายใน การถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิคให้แก่บุคลากรในห้องสมุด

4. การจัดการเชิงกลยุทธ์

- การบริหารงาน การใช้ AI ช่วยในการตัดสินใจ และการวางแผนกลยุทธ์ด้าน AI
- การพัฒนาบุคลากร การสร้างและดึงดูดกลุ่มผู้มีความสามารถด้าน AI
- ธรรมาภิบาลและจริยธรรม การกำกับดูแลด้านจริยธรรมในการใช้ AI ให้มีความโปร่งใส และเหมาะสม

4. Swipe, Watch, Believe? Gen Z News Consumption Trends and the Role of Libraries in Promoting Critical Engagement in Pakistan

ปิด ดู แล้วเชื่อเลยจริงหรือ? แนวโน้มการบริโภคข่าวสารของกลุ่ม Gen Z และบทบาทของห้องสมุดในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณในปากีสถาน

Speaker: Faiza Bashir, Higher Education Department, Government of the Punjab, Pakistan และ Almas Khanum, Government College University, Lahore, Pakistan

พฤติกรรมการบริโภคสื่อของ Gen Z และการปรับตัวของห้องสมุดในปากีสถาน งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ การตีความ และการบริโภคข่าวสารดิจิทัลของคนกลุ่ม Gen Z ผ่านแพลตฟอร์มยอดนิยมอย่าง TikTok, Instagram และ YouTube ในบริบทของประเทศปากีสถาน โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

- ความท้าทายของห้องสมุด ห้องสมุดซึ่งเดิมเคยเป็นศูนย์กลางการเข้าถึงข้อมูลและการรู้สารสนเทศ ที่ได้รับความเชื่อถือกำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่ในการนิยามบทบาทใหม่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมสื่อที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

- กลยุทธ์การสนับสนุน การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่บทบาทเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดในการส่งเสริมให้ Gen Z มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณต่อข่าวสาร

- บทบาทเชิงรุก งานวิจัยจะตรวจสอบว่าห้องสมุดสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนเชิงรุกในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านสื่อดิจิทัลและการต่อต้านข้อมูลบิดเบือนได้อย่างไร

ประเด็นสำคัญ คือ

- พฤติกรรมบริโภคข่าวสารของ Gen Z ถูกหล่อหลอมโดยสภาพแวดล้อมของโซเชียลมีเดียที่เน้นภาพลักษณ์และความรวดเร็วเป็นหลัก ซึ่งส่งผลต่อวิธีการรับรู้และประเมินข้อมูล

- การปรับตัวของห้องสมุด ห้องสมุดจำเป็นต้องก้าวข้ามการจัดกิจกรรมหรือโครงการในรูปแบบเดิม ๆ เปลี่ยนมาใช้วิธีการที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่บนแพลตฟอร์มดิจิทัลที่พวกเขาใช้งานจริง

- กลยุทธ์ความร่วมมือ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ จะเป็นกลไกสำคัญในการปิดช่องว่างด้านทักษะดิจิทัลเพื่อให้มั่นใจว่าคนรุ่นใหม่จะมีทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับข้อมูลในยุคปัจจุบัน
- บทบาทที่กำลังเปลี่ยนแปลง
- การปรับตัวในยุคดิจิทัล ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารดิจิทัลห้องสมุดจำเป็นต้องพลิกโฉมตัวเองเพื่อรักษาความสำคัญในฐานะตัวกลางผู้ขับเคลื่อนทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการสร้างพลเมืองที่รอบรู้
- การตอบสนองต่อพฤติกรรมคนรุ่นใหม่ การทำความเข้าใจและตอบสนองต่อรูปแบบการบริโภคข้อมูลของคนรุ่นใหม่ (Gen Z) จะช่วยให้ห้องสมุดสามารถสร้างแนวทางที่นำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อสนับสนุนให้เยาวชนมีพฤติกรรมการรับสารอย่างรับผิดชอบและมีวิจารณญาณ

5. A Multi-Agent Debate Approach Based on Large Language Models for Scientific and Technological Misinformation Detection

แนวทางการโต้แย้งแบบหลายตัวแทนบนพื้นฐานโมเดลภาษาขนาดใหญ่ เพื่อการตรวจจับข้อมูลบิดเบือนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

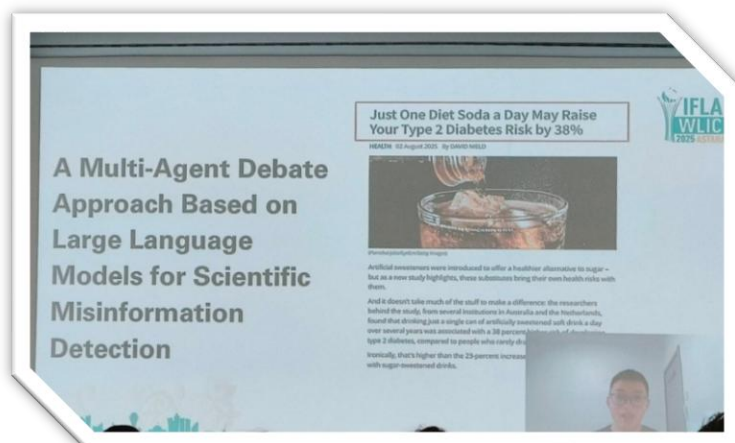
Speaker: Baiyang Li, Academy of Military Science, China

การพัฒนากรอบการทำงาน MAD-MID (Multi-Agent Debate framework for Misinformation Detection in Science and Technology) เพื่อการตรวจจับข้อมูลบิดเบือนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนี้

- การทบทวนวรรณกรรมอย่างครอบคลุม ในขั้นแรกมีการทบทวนเอกสารวิชาการเพื่อสร้างความชัดเจนในด้านนิยาม กลไกการแพร่กระจาย และผลกระทบต่อสังคมของข้อมูลบิดเบือน
- การวิเคราะห์คุณลักษณะข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากตัวอย่างข้อมูลบิดเบือนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 200 ตัวอย่าง เพื่อสกัดและจำแนกคุณลักษณะสำคัญในหลายมิติ ได้แก่ โครงสร้างอรรถศาสตร์ (Semantic Structure) ระดับอารมณ์ของเนื้อหา รูปแบบทางภาษา และความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิค เพื่อสร้างกรอบโครงสร้างที่เป็นมาตรฐานสำหรับข้อมูลในสาขานี้
- ข้อเสนอแนะเชิงนวัตกรรม (MAD-MID) จากฐานข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางการตรวจจับรูปแบบใหม่ที่ใช้ระบบการโต้แย้งระหว่างตัวแทนอัจฉริยะหลายตัวบนพื้นฐานของโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (LLMs)

กลไกการโต้แย้ง กระบวนการตรวจสอบข้อมูลเท็จด้วยระบบเอเจนต์ ในโครงสร้างการตรวจจับข้อมูลเท็จแบบหลายเอเจนต์จะประกอบด้วย 3 บทบาทหลักที่ทำงานประสานกัน ดังนี้

- ผู้ดำเนินรายการ (Moderator) มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลและควบคุมกระบวนการทั้งหมด โดยทำหน้าที่นำทางการโต้แย้งเพื่อให้มั่นใจว่าทั้งสองฝ่าย (ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน) ถูกเอียงกันอยู่ในประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งประเมินความสมเหตุสมผลของข้อโต้แย้งต่าง ๆ ในรูปแบบเรียลไทม์
- ฝ่ายสนับสนุนการตรวจจับ (Proponent) มีภารกิจหลักคือการแสวงหาและขุดคุ้ยหลักฐานที่บ่งชี้ว่าข้อมูลนั้นเป็นเท็จ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความไม่ถูกต้องของสารสนเทศที่กำลังถูกตรวจสอบ
- ฝ่ายคัดค้านการตรวจจับ (Opponent) มีหน้าที่หลักในการค้นหาหลักฐานเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล โดยจะทำหน้าที่โต้แย้งเหตุผลของฝ่าย Proponent เพื่อให้เกิดการตรวจสอบอย่างรอบด้านก่อนที่จะสรุปผล

Building a Sustainable Future for Resource Sharing in a Changing World

การสร้างอนาคตที่ยั่งยืนของการแบ่งปันทรัพยากรในโลกที่เปลี่ยนแปลง

Speaker: Xuan Lily Pang, Mark Paris, Giovanna Colombo, Silvana Mangiaracina, Helen Mandl

IFLA Voucher System คือ ระบบเวาเซอร์ที่จัดตั้งโดย สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions: IFLA) เพื่อใช้เป็นสกุลเงินกลางสำหรับการชำระค่าบริการระหว่างห้องสมุดจากประเทศต่าง ๆ ในการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan: ILL) และการส่งเอกสาร (Document Delivery) ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของระบบเวาเซอร์ IFLA การนำแนวคิดการให้ยืมดิจิทัลแบบควบคุม (Controlled Digital Lending) มาใช้ รวมถึงโครงการอย่าง RSCVD เป็นตัวอย่างของแนวทางใหม่ ๆ ที่กำลังได้รับการพัฒนา

1. ข้อค้นพบเกี่ยวกับวิธีการชำระเงินสำหรับการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างประเทศ จากการสำรวจทั่วโลก (Findings on international resource sharing payment methods from global surveys)

วิทยากร: Xuan Lily Pang (มหาวิทยาลัยฟลอริดา, สหรัฐอเมริกา)

Mark Paris (มหาวิทยาลัย Brandeis, สหรัฐอเมริกา)

การแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Resource Sharing) ถือเป็นบริการหลักที่สนับสนุนพันธกิจด้านการเรียนรู้และการวิจัยของสถาบันการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศจากเครือข่ายห้องสมุดทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ยังคงมีอุปสรรคสำคัญในด้านต้นทุน การดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาการชำระเงินระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและรองรับการดำเนินงานอย่างยั่งยืน วิวัฒนาการของระบบการชำระเงิน

ก่อนปี 1995 ระบบการชำระเงินสำหรับการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุดอาศัยรูปแบบดั้งเดิม เช่น คูปอง (Coupons) ใบแจ้งหนี้ (Invoices) และบัญชีเงินฝากล่วงหน้า (Deposit Accounts) ภายหลังจากปี 1995 เริ่มมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เช่น IFLA Voucher และ OCLC IFM (ILL Fee Management) อย่างไรก็ตาม วิธีการดั้งเดิมหลายรูปแบบมีต้นทุนแฝงที่มีนัยสำคัญ การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลจึงเป็นแรงผลักดันให้ต้องปรับปรุงระบบการชำระเงินให้มีความทันสมัยและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น จากการสำรวจแนวปฏิบัติของห้องสมุดทั่วโลก พบว่ามีความหลากหลายของวิธีการชำระเงิน แต่หลายวิธีไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มค่าทางด้านต้นทุนแรงงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความนิยมต่อ IFLA Voucher เนื่องจากเป็นกลางและไม่ผูกขาดกับผู้ให้บริการรายใดรายหนึ่ง มีข้อเสนอแนะให้พัฒนา IFLA Voucher ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ คณะทำงาน ISO TC 46/SC 4/AHG 1 ได้ทำการวิเคราะห์กระบวนการธุรกรรม และมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงมาตรฐาน ISO 18626 ผลการศึกษาพบว่า ระบบปัจจุบันขาดการเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพระหว่างประเทศ และยังคงอาศัยกระบวนการที่ใช้แรงงานสูง คณะทำงานเสนอแนะให้ลดความซับซ้อนของกระบวนการธุรกรรม โดยเฉพาะในส่วนของจัดส่งเวาเซอร์และการออกใบแจ้งหนี้ องค์กรสำคัญ เช่น CILLT (Centre for Information and Library Linking Technologies) และ IFLA มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนามาตรฐานร่วมกันในระดับสากล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาในอนาคตเสนอให้มีการปรับปรุงคณะทำงาน WG 14 (Working Group 14) เพื่อดำเนินการร่างมาตรฐานใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ส่งเสริมให้ IFLA เข้าร่วมเป็นสมาชิกพันธมิตรอย่างเป็นทางการกับองค์กรมาตรฐานสากล ISO เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร ส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดแห่งชาติและกลุ่มพันธมิตร (Consortium) ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลาง

การชำระเงิน และพัฒนา IFLA Voucher ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของวงการห้องสมุดในอนาคต

2. ความท้าทายและแนวทางแก้ไขในการแบ่งปันทรัพยากรข้ามพรมแดน (Challenges and Solutions in Cross-Border Resource Sharing)

วิทยากร: Giovanna Colombo ห้องสมุดวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย Insubria, ประเทศอิตาลี

Silvana Mangiaracina ห้องสมุด Dario Nobili - สภาวิจัยแห่งชาติอิตาลี (CNR), ประเทศอิตาลี

นำเสนอผลการสำรวจเกี่ยวกับการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุดระดับสากล การสำรวจดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2025 ผ่านแบบสอบถาม Lime Survey ที่ส่งไปยังเครือข่ายห้องสมุดระหว่างประเทศ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจากทั่วโลก สรุปผลการสำรวจที่น่าสนใจ ดังนี้

- ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มาจาก European Community คิดเป็นร้อยละ 85 และ North America ร้อยละ 15
- ห้องสมุดส่วนใหญ่มีบริการยืมระหว่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 79 ขณะที่ร้อยละ 21 ไม่มีบริการดังกล่าว
- ช่องทางในการรับคำขอบริการยืมระหว่างประเทศ ได้แก่ อีเมล, ระบบ OCLC WorldShare และแบบฟอร์มออนไลน์ ตามลำดับความนิยม
- ทรัพยากรที่มีการขอยืมระหว่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 93 รองลงมาคือ วิทยานิพนธ์ ร้อยละ 34 และสื่อโสตทัศน์ ร้อยละ 24
- ห้องสมุดร้อยละ 69 มีการเรียกเก็บค่าบริการยืมระหว่างประเทศ
- วิธีการชำระเงินที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ IFLA Vouchers คิดเป็นร้อยละ 91 รองลงมาคือ OCLC IFM ร้อยละ 46 และการโอนเงินผ่านธนาคาร ร้อยละ 24
- วิธีการจัดส่งทรัพยากรส่วนใหญ่ใช้บริการไปรษณีย์ คิดเป็นร้อยละ 82 และบริการขนส่งเอกชน ร้อยละ 30
- ปัญหาที่พบในการให้บริการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านระบบการขนส่ง ค่าใช้จ่าย และการสนับสนุนด้านเทคนิค
- ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ข้อจำกัดด้านศุลกากร คิดเป็นร้อยละ 73
- ทรัพยากรที่ถูกกักไว้ที่ศุลกากรมีระยะเวลามากกว่า 2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 32 และระยะเวลา 8-14 วัน ร้อยละ 27
- ห้องสมุดร้อยละ 59 ต้องชำระภาษีศุลกากร
- ค่าใช้จ่ายที่ห้องสมุดต้องชำระให้ศุลกากรอยู่ในช่วงประมาณ 2-35 ยูโร
- ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ค่าขนส่งสูง ความเสี่ยงต่อการสูญหายของทรัพยากร กระบวนการดำเนินงานที่ใช้เวลานานและมีความไม่แน่นอน รวมถึงการขาดระบบชำระเงินที่เป็นมาตรฐานสากล

ข้อค้นพบบางประการ

ประเด็นความหลากหลายของการระบุดอกการขนส่งระหว่างประเทศ พบว่า ห้องสมุดที่มีมาตรฐานระดับชาติ ร้อยละ 73 ระบุดอกการขนส่งว่า “Interlibrary Loan” ขณะที่ห้องสมุดร้อยละ 49 ระบุดอกว่า “No Commercial Value” ทั้งนี้ บางประเทศมีการใช้รหัส Harmonized Code เช่น 9801.00.1010 ซึ่งหมายถึงพัสดุไปรษณีย์ที่ส่งออกชั่วคราวและจะนำกลับเข้าประเทศ ผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นในบริบทของยุคดิจิทัล

ข้อสังเกต

ข้อสังเกตจากห้องสมุดในหลายประเทศสะท้อนถึงความท้าทายในการดำเนินงาน เช่น ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ประสบปัญหาในการจัดส่งทรัพยากรไปยังประเทศ ในสหภาพยุโรป ขณะที่ในประเทศเยอรมนี พบว่าผู้ปฏิบัติงานต้องใช้เวลาในการดำเนินการรับหนังสือจาก ศุลกากรประมาณ 3-4 ชั่วโมง

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- การจัดหาสำเนาดิจิทัลของเอกสารฉบับเต็ม ในกรณีที่ไม่ขัดต่อข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์
- การจัดทำมีสำเนาดิจิทัลบางส่วน เช่น สารบัญ หรือดัชนี เพื่อประกอบการพิจารณา
- การประยุกต์ใช้แนวทางการให้บริการยืมหนังสือในรูปแบบดิจิทัล (Controlled Digital Lending: CDL) โดยยังคงจำนวนสิทธิ์การยืมให้สอดคล้องกับทรัพยากรฉบับจริง

หมายเหตุ: การดำเนินการดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์และความซับซ้อนทางกฎหมาย ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเยอรมนีและอิตาลี

3. IFLA Vouchers: ปัจจุบันและอนาคต (IFLA Vouchers: Present and Future)

วิทยากร: Helen Mandl สหพันธ์สมาคมห้องสมุดนานาชาติ (IFLA), ประเทศเนเธอร์แลนด์

เวาเชอร์ IFLA เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้หน่วยงานและสมาชิกสามารถชำระค่าบริการยืมระหว่าง ห้องสมุดระหว่างประเทศ (Interlibrary Loan-ILL) ได้สะดวกขึ้น โดยไม่ต้องดำเนินการโอนเงินแบบทางการ ระหว่างประเทศในปี 2025 ได้มีการจัดตั้ง คณะทำงานด้านเวาเชอร์ IFLA (IFLA Vouchers Working Group) ขึ้นมาเพื่อสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการใช้เวาเชอร์ทั่วโลก และจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหาร ของ IFLA

ระบบเวาเชอร์ IFLA ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การชำระค่าบริการยืมระหว่างห้องสมุดระหว่าง ประเทศ (Interlibrary Loan) เป็นไปอย่างสะดวกและลดภาระด้านธุรกรรมการเงินข้ามประเทศ โดยไม่ต้องใช้ การโอนเงินหรือการใช้ระบบธนาคารที่ซับซ้อน เวาเชอร์สามารถซื้อและแลกได้ผ่าน IFLA ซึ่งดำเนินการระบบนี้ มานานกว่า 20 ปี

ในการนำเสนอนี้ วิทยากรได้สะท้อนมุมมองจากฝ่ายบริหารด้านการเงินของ IFLA ซึ่งพบว่าประเด็น หลากหลายที่ต้องพิจารณา เช่น ใครเป็นผู้ซื้อและใครเป็นผู้แลกเวาเชอร์ การจัดการบัญชีและภาระผูกพันทาง การเงิน ตลอดจนข้อเสนอเกี่ยวกับการกำหนดวันหมดอายุของเวาเชอร์ ข้อมูลทางบัญชีแสดงให้เห็นว่า IFLA มีภาระทางการเงินจากเวาเชอร์ที่ยังไม่ถูกแลกมูลค่ากว่า 2.1 ล้านยูโร และกว่าร้อยละ 50 ของสินทรัพย์เงินสด ขององค์กรเป็นเวาเชอร์ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของระบบนี้ต่อเสถียรภาพทางการเงินขององค์กรอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ผู้ซื้อ พบว่า ประเทศอิตาลี ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสเปน เป็นประเทศที่ซื้อ เวาเชอร์มากที่สุด ส่วนในด้านการแลกเวาเชอร์ ประเทศยุโรปยังคงเป็นภูมิภาคหลักที่ใช้ระบบนี้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มีการเสนอแนะให้พัฒนาเวาเชอร์ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านสู่บริการ สารสนเทศออนไลน์ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการกำหนดวันหมดอายุ โดยอ้างอิงรายงานในปี 2007 ที่ระบุว่า การกำหนดวันหมดอายุอาจเป็นอุปสรรคต่อหลักการของการให้บริการที่ง่ายและคล่องตัว และควรส่งเสริม ให้กระบวนการแบ่งปันทรัพยากรเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อน

บทสรุป ประเด็นเพื่อการพัฒนาต่อไป เช่น การวิเคราะห์สัดส่วนการยืมหนังสือกับบทความ การประเมินบทบาทของ “ธนาคารเวาเชอร์” ของ IFLA และคุณค่าของส่วนลดสำหรับสมาชิก ตลอดจน แนวทางประเมินข้อมูลจากเซสชันเพื่อจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร IFLA ภายในสิ้นปี 2025

Standards Matter: Building a Sustainable Future for Information

ความสำคัญของมาตรฐาน: ร่วมสร้างอนาคตที่ยั่งยืนให้กับข้อมูลและสารสนเทศ

1. ความสำคัญและลักษณะของมาตรฐาน (The Importance and Nature of Standards)

มาตรฐานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน สร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คุณลักษณะที่สำคัญของมาตรฐาน มีดังนี้

1.1 **ความร่วมมือและความน่าเชื่อถือ** มาตรฐานไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อบังคับใช้จากบนลงล่าง แต่เป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือ เน้นการแบ่งปัน (Sharing) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) ความไว้วางใจ (Trust) และความมั่นคงระดับโลก (Global stability) รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอย่างอินเทอร์เน็ต

1.2 **กระบวนการที่เป็นลายลักษณ์อักษร** กระบวนการพัฒนามาตรฐานมีขั้นตอนที่กำหนดไว้ เช่น ขั้นตอนที่เป็นลายลักษณ์อักษร นโยบายเพื่อลงสู่การปฏิบัติ และกระบวนการอุทธรณ์

1.3 **การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง** มาตรฐานต้องปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอด วัฒนธรรมที่หลากหลาย และความหลากหลายทางภาษา เช่น บางประเทศมีถึง 80 ภาษา อย่างไรก็ตาม มาตรฐานเหล่านี้สามารถเจรจาต่อรองได้และเป็นไปตามหลักการของการทำงานร่วมกัน

2. **มาตรฐานเมตาเดตาและแนวคิดการจัดระเบียบข้อมูล (Metadata Standards and Data Organization Concepts)** เมตาเดตามีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงและสนับสนุนการใช้งานต่างๆ รวมถึง AI และการเข้าถึงที่เชื่อมโยงกัน (Hyperconnectivity) ตลอดจนจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ดังนี้

2.1 **โครงสร้างและการใช้งาน** มาตรฐานเมตาเดตาช่วยทำให้โครงสร้างสำหรับการอธิบายทรัพยากรมีคุณภาพและช่วยในการจัดการปัญหาคุณภาพข้อมูล ในวงการห้องสมุดมีมาตรฐานจำนวนมาก แต่มีไว้เพื่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน และเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ตามบริบทที่หลากหลาย

2.2 **Linked Data (LD) และการใช้ซ้ำ** แนวคิด Linked Data อยู่ในชั้นบนสุดของโครงสร้างข้อมูล เป็นวิธีที่สร้างขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่อธิบายแล้วสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (Reused) และแบ่งปันได้ การอธิบายข้อมูลควรทำในระดับอะตอม (Atomic Level) และแต่ละเอนทิตี (Entity)

2.3 **การสนับสนุนภารกิจผู้ใช้** มาตรฐานสนับสนุนภารกิจหลักของผู้ใช้ตามกรอบแนวคิด (User Tasks) คือ การค้นหา (Find) การระบุ (Identify) การเลือก (Select) และการเข้าถึง/ได้มา (Obtain) (FISO)

2.4 **การคงความต่อเนื่องและความโปร่งใส** มาตรฐานเมตาเดตาส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) ความครอบคลุม (Inclusivity) ความโปร่งใส (Transparency) ความเสมอภาค (Equity) ความต่อเนื่อง (Continuity) ความสมบูรณ์ (Integrity) และความไว้วางใจ (Trust)

3. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการลงรายการบรรณานุกรมอัจฉริยะ (Smart Cataloging)

ปัจจุบันยังมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการใช้ AI ในงานห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ต้องการจำกัดหรือลดจำนวนบุคลากร ดังนี้

3.1 **ผลกระทบต่อวิชาชีพ** ความรู้และทักษะในการลงรายการบรรณานุกรม ไม่ได้สะท้อนว่างานดังกล่าวหมดความสำคัญหรือไม่ใช่ภารกิจพื้นฐานของวิชาชีพบรรณารักษ์อีกต่อไป หากแต่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ (Professional Identity) ของบรรณารักษ์ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และมาตรฐานสารสนเทศ

3.2 **แนวคิดเรื่อง AI ในการทำงาน** เทคโนโลยีควรเข้ามาช่วยแบ่งเบาภารกิจที่เราไม่ต้องการทำ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้พนักงานใช้เครื่องมือที่ช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น โดยไม่ทำให้งานนั้นไร้ความหมาย

คำแนะนำหลักคือ ควรตั้งคำถามว่า AI สามารถทำอะไรให้กับเราได้บ้าง ไม่ใช่ถามว่าเราสามารถทำอะไรกับ AI ได้บ้าง

3.3 **การใช้ AI ในทางปฏิบัติ** เครื่องมือ AI เช่น LLM และ Generative AI เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายทางความคิด การนำเสนอเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน เช่น การแนะนำแนวคิดในการจัดทำดัชนีมักจะได้รับการยอมรับจากทีมงานมากกว่าการบอกว่าจะนำระบบ AI เข้ามาใช้โดยตรง

3.4 ความเสี่ยงและความท้าทาย

1) **ต้นทุนและความยั่งยืน** ต้นทุนในการพัฒนาเครื่องมือ AI อาจสูงมากจนไม่สามารถพัฒนาขึ้นใช้ในสถาบันขนาดเล็ก และเครื่องมือภายนอกอาจหายไปในช่วงข้ามคืน

2) **การวัดประสิทธิภาพ** ไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะทรัพยากรทางการเงินเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาถึงค่านิยมของผู้ปฏิบัติงานด้วย

3) **ความน่าเชื่อถือและการควบคุม** ความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์จาก AI ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้ในการฝึกฝน และการใช้งานในห้องสมุดยังจำกัดเนื่องจากต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

4) **บทบาททางจริยธรรม** บรรณารักษ์มีหน้าที่ในการกำหนดแนวปฏิบัติทางจริยธรรมในการใช้ AI ควรมีการกำหนดงานที่สามารถใช้ระบบอัตโนมัติได้ และงานที่ควรสงวนไว้ให้ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นมนุษย์ เพื่อรักษาทั้งคุณภาพและความน่าสนใจของงาน

4. **แนวปฏิบัติของ IFLA สำหรับความเท่าเทียมและการเข้าถึง (IFLA Guidelines for Equity and Access)** โดยคณะกรรมการ Beautiful and Accessible Library Service Section-EAS ของ IFLA ได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงที่เท่าเทียมและบริการข้อมูลที่ทั่วถึงสำหรับทุกคน ดังนี้

4.1 **แนวปฏิบัติสำหรับการทำให้ห้องสมุดเข้าถึงได้สำหรับผู้พิการ (People with Disabilities)** แนวปฏิบัตินี้ได้รับการปรับปรุงจากฉบับปี 2005 มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันกลยุทธ์ในการทำให้ห้องสมุดสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งสอดคล้องกับวาระระดับโลก เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN SDGs) โดยเฉพาะ SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ SDG 10 ลดความเหลื่อมล้ำ และ SDG 16 สังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เนื้อหาครอบคลุมถึงแนวทางด้านสิทธิมนุษยชน การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) และสนธิสัญญามาร์ราเกช (Marrakesh Treaty)

4.2 **แนวปฏิบัติสำหรับห้องสมุดที่สนับสนุนผู้พลัดถิ่น (Displaced Persons)** ผู้พลัดถิ่นเป็นกลุ่มที่มักถูกละเลยในบางประเทศ แนวปฏิบัตินี้ให้ข้อมูลและนโยบายที่เหมาะสมสำหรับผู้พลัดถิ่น เนื่องจากผู้พลัดถิ่นมีหลายประเภท และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาในการสื่อสารทางวิชาการยังมีจำกัด

5. **การพัฒนามาตรฐาน ISBD** การพัฒนาวิธีการบันทึกข้อมูลหนังสือและสื่อให้ทันสมัยมากขึ้น โดยปรับปรุงรูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมหนังสือจากแนวคิด “หนังสือ 1 เล่ม จัดเก็บเป็นข้อมูล 1 ชุด” ตามมาตรฐาน International Standard Bibliographic Description (ISBD) ประกอบด้วย ชื่อหนังสือ ผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ปีพิมพ์ ทุกอย่างถูกรวมอยู่ในระเบียนเดียว เรียกว่า (Single Entity) ซึ่งประสบปัญหา เมื่อหนังสือหนึ่งเล่มอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ต้นฉบับภาษาเดิม ฉบับแปล ฉบับพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง ฉบับ e-book ฉบับ audiobook ฯลฯ การลงรายการแบบเดิมจะต้องทำข้อมูลซ้ำ ๆ และขาดความเชื่อมโยงกัน จึงเกิดแนวคิดใหม่ เรียกว่า Multiple Entities คือ การแยกผลงานออกเป็นหลายส่วนที่เชื่อมโยงกัน ตามมาตรฐาน Functional Requirements for

Bibliographic Records (FRBR) เป็นข้อกำหนดเชิงหน้าที่สำหรับระเบียบบรรณานุกรม ประกอบด้วย แนวคิดของผลงาน เนื้อหาในแต่ละภาษา รูปแบบการพิมพ์หรือการเผยแพร่ และเล่มจริงที่ใช้งาน เพื่อการสืบค้นข้อมูล มีความชัดเจน เห็นความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง การจัดการข้อมูลได้ง่ายขึ้น และสามารถรองรับสื่อดิจิทัลและรูปแบบใหม่ ๆ ได้ในอนาคต

สรุป “มาตรฐานมีความสำคัญต่อการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับข้อมูล” สะท้อนถึงภารกิจหลักของวิชาชีพในการใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือในการรักษาความสมบูรณ์ของข้อมูล การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการเข้าถึง และการปรับตัวอย่างมีจริยธรรมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต

The 2025 IFLA Green Library Award Ceremony
พิธีมอบรางวัลห้องสมุดสีเขียว IFLA ประจำปี 2025

การประกาศรางวัล IFLA Green Library Award ประจำปี 2025 จำนวน 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. ประเภทโครงการห้องสมุดสีเขียวดีเด่น (Best Green Library Project) ได้แก่ รางวัลชนะเลิศ คือ หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ประเทศไทย) กับโครงการ “จากขยะสู่ความมั่งคั่ง” (From Waste to Wealth) ที่ใช้หลักเศรษฐกิจหมุนเวียน มุ่งเน้นเศรษฐกิจหมุนเวียน เปลี่ยนขยะพลาสติกเป็นพวงกุญแจและถุงปลูกต้นไม้เพื่อสร้างแนวกันชนลดความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า รวมถึงเปลี่ยนปฏิทินเก่าเป็นอักษรเบรลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา

รองชนะเลิศอันดับ 1 คือ Maison de l'Environnement (เมืองลียง ฝรั่งเศส) กับโครงการรางวัลหนังสือเปลี่ยนผ่านสู่สังคมนิเวศ (Read to Act) เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและลงมือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

รองชนะเลิศอันดับ 2 คือ มูลนิธิ Manuel Viegas Guerreiro (โปรตุเกส) กับโครงการ “บ้านร่วมของเรา” รางวัลพิเศษ (Special Recognition) คือ ห้องสมุดสาธารณะ Karlovac (โครเอเชีย) สำหรับโครงการเทศกาลห้องสมุดสีเขียว

2. ประเภทห้องสมุดสีเขียวขนาดใหญ่ (Best Green Library - Grand Scale Project)

รางวัลชนะเลิศ คือ ห้องสมุดเจมส์ บอลด์วิน (ปารีส ฝรั่งเศส) โครงการที่ผสมผสานความยั่งยืนเข้ากับที่พักพิงผู้ลี้ภัย โดยปรับปรุงอาคารเก่าแทนการรื้อถอน ใช้ระบบระบายอากาศธรรมชาติและวัสดุคาร์บอนต่ำ พร้อมบทบาททางสังคมในการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยด้านภาษาและการหางาน

รองชนะเลิศอันดับ 1 คือ ห้องสมุดเซ็นเจิ้น (จีน)

รองชนะเลิศอันดับ 2 คือ ห้องสมุดสาธารณะแนชวิลล์ สาขาโตเนลสัน (สหรัฐอเมริกา) ห้องสมุดออกแบบสไตล์ Mid-Century Modern ที่ได้รับการรับรอง LEED Gold มีระบบโซลาร์เซลล์และกิจกรรมเสริมสร้างชุมชน เช่น การเลี้ยงผึ้งและการซ่อมแซมสิ่งของ

ข้อสรุป

รางวัลนี้มีผลกระทบสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงห้องสมุดทุกรูปแบบ ผ่านการส่งเสริมความคิดริเริ่ม ห้องสมุดสีเขียวและยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และทั่วโลก ช่วยสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของห้องสมุดและบทบาทผู้นำด้านการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม พิธีมอบรางวัลในงานประชุมใหญ่ (WLIC) ทุกปีเปิดโอกาสให้ห้องสมุดได้แบ่งปันแนวปฏิบัติและประสบการณ์ด้านห้องสมุดสีเขียวและยั่งยืนกับแวดวงห้องสมุดทั่วโลก

Libraries as Springboard in National Development: Opportunities and Challenges

ห้องสมุดในฐานะจุดเริ่มต้นการพัฒนาประเทศ: โอกาสและความท้าทาย

1. การส่งเสริมงานวิจัยด้านปัญญาประดิษฐ์ผ่านความร่วมมือเชิงกลยุทธ์: บทบาทของห้องสมุดในการสร้างอนาคตปัญญาประดิษฐ์ของรัฐนิวยอร์ก

Empowering AI Research through Strategic Partnerships: The Role of Libraries in Building New York State's AI Future

Speaker: Ewiva Weinraub Lajoie, University Libraries University at Buffalo, United States

ในเดือนมกราคม ปี 2024 ผู้ว่าการรัฐนิวยอร์ก Kathy Hochul ได้ประกาศเปิดตัวโครงการ Empire AI Consortium ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญในการผลักดันงานวิจัยด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ปัญญาประดิษฐ์ที่ทันสมัย ณ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์กที่เมืองบัฟฟาโล เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ระดับโลก

Empire AI Consortium ไม่เพียงแต่เป็นการรวมพลังของสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวิสัยทัศน์ของรัฐนิวยอร์กในการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ที่มีจริยธรรมและยั่งยืน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม ส่งเสริมความเท่าเทียม และสร้างโอกาสใหม่ให้กับประชาชนทุกกลุ่ม

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Buffalo มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและขับเคลื่อนอนาคตของปัญญาประดิษฐ์ในรัฐนิวยอร์ก ผ่านการเป็นแหล่งทรัพยากรความรู้ การจัดการข้อมูลวิจัย และการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลอย่างเปิดกว้าง ห้องสมุดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ ทั้งในรูปแบบดิจิทัลและสิ่งพิมพ์ รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษานักวิจัย และประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Buffalo ยังมีบทบาทในการส่งเสริมหลักการของ Open Science และ Open Access ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล การจัดการสิทธิ์การเข้าถึง และการสร้างระบบสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยจากหลากหลายสาขา ห้องสมุดยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครื่องมือดิจิทัลและแพลตฟอร์มเพื่อให้ข้อมูลวิจัยสามารถเข้าถึงได้อย่างเปิดเผยและยั่งยืน ช่วยให้การวิจัยปัญญาประดิษฐ์มีประสิทธิผลมากขึ้น และสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาจริงในสังคมได้ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษาและนักวิจัยผ่านการจัดเวิร์กช็อป การฝึกอบรม และการให้คำปรึกษาด้านการจัดการข้อมูลวิจัย

การสร้างศูนย์วิจัยสหสาขาวิชา การนำเสนอครั้งนี้จึงมุ่งเน้นให้เห็นถึงบทบาทเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดในฐานะพันธมิตรสำคัญของโครงการ Empire AI Consortium โดยเน้นการสร้างระบบนิเวศทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม โปร่งใส และยั่งยืน พร้อมทั้งผลักดันให้รัฐนิวยอร์กก้าวขึ้นเป็นผู้นำระดับโลกในด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้และความร่วมมืออย่างแท้จริง

2. The Main Priorities and Directions of Creating a Library Ecosystem in Kazakhstan

สิ่งสำคัญและทิศทางในการสร้างระบบนิเวศห้องสมุดในประเทศคาซัคสถาน

Speaker: Piotr Lapo, Kazakh National Women's Teacher Training University, Kazakhstan

ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและการขับเคลื่อนสังคมด้วยข้อมูล ประเทศคาซัคสถานให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบห้องสมุดอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างบทบาทของห้องสมุดในการพัฒนาสังคม ความรู้ และวัฒนธรรมของประชาชน หน่วยงานภาครัฐและชุมชนห้องสมุดในระดับสมาคมและห้องสมุดรายบุคคล ต่างร่วมมือกันดำเนินโครงการและกิจกรรมหลากหลาย เพื่อเพิ่มผลกระทบเชิงบวกของห้องสมุดต่อสังคมในวงกว้าง โดยมุ่งหมายให้ห้องสมุดไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเก็บรักษาหนังสือหรือสารสนเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นระบบนิเวศทางความรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ การบริการ และนโยบายของรัฐเข้ากันอย่างเป็นระบบ

มุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของห้องสมุดในประเทศคาซัคสถาน รวมถึงแนวโน้มในอนาคตที่สะท้อนถึงความพยายามในการสร้างระบบนิเวศห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ การประสานงานระหว่างห้องสมุดแห่งชาติและสมาคมห้องสมุด และความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ประการแรก การศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบห้องสมุดในประเทศคาซัคสถาน การผลิตและพัฒนาบุคลากรบรรณารักษ์ให้มีทักษะที่ทันสมัย ทั้งด้านการจัดการสารสนเทศดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริการผู้ใช้ การจัดการข้อมูลเมทาดาตา รวมถึงการพัฒนาแนวคิดเชิงนวัตกรรมในการให้บริการห้องสมุด เพื่อให้บุคลากรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดระดับชาติและสมาคมบรรณารักษ์ ห้องสมุดแห่งชาติของคาซัคสถานทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านมาตรฐาน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการสนับสนุนทางวิชาการให้กับห้องสมุดทั่วประเทศ ขณะเดียวกัน สมาคมบรรณารักษ์ก็มีบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาชีพ การจัดประชุม อบรม และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบัน เพื่อสร้างมาตรฐานร่วมของวงการบรรณารักษ์ในระดับประเทศ

ประการสุดท้าย ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการศึกษา และหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมงบประมาณ และสนับสนุนโครงการพัฒนาห้องสมุดในระดับประเทศ ความร่วมมือนี้ช่วยให้ห้องสมุดสามารถปรับตัวเข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และมีบทบาทในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การสร้างระบบนิเวศห้องสมุดในประเทศคาซัคสถานเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือหลายภาคส่วน ทั้งด้านการศึกษา การบริหารจัดการ และการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถเป็นศูนย์กลางความรู้ที่มีชีวิต มีความเชื่อมโยงกับชุมชน และเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคตอย่างแท้จริง

3. Beyond the Shelves: How Librarian Productivity Fuels National Progress

ก้าวข้ามชั้นหนังสือ: บทบาทของบรรณารักษ์ที่ขับเคลื่อนความก้าวหน้าของชาติ

Speaker: April Manabat และ Darya Zvonareva จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย Nazarbayev

มุมมองใหม่เกี่ยวกับบทบาทของบรรณารักษ์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสถาบันการศึกษาที่เน้นการวิจัยอย่างมหาวิทยาลัยนาซาร์บายเอฟ บรรณารักษ์ในยุคปัจจุบันไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่ดูแลหนังสือบนชั้นวางอีกต่อไป แต่เป็นพันธมิตรสำคัญในกระบวนการวิจัยที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชาติ

มหาวิทยาลัยนาซาร์บายเอฟเป็นตัวอย่างของสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัยอย่างเข้มข้น สถาบันประเภทนี้มีเป้าหมายหลักในการผลิตงานวิจัยที่สร้างผลกระทบต่อสังคม โดยงานวิจัยเหล่านี้ไม่ได้มีเพียงคุณค่าทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาของชาติและผลักดันการพัฒนาในหลากหลายมิติ มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพสูง มีความน่าเชื่อถือ และสามารถตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง การวิจัยที่ดีจะต้องมีระเบียบวิธีที่แข็งแกร่ง ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวด ซึ่งในกระบวนการนี้ บรรณารักษ์มีบทบาทสำคัญที่มักถูกมองข้าม

บรรณารักษ์กับบทบาทสำคัญในกระบวนการวิจัย บรรณารักษ์สมัยใหม่ไม่ใช่เพียงผู้ดูแลคลังข้อมูล แต่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสืบค้นสารสนเทศที่มีความรู้เฉพาะทางในการค้นหา คัดกรอง และประเมินคุณภาพของข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลมีมากมายล้นหลาม

ความเชี่ยวชาญด้านการสืบค้นสารสนเทศ บรรณารักษ์ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษในด้านการสืบค้นข้อมูล พวกเขาเข้าใจโครงสร้างของฐานข้อมูลวิชาการต่าง ๆ รู้จักเทคนิคการค้นหาขั้นสูง และสามารถใช้คำศัพท์ทางวิชาการที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์การค้นหาที่ครอบคลุมและตรงประเด็น ทักษะเหล่านี้ช่วยประหยัดเวลาของนักวิจัยได้อย่างมาก และช่วยให้มั่นใจว่างานวิจัยได้พิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน

บทบาทที่สำคัญที่สุดของบรรณารักษ์ คือ การมีส่วนร่วมในโครงการสังเคราะห์หลักฐานและความรู้จากการรวบรวมงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อสกัดข้อสรุปที่มีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ การสังเคราะห์ความรู้ที่ตัดต่ออาศัยความเป็นกลางและความเป็นวัตถุวิสัย บรรณารักษ์ได้รับการฝึกฝนให้ทำงานโดยไม่มีอคติ ไม่หลงใหลกับสมมติฐานใดสมมติฐานหนึ่ง และมุ่งเน้นที่การนำเสนอหลักฐานอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม สามารถสนับสนุนการกำหนดนโยบายในโลกที่ต้องเผชิญกับปัญหาซับซ้อนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตสาธารณสุข การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม หรือความท้าทายทางเศรษฐกิจ บรรณารักษ์จึงมีบทบาททางอ้อมในการกำหนดทิศทางของประเทศผ่านการสนับสนุนการสร้างฐานความรู้ที่แข็งแกร่ง

การให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยจริงเป็นวิธีการเสริมสร้างศักยภาพที่มีประสิทธิภาพ เมื่อบรรณารักษ์ได้เป็นผู้ร่วมวิจัย พวกเขาจะได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยอย่างลึกซึ้ง เข้าใจความต้องการของนักวิจัยมากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการให้บริการต่อไป การสร้างเครือข่ายกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เป็นอีกหนึ่งวิธีในการเสริมสร้างศักยภาพ การเข้าร่วมประชุมวิชาการ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการทำงานร่วมกันข้ามสถาบันช่วยให้บรรณารักษ์ได้รับมุมมองใหม่ ๆ และสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้ในองค์กรของตนเอง

ความท้าทายเหล่านี้ก็นำมาซึ่งโอกาสในการพัฒนาและยกระดับวิชาชีพ การบูรณาการบรรณารักษ์เข้าไปในกระบวนการวิจัยและการพัฒนาอย่างเป็นระบบจะช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากศักยภาพของบรรณารักษ์ได้อย่างเต็มที่ การเปลี่ยนแปลงของบทบาทบรรณารักษ์จากผู้ดูแลหนังสือสู่ผู้มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชาติ ประสบการณ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บายเอฟเป็นตัวอย่างของการนำบทบาทใหม่ของบรรณารักษ์ไปสู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าเมื่อบรรณารักษ์ได้รับการสนับสนุนและมีโอกาสพัฒนาศักยภาพ พวกเขาสามารถสร้างผลกระทบที่สำคัญต่อสถาบัน ชุมชน และประเทศชาติ

Art and Bibliography in Digital Dialogue

บรรยายหัวข้อ ศิลปะกับบรรณานุกรมเพื่อการอนุรักษ์และเข้าถึงความรู้

Speaker: Fatemeh Pazooki, Mohsen Haji Zeinolabedini, Daniel Rankadi Mosako

1. บรรยายหัวข้อ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องสำหรับผลงานศิลปะโดยบรรณารักษ์และปัญญาประดิษฐ์ตามมุมมองของผู้ใช้งาน

Speaker: Fatemeh Pazooki (หอสมุดและจดหมายเหตุแห่งชาติแห่งสาธารณรัฐอิหร่าน, อิหร่าน)

Mohsen Haji Zeinolabedini (มหาวิทยาลัย Shahid Beheshti, อิหร่าน)

การศึกษานี้มุ่งสำรวจศักยภาพของเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำรายการหัวเรื่อง (Subject Cataloging) และการทำดัชนีหัวเรื่องสำหรับผลงานศิลปะอิหร่านในสาขาศิลปะอิสลาม ซึ่งมักจะมีข้อมูลซับซ้อนและเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ทางสายตาที่ลึกซึ้ง การเปรียบเทียบ เมทาตาทาที่สร้างขึ้นโดยระบบ AI เช่น ChatGPT, Copilot, DeepSeek, และ Gemini กับเมทาตาทาที่สร้างโดยบรรณารักษ์มืออาชีพ การศึกษานี้ประเมินความถูกต้อง ความเกี่ยวข้องตามแก่นเรื่อง และความพึงพอใจของผู้ใช้

การจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องเป็นกระบวนการที่สำคัญในงานบรรณารักษ์ โดยเฉพาะในสาขาศิลปะ ซึ่งผลงานศิลปะมีความซับซ้อนทั้งในด้านการตีความและการเข้าถึงข้อมูล ศิลปะอิหร่านในยุคอิสลามถือเป็นหนึ่งในประเภทศิลปะที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ และบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน การจัดทำรายการศิลปะอิหร่านจึงมีความท้าทายอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการตีความเชิงสัญลักษณ์ และการจัดการข้อมูลทางศาสนา การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในด้านการจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องได้ก่อให้เกิดโอกาสในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลเหล่านี้ โดยการใช้เครื่องมือ AI เช่น ChatGPT, Copilot, DeepSeek, และ Gemini ที่สามารถสร้างเมทาตาทาได้โดยอัตโนมัติ แม้จะมีความท้าทายในการตีความที่ละเอียดอ่อนและสัญลักษณ์ทางศาสนาที่อาจจะยังต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องศิลปะอยู่

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบเมทาตาทาที่สร้างขึ้นโดย AI กับที่สร้างโดยบรรณารักษ์ โดยมีการประเมิน 3 ด้านหลัก ได้แก่

1. ความถูกต้อง (Accuracy) การตรวจสอบว่าการจัดทำดัชนีหัวเรื่องที่สร้างโดย AI ถูกต้องตามความหมายและบริบทของผลงานศิลปะ
2. ความเกี่ยวข้องตามธีม (Thematic Relevance) การประเมินว่าการจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องศิลปะที่สร้างมีความเชื่อมโยงกับแก่นเรื่องของงานศิลปะ
3. ความพึงพอใจของผู้ใช้ (User Satisfaction) การสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้งานเกี่ยวกับประสิทธิภาพและความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลที่ได้จากการใช้ AI และบรรณารักษ์

ใช้วิธีการศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) โดยมีการเลือกผลงานศิลปะอิหร่านจำนวนหนึ่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อให้ AI และบรรณารักษ์ทำการจัดทำรายการและทำดัชนีหัวเรื่อง จากนั้นนำผลลัพธ์มาเปรียบเทียบความถูกต้อง ความเกี่ยวข้องตามแก่นเรื่อง และความพึงพอใจของผู้ใช้งาน การทดสอบมีการใช้เครื่องมือ AI 4 ตัว ได้แก่ ChatGPT Copilot DeepSeek Gemini จากนั้นนำดัชนีหัวเรื่องที่สร้างขึ้นจากแต่ละเครื่องมือมาเปรียบเทียบกับเมทาตาทาที่สร้างโดยบรรณารักษ์ ซึ่งทำการจัดหมวดหมู่ตามมาตรฐานที่ใช้ในงานบรรณารักษ์ เช่น MARC และ RDA (Resource Description and Access)

จากผลการศึกษาพบว่า การจัดทำรายการโดยมนุษย์ ยังมีความถูกต้องแม่นยำด้านการตีความ และการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่ง AI ยังไม่สามารถทำได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับ สัญลักษณ์ทางศาสนา และวัฒนธรรมที่ AI อาจทำให้ข้อมูลขาดความหมายหรือบริบทที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม เครื่องมือ AI ได้แสดงศักยภาพในการช่วยเพิ่มความครอบคลุมตามแก่นเรื่องของการจัดหมวดหมู่ โดยสามารถนำเสนอข้อมูลในมุมมองที่กว้างขวางมากขึ้นและสามารถช่วยในการลดเวลาของบรรณารักษ์ในการจัดระเบียบข้อมูล ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า AI สามารถช่วยให้การค้นหาข้อมูลศิลปะเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการใช้เมทาตาทาและเครื่องมือ AI ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น และเพิ่มการค้นพบข้อมูล (Discoverability) สำหรับผู้ใช้งาน

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า AI สามารถช่วยเสริมการทำงานของบรรณารักษ์ ในการจัดทำรายการและการทำดัชนีหัวเรื่องศิลปะอิหร่านได้ดี โดยเฉพาะในการเพิ่มความถูกต้องตามแก่นเรื่อง และลดเวลาที่ใช้ในการจัดการข้อมูล อย่างไรก็ตาม การจัดหมวดหมู่ที่มีความละเอียดและซับซ้อน ยังต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญในด้านศิลปะอิหร่าน และการตีความทางศาสนา เพื่อให้การจัดหมวดหมู่นั้นมีความถูกต้องและครบถ้วน การพัฒนาเครื่องมือ AI ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลตามบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น จะทำให้ AI เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการข้อมูลศิลปะในอนาคต โดยเฉพาะในการอนุรักษ์ศิลปะดิจิทัล และการทำงานร่วมกับระบบข้อมูลที่มีความหลากหลายในอนาคต การพัฒนาเครื่องมือ AI ในการจัดทำรายการ และการทำดัชนีหัวเรื่องศิลปะอาจเปิดโอกาสให้งานอนุรักษ์ศิลปะอิหร่านและงานศิลปะจากทั่วโลกสามารถ ถูกจัดการและเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. บรรยายหัวข้อ ห้องสมุดศิลปะในยุคสังคม 5.0: แม่แบบสำหรับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เชิงความร่วมมือ (Art Libraries in the Society 5.0 Era: A Template for Collaborative Knowledge Exchange)

Speaker: แดเนี่ยล รังกาดี โมซาโก (Daniel Rankadi Mosako) ภาควิชาวิทยาศาสตร์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยแห่งแอฟริกาใต้ (University of South Africa-UNISA) ประเทศแอฟริกาใต้

ห้องสมุดศิลปะในบริบท “สังคม 5.0” กำลังก้าวจากบทบาทผู้เก็บรักษาทรัพยากรแบบคงที่ไปสู่ศูนย์กลางความรู้ดิจิทัลที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เชื่อมโลกจริงกับโลกไซเบอร์เพื่อแก้ปัญหาสังคมด้วยเทคโนโลยี การตัดสินใจบนฐานข้อมูล และการบูรณาการองค์ความรู้ดิจิทัล แนวโน้มนี้ทำให้หน้าที่แบบดั้งเดิม การทำรายการเชิงลึก การอนุรักษ์สื่อ และการบริการอ้างอิงจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับวิชาการบริหารจัดการดิจิทัล เช่น คอลเลกชันดิจิทัล นิทรรศการออนไลน์เชิงปฏิสัมพันธ์ เมทาเดตาเชิงความหมาย และข้อมูลเชื่อมโยง (Linked Data) เพื่อเพิ่มการค้นพบและการใช้ซ้ำของทรัพยากร

รูปแบบการมีส่วนร่วมของห้องสมุดศิลปะ

- การจัดทำคลังสารสนเทศดิจิทัลตามโครงการ (Project-based) เพื่อสนับสนุนงานวิจัยหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมเฉพาะด้าน
- การพัฒนาโครงสร้างเมทาเดตาแบบบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงมาตรฐานข้อมูลระหว่างสถาบัน
- การจัดทำโครงการด้านมนุษยศาสตร์ดิจิทัลแบบร่วมมือกัน ระหว่างนักวิชาการ นักเทคโนโลยี และสถาบันศิลปะ
- การสร้างแพลตฟอร์มแบบเปิด (Open Access) เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลบรรณานุกรมและทรัพยากรทางศิลปะได้อย่างกว้างขวางและเสรี

โมเดลการดำเนินงานที่โดดเด่นคือคลังดิจิทัลแบบโครงการที่โฟกัสตามประเด็นหรือชุมชน ช่วยวิจัยเฉพาะทางและเปิดพื้นที่ให้สาธารณชนมีส่วนร่วม ควบคู่กับการบูรณาการเมทาเดตาที่ทำให้มาตรฐานข้อมูลระหว่างสถาบันสอดคล้องกัน ความร่วมมือด้านมนุษยศาสตร์ดิจิทัลระหว่างนักประวัติศาสตร์ศิลป์ บรรณารักษ์ และนักเทคโนโลยี ขยายผลทั้งในแวดวงวิชาการและสาธารณะ และการใช้แพลตฟอร์มแบบเปิดเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรได้ทั่วโลก

การเปลี่ยนผ่านนี้มีทั้งความท้าทาย โอกาส และอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ระบบเดิมที่ไม่ทำงานร่วมกับแพลตฟอร์มสมัยใหม่ เมทาเดตาที่หลากหลายไม่เป็นมาตรฐาน ช่องว่างทักษะดิจิทัล และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขณะเดียวกัน โอกาสอยู่ที่การสร้างแพลตฟอร์มร่วม การมาตรฐานเมทาเดตาทางศิลปะ การประยุกต์ Linked Data เชื่อมระบบความรู้ที่หลากหลาย และการยกระดับความร่วมมือระดับโลกจะช่วยเพิ่มทั้งการมองเห็นและอิมแพคของทรัพยากรศิลปะ สิ่งสำคัญของการปรับตัวคือการเปลี่ยนจากวิเคราะห์รายการทรัพยากรไปเป็นเครือข่ายความรู้แบบพลวัตที่เชื่อมโยงทรัพยากรสัมพันธ์กันแบบเรียลไทม์ เปิดทางให้ผู้ใช้สำรวจข้ามคอลเลกชัน งานศิลป์ คำอธิบายเชิงวิชาการ และสื่อมัลติมีเดีย สนับสนุนการวิจัยสหวิทยาการด้วยการเชื่อมข้อมูลศิลปะเข้ากับฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ สังคม และวิทยาศาสตร์ การกำหนดกระบวนการงานเชิงมาตรฐานด้านอนุรักษ์ดิจิทัล การจัดการสิทธิ์ และการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับบทบาททางสังคมของห้องสมุดศิลปะให้สอดคล้องกับสังคม 5.0

บทสรุป ห้องสมุดศิลปะควรทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยและนักวิจัยในโครงการสหวิทยาการ รวบรวมผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ บรรณารักษศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าด้วยกัน ดำเนินการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุม เช่น การถอดความแบบ Crowdsourcing การอธิบายข้อมูล (Annotation) และนิทรรศการดิจิทัล ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และนวัตกรรมทั้งในวงวิชาการและต่อสาธารณะ มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้อยู่ในห้องสมุดศิลปะ เช่น W3C Web Annotation Data Model, IIIF (ใช้กับภาพ/ต้นฉบับดิจิทัล), Hypothes.is, Recogito ฯลฯ การอธิบายข้อมูล (Annotation) คือ การใส่คำอธิบายกำกับขึ้นส่วนของข้อมูล เพื่อเพิ่มความหมาย บริบท หรือคำอธิบายเชิงวิชาการให้กับเอกสาร รูปภาพ เสียง วิดีโอ หรือข้อมูลเชิงตัวเลข อาจทำที่ระดับทั้งไฟล์ แต่บ่อยครั้งทำแบบเจาะจุด เช่น บรรทัด คำ ประโยค พิกเซล พิกัดบนภาพ ช่วงเวลาในเสียง/วิดีโอ หรือเซลล์ในตาราง หลักปฏิบัติที่ดี เช่น การระบุผู้สร้าง วันเวลา แหล่งอ้างอิง (Provenance) ใช้คำศัพท์มาตรฐาน (เช่น Thesaurus/Ontology) เพื่อให้ค้นพบและเชื่อมโยงได้ แยกชั้นข้อมูลอธิบายออกจากไฟล์ต้นฉบับ และบันทึกในรูปแบบเปิดเพื่อการใช้ซ้ำ

Navigating the Future: A Beginner's Guide to AI Tools for Professional and Academic...

ก้าวสู่นาคต: คู่มือเริ่มต้นสู่การใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เพื่อความสำเร็จด้านวิชาชีพและวิชาการ

Speaker: Ms. Paria Aria, Texas Woman's University, สหรัฐอเมริกา

Dr. Mahmoud Khalifa, WHU Otto Beisheim School of Management, เยอรมนี

การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) นี้มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ และผู้สนใจทั่วไป โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านการทดลองปฏิบัติจริง (Hands-On) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้เครื่องมือ AI สำหรับงานวิชาชีพ การวิจัย และงานส่วนบุคคล

ผู้เข้าร่วมได้รับการแนะนำภาพรวมของเครื่องมือ AI ที่ใช้ในแวดวงห้องสมุด รวมถึงได้ทดลองใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการสรุปบทความ สืบค้นงานวิชาการ สร้างบรรณานุกรม ออกแบบภาพและสื่อประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดทำแผนการสอนด้วย AI

หัวข้อการนำเสนอและการปฏิบัติ

1. AI Tools for Marketing วิทยากร: Ms. Paria Aria, Texas Woman's University, สหรัฐอเมริกา ผู้บรรยายได้เริ่มต้นด้วยการอธิบายวิวัฒนาการของ AI ยุคใหม่ โดยเฉพาะ “Generative AI” ที่สามารถสร้างข้อความ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดีย และโค้ดโปรแกรมได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานของบุคลากรทั่วโลกอย่างกว้างขวาง เครื่องมือเหล่านี้ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน เพิ่มความเร็วในการสังเคราะห์ข้อมูล และช่วยผู้ใช้ในการวิเคราะห์เชิงลึก เนื้อหาเน้นการใช้เครื่องมือ AI เพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบภาพและวิดีโอ เช่น การออกแบบภาพโปรโมทกิจกรรมของห้องสมุด การผลิตวิดีโอ

สำหรับงานประชาสัมพันธ์ และการสร้างสื่อดิจิทัลที่สนับสนุนงานด้านการสื่อสารองค์กร ผู้เข้าร่วมได้ทดลองใช้เครื่องมือ AI เพื่อสร้างสื่อด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนผลลัพธ์ร่วมกัน

2. AI Tools for Literature Reviews วิทยากร: Dr. Mahmoud Khalifa, WHU Otto Beisheim School of Management, เยอรมนี

หัวข้อนี้มุ่งเน้นการใช้ AI ในงานวิจัย โดยเฉพาะการสืบค้นบทความทางวิชาการ การรวบรวมข้อมูล การสรุปบทความ และการสร้างรายการอ้างอิงเพื่อประกอบการทำ Literature Review ผู้เข้าร่วมได้ทดลองใช้

เครื่องมือ AI สำหรับค้นฐานข้อมูล สกัดสาระสำคัญของบทความ และจัดระเบียบข้อมูลวิชาการอย่างเป็นระบบ

ผู้บรรยายชี้ให้เห็นว่า AI สามารถช่วยประหยัดเวลาในการทำงานเอกสารได้มาก เช่น การสรุปรายงาน 50 หน้า ให้เหลือสาระสำคัญในไม่กี่นาที การจัดบันทึกการประชุมอัตโนมัติ หรือการแปลเอกสารวิชาการให้เข้าใจง่ายขึ้น สำหรับผู้ใช้บริการในรัฐสภาที่ต้องการความรวดเร็วและแม่นยำในข้อมูลประกอบการพิจารณานโยบาย การใช้ AI อย่างเหมาะสมจึงสามารถยกระดับคุณภาพของงานสนับสนุนรัฐสภาได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ ช่วยเปิดมุมมองให้ผู้เข้าร่วมเห็นว่า AI ไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางเทคนิค แต่เป็น “ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์” ที่สามารถเสริมศักยภาพของบุคลากร เพิ่มคุณภาพงานวิชาการ และสนับสนุน การตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังตอกย้ำว่าอนาคตของการทำงานจะเป็นการผสมผสานระหว่าง มนุษย์และ AI ที่ต้องดำเนินไปอย่างสมดุล รอบคอบ และรับผิดชอบต่อสังคม

IFLA Strategy Session - into our 2nd Century

กลยุทธ์ของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดในทศวรรษที่สอง

วิสัยทัศน์ อนาคตที่ยั่งยืนสำหรับทุกคนผ่านความรู้และข้อมูล

เป้าหมาย ห้องสมุดทั่วโลกมีศักยภาพ เครือข่าย ความมั่นใจ และความยืดหยุ่น เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างครอบคลุมและเคารพสิทธิมนุษยชน

เหตุผลและแนวคิดสำคัญ IFLA เชื่อว่าความร่วมมือระหว่างประเทศช่วยให้สมาคม ห้องสมุดและผู้เชี่ยวชาญบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าการทำงานเพียงลำพัง การร่วมมือระดับโลกช่วยแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติพัฒนามาตรฐาน และสร้างแนวทางร่วมที่เคารพความหลากหลาย ห้องสมุดต้องมีเสียงในเวทีนานาชาติ และสร้างพันธมิตรเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในระดับโลกและท้องถิ่น

โครงสร้างยุทธศาสตร์หลัก 3 ด้าน (Impact Areas)

1. ห้องสมุดเชื่อมโยงและมีพลังผ่านเครือข่ายวิชาชีพระดับโลก
 - ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วม แลกเปลี่ยนแนวคิด และสร้างมาตรฐานการทำงานสากล
 - พัฒนาอาสาสมัครและสมาชิกให้มีบทบาทในระดับโลก
 - เพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมและสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติ
 - ตัวชี้วัดความสำเร็จ: การเติบโตของสมาชิก ความหลากหลาย การมีส่วนร่วม และการใช้มาตรฐาน IFLA อย่างแพร่หลาย
2. ห้องสมุดได้รับการยอมรับและมีคุณค่าในฐานะพันธมิตร
 - ผลักดันให้บทบาทของห้องสมุดถูกรวมอยู่ในนโยบายระดับโลก เช่น วาระหลังปี 2030 ของสหประชาชาติ

- สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับองค์กรภายนอกและภาครัฐ
- ส่งเสริมคุณค่าหลักของห้องสมุด เช่น เสรีภาพทางปัญญาและการเข้าถึงวิทยาศาสตร์แบบเปิด (Open Science)
- ตัวชี้วัด การอ้างอิงบทบาทห้องสมุดในเอกสารนโยบาย การใช้ทรัพยากรการรณรงค์ของ IFLA และจำนวนความร่วมมือระหว่างองค์กร

3. ห้องสมุดมีขีดความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมาย

- พัฒนาโครงสร้างระดับภูมิภาคให้เข้มแข็งและตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะพื้นที่
- อบรมและพัฒนาศักยภาพผู้นำรุ่นใหม่ในสายวิชาชีพห้องสมุด
- เสริมความสามารถของสมาคมห้องสมุดให้มีความยั่งยืนและขับเคลื่อนผลลัพธ์ได้จริง
- ตัวชี้วัด จำนวนโครงการระดับภูมิภาค การพัฒนาทักษะจากการอบรม และความเข้มแข็งของสมาคมห้องสมุด

การบริหารและการสนับสนุน

- ปรับปรุงธรรมาภิบาลให้โปร่งใสและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย
- ลงทุนพัฒนาทีมงาน IFLA ให้มีความพร้อมและทันสมัย
- จัดทำกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนทางการเงินและการบริหารความร่วมมือกับพันธมิตรระยะยาว
- ตัวชี้วัด ความเข้าใจและความพึงพอใจของสมาชิกต่อองค์กร ความสำเร็จของโครงการและความยั่งยืนทางการเงิน

ยุทธศาสตร์ IFLA 2024–2029 มุ่งให้ห้องสมุดทั่วโลกเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมที่มีความรู้เท่าเทียม และยั่งยืนผ่านการเชื่อมโยงชุมชนวิชาชีพระดับโลก เสริมบทบาทห้องสมุดในเชิงนโยบายและการพัฒนา พัฒนาศักยภาพบุคลากรและสมาคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

Issues and successes related to LGBTQ+ services in libraries

ประเด็นปัญหาและความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับบริการในห้องสมุดสำหรับกลุ่ม LGBTQ+

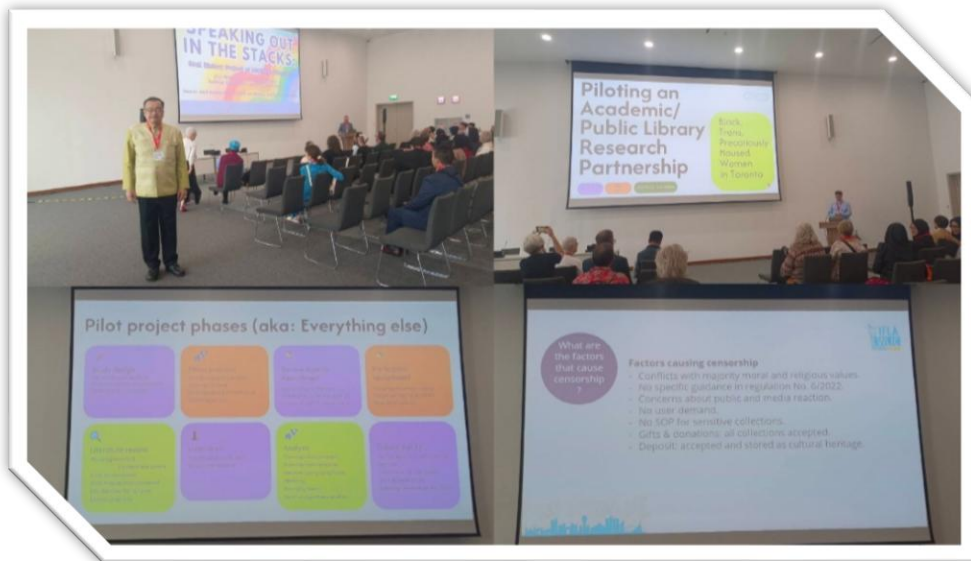
Speakers: Lucan Lopez Eugenio, University of the Philippines, Diliman, Philippines

Vania Sukma Putri Daniswara, National Library of Indonesia, Indonesia

Soraya Hariyani Putri, National Library of Indonesia, Indonesia

Benjamin Walsh, University of Toronto, Canada

Carlos Alberto Della Paschoa, Instituto Cervantes Rio de Janeiro, Brazil

ห้องสมุดคือศูนย์กลางที่สำคัญของชุมชนทำหน้าที่เป็นประตูสู่ข้อมูล ความรู้ และการเชื่อมต่อ ดังนั้น การรับรองการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมสำหรับผู้ใช้บริการกลุ่ม LGBTQ+ ยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเวทีนี้ได้มีผู้นำเสนอจำนวน 5 หัวข้อ ที่เกี่ยวกับการสำรวจความซับซ้อน ความสำเร็จ และทิศทางในอนาคตของการให้บริการกลุ่ม LGBTQ+ ภายในบริบทของห้องสมุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า Speaking Out in the South (ฟิลิปปินส์) โครงการ “Speaking Out in the South” ดำเนินการโดยใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เพื่อบันทึกและขยายเสียงของบรรณารักษ์กลุ่ม LGBTQIA+ ในฟิลิปปินส์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างการยอมรับและการเห็นคุณค่าในวิชาชีพ มากกว่าเพียงแค่การมองเห็นตัวตนเท่านั้น โครงการนี้ได้รวบรวมเรื่องราวผ่านการสัมภาษณ์และภาพถ่ายจากบรรณารักษ์ควีร์ (Queer) 10 ท่าน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงจุดตัดระหว่างตัวตนทางเพศและวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมถึงความท้าทายและการมีส่วนร่วมในการสร้างความเปลี่ยนแปลงในห้องสมุด ผลลัพธ์ของโครงการคือการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่าย เพื่อทำหน้าที่เป็นจดหมายเหตุที่มีชีวิตและเป็นเครื่องมือในการรณรงค์สร้างความหลากหลายในวิชาชีพ โดยย้ำเตือนว่าความเป็นควีร์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของตัวตนและไม่ควรถูกใช้เพื่อตัดสินทักษะหรือความสามารถส่วนบุคคล

2. จดหมายเหตุควีอีอาร์อินโดนีเซีย (Queer Indonesia Archive: QIA) การก่อตั้ง “จดหมายเหตุควีอีอาร์อินโดนีเซีย (QIA)” มีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์ความทรงจำและประวัติศาสตร์ของชุมชนควีอีอาร์ในอินโดนีเซีย ซึ่งมีถูกละเลยจากสถาบันจดหมายเหตุหลักของรัฐ QIA ดำเนินงานในรูปแบบองค์กรชุมชนที่ไม่แสวงหากำไร โดยรวบรวมเอกสารทางประวัติศาสตร์ เช่น นิตยสารเกย์ยุคเก่า (เช่น Jagadhara และ Gayam Chandra) ภาพถ่าย และบันทึกเสียง เนื่องจากกฎหมายในอินโดนีเซียมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเนื้อหาที่ถูกมองว่า “ไม่เหมาะสม” (Indecency) QIA จึงต้องใช้กลยุทธ์เช่าเซิร์ฟเวอร์ในประเทศออสเตรเลียเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเซ็นเซอร์และรับรองความปลอดภัยของข้อมูล แม้จะเผชิญกับความท้าทายด้านอคติทางสังคมและงบประมาณ แต่ QIA ยังคงทำหน้าที่เป็นพื้นที่เรียนรู้และพิสูจน์ว่าความเป็นควีอีอาร์ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์อินโดนีเซียมาอย่างยาวนาน

3. การเซ็นเซอร์และคอลเลกชัน LGBTQIA+ ในหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซีย งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเซ็นเซอร์และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ LGBTQIA+ ในหอสมุดแห่งชาติอินโดนีเซีย ซึ่งพบความขัดแย้งระหว่างหลักการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร (Open Access) กับบรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมทางศาสนา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ามีการใช้ทั้งการเซ็นเซอร์อย่างเป็นทางการและการเซ็นเซอร์ตัวเอง (Self-Censorship) ของบรรณารักษ์ เนื่องจากความกังวลเรื่องภาพลักษณ์ของสถาบันและการถูกตอบโต้จากสาธารณะ ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับ LGBTQIA+ มักไม่ถูกจัดซื้อโดยตรงผ่านงบประมาณปกติ แต่จะได้รับผ่านการบริจาคหรือการฝากตามกฎหมาย (Legal Deposit) ซึ่งจะถูกจัดเก็บไว้ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม แต่ไม่ได้ถูกส่งเสริมให้เข้าถึงได้อย่างอิสระเหมือนคอลเลกชันทั่วไป

4. ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดวิชาการและห้องสมุดสาธารณะ (โตรอนโต, แคนาดา) โครงการวิจัยความร่วมมือในโตรอนโตมุ่งเน้นศึกษาการเข้าถึงบริการของกลุ่มหญิงข้ามเพศผิวสี (Black Trans Women) ที่ประสบปัญหาความไม่มั่นคงด้านที่พักอาศัย งานวิจัยนี้ตั้งคำถามสำคัญว่าเหตุใดกลุ่มเปราะบางจึงใช้ห้องสมุดเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เช่น การใช้เป็นที่หลบภัยหรือการใช้ห้องน้ำเพื่อชำระร่างกาย แต่กลับไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือโปรแกรมที่ห้องสมุดจัดให้ ข้อค้นพบระบุว่าความเชื่อใจ (Trust) เป็นปัจจัยสำคัญเนื่องจากป้ายประกาศว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัยมักไม่สะท้อนถึงประสบการณ์จริงที่พวกเขาได้รับจากบุคลากร ข้อเสนอแนะหลักคือห้องสมุดจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางตัวตนและเข้าใจวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม เพื่อสร้างพื้นที่ที่กลุ่มคนเหล่านี้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริง

5. ความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและสิทธิ LGBTQIA+ (สถาบันเซอร์บันเตส, บราซิล) การนำเสนอของสถาบันเซอร์บันเตส (Cervantes Institute) ในบราซิล แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมโดยใช้กรอบกฎหมายความเท่าเทียมของสเปน (Law 4/2023) เป็นแนวทาง ห้องสมุดได้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่เปิดกว้างที่ผสมผสานวัฒนธรรมสเปนและวัฒนธรรมท้องถิ่นของบราซิลเข้าด้วยกัน เพื่อรับรองสิทธิของกลุ่ม LGBTQIA+ โดยมีการจัดทำคอลเลกชันเฉพาะทางที่มีหนังสือมากกว่า 300 เล่ม และจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น นิทรรศการวรรณกรรม งานเฉลิมฉลอง Pride และการฉายภาพยนตร์ กิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงการให้ความบันเทิง แต่เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ในสังคมผ่านมิติทางวัฒนธรรม

Mainstreaming Futures Thinking

การประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงอนาคตเพื่อการวางแผนองค์กร

การนำเสนอความสำคัญเชิงโครงสร้างและเชิงตรรกะเพื่อการจัดทำรายงานแนวโน้ม (Trend Reports) เพื่อการสนับสนุนและเสริมสร้างความสามารถของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคล สถาบัน และองค์กร ในการพัฒนาและกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับอนาคต ดังนี้

1. ความไม่แน่นอน แม้มนุษย์จะมีทักษะในการคาดการณ์ แต่บ่อยครั้งที่เรามักจะตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของการคิดแบบจำกัดขอบเขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะสันนิษฐานว่า สภาวะปัจจุบันจะคงอยู่ต่อไป และการคิดเชิงเส้นตรง รวมถึงความเชื่อที่ว่า “วันพรุ่งนี้จะเหมือนวันนี้” นั้น ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการสูญเสียโอกาสสำคัญ เนื่องจากความเป็นไปได้ที่อนาคตจะยังคงเหมือนปัจจุบันนั้นจะลดน้อยลงตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ความไม่แน่นอนจึงเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์

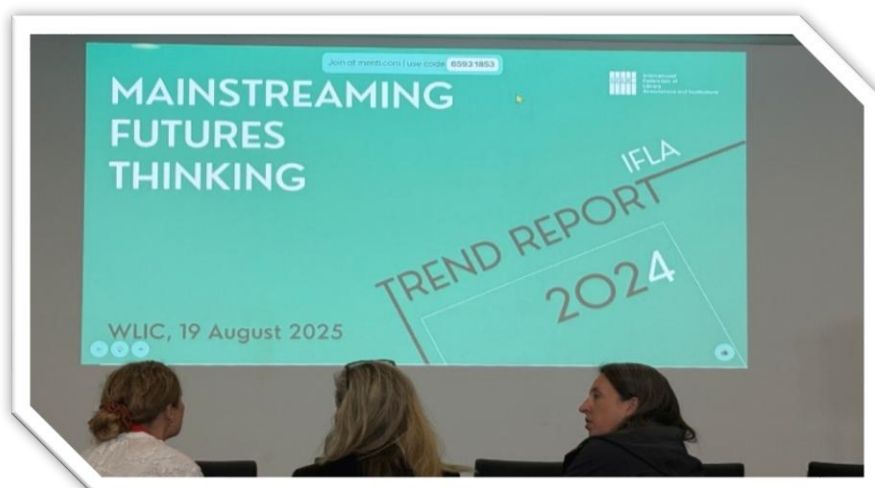
2. กรวยอนาคต (Futures Cone) หัวใจสำคัญของการคิดเชิงอนาคตเป็นการปฏิเสضمุมมองที่ว่าอนาคตเป็นสิ่งที่ตายตัวหรือไม่เปลี่ยนแปลง แต่ประกอบด้วยหลากหลายความเป็นไปได้ เครื่องมือเชิงมโนทัศน์ในการวิเคราะห์สเปกตรัมของอนาคต คือ กรวยอนาคต (Futures Cone) ซึ่งจำแนกประเภทของอนาคตออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) อนาคตที่คาดการณ์ (The Projected Future) เป็นผลลัพธ์ที่มีความน่าจะเป็นสูงสุด หากแนวโน้มและเงื่อนไขปัจจุบันดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

2) อนาคตที่เป็นไปได้ (The Plausible/Possible Futures) ขอบเขตที่กว้างกว่าของเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในทางเทคนิคและตรรกะ

3) อนาคตที่พึงปรารถนา (The Preferable Future) คือ จุดมุ่งหมายเชิงคุณค่า อันเป็นอนาคตที่เราตั้งใจจะสร้างให้เกิดขึ้น ซึ่งตั้งอยู่ภายในขอบเขตของอนาคตที่เป็นไปได้ทั้งหมด โดยปฏิเส้อนาคตที่เราไม่ต้องการให้เกิดขึ้น

3. การรับผิดชอบต่ออนาคต จากการยอมรับความไม่แน่นอนสู่การสร้างสรรค โดยเน้นย้ำถึงประเด็นสำคัญที่ว่า แม้เราจะต้องยอมรับกับความไม่แน่นอน แต่ความไม่แน่นอนนั้นไม่ควรถูกนำมาเป็นข้ออ้างสำหรับการนิ่งเฉย ซึ่งหลักการสำคัญของการบูรณาการการคิดเชิงอนาคต คือ การสร้างความรับผิดชอบเชิงรุกในการกำหนดทิศทางและตั้งคำถามเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการลงมือทำ อาทิ เราจะสามารถสร้างสรรคอนาคตที่พึงปรารถนาได้อย่างไร หรือเราจะเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตนี้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างไร

4. ที่มาและการวิพากษ์แนวคิดเชิงอนาคต รูปแบบการคิดเชิงอนาคต มีรากฐานทางประวัติศาสตร์ มาจากการคิดค้นและพัฒนาโดยองค์กรขนาดใหญ่ อาทิ บริษัทเชลล์ (Shell) และแรนด์ คอร์ปอเรชั่น (Rand Corporation) ซึ่งแม้จะเป็นผู้บุกเบิกเครื่องมือที่มีคุณค่า แต่ก็มีประเด็นที่ต้องพิจารณา เนื่องจากทั้ง 2 องค์กร ล้วนมีบทบาทที่ซับซ้อนในประวัติศาสตร์โลก เช่น บทบาทของ Rand Corporation ในสงครามเวียดนามและ ผลกระทบเชิงลบของ Shell ต่อสิ่งแวดล้อมโลก ดังนั้น ประเด็นวิพากษ์ที่สำคัญ คือ แนวคิดเชิงอนาคต ถูกพัฒนาและใช้โดยภาคเอกชน ซึ่งไม่ได้ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่เป้าหมายหลัก คือ การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พร้อมรับมือและสร้างความได้เปรียบ และอาจถึงเวลาที่คนทั่วไปควรนำ แนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถคิดเกี่ยวกับอนาคตร่วมกันได้

5. การบูรณาการโครงสร้างความคิดและการกำหนดทิศทาง การนำเสนอโครงสร้าง (Structure) ในวิธีการที่เราคิดเกี่ยวกับอนาคต โครงสร้างนี้ช่วยให้สามารถประเมินอนาคตที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบ ที่แตกต่างกันและบางครั้งอาจขัดแย้งกัน การคิดเชิงอนาคตจึงเป็นการผสมผสานระหว่างการตระหนักถึง ความท้าทาย ความหวาดกลัว ความกังวล และความเสีย ควบคู่ไปกับการมองโลกในแง่ของความสดใส การค้นพบ ความหวัง และการขับเคลื่อนด้วยความคิดเชิงบวก

ดังนั้น การคิดเชิงอนาคตจึงทำหน้าที่เป็นโครงสร้าง (Structure) สำหรับการรวบรวมแนวคิด ข้อมูล และประสบการณ์ เพื่อให้มั่นใจว่าการวางแผนและการตัดสินใจขององค์กรจะนำไปสู่การกระทำที่เหมาะสมและ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ ยังเป็นการวางแผนสำหรับอนาคตเพื่อให้องค์กรสามารถให้บริการได้อย่าง ต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการจัดการทรัพยากร เพื่อสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ในวันข้างหน้า

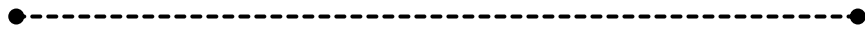
LIS and Ethical AI: deliberations on research, Scholarly Publishing, Teaching and in Libraries and Information Centers Innovative and future-ready: using AI as a tool

บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์กับจริยธรรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์: การวิจัยและการเผยแพร่ทางวิชาการ การเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ นวัตกรรมและความพร้อมในการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต

Journal Editor's View of Navigating the Ethical Landscape of AI in Scholarly Publishing

มุมมองของบรรณาธิการวารสาร IFLA การนำทางภูมิทัศน์ทางจริยธรรมของ AI ในการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ

Speaker: Steve Witt, IFLA Journal Editor, University of Illinois, United States

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แทรกซึมเข้าสู่ทุกมิติของการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและเร่งการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ แต่ก็มีความท้าทายทางจริยธรรมที่ลึกซึ้ง ในฐานะบรรณาธิการการต้องมีการวางกรอบการใช้งานปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางในการธำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ทางวิชาการอันเป็นหัวใจสำคัญขององค์ความรู้ทั้งหมด

ผู้แต่งคือรากฐานของการให้เครดิตทางปัญญา ผู้เขียนต้องรับผิดชอบต่อความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาทั้งหมด โดยไม่มีข้อยกเว้น ส่วนปัญญาประดิษฐ์เป็นเพียงเครื่องมือ ไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์ผลงานและไม่สามารถรับผิดชอบต่อเนื้อหาได้ ส่วนบรรณาธิการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจตีพิมพ์ขั้นสุดท้าย การอ้างว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นผู้สร้างไม่ใช่ข้อแก้ตัวสำหรับข้อผิดพลาดหรือการประพฤติมิชอบใด ๆ ปัญญาประดิษฐ์จึงไม่สามารถเป็นผู้แต่งร่วมได้โดยเด็ดขาด การใช้ปัญญาประดิษฐ์สร้างเนื้อหาถือเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ (Plagiarism) รูปแบบหนึ่งซึ่งบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของผลงาน

ความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล ผู้เขียนต้องเปิดเผยการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ในการเตรียมต้นฉบับอย่างชัดเจน วารสารต้องมีนโยบายที่ระบุอย่างละเอียดว่าสิ่งที่ต้องเปิดเผยนั้นครอบคลุมอะไรบ้าง เช่น เครื่องมือที่ใช้ เวอร์ชันของแบบจำลอง คำสั่งที่ป้อน (Prompt) และลักษณะการใช้งานที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละส่วนของบทความ

กระบวนการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรักษาความลับ การอัปโหลดต้นฉบับที่ยังไม่ตีพิมพ์หรือข้อมูลการประเมินเข้าสู่แบบจำลองภาษาขนาดใหญ่ (LLMs) ที่เป็นสาธารณะ ถือเป็นการละเมิดจริยธรรมอย่างร้ายแรงและเป็นการทำลายความไว้วางใจในกระบวนการทั้งหมด วารสารต้องมีนโยบายห้ามการกระทำดังกล่าวอย่างชัดเจนและเด็ดขาด

วารสารมีหน้าที่สร้างหลักการที่เป็นนามธรรมไปสู่การสร้างกรอบการกำกับดูแลที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง เพื่อแก้ไขช่องว่างระหว่างหลักการและการปฏิบัติ และความซับซ้อนของปัญญาประดิษฐ์ วารสารต้องทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและสร้างมาตรฐานสำหรับชุมชนวิชาการของตน โดยดำเนินการในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบายปัญญาประดิษฐ์ที่ชัดเจน วารสารทุกฉบับต้องจัดทำและเผยแพร่ นโยบายการใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับผู้เขียนและผู้ประเมินอย่างละเอียดและมองเห็นได้ง่าย นโยบายเหล่านี้ต้องระบุขอบเขตการใช้งานที่ยอมรับได้และยอมรับไม่ได้ ข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูล และผลที่ตามมาของการไม่ปฏิบัติตามที่สำคัญ นโยบายเหล่านี้ต้องถูกออกแบบให้เป็นเอกสารที่มีชีวิต ซึ่งพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอยู่เสมอ

2. บูรณาการการตรวจสอบปัญญาประดิษฐ์เข้ากับขั้นตอนการทำงาน วารสารต้องพิจารณาใช้เครื่องมือเพื่อช่วยคัดกรองเนื้อหาที่อาจสร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ แต่ต้องยอมรับว่าเครื่องมือเหล่านี้ยังมีข้อจำกัด

และไม่แม่นยำร้อยละเซ็นต์ เป้าหมายไม่ใช่การตรวจจับให้ได้สมบูรณ์แบบซึ่งเป็นไปไม่ได้ในปัจจุบัน แต่คือ การสร้างระบบเชื่อถือแต่ต้องทวนสอบได้ ซึ่งเป็นความสำคัญของความซื่อสัตย์ และทำหน้าที่สนับสนุน ไม่ใช่ แทนที่การตัดสินใจของบรรณาธิการ

3. ให้ความรู้แก่ชุมชนวิชาการ จัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด การจัดอบรม และการสื่อสารนโยบาย และเหตุผลเบื้องหลังอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าทั้งผู้เขียน ผู้ประเมิน และกองบรรณาธิการมีความเข้าใจ ในกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมตรงกัน

4. ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ ไม่ใช่ความกลัวการสร้างนโยบายต้องมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม ความซื่อสัตย์ ไม่ใช่เพื่อลงโทษ วารสารควรกระตุ้นให้เกิดการทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างรับผิดชอบ และเปิดกว้าง โดยไม่ประณามการใช้งาน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษาขอบเขตทางจริยธรรมที่เข้มงวด และดำเนินการอย่างจริงจังเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้น

การดำเนินการอย่างเป็นระบบของวารสารจะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างอนาคตของการตีพิมพ์ ผลงานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือและมีคุณภาพ การอ้างความไว้วางใจในอนาคตที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ ไม่ใช่เพียงเครื่องมือ แต่เป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงที่จะกำหนดอนาคตของการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ การนำทางภูมิทัศน์ใหม่นี้เรียกร้องมากกว่าแค่การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ แต่ต้องการความมุ่งมั่นร่วมกันในการ ปกป้องคุณค่าที่เป็นแก่นแท้ของการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ นั่นคือ ความซื่อสัตย์ ความเข้มงวด และความ น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นรากฐานของความไว้วางใจจากสาธารณชน ในฐานะชุมชนวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย บรรณาธิการ ผู้จัดพิมพ์ นักวิจัย และสถาบัน เราต้องร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อสร้างอนาคตที่นวัตกรรม และจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว นี่ไม่ใช่เพียงการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี แต่คือการกำหนด อนาคตขององค์ความรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าการแสวงหาความจริงจะดำเนินต่อไปอย่างมีความรับผิดชอบและยั่งยืน สำหรับคนรุ่นต่อไป

1. Developing a Responsive and Ethical AI Culture in Higher Education

แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและจริยธรรมในสถาบันอุดมศึกษา

Speaker: Debbie Schachter, Associate Vice President Students, Langara College, Canada

สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะในห้องสมุดให้ความสำคัญกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและจริยธรรม ศึกษาหาแนวทางเพื่อพัฒนาให้บุคลากร นักศึกษา และองค์กรสามารถปรับตัวต่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ความจำเป็นของการปรับตัวการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ถือเป็นเทคโนโลยีที่ทรงอิทธิพลต่อการทำงานเชิงความรู้ ไม่ต่างจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม นักวิชาการคาดว่าจะงานในแวดวงการศึกษาและห้องสมุดอาจได้รับผลกระทบถึงร้อยละ 40 จากการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่มนุษย์ยังคงมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจทางสังคม ในโลกการศึกษาระดับอุดมศึกษา เครื่องมืออย่าง ChatGPT ทำให้เกิดทั้งโอกาสและปัญหา เช่น การละเมิดจริยธรรมทางวิชาการ การใช้ปัญญาประดิษฐ์เขียนรายงานแทนนักศึกษา หรือสร้างผลงานโดยไม่เรียนรู้จริง บางมหาวิทยาลัยตอบสนองด้วยการห้ามใช้ ขณะที่บางแห่งมองว่าเป็นโอกาสในการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านการเรียนรู้ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์

การสร้างวัฒนธรรมปัญญาประดิษฐ์ที่รับผิดชอบในสถาบัน ผู้บรรยายเสนอว่าองค์กรการศึกษาต้องเร่งสร้างวัฒนธรรมปัญญาประดิษฐ์ที่ยืดหยุ่น โปร่งใส และมีจริยธรรม เป้าหมายไม่ใช่การต่อต้านหรือยอมจำนนต่อเทคโนโลยี แต่คือการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างเข้าใจและควบคุมได้

แนวทางการสร้างวัฒนธรรมปัญญาประดิษฐ์

1. สนับสนุนให้บุคลากรและนักศึกษาเรียนรู้และทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างเปิดเผย ภายใต้กรอบจริยธรรมขององค์กร เพื่อให้ทุกคนเข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดของเครื่องมือเหล่านี้
2. จัดทำนโยบายและแนวทางการใช้ AI ที่ชัดเจน เช่น การอ้างอิงแหล่งข้อมูล การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ และการรักษาความลับของข้อมูล
3. ใช้กรอบสมรรถนะด้านปัญญาประดิษฐ์ เช่น UNESCO เพื่อกำหนดทักษะที่นักศึกษาและครุควรมีทั้งด้านเทคนิค การคิดวิเคราะห์ และจริยธรรม
4. สร้างแบบอย่างจากผู้บริหารและผู้นำ ให้เห็นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ที่โปร่งใสและรับผิดชอบ การนำโดยตัวอย่างจะช่วยปรับวัฒนธรรมองค์กรได้เร็วขึ้น

บทบาทของห้องสมุดจากผู้จัดการข้อมูลสู่ผู้นำด้านความรู้ดิจิทัลและจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

- เพิ่มเนื้อหาด้านปัญญาประดิษฐ์ในหลักสูตรการอบรมเรื่องการเรียนรู้
 - ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อปรับปรุงงานภายใน เช่น การทำรายการทรัพยากรอัตโนมัติ (Cataloguing) การตอบคำถามด้วย Chatbot หรือช่วยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย
 - จัดอบรมครูและนักวิจัยในการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ทำวิจัยภายในเพื่อประเมินผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อการทำงานและพฤติกรรมผู้ใช้
- จริยธรรมและความรับผิดชอบ** องค์กรต้องให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้
- อคติและข้อมูลเท็จ ผู้ใช้ต้องตรวจสอบและตั้งคำถามต่อผลลัพธ์ของปัญญาประดิษฐ์
 - ความเป็นส่วนตัว หลีกเลี่ยงการป้อนข้อมูลสำคัญเข้าสู่ระบบสาธารณะ
 - ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ปัญญาประดิษฐ์ใช้พลังงานสูง จึงควรใช้เท่าที่จำเป็น

- สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ตระหนักเรื่องลิขสิทธิ์และการอ้างอิงผลงานจากปัญญาประดิษฐ์

ข้อเสนอการปฏิบัติที่นำไปใช้ได้ทันที

1. กำหนดแผนการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในระดับสถาบัน พร้อมกลไกติดตามผล
2. ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อเป็นศูนย์กลางความรู้และช่วยแก้ไขปัญหাজริยธรรม
3. สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับอาจารย์ บรรณารักษ์ และนักศึกษา
4. สื่อสารอย่างโปร่งใสเกี่ยวกับโอกาสและความเสี่ยงจากปัญญาประดิษฐ์ผ่านการประชุมหรือกิจกรรม
5. เริ่มจากโครงการนำร่อง เพื่อทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์ในงานบางด้าน เช่น การสืบค้นข้อมูล

การตอบคำถามอัตโนมัติ หรือการช่วยเขียนเนื้อหา แล้วนำผลมาประเมินเพื่อขยายต่อ

แนวคิดหลักเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมปัญญาประดิษฐ์ที่ตอบสนองและมีจริยธรรม ไม่ใช่แค่การนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่คือการสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพกับความเป็นมนุษย์ องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรกล้าเรียนรู้และตั้งคำถามต่อปัญญาประดิษฐ์ไม่หลีกเลี่ยง แต่เรียนรู้ที่จะใช้มันอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์เป็นผู้ช่วยทางปัญญาที่ส่งเสริมคุณค่าการศึกษามากกว่าจะเป็นสิ่งที่เข้ามาแทนที่มนุษย์

2. Strategic planning to adopt (ethical) AI in libraries and information centers การวางกลยุทธ์การปรับใช้ปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ

Speaker: Dilara Begum, Department of Information Studies, East West University, Dhaka, Bangladesh

การสัมมนาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่มิติด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้ปัญญาประดิษฐ์มากกว่าด้านเทคนิค โดยเฉพาะในบริบทของห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ และสถาบันการศึกษา วิทยากรหลักประกอบด้วย ดร. ชุชมิตา จักรบรรตตี จากมหาวิทยาลัยกัลกัตตา ผู้เชี่ยวชาญจาก CWIT ซึ่งเป็นบรรณาธิการวารสาร IFLA และ Kemi Shachar พร้อมด้วย Dinara Begum สมาชิกคณะกรรมการบริหารจากมหาวิทยาลัย East West ประเทศบังกลาเทศ

การสัมมนานำเสนอตัวอย่างการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ เช่น เนปาล ใช้เครื่องมือ Google AI แปลเอกสารจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาเนปาล เคนยาใช้ระบบการสื่อสารและฐานข้อมูลความชอบในการอ่านเพื่อทำนายหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ยูกันดาพัฒนาเซตบอทที่รองรับทั้งภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น ส่วนบังกลาเทศใช้ AI ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อตอบคำถามทั้งภาษาอังกฤษและเบงกาลี

สำหรับอินเดียมีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้อย่างกว้างขวางในหลายด้าน ภาคเกษตรกรรมใช้ปัญญาประดิษฐ์ให้ข้อมูลสภาพอากาศและพืชผลแก่เกษตรกร รัฐมัทธานฑูมีระบบปัญญาประดิษฐ์ที่รองรับ 4 ภาษา ในช่วง COVID-19 มีผู้ช่วยเสมือน MyGovSafi ที่ให้ข้อมูลดูแลสุขภาพหลายภาษา รัฐมหาราษฏระ (Maharashtra) มีแอป “Aaple Sarkar” ให้บริการข้อมูลภาครัฐ ตำรวจรัฐ ใช้ปัญญาประดิษฐ์วิเคราะห์แผนที่อาชญากรรม และธนาคารกลางอินเดียใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ตรวจจับการฉ้อโกงทางการเงิน

กลยุทธ์และหลักการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรม อินเดียมีกลยุทธ์ระดับชาติเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งอยู่ในขั้นต้น มีการจัดตั้งพื้นที่ทดสอบนวัตกรรมภายใต้การกำกับดูแลที่ผ่อนปรนเป็นพิเศษเพื่อทดสอบระบบก่อนเปิดใช้จริง ผ่าน Global Partnership on Artificial Intelligence (GPAI) อินเดียเป็นผู้สนับสนุนการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรมในภูมิภาคโลกใต้ หลักการสำคัญสำหรับการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างรับผิดชอบ ได้แก่ ความไม่เลือกปฏิบัติ ความครอบคลุม ความเป็นธรรม ความโปร่งใส การรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดการกับผู้กระทำผิด การสร้างความตระหนักรู้และการรักษาภาษา ความต้องการ และรูปแบบท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การปรับตัวใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นไปอย่างราบรื่น

การนำ AI มาใช้ในห้องสมุดอินเดีย ห้องสมุดหลายแห่งในอินเดียได้นำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ เช่น Indian Statistical Institute ใช้ซอฟต์แวร์ปัญญาประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยไฮเดอราบาดใช้เครื่องมือ AI แนะนำหนังสือ Cambridge Institute of Technology ใช้ปัญญาประดิษฐ์ปรับปรุงการค้นหาทรัพยากร ส่วน Indian Institute Of Technology Delhi (IIT Delhi) สร้างโปรไฟล์ผู้ใช้แบบเฉพาะบุคคล National Digital Library of India ที่มีข้อมูลหลายล้านรายการใช้แนวปฏิบัติที่มีจริยธรรม และมหาวิทยาลัย Jawaharlal Nehru ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเมทาดาตา

การสัมมนาเน้นย้ำถึงปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ ชุดข้อมูลขนาดเล็ก การเน้นภาษาอังกฤษเป็นหลัก และช่องว่างดิจิทัล นอกจากนี้ต้องพิจารณาความต้องการของผู้ใช้งานจริงและกลไกควบคุมที่เหมาะสม ห้องสมุดควรส่งเสริมความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์และดิจิทัล จัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรม และปฏิบัติตามมาตรฐานสากล การสัมมนาสรุปว่าปัญญาประดิษฐ์ ควรใช้เสริมมนุษย์ไม่ใช่แทนที่ โดยให้ปัญญาประดิษฐ์ทำงานซ้ำ ๆ ส่วนมนุษย์ทำงานสร้างสรรค์และนวัตกรรม ตามคำกล่าวที่ว่าเทคโนโลยีดีที่สุดเมื่อนำผู้คนมารวมกัน ปัญญาประดิษฐ์จึงควรเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บริการมนุษย์อย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบ

Libraries Supporting Democracy

ห้องสมุดสนับสนุนประชาธิปไตย

Speaker: Martin Memet Könick, Public Library Section, Sweden Elin Golten, Norway

Neeza Singh, Metropolitan Libraries Section, India Mariann Schjeide, FAIFE, Norway

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่โลกกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ยากลำบาก ห้องสมุดสาธารณะถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการบรรยายและแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมเวิร์กชอปในหัวข้อ “ห้องสมุดและประชาธิปไตย” (Libraries and Democracy) โดยกิจกรรมนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาธิปไตยในบริบทของห้องสมุดไม่ใช่เพียงเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมือง แต่คือ “กลไกแห่งการตัดสินใจ” ที่เปิดโอกาสให้พลเมืองทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม หากปราศจากพื้นที่แห่งประชาธิปไตย ประชาชนย่อมขาดทางเลือกและเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งส่งผลกระทบต่ออนาคตของคนรุ่นหลังที่ควรจะได้เติบโตขึ้นในโลกที่เสรี

ภารกิจในการส่งเสริมประชาธิปไตยของห้องสมุดกำลังเผชิญกับอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะแนวโน้มการเซ็นเซอร์หนังสือ (Censorship) ที่ทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาที่มีการทำร้ายสั่งแบนหนังสือเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2016 การแบนเหล่านี้มักมี “วาระซ่อนเร้น” ทางการเมือง โดยมุ่งเป้าไปที่หนังสือคลาสสิกและวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือความหลากหลายทางเพศ

ปรากฏการณ์ “การเซ็นเซอร์ตัวเอง” (Self-Censorship) ของทั้งนักเขียนและบรรณารักษ์ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือเพื่อความอยู่รอดทางวิชาชีพ ยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่บั่นทอนเสรีภาพทางปัญญาอย่างเงียบเชียบ

ซึ่งจากการแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ในกิจกรรมเวิร์กชอป พบตัวอย่างความสำเร็จจากห้องสมุดทั่วโลกที่นำหลักการประชาธิปไตยมาปรับใช้ผ่านบริการที่สร้างสรรค์ เช่น การสนับสนุนผู้ลี้ภัยในฝรั่งเศส การลดช่องว่างทางดิจิทัลในอาร์เจนตินาและอินเดียเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลรัฐได้

และการสร้างความคุ้นเคยกับระบอบประชาธิปไตยในเด็กผ่านการเลือกตั้งจำลอง โดยใช้ตัวละครในหนังสือเป็นผู้สมัครในเดนมาร์ก รวมถึงห้องสมุดยังขยายบทบาทสู่การเป็น “พื้นที่ที่ปลอดภัยและไม่ตัดสินใคร” (Non-Judgmental Space) โดยบูรณาการบริการด้านสุขภาพจิตร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ เช่น โครงการ Healthy Ireland เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ชุมชน

ทั้งนี้ บรรณารักษ์นานาชาติได้ร่วมกันวางรากฐานการจัดทำ “คู่มือแนวทางปฏิบัติ” (Handbook) ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสิ้นภายใน 2 ปี เพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแนวทางการรับมือกับการเซ็นเซอร์อย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ประชุมเน้นย้ำว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เพียงพอ การฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ และความกล้าหาญที่จะรักษาความเป็นกลางพร้อมกับปกป้องเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูล

Regional Engagement, Global Impact: Connecting with UNESCO Regional Office in Almaty

การเชื่อมโยงภารกิจในภูมิภาคสู่ผลกระทบระดับโลกกับบทบาทของสำนักงาน UNESCO ประจำอัลมาตี

Speaker : Amir Piric, Director UNESCO Regional Office in Almaty

Majer Massanov, National Programme Officer for Communication and Information,
UNESCOR Regional Office in Almaty

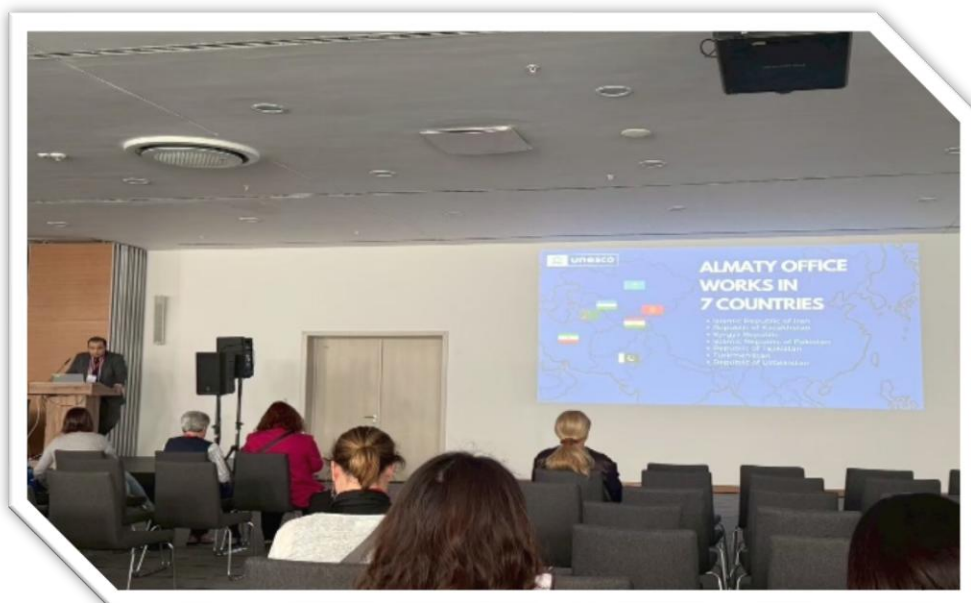
รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคเอเชียกลาง และบทบาทสำคัญของแพลตฟอร์มการจัดการองค์ความรู้ ดังนี้

พันธกิจเพื่อการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเอเชียกลาง

ท่ามกลางวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก ภูมิภาคเอเชียกลางนับเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและระบบนิเวศน้ำแข็ง สำนักงาน UNESCO ประจำภูมิภาค ณ เมืองอัลมาตี ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการในระดับภูมิภาค ได้แก่ โครงการ Cryosphere และโครงการ Kafka เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อ “ไครโอสเฟียร์” (Cryosphere) หรือพื้นที่ที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็ง หิมะ และดินเยือกแข็งถาวรในเอเชียกลาง ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำที่สำคัญต่อความมั่นคงของภูมิภาค

ขอบเขตการดำเนินงานและความร่วมมือข้ามพรมแดน

การดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ใน 5 ประเทศ ได้แก่ คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน และอุซเบกิสถาน โดยมุ่งเน้นการติดตามการเปลี่ยนแปลงของธารน้ำแข็งและการเกิดอุทกภัยจากทะเลสาบธารน้ำแข็ง ซึ่งเป็นภัยพิบัติฉับพลันที่สร้างความเสียหายรุนแรง นอกจากนี้ ยังมีการติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้าในพื้นที่นำร่องของ 4 ประเทศ (ยกเว้นเติร์กเมนิสถาน) เพื่อลดความเสี่ยงและความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น และเนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นแบบข้ามพรมแดน จึงทำให้เกิดข้อมูลและองค์ความรู้จำนวนมาก รวมถึงความร่วมมือระหว่างประเทศและสถาบันการศึกษาชั้นนำจากเยอรมนีและสวีเดน ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

บทบาทของแพลตฟอร์มการจัดการองค์ความรู้

หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญของโครงการ คือ การจัดการข้อมูลที่มีความซับซ้อน และมาจากหลากหลายแหล่ง ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการสูญหายของข้อมูล การทำงานซ้ำซ้อน และเพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้สามารถเข้าถึงและถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนแม้โครงการจะสิ้นสุดลง จึงมีการพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการองค์ความรู้แบบออนไลน์ขึ้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ นโยบาย และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นเข้าด้วยกัน โดยรวบรวมเอกสาร รายงาน คู่มือปฏิบัติ แนวทางการฝึกอบรม แผนที่ และชุดข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพันธมิตรในโครงการ รวมถึงสถาบันระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยการออกแบบให้สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งาน มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลแผนที่ธารน้ำแข็งทั่วโลกเข้ากับระบบของโครงการ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลสถานะของไครโอสเฟียร์ได้อย่างรวดเร็ว โดยให้บริการใน 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษและภาษารัสเซีย เพื่อให้ครอบคลุมผู้ใช้งานในวงกว้าง

การพัฒนาในระยะที่ 2

การพัฒนาแพลตฟอร์มระยะที่ 2 มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยจะมีการเพิ่มระบบการเข้าถึงแบบหลายชั้น ซึ่งอนุญาตให้กลุ่มผู้ใช้ที่ลงทะเบียน อาทิ นักเรียน นักวิจัย และหน่วยงานรัฐบาล สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการนำหลักสูตรการศึกษาและเทคโนโลยีเสมือนจริงที่พัฒนาโดยมหาวิทยาลัยชั้นนำมาใช้ เพื่อยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้และการรับรู้ข้อมูลให้มีความเสมือนจริงและน่าสนใจยิ่งขึ้น

การเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมของประชาคม

นอกจากการเป็นคลังข้อมูลทางวิชาการแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญของโครงการ คือ การเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าองค์ความรู้ที่รวบรวมไว้จะถูกนำไปใช้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ทางโครงการจึงได้เผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการจัดสัมมนาผ่านเว็บ รวมถึงเอกสารประกอบการบรรยาย ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา หรือชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้เหล่านี้ได้ โดยจุดมุ่งหมายสูงสุดของแพลตฟอร์มนี้มิใช่เพียงการให้ข้อมูลทางเดียว แต่เป็นการสร้างระบบนิเวศการสื่อสารแบบสองทางระหว่างชุมชน โครงการ และพันธมิตรระดับชาติ เพื่อเปิดพื้นที่ให้สามารถแสดงความคิดเห็น แจ้งเหตุ หรือสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นเจ้าของร่วม และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการดำเนินการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม

นอกจากการนำเสนอข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การดำเนินงานยังขยายขอบเขตครอบคลุมถึงมิติทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป (EU) เรื่อง “ระเบียงมรดกเส้นทางสายไหม” (Silk Roads Heritage Corridors) โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับโครงการด้านไครโอสเฟียร์ คือ การรวบรวม จัดการ และแบ่งปันข้อมูลผ่านแพลตฟอร์ม เพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสำเร็จของความร่วมมือข้ามพรมแดนในเอเชียกลาง

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ คือ การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกโลกแบบข้ามพรมแดน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรมร่วมกันของภูมิภาคเอเชียกลาง ได้แก่ 1) ระเบียงฉางอัน-เทียนชาน (Chang'an-Tianshan Corridor) ได้รับการขึ้นทะเบียนในปี ค.ศ. 2014 ประกอบด้วยแหล่งมรดกย่อย 33 แห่ง กระจายตัวอยู่ในประเทศคาซัคสถาน คีร์กีซสถาน และจีน และ 2) ระเบียงซาราฟชาน-คาราคูม (Zarafshan-Karakum Corridor) เป็นระเบียบมรดกโลกแห่งที่ 2 ที่เพิ่งได้รับการขึ้นทะเบียน ซึ่งเป็นผลงานความร่วมมือระหว่างทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน และอุซเบกิสถาน

การสื่อสารข้อมูล

มีการจัดทำคู่มือและหลักสูตรการฝึกอบรม โดยร่วมมือกับสมาพันธ์มัคคุเทศก์โลก (World Federation of Tourist Guide Associations) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (UN Tourism) จัดทำคู่มือสำหรับมัคคุเทศก์เส้นทางสายไหม รวมทั้งการพัฒนาคู่มือออนไลน์ว่าด้วยมรดกโลกและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บทบาทของห้องสมุดในฐานะศูนย์กลางความรู้

“ห้องสมุด” มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เชื่อมโยงระหว่างงานวิชาการกับผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากมัคคุเทศก์หรือนักท่องเที่ยวไม่มีโอกาสได้พบปะกับนักวิชาการหรือเข้าถึงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เชิงลึก ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ทางโครงการจึงได้จัดทำทรัพยากรดิจิทัลจำนวนมาก เพื่อแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลซึ่งห้องสมุดทั่วโลกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งคลังวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับมรดกเส้นทางสายไหมกว่า 200 เรื่อง รวมถึงข้อมูลและการจัดแสดง โดยสนับสนุนข้อมูลสำหรับห้องสมุดที่สนใจจัดกิจกรรม นิทรรศการหรือมุมความรู้ในธีม “เส้นทางสายไหม” (Silk Roads Themed Events/Rooms) การบูรณาการองค์ความรู้สู่การปฏิบัติและการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน

IFLA President's Session: Stronger, Bolder, Together

การประชุมส่วนของประธาน IFLA: แข็งแกร่งกว่าเดิม กล้าหาญกว่าเดิม ร่วมกัน

Speaker: Vicki McDonald

การประชุมส่วนของประธาน IFLA ในปีนี้มุ่งเน้นการสำรวจบทบาทของผู้นำห้องสมุดและองค์กรสารสนเทศในโลกที่เต็มไปด้วยความปั่นป่วน ทั้งจากเหตุการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงวิธีเข้าถึงข้อมูลและสร้างผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมต่อแหล่งข้อมูลดั้งเดิม การประชุมจึงเน้นให้ผู้เข้าร่วมตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาองค์กรให้คล่องตัว โปร่งใส และยึดหลักจริยธรรม เพื่อเตรียมพร้อมรับมือโลกในอนาคต

ช่วงบรรยายไฮไลต์เปิดด้วยแนวคิด “Searchlight Leadership” ซึ่งเสนอว่าผู้นำห้องสมุดจำเป็นต้องทำหน้าที่เหมือนสปอตไลท์ ช่วยชี้ทิศทาง มองเห็นอนาคตล่วงหน้า และส่องสว่างให้ทีมงานและชุมชนเห็นเส้นทางในการรับมือกับความท้าทาย การนำเสนอชี้ให้เห็นว่าหัวใจของ “ความเป็นผู้นำในอนาคต” ไม่ได้อยู่ที่เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่คือทักษะเชิงมนุษย์ ได้แก่ ความกล้าในการทดลอง ความยืดหยุ่น การคิดเชิงระบบ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน แนวคิดนี้ถูกยกย่องว่ามีความสำคัญมากขึ้นในช่วงที่สังคมโลกกำลังเผชิญความแตกแยกทางข้อมูลและความเชื่อ

ผู้บรรยายยังเน้นว่าห้องสมุดจำเป็นต้องมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้น ทั้งในฐานะ “ผู้พิทักษ์ข้อมูลที่เชื่อถือได้” “ผู้สร้างความเข้มแข็งของชุมชน” และ “ผู้สนับสนุนทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ห้องสมุดควรเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่ประชาชนสามารถขอคำแนะนำด้านสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ลี้ภัย และผู้มีความต้องการพิเศษ

ในมิติเทคโนโลยี ประเด็นสำคัญคือการเติบโตของ AI ที่สร้างความท้าทายใหม่ในเรื่องความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของข้อมูล และสิทธิของผู้ใช้ ขณะเดียวกัน AI ก็เปิดโอกาสให้ห้องสมุดสามารถพัฒนาบริการอัจฉริยะ เช่น ระบบค้นหาที่ชาญฉลาด การจัดการคอลเลกชันอัตโนมัติ และการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ ผู้นำจึงต้องสร้างดุลยภาพระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมและความโปร่งใส เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะสูงสุด

การประชุมยังชี้ว่าบทบาทของสมาคมระดับโลกอย่าง IFLA มีความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นเวทีกลางที่เชื่อมโยงผู้ปฏิบัติงานจากทั่วโลกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างนโยบายร่วมกัน ผู้เข้าร่วมถูกเชิญให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ IFLA เช่น การร่วมคณะทำงาน การพัฒนามาตรฐานสากล และการสนับสนุนประเด็นเฉพาะ เช่น การคุ้มครองสิทธิผู้ใช้ข้อมูลและความเสมอภาคทางสารสนเทศ การประชุมย้ำว่าความร่วมมือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนวงการห้องสมุดในอนาคต

ในส่วนอภิปรายร่วม ผู้นำห้องสมุดจากหลากหลายประเทศแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับวิกฤตและโอกาสที่พบ ตัวอย่างเช่น การปรับบริการภายหลังการระบาดใหญ่ การเพิ่มบทบาทของห้องสมุดในฐานะศูนย์กลางสังคม และการใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย ความเห็นร่วมกัน คือ ห้องสมุดต้องพัฒนา “ระบบนิเวศแห่งการเป็นผู้นำ” ที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กร ไม่ใช่เพียงผู้บริหารเท่านั้น

ข้อสรุป

สังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบันต้องการผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความยืดหยุ่น และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ห้องสมุดจำเป็นต้องยืนหยัดในบทบาทผู้เชื่อมโยงชุมชนเข้ากับความรู้ที่เชื่อถือได้ ควบคู่กับการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน ผ่านความร่วมมือ การพัฒนาทักษะ และการก้าวทันเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

Knowledge Café – Libraries as Incubators for Civil Society: Strengthening Trust, Democracy, and the Future
ห้องสมุดในฐานะพื้นที่บ่มเพาะสังคมพลเมือง เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจ ประชาธิปไตย และอนาคตที่ยั่งยืน
Coordinator: Carolyne Ménard, Bibliothèque de l'Assemblée nationale du Québec, Canada

●-----●

รูปแบบการประชุม การเสวนาในรูปแบบ Knowledge Café ที่เน้นการมีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจว่าห้องสมุดด้านกฎหมาย ห้องสมุดรัฐสภา หน่วยงานวิจัย ห้องสมุดรัฐบาล และสถาบันอื่น ๆ ที่ให้บริการข้อมูลราชการ มีส่วนช่วยภาคประชาสังคมอย่างไร โดยเน้นที่การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้ การสนับสนุนประชาธิปไตย และการสร้างความไว้วางใจของสาธารณชนโดยผู้เข้าร่วมจะหมุนเวียนกันอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้ได้ **ข้อคิดเห็นที่นำไปปฏิบัติได้จริง (Actionable Insights)** สำหรับทั้งบุคลากรและผู้กำหนดนโยบาย หอสมุดรัฐสภาได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่ม ดังนี้

1. หอสมุดรัฐสภาในฐานะผู้ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านนิติบัญญัติมีบทบาทในการจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้านกฎหมาย สิ่งพิมพ์รัฐสภา สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารและหนังสือทั่วไป โดยหอสมุดรัฐสภาได้จัดทำ Parliamentary Repository of Thailand หรือ PRT เป็นคลังข้อมูลสารสนเทศรัฐสภาทั้งหมด เปิดให้ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลาในรูปแบบออนไลน์

2. บทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย หอสมุดรัฐสภา มีโครงการและกิจกรรมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งของพลเมือง โดยได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอาสาสมัครหอสมุดรัฐสภา ซึ่งเปิดให้ประชาชนเข้ามาศึกษา เรียนรู้ และร่วมงานกับหอสมุดรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2566 ประกอบไปด้วย กิจกรรม Hack เจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญ 2560 กิจกรรม NALT E-Journal Design และกิจกรรม Friend of NALT โดยหอสมุดรัฐสภาได้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมช่วยงานห้องสมุดได้ตามความสนใจ โดยไม่จำกัดอายุ เพศ วัย หรือการศึกษา

3. ผลกระทบของ AI อิทธิพลของปัญญาประดิษฐ์ ต่อความสมบูรณ์ของข้อมูลและความไว้วางใจของสาธารณชน หอสมุดรัฐสภาได้นำเสนออิทธิพลของ AI ในเชิงบวก ที่ได้นำมาใช้ เช่น Chat GPT, Google AI Studio, Canva และ Thinkerfriend (พัฒนาขึ้นโดยสถาบันวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา) มาใช้ในการสร้างงาน Podcast แนะนำหนังสือใหม่ของห้องสมุดในรูปแบบหนังสือเสียง เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดและขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงของผู้บกพร่องทางสายตา ตลอดจนได้มีการอบรมให้ความรู้การใช้ Generative AI ให้แก่อาสาสมัคร รวมถึงให้ความรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวัง และมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะ AI Hallucination เพื่อให้อาสาสมัครสามารถนำไปต่อยอดใช้ในการเรียนและการทำงานตามความสนใจ การคิดโครงการ การออกแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ได้นำมาใช้ในการแปลภาษาต่างประเทศซึ่งสอดคล้องกับบางประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

4. การเข้าถึงอย่างครอบคลุม เพื่อส่งเสริมบทบาทสตรี ความเท่าเทียมและการเสริมสร้างอำนาจทางสังคม หอสมุดรัฐสภาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในสังคมไทยถึงว่ามีพัฒนาไปอย่างมาก การส่งเสริมความเท่าเทียมจึงได้จัดกิจกรรมที่รองรับทุกเพศ วัย โดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน จะมีกิจกรรม Fun Fest for Kids ในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อเสริมความรู้และความมั่นใจให้เด็ก ๆ รวมทั้ง

ฝึกการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรมที่มอบหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งหอสมุดรัฐสภามีมอบหนังสือสำหรับเด็กที่จัดทำขึ้นจากการบริจาคของสมาชิกรัฐสภา ข้าราชการและประชาชนทั่วไป

Keynote Session

Towards Culturally Anchored Futures: The Role of Libraries in Building a Common Knowledge Base for Plural Futures

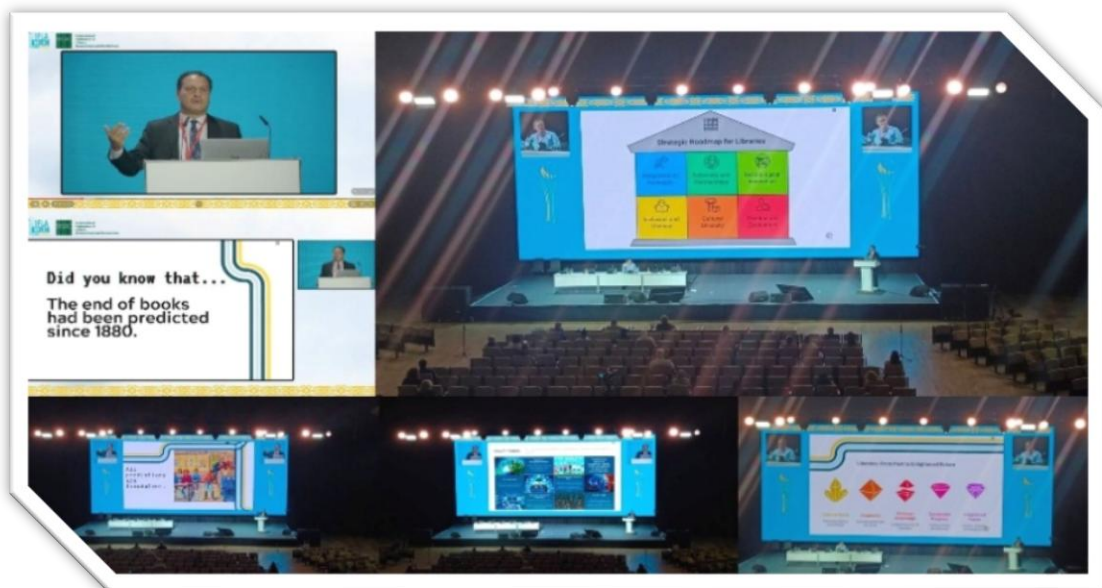
มุ่งสู่นาคตที่ยั่งยืนในวัฒนธรรม: บทบาทของหอสมุดในการสร้างฐานความรู้ร่วมสำหรับอนาคตอันหลากหลาย

Speaker: Dr. Kais Hammami

Director of the Centre for Strategic Foresight and Artificial Intelligence
at the Islamic World Educational,
Scientific and Cultural Organization (ICESCO)

ดร.ไคส์ ฮัมมามี ผู้อำนวยการศูนย์ยุทธศาสตร์การคาดการณ์และปัญญาประดิษฐ์แห่งองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมโลกอิสลาม (ICESCO) นำเสนอวิสัยทัศน์ที่น่าดึงดูดเกี่ยวกับหอสมุดในฐานะโครงสร้างพื้นฐานการคาดการณ์ทางวัฒนธรรม พื้นที่ที่ชุมชน ระบบความรู้ และการคิดถึงอนาคตมาบรรจบกันเพื่อส่งเสริมความยืดหยุ่นทางสังคมในระยะยาว ซึ่งยั่งยืนในพันธกิจของ ICESCO ในการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรมทั่ว 53 ประเทศสมาชิก โดยสุนทรพจน์นี้ได้สำรวจว่าหอสมุดสามารถทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มพื้นฐานสำหรับสร้างฐานความรู้ร่วมที่ยั่งยืนในวัฒนธรรมซึ่งช่วยแจ้งการกำกับดูแลเชิงคาดการณ์และจินตนาการสาธารณะ

ซึ่งท่ามกลางความผันผวนของโลกยุคปัจจุบัน หอสมุดไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่การเป็นคลังเก็บรักษาสิ่งพิมพ์ในอดีตอีกต่อไป แต่กำลังก้าวเข้าสู่บทบาทสำคัญในฐานะ “ผู้นำการสร้างอนาคต” ผ่านหลักการมองการณ์ไกลเชิงกลยุทธ์ (Strategic Foresight) ว่า “อนาคตไม่ใช่สิ่งที่ทำนายได้ แต่อนาคตคือสิ่งที่ต้องถูกสร้างขึ้น” โดยย้ำว่าการพยากรณ์เพียงอย่างเดียวคือการหลอกลวง แต่การเตรียมพร้อมและการลงมือทำในปัจจุบันต่างหากที่จะกำหนดทิศทางของสังคม หัวใจสำคัญของการมองการณ์ไกลคือการปรับเปลี่ยนทัศนคติขององค์กรจากฝ่ายรับไปสู่ฝ่ายรุก โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหลัก ได้แก่

ความเฉื่อยชา (Passive) ที่ยอมจำนนต่อความเปลี่ยนแปลง การตอบโต้ (Reactive) ที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเหมือนนักดับเพลิง การเตรียมพร้อม (Preactive) ที่พยายามรับมือกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิด และระดับสูงสุดคือ การรุกคืบ (Proactive) ซึ่งเป็นการลงมือสร้างอนาคตที่พึงปรารถนาด้วยตนเอง การที่ห้องสมุดจะอยู่รอดและทรงพลังได้นั้นจำเป็นต้องก้าวข้าม “เผด็จการแห่งปัจจุบัน” (Tyranny of the Present) หรือสถานะที่จมปลักอยู่กับวิกฤตเฉพาะหน้าจนละเลยการวางแผนระยะยาว ซึ่งอาจนำไปสู่ความล้มเหลวเชิงกลยุทธ์เช่นเดียวกับกรณีของ Kodak หรือ Nokia ที่มองว่าอนาคตเป็นเพียงส่วนต่อขยายของปัจจุบัน

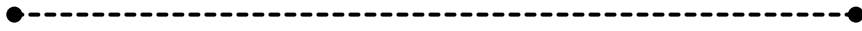
ในการก้าวไปข้างหน้านั้น ห้องสมุดต้องใช้หลักการ “มองย้อนหลังเพื่อมองไปข้างหน้า” (No Foresight Without Hindsight) โดยทำหน้าที่เป็น “ความทรงจำแห่งอนาคต” (Memory of the Future) เพื่อเก็บรักษารากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่แท้จริง ท่ามกลางยุคสมัยที่เต็มไปด้วยข้อมูลลวง (Fake News) และการเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ ยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากแนวโน้มประชากร (Demographic Boom) โดยเฉพาะในแอฟริกาและเอเชีย ซึ่งส่งผลให้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมกว่าร้อยละ 40 ยังไม่ถูกนำเสนออย่างเพียงพอในฐานข้อมูลโลก

แนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมสำหรับห้องสมุดยุคใหม่ประกอบด้วย 3 ฉากทัศน์สำคัญ คือ ห้องสมุดโลกที่เพิ่มพูนศักยภาพ (Global Augmented Library) ที่เชื่อมโยงความรู้ทั่วโลกด้วยเทคโนโลยี AI ห้องสมุดชุมชน 4.0 ที่เน้นความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (Territorial Foresight) และการเป็นผู้พิทักษ์ความหลากหลายของความรู้ เพื่อต่อต้านการผูกขาดทางปัญญา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการมองการณ์ไกลจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้ห้องสมุดเป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถมาออกแบบอนาคตของชุมชนร่วมกัน

Navigating Copyright Considerations: Contemporary Developments and Implications for Libraries

การพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ในบริบทปัจจุบัน: ความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อห้องสมุด

Speaker: Lisa Hinchliffe, Sara Benson, Amanda Wakaruk, and Jamal Al Salmi

1. บริบทและความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายลิขสิทธิ์

การพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ในบริบทปัจจุบันได้รับผลกระทบจากหลายปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมดิจิทัล กระแสเปิดให้เข้าถึงข้อมูล (Open Access) และเทคโนโลยีเกิดใหม่ พัฒนาการล่าสุดของกฎหมายลิขสิทธิ์กำลังเปลี่ยนแปลงไปทั่วโลก ทำให้ห้องสมุดต้องปรับตัวและทำความเข้าใจกับกฎหมายที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ความซับซ้อนดังกล่าวมาจากการปฏิรูปกฎหมายภายในประเทศ สนธิสัญญาระหว่างประเทศ และรูปแบบสัญญาอนุญาตใหม่ ๆ ห้องสมุดซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้ประชาชนเข้าถึงความรู้ จำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงด้านลิขสิทธิ์ในงานห้องสมุดในอนาคต

2. บทบาทและการสนับสนุนด้านนโยบายของ IFLA

คณะอนุกรรมการลิขสิทธิ์และกฎหมายอื่นของ IFLA มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในเวทีระดับสากล เช่น SCCR/WIPO และ KR21 โดย IFLA ได้ออกแถลงการณ์สำคัญเกี่ยวกับหลักการด้านลิขสิทธิ์สำหรับห้องสมุด โดยเฉพาะประเด็นปัญหาลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการคุ้มครองข้อยกเว้นลิขสิทธิ์จากเงื่อนไขสัญญาทางการศึกษาและการพัฒนาความรู้ IFLA ยังมีโครงการและสื่อการเรียนรู้เพื่อช่วยในการจัดการลิขสิทธิ์ เช่น เอกสาร *Navigating Copyright for Libraries* ชุดวิดีโอ *The Copyright Listener* และการอบรม *Train-the-Trainers* รุ่นนักร้อง

3. ประเด็นสำคัญด้านลิขสิทธิ์สำหรับห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ

ประเด็นข้อจำกัดและข้อยกเว้นของลิขสิทธิ์เป็นเรื่องสำคัญที่ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุให้ความสนใจมีดังนี้

3.1 สนธิสัญญามารากะช (Marrakesh Treaty) สนธิสัญญานี้มีผลบังคับใช้มากกว่า 10 ปีแล้ว โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือผู้พิการทางสายตาให้เข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เครื่องอ่านได้ และสามารถแลกเปลี่ยนข้ามพรมแดนได้ สามารถจัดทำสำเนางานลิขสิทธิ์ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้พิการเข้าถึงได้โดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน

3.2 ชุดเครื่องมือ (Toolkits) มีการเผยแพร่ชุดเครื่องมือด้านการอนุรักษ์ (Preservation Toolkit) บนเว็บไซต์องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) เมื่อปีที่ผ่านมา และชุดเครื่องมือด้านการเข้าถึง (Access Toolkit) เป็นเอกสารสำคัญที่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้กับประเทศสมาชิกในการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ให้เอื้อต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมี การหารืออย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อรองรับข้อยกเว้นและข้อจำกัดลิขสิทธิ์ข้ามพรมแดน

3.3 การใช้โดยธรรม (Fair Use) เป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากในหลายประเทศยังคงมีข้อจำกัดที่เข้มงวดมาก หรือแทบไม่มีอยู่ในกฎหมายท้องถิ่น ข้อจำกัดเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันการศึกษาและห้องสมุด โดยเฉพาะการทำสำเนาเพื่อการศึกษา การแปลงสื่อเก่าให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล และการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan)

4. กระแสเปิดให้เข้าถึงข้อมูล (Open Access)

การเติบโตของ “Open Access” และคลังสารสนเทศของสถาบัน (Institutional Repositories) เป็นแนวโน้มสำคัญ มีการพัฒนาและสร้างคลังข้อมูลแบบเปิดอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สาธารณชนเข้าถึงผลงานวิชาการได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความตระหนักรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการใช้สัญญาอนุญาตแบบ Creative Commons ซึ่งช่วยให้การเผยแพร่และการใช้งานผลงานวิชาการมีความถูกต้องและยืดหยุ่นมากขึ้น

5. ความเสี่ยงด้านลิขสิทธิ์และผลกระทบเชิงจิตวิทยา

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) คือ กระบวนการของการวัดหรือประเมินความเสี่ยง และนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความเสี่ยงนั้น ประกอบไปด้วย

5.1 ความเสี่ยงทางกฎหมาย ได้แก่ ห้องสมุดเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องละเมิดลิขสิทธิ์ ผลคืออาจออกมาชนะหรือแพ้ก็ได้ (ไม่แน่นอน)

5.2 ความเสี่ยงต่อพันธกิจของห้องสมุด (Library Mission Risk) คือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วขัดขวางไม่ให้ห้องสมุดบรรลุวัตถุประสงค์ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์รวมถึงความไม่รู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย หรือการปฏิเสธที่จะตระหนักถึงสิทธิดังกล่าว

5.3 ผลกระทบเชิงจิตวิทยา

5.3.1 ความวิตกกังวลด้านลิขสิทธิ์ (Copyright Anxiety) ความตื่นตระหนกและความกังวลเกี่ยวกับการจัดการประเด็นด้านลิขสิทธิ์

5.3.2 การยับยั้งตนเองไม่ให้ใช้สิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ที่พึงมี (Copyright Chill) เป็นภาวะที่ความวิตกกังวลด้านลิขสิทธิ์ส่งผลให้เกิดการกีดกันหรือยับยั้งไม่ให้บริการหรือการใช้งานเนื้อหาที่ได้รับ การคุ้มครองลิขสิทธิ์อย่างถูกต้องตามกฎหมายไปด้วย มีการศึกษาที่บ่งชี้ว่า “ความวิตกกังวลด้านลิขสิทธิ์” หรือ “การยับยั้งตนเองไม่ให้ใช้สิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์” ที่ทำให้คนถูกยับยั้งจากการทำงาน (แม้กระทั่งการใช้งานที่อาจทำได้ถูกต้องตามกฎหมาย) มีการรายงานในอัตราที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในกลุ่มบุคลากรที่ทำงานในภาคส่วนการศึกษาขั้นสูง เมื่อเทียบกับประชาชนทั่วไป

6. กลยุทธ์ในการบรรเทาความเสี่ยงและภาวะวิตกกังวล แนวทางหลักในการบรรเทาความเสี่ยงด้านลิขสิทธิ์และความเสี่ยงต่อพันธกิจของห้องสมุดมี 2 แนวทาง

6.1 ความรู้ความเข้าใจด้านลิขสิทธิ์ (Copyright Literacy) การให้ความรู้และการเสริมสร้างศักยภาพแก่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เพื่อลด Copyright Anxiety ควรเน้นการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท วิธีการตอบคำถาม และวิธีการยกระดับประเด็นปัญหา สำหรับพนักงานให้ชัดเจน (ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่สามารถให้คำแนะนำทางกฎหมายได้)

6.2 การสนับสนุนด้านลิขสิทธิ์ (Copyright Advocacy) โดยสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติ และให้ข้อมูลชี้ นำนโยบายทั้งภายในและภายนอกองค์กร และเพื่อบรรเทา Copyright Chill ต้องเพิ่มความรู้ความเข้าใจด้านลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ รวมถึงการทำความเข้าใจและสื่อสารพันธกิจของสถาบัน และการพัฒนาความสัมพันธ์กับการปรึกษาด้านกฎหมาย (Legal Counsel) เพื่อช่วยสนับสนุนภายในองค์กร วิธีการนี้ช่วยป้องกันไม่ให้องค์กรหลีกเลี่ยงโครงการหรือบริการของห้องสมุดที่ต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านลิขสิทธิ์ เช่น โครงการแปลงเป็นดิจิทัล

สรุป สถานการณ์ลิขสิทธิ์ในปัจจุบันสำหรับห้องสมุดต้องปรับตัวให้เข้ากับโลกดิจิทัลและกระแส **Open Access** แม้จะมีสนธิสัญญาและชุดเครื่องมือ ที่สนับสนุนข้อยกเว้นบางประการ แต่ข้อจำกัดที่เข้มงวดของ **Fair Use** ในหลายพื้นที่ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงาน ความท้าทายที่สำคัญที่ต้องจัดการคือ ผลกระทบทางจิตวิทยาของกฎหมาย นั่นคือ ความวิตกกังวลด้านลิขสิทธิ์และการยับยั้งตนเองไม่ให้ใช้สิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ที่พึงมี โดยเฉพาะในภาคส่วนการศึกษา ทำให้ห้องสมุดและผู้ให้บริการไม่ใช้สิทธิ์ทางกฎหมายที่สามารถทำได้ ดังนั้น การแก้ไขจึงต้องมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านลิขสิทธิ์อย่างรอบด้านให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านนโยบายและการทำงานร่วมกับฝ่ายกฎหมายเพื่อดำเนินการตามพันธกิจของสถาบันอย่างมั่นใจ และขอด้วยกฎหมาย

Knowledge Café: Uniting Colleagues in Building Our Future

เวทีแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน การรวมตัวเพื่อสร้างอนาคตของเรา

Speaker: Ms. Maggie Farrell, University of Nevada Las Vegas, สหรัฐอเมริกา

Ms. Helen Chan, University of Hong Kong, ฮ่องกง

Ms. Albina Krymskaya, Section on Education and Training (SET), สหพันธรัฐรัสเซีย

Ms. Susmita Chakraborty, University of Calcutta, อินเดีย

การประชุม “Knowledge Café: Uniting Colleagues in Building Our Future” เป็นกิจกรรมเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ออกแบบให้ผู้เข้าร่วมจากหลากหลายประเทศได้แบ่งปันประสบการณ์ แสวงหาความเข้าใจร่วมกัน และกำหนดทิศทางการทำงานในอนาคตผ่านบทสนทนาอย่างไม่เป็นทางการในรูปแบบ Knowledge Café ซึ่งมุ่งเน้น “การสนทนาเพื่อสร้างความหมายร่วมกัน” มากกว่าการบรรยายเชิงข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงผู้เข้าร่วมจากทั่วโลกให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองเกี่ยวกับอนาคตของงานห้องสมุด ผ่านรูปแบบการสนทนาเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วม (Highly Interactive Format) ผู้เข้าร่วมจะจัดกลุ่มอภิปรายเพื่อหารือประเด็นท้าทายร่วมสมัย แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาในประเด็นด้านการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ

ประเด็นหลักที่อภิปรายและกิจกรรมเน้นการหารือประเด็นสำคัญที่กำลังส่งผลกระทบต่ออนาคตของห้องสมุด ได้แก่

1. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการปรับตัวของวิชาชีพ
2. ภาวะผู้นำ (Leadership) และการบริหารองค์กรในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว
3. ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร (Wellness) และการสร้างสมดุลในการทำงาน
4. การบริหารจัดการด้านการเงินและทรัพยากร (Finances)
5. การส่งเสริมการรู้หนังสือและการบริการชุมชน (Literacy & Community Services)
6. การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development)
7. โครงสร้างองค์กรและการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย (Organizational Structures)

ประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับแนวโน้มที่ปรากฏใน IFLA Trends Report ล่าสุด ซึ่งชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางเทคโนโลยี สังคม และพฤติกรรมผู้ใช้ที่ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทของห้องสมุดในอนาคต รูปแบบกิจกรรม (Format)

- เปิดการประชุมด้วยคำแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงาน
- ผู้เข้าร่วมแบ่งกลุ่มย่อยตามหัวข้อสนใจ เพื่อเข้าสู่การสนทนาแบบโต๊ะ (Table Discussions)
- ผู้ดำเนินรายการ (Facilitators) นานาชาติช่วยดำเนินการอภิปราย ช่วยตั้งคำถาม กระตุ้น

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปประเด็น

- ผู้เข้าร่วมสามารถเปลี่ยนโต๊ะไปพูดคุยในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างหลากหลาย
- จุดเน้นของกิจกรรมคือการเชื่อมโยงเครือข่าย การแบ่งปันประสบการณ์ และการสร้างแนวคิดใหม่

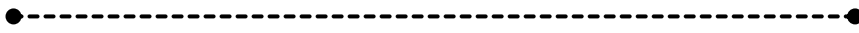
ที่นำไปปฏิบัติได้จริง (Actionable Takeaways)

โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ ช่วยสร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก ในประเด็นยุทธศาสตร์ของวงการห้องสมุด โดยเน้นการร่วมมือระดับสากลและการออกแบบแนวทางรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ อันรวมถึงเทคโนโลยี AI การพัฒนาภาวะผู้นำ การยกระดับทักษะบุคลากร และการปรับตัวขององค์กร กิจกรรมในรูปแบบ Knowledge Café มีความสำคัญต่อการสร้างเครือข่าย การสะท้อนความคิดเห็น และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในแวดวงห้องสมุดและสารสนเทศทั่วโลก

Building Future Resilience: Leveraging Library Resources for Global and Disaster Health

การสร้างความยืดหยุ่นสู่อนาคต: การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรห้องสมุดเพื่อสุขภาพะโลกและการจัดการด้านสุขภาพในภาวะภัยพิบัติ

บทบาทของห้องสมุดกับการสร้างความยืดหยุ่นในภาวะภัยพิบัติและสุขภาพะโลก

การประชุมในหัวข้อนี้มุ่งเน้นการสำรวจบทบาทสำคัญของห้องสมุดในฐานะกลไกหลักของการเตรียมความพร้อมและตอบสนองต่อภาวะภัยพิบัติ โดยเน้นย้ำถึงวิธีการที่ห้องสมุดสามารถยกระดับผลลัพธ์ด้านสุขภาพ ท่ามกลางความท้าทายในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเด็นความท้าทายหลัก การศึกษาเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงข้อมูล (Access) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divides) และความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ

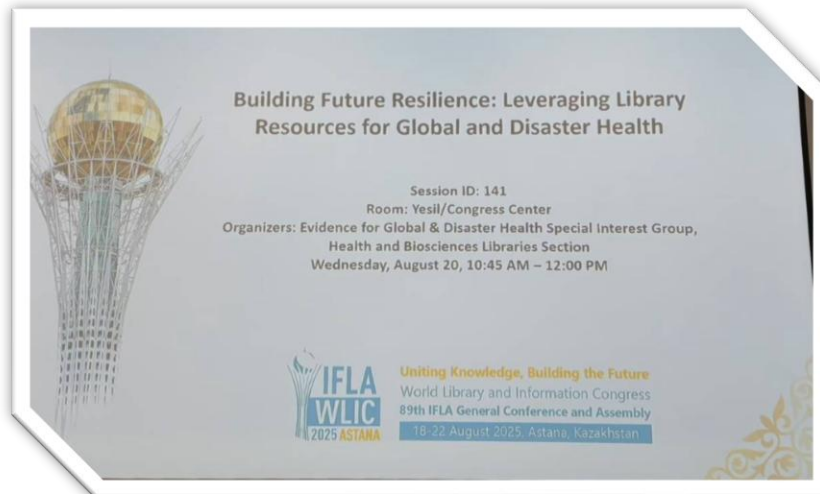
2. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญสารสนเทศ เน้นความสำคัญของบรรณารักษ์จากทุกภาคส่วนในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ ผ่านการแบ่งปันประสบการณ์จริงจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อถอดบทเรียนและสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน

3. การขับเคลื่อนสู่นโยบาย ผลสรุปจากการอภิปรายกลุ่มจะถูกนำไปจัดทำเป็นเอกสารเชิงนโยบาย โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพและชีววิทยาศาสตร์ (E4GDH SIG และ Health and Biosciences Libraries Section) เพื่อวางแนวทางการทำงานในระดับนานาชาติต่อไป

ห้องสมุดไม่ได้มีไว้เพื่อการอ่านเท่านั้น แต่เป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องเมื่อเกิดวิกฤต ในช่วงภัยพิบัติ ผู้ที่ขาดแคลนเทคโนโลยีจะได้รับผลกระทบหนักที่สุด ห้องสมุดจึงมีบทบาทลดช่องว่างเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลความปลอดภัยได้อย่างเท่าเทียม บรรณารักษ์อยู่ในฐานะหน่วยกู้ชีพด่านแรกเป็นการพลิกโฉมบริการห้องสมุดประชาชนในยามเกิดภัยพิบัติ

ผลกระทบจากพายุเฮอริเคนและภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่น ๆ ความพร้อม คือหัวใจสำคัญของการฟื้นตัวได้อย่างเข้มแข็ง

การสร้างวัฒนธรรมแห่งความพร้อมองค์กรที่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ดีที่สุด คือ องค์กรที่มีการเตรียมการล่วงหน้าและฝึกฝนบุคลากรทุกระดับให้พร้อมปฏิบัติหน้าที่ องค์กรเหล่านี้มักสร้าง “วัฒนธรรมแห่งความพร้อม” ให้เกิดขึ้น โดยส่งเสริมให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้ถึงความรับผิดชอบร่วมกัน และผนวกกิจกรรมการเตรียมความพร้อมให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน

การเตรียมความพร้อมในภาวะฉุกเฉินเริ่มต้นที่ตัวคุณ

- Be prepared เตรียมตัวให้พร้อมอยู่เสมอ
- Make a plan จัดทำแผนการรับมือที่เป็นรูปธรรม
- Build a kit จัดเตรียมชุดอุปกรณ์ฉุกเฉิน
- Stay informed ติดตามข่าวสารและสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

ภาวะผู้นำ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุคแห่งความไม่แน่นอนต้องประกอบด้วยความสามารถ 3 ประการ

1. การเรียนรู้ (Learning) เปิดรับความรู้ใหม่และถอดบทเรียนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลง (Changing) กล้าที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างหรือวิธีการทำงานให้เท่าทันสถานการณ์
3. การยุติวิกฤต (Ending Crises) มีทักษะในการตัดสินใจเพื่อระงับและคลี่คลายสถานการณ์วิกฤตให้กลับสู่ภาวะปกติ

การตระหนักรู้และเตรียมพร้อม (BE AWARE & BE PREPARED) ถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่เราจะเริ่มมองหาแนวทางเตรียมความพร้อม หากเกิดเหตุการณ์วิกฤตขึ้นอีกในอนาคต เราควรเริ่มสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ตั้งแต่ตอนนี้ เพื่อที่ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง เราจะมีความพร้อมมากขึ้นในการส่งมอบบริการและข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่สังคมได้อย่างทันท่วงที

Building, Sustainability and Preservation

ร่วมสร้างอนาคตที่ยั่งยืน และการอนุรักษ์คุณค่าของเรา (Building, Sustainability and Preservation)

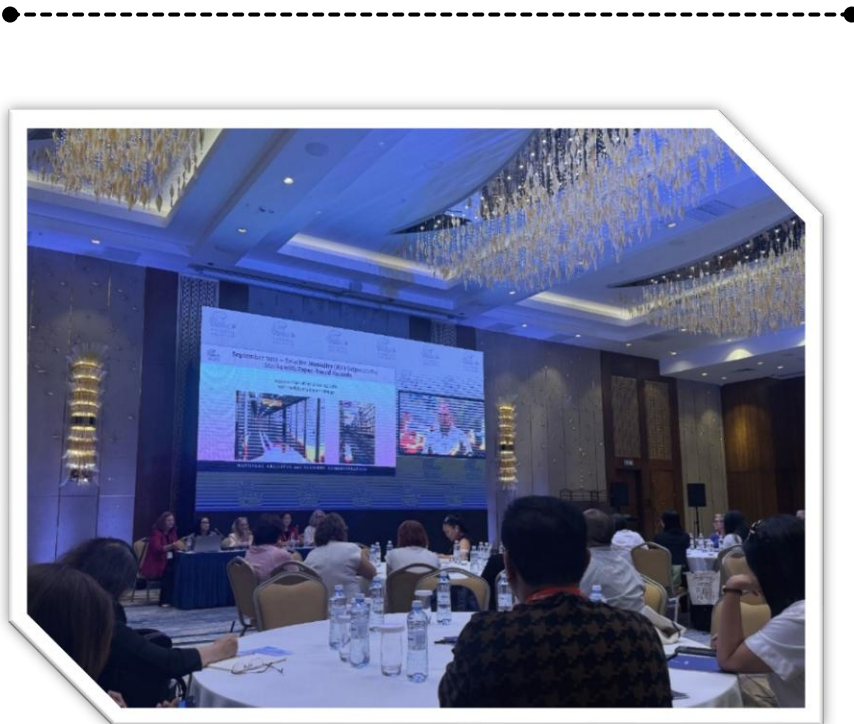
Speaker: Mr. Mark Ormsby, National Archives and Records Administration (NARA), สหรัฐอเมริกา

Ms. Zhuldyz Orazymbetova

Ms. Yelizaveta Kamilova Nazarbayev University Library, คาซัคสถาน

Ms. Nadia Perigaud, Bibliothèque Nationale de France (BnF), ฝรั่งเศส

Ms. Petra Vávrová, National Library of the Czech Republic, สาธารณรัฐเช็ก

การประชุม “Building, Sustainability and Preservation” มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ด้าน “การออกแบบอาคารห้องสมุดที่ยั่งยืน” และ “การอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ” โดยเฉพาะผลกระทบของระบบก่อสร้าง สิ่งแวดล้อมการจัดเก็บ และการใช้พลังงานต่อสภาพการเก็บรักษาคอลเลกชัน ทั้งยังมีการนำเสนอกรณีศึกษาและแนวทางปรับปรุงอาคารเก็บทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งในด้านงบประมาณและการอนุรักษ์ระยะยาว

ประเด็นสำคัญจากการนำเสนอ

1. Improving Storage Environments while Reducing Energy Use and Cost at NARA
วิทยากร Mr. Mark Ormsby, National Archives and Records Administration (NARA), สหรัฐอเมริกา
นำเสนอผลการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดเก็บเอกสารที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติสหรัฐฯ ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสามารถลดการใช้พลังงานมากกว่าร้อยละ 40 และประหยัดค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคได้หลายล้านดอลลาร์ ผ่านการอัปเดตอุปกรณ์ ปรับปรุงระบบควบคุมสภาพแวดล้อม และออกแบบระบบจัดเก็บใหม่ในอาคารหลักสองแห่ง เพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรมีประสิทธิภาพสูงสุดควบคู่ไปกับความคุ้มค่า

2. Designed to Impress: How Construction Challenges Impact Library Operations
วิทยากร Ms. Zhuldyz Orazymbetova, Ms. Yelizaveta Kamilova และ Nazarbayev University Library,

คาศักดิ์สถาน โดยนำเสนอกรณีศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมโดดเด่นและออกแบบเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์แห่งนวัตกรรม แต่รูปแบบก่อสร้างที่ซับซ้อนกลับส่งผลกระทบต่อการทำงาน เช่น ความยากในการควบคุมสภาพแวดล้อม การจัดพื้นที่ การให้บริการผู้ใช้ และการบริหารความคาดหวังของผู้ใช้บริการ และอภิปรายแนวทางแก้ไขและยุทธวิธีที่ใช้เพื่อรักษาคุณภาพบริการและประสบการณ์ผู้ใช้ แม้เผชิญข้อจำกัดทางกายภาพของอาคาร

3. Building the New Preservation Center of the Bibliothèque Nationale de France (BnF) in Amiens - A Sustainable Future วิทยากร Ms. Nadia Perigaud, Bibliothèque Nationale de France (BnF), ฝรั่งเศส กรณีศึกษาการก่อสร้างศูนย์อนุรักษ์แห่งใหม่ของหอสมุดแห่งชาติฝรั่งเศส ณ เมืองอาเมียงส์ ซึ่งมีกำหนดเปิดในปี 2029 อาคารออกแบบตามแนวคิด HQE (High Environmental Quality) มุ่งเป็นอาคารระบบ Passive มีความเฉื่อยทางความร้อนสูง (High Inertia) เพื่อประหยัดพลังงาน และรองรับการจัดเก็บทรัพยากรระยะยาวถึง 260 กิโลเมตร หรือประมาณหนึ่งในสามของคอลเลกชันทั้งหมดของ BnF และการจำลองสภาพอากาศด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงใช้เพื่อปรับรูปแบบผนังอาคารและระบบควบคุมสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐานสูงสุดในขณะที่ยังคงอยู่ภายในกรอบงบประมาณที่กำหนด

4. Air Quality in the Depositories of the National Library of the Czech Republic: Prevention of Damage to Books วิทยากร Ms. Petra Vávrová, National Library of the Czech Republic, สาธารณรัฐเช็ก นำเสนอผลการวิจัยและคู่มือทางเทคนิคด้านการอนุรักษ์เชิงป้องกัน (Preventive Conservation) โดยเฉพาะการควบคุมคุณภาพอากาศภายในคลังเก็บหนังสือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการป้องกันความเสียหายของทรัพยากรในระยะยาว เนื้อหาครอบคลุมผลการวัดสภาพภูมิอากาศระยะยาว วิธีการตรวจวัดและควบคุมความชื้น-อุณหภูมิ เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ ตลอดจนกรณีศึกษาในการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อยืดอายุสื่อสิ่งพิมพ์ พร้อมการอธิบายศัพท์เทคนิคเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

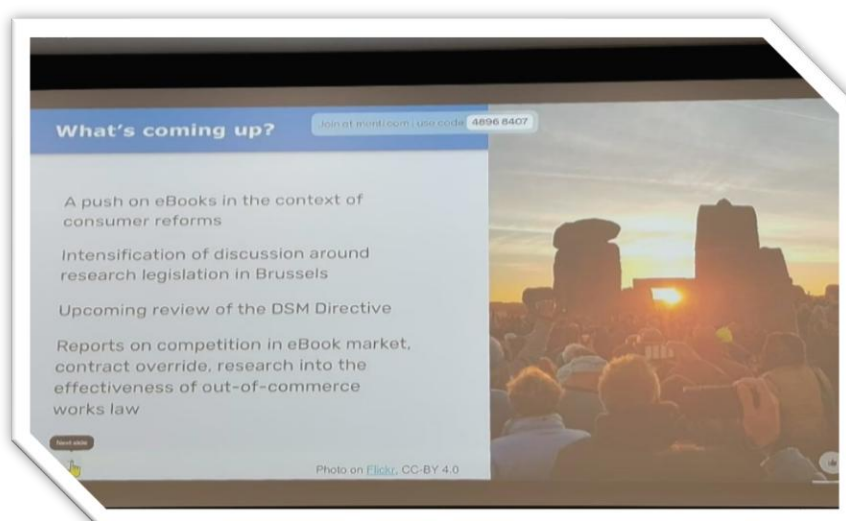
โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ เป็นเวทีสำคัญที่เชื่อมโยงศาสตร์ด้านการก่อสร้างอาคารห้องสมุด การอนุรักษ์ทรัพยากร และความยั่งยืน (Sustainability) เข้าด้วยกัน โดยเน้นทั้งด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบริหารงบประมาณ และการดูแลทรัพยากรสารสนเทศ ผู้เข้าร่วมได้รับแนวทางการออกแบบอาคารคลังจัดเก็บสมัยใหม่ การลดพลังงาน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการอนุรักษ์ระยะยาว และตัวอย่างโครงการระดับโลก ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของห้องสมุดไทยได้อย่างเหมาะสม

Stronger Voices, Better Laws: Knowledge Rights 21 Update

เสียงที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น กฎหมายที่ดียิ่งกว่า: ความคืบหน้าของโครงการ Knowledge Rights 21

Speaker: Stephen Wyber, IFLA, Netherlands

สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (IFLA) ได้ดำเนินงานโครงการ Knowledge Rights 21 (KR21) ร่วมกับเครือข่ายพันธมิตร ได้แก่ สมาคมห้องสมุดวิจัยยุโรป (LIBER) และองค์กร SPARC Europe ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการเข้าถึงงานวิจัยและการศึกษาแบบเปิด (Open Access, Open Science, Open Education) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าเสียงจากชุมชนห้องสมุดจะได้รับการรับฟัง และถูกนำไปใช้ในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายการจัดการข้อมูล โดยรายงานของ Knowledge Rights 21 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของชุมชนห้องสมุดในการต่อสู้เพื่อสิทธิในการเข้าถึงและให้ยืมเนื้อหาดิจิทัล เพื่อให้สถาบันห้องสมุดยังคงเป็นศูนย์กลางความรู้ที่เปิดกว้างและเป็นธรรมในยุคสมัยใหม่ โดยสร้างความเข้าใจใหม่ระหว่างกรอบการทำงานของทรัพย์สินทางปัญญากับหลักการของวิทยาศาสตร์แบบเปิด เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ การวิจัย และการสร้างนวัตกรรมที่ยุติธรรมยิ่งขึ้น รวมถึงส่งเสริมและผลักดันการสร้างกฎหมายด้านลิขสิทธิ์ที่มีความยืดหยุ่น การกำหนดนโยบายการเปิดเผยข้อมูลและการใช้ทรัพยากรแบบเปิดสำหรับการสนับสนุนการปฏิรูปตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

1. บทบาทของห้องสมุดและประเด็นลิขสิทธิ์ โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของสิทธิผู้บริโภคและสิทธิในการเข้าถึงเนื้อหาดิจิทัลในบริบทที่กว้างขึ้น ดังนี้

- **ความไม่เท่าเทียมของห้องสมุด** ห้องสมุดยังคงเผชิญกับอำนาจการต่อรองและการเข้าถึงเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการเข้าถึงและให้ยืม eBook ที่ต้องมีการตรวจสอบการแข่งขันและต่อต้านการผูกขาดในตลาดดิจิทัล

- **การทบทวนกฎหมายลิขสิทธิ์** ให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ สิทธิในการแปลงเป็นดิจิทัล และการให้การเข้าถึงผลงานนอกเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นส่วนใหญ่มุ่งทรัพยากรด้านงานวิจัย

- **สิทธิในการวิจัยและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม** มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้สิทธิดิจิทัลแก่ผู้บริโภค โอกาสในการยืมซ้ำ และการพูดคุยถึงสิทธิของประชาชนในการวิจัย รวมถึงการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม

2. การเข้าถึง eBook และประเด็นลิขสิทธิ์ การมุ่งเน้นสิทธิความรู้ โดยเฉพาะในบริบทของการเข้าถึงและให้ยืม eBook สำหรับห้องสมุดและสถาบันวิจัยในระดับยุโรปและระดับชาติ โดยมีความสำเร็จที่โดดเด่น ได้แก่

- **การสนับสนุนวาระการเข้าถึง eBook** โดยการผลักดันประเด็นการเข้าถึง eBook ของห้องสมุดเข้าสู่วาระการประชุมในประเทศต่าง ๆ อาทิ ไอร์แลนด์ เยอรมนี สเปน โปรตุเกส มอลโดวา โปแลนด์ อิตาลี และกรีซ

- **การสร้างเครือข่าย:** มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสำนักงานลิขสิทธิ์ในประเทศต่าง ๆ อาทิ สเปนและสวีเดน เพื่อขยายขอบเขตการอภิปรายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ให้กว้างขึ้น

- **การมีส่วนร่วมในระดับ EU:** มีส่วนร่วมในการอภิปรายเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (EU accession discussions) ในกรณีของมอลโดวา ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงสถานะ และความสำคัญของห้องสมุดในข้อถกเถียงด้านกฎหมายระหว่างประเทศ

3. ระดับความสำคัญในปัจจุบัน เพื่อให้ห้องสมุดสามารถตอบสนองภารกิจด้านการศึกษา การวิจัย และการเข้าถึงวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล โดยออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- **ระดับยุโรป (European Level)** การคุ้มครองผู้ใช้งานและห้องสมุด มุ่งเน้นการทำงานร่วมกับ EU Consumer Agenda และ Digital Fairness Act เพื่อเน้นย้ำความจำเป็นในการมีมาตรการคุ้มครองในลักษณะเดียวกับผู้บริโภคและผู้ให้บริการห้องสมุด และมีการรับรองสถานะของสถาบัน โดยผลักดันให้มีการยอมรับสถานะเฉพาะของห้องสมุดและสถาบันวิจัยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งในทางกฎหมายและนโยบายของยุโรป

- **ระดับนานาชาติ (National Level)** สนับสนุนการออกกฎหมายที่ช่วยให้ห้องสมุดสามารถเข้าถึงและให้ยืม eBook ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มที่เป็นกรรมสิทธิ์ของห้องสมุดเอง เพื่อให้ห้องสมุดมีทางเลือกในการจัดการเนื้อหาดิจิทัล รวมถึงการตรวจสอบการแข่งขันทางการตลาด โดยสนับสนุนให้มีการดำเนินการสืบสวนด้านการแข่งขันในตลาด eBook และตลาดเนื้อหาดิจิทัลในวงกว้าง เพื่อป้องกันการผูกขาดและทำให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดหาเนื้อหา

4. สิทธิมนุษยชนและการเข้าถึงความรู้ ได้พิจารณาถึงมิติทางสังคมและสิทธิมนุษยชน โดยเน้นย้ำสิทธิในการค้นคว้าและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม ดังนี้

- **สิทธิในการเข้าถึงเนื้อหา** มีการพิจารณาถึงการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิดิจิทัลของผู้บริโภค/นักวิจัย โดยเน้นว่าหากเงื่อนไขในสัญญาฉบับห้องสมุดมีการเปลี่ยนแปลง ผู้คนก็อาจไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการค้นคว้าหรือการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่

- **การเปลี่ยนวัฒนธรรม** นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงกฎหมายแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์และการเข้าถึงเนื้อหา

5. การเปิดเผยความเป็นไปได้ของทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับวิทยาศาสตร์แบบเปิด (IP for Open Science) เป็นประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property (IP)) ในการขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์แบบเปิด (Open Science) โดยการทำให้ผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทั้งด้านสิ่งพิมพ์

ข้อมูล ซอฟต์แวร์ และการเผยแพร่ต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้โดยสาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการแบ่งปันความรู้และทรัพยากรด้านการวิจัย ดังนี้

- **ทรัพย์สินทางปัญญาและวิทยาศาสตร์แบบเปิด** มุ่งเน้นการพิจารณาวิธีการที่จะใช้ทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะในบริบทของวิทยาศาสตร์แบบเปิด

- **การขับเคลื่อนธุรกิจใหม่** ส่งเสริมการสร้างธุรกิจใหม่ด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถสร้างรายได้ ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการระดมทุน เพื่อทำให้มั่นใจว่าจะนำไปสู่สถานการณ์วิทยาศาสตร์แบบเปิด และทำให้การเปิดเผยข้อมูลกับการปกป้องข้อมูลไม่ถูกมองว่าขัดแย้งกัน

- **การเปลี่ยนแปลงมุมมอง** ที่ผ่านมามีการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาอาจถูกมองว่าขัดแย้งกับการเปิดเผยข้อมูล แต่ปัจจุบันมีความเห็นต่าง เพราะสุดท้ายแล้วงานวิจัยก็เกี่ยวข้องกับสิทธิในลิขสิทธิ์ และเรื่องของสิทธิบัตร แต่ยังมีแนวคิดที่ว่าจะต้องเปิดเผยข้อมูลให้น้อยลงเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

6. ข้อเสนอเพื่อก้าวไปข้างหน้า (Core Proposals) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแนวคิด Letting libraries be libraries ในยุคดิจิทัล โดยมีข้อเสนอหลักที่สำคัญ ดังนี้

- **การคุ้มครองสิทธิดิจิทัล** สร้างความมั่นใจว่าการคุ้มครองผู้บริโภคจะครอบคลุมสิทธิในการวิจัย การศึกษา และวัฒนธรรมที่ดำเนินการผ่านห้องสมุด

- **การสร้างสนามแข่งขันที่เป็นธรรม** เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างห้องสมุดกับผู้จัดหาเนื้อหา และปกป้องกิจกรรมหลักของห้องสมุดจากข้อจำกัดทางสัญญา

- **จัดการผลกระทบเชิงลบ** แก้ไขผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากความรับผิดชอบตามข้อกำหนด/สัญญา และสร้างมาตรการป้องกันทางเทคโนโลยี

Collecting in a Digital World: Inclusivity and Sustainability

การสะสมทรัพยากรดิจิทัล: ความครอบคลุมและความยั่งยืน

1. Collecting with, not from communities in the digital age ทำงานร่วมกับชุมชนในยุคดิจิทัล

Speaker: Marie-Louise Ayres, National Library of Australia, Australia

สังคมออสเตรเลียในปัจจุบันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมาก ประชากรออสเตรเลียมากกว่าร้อยละ 50 เกิดในต่างประเทศหรือมีพ่อแม่ที่เกิดในต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีประชากรมากกว่าร้อยละ 25 ที่ใช้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาอังกฤษในการสื่อสารภายในครอบครัว ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อนและความต้องการที่แตกต่างกันไป

หอสมุดแห่งชาติออสเตรเลียเป็นสถาบันที่ต้องสะท้อนความหลากหลายของสังคม ไม่ใช่เพียงแค่การเก็บรักษาความรู้และประวัติศาสตร์ของกลุ่มประชากรเสียงข้างมากเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงเรื่องราวภูมิปัญญา และมรดกทางวัฒนธรรมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ การขาดการเป็นตัวแทนของชุมชนบางกลุ่มในคอลเลกชันของหอสมุดแห่งชาติไม่เพียงแต่สะท้อนความไม่เท่าเทียมทางสังคม แต่ยังส่งผลกระทบต่อการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมในระยะยาว

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 หอสมุดแห่งชาติออสเตรเลียได้ประกาศเจตนารมณ์ในการปรับปรุงการเป็นตัวแทนของชุมชนชนพื้นเมืองและชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษาในคอลเลกชันของหอสมุด

โครงการนี้มุ่งเน้นการทำงานกับสองกลุ่มหลัก กลุ่มแรกคือชุมชนชนพื้นเมืองออสเตรเลีย ซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนมาหลายหมื่นปีก่อนการอพยพของชาวยุโรป กลุ่มนี้มีภูมิปัญญา ภาษา และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ แต่มักถูกละเลยหรือไม่ได้รับการบันทึกอย่างเหมาะสม กลุ่มที่สองคือชุมชนผู้อพยพหรือชุมชนที่มีจำนวนประชากรมากในออสเตรเลีย เช่น ชุมชนจีน เวียดนาม อินเดีย กรีก อิตาลี หรือตะวันออกกลาง การเลือกทำงานกับชุมชนเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ถึงบทบาทสำคัญของพวกเขาในการสร้างสังคมออสเตรเลียสมัยใหม่

การใช้ช่องทางดิจิทัลในการสร้างความร่วมมือ หนึ่งในจุดเด่นของโครงการคือการใช้ช่องทางดิจิทัลอย่างเป็นระบบในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและพัฒนาคอลเลกชัน ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีได้เปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการเข้าถึงชุมชนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มที่อาจมีข้อจำกัดในการเดินทางมาที่หอสมุดด้วยตนเอง ช่องทางดิจิทัลที่น่าจะถูกนำมาใช้ในโครงการนี้อาจรวมถึงแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการส่งเรื่องราวและเอกสาร การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างพอร์ทัลออนไลน์สำหรับการอัปโหลดภาพถ่าย เอกสาร และเรื่องราวส่วนตัว รวมถึงการจัดนิทรรศการเสมือนจริงที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทั่วประเทศ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิวเรเตอร์และการจัดแสดงคอลเลกชันด้วย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทของชุมชนจากผู้ให้ข้อมูลเพียงอย่างเดียวมาเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์และเป็นเจ้าของเรื่องราวของตนเอง แนวทางนี้สอดคล้องกับหลักการของการทำงานร่วมกับชุมชนที่เคารพในศักดิ์ศรีและความเป็นเจ้าของทางวัฒนธรรม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและความสำเร็จของโครงการ โครงการได้ส่งมอบผลลัพธ์ที่แข็งแกร่งและน่าพอใจในหลายมิติ ความสำเร็จของโครงการไม่ได้วัดจากจำนวนรายการที่เพิ่มเข้าสู่คอลเลกชันเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นกับชุมชน ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน และการยอมรับจากชุมชนที่มีต่อหอสมุดในฐานะพันธมิตรที่น่าเชื่อถือ

ผลลัพธ์ที่สำคัญน่าจะรวมถึงการเพิ่มจำนวนเอกสาร ภาพถ่าย บันทึกเสียง และสื่ออื่น ๆ ที่สะท้อนประสบการณ์และมุมมองของชุมชนในพื้นที่เมืองและชุมชนผู้อพยพเข้าสู่คอลเล็กชันของหอสมุด การสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับผู้นำชุมชนและองค์กรชุมชน การพัฒนากระบวนการทำงานและแนวปฏิบัติที่เคารพความไวทางวัฒนธรรม การเพิ่มการเข้าถึงและการใช้งานคอลเล็กชันจากสมาชิกชุมชนเป้าหมาย และการสร้างแรงบันดาลใจให้กับสถาบันอื่นๆ ในการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน

นอกจากนี้ ความสำเร็จยังวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรภายในหอสมุดเอง โดยบุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีทักษะในการทำงานกับชุมชนอย่างมีความไวทางวัฒนธรรม และมีมุมมองที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับบทบาทของหอสมุดในสังคมพหุวัฒนธรรม

พิมพ์เขียวสำหรับการดำเนินงานในอนาคต

หนึ่งในผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของโครงการคือการสร้าง “พิมพ์เขียว” หรือแบบแผนสำหรับการดำเนินงานกับชุมชนในอนาคต พิมพ์เขียวนี้นี้เป็นชุดของแนวทางปฏิบัติ กระบวนการ และบทเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่น ๆ ได้ พิมพ์เขียวนี้นี้จะครอบคลุมหลายมิติ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเข้าถึงและสร้างความไว้วางใจกับชุมชน การทำความเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของชุมชน การออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการกับประเด็นความไวทางวัฒนธรรม การรักษาความสัมพันธ์ระยะยาว และการประเมินผลความสำเร็จ

การมีพิมพ์เขียวนี้นี้ทำให้หอสมุดสามารถขยายผลการดำเนินงานไปยังชุมชนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความเสี่ยงในการทำงาน นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังบุคลากรใหม่และสถาบันอื่น ๆ ได้ด้วย

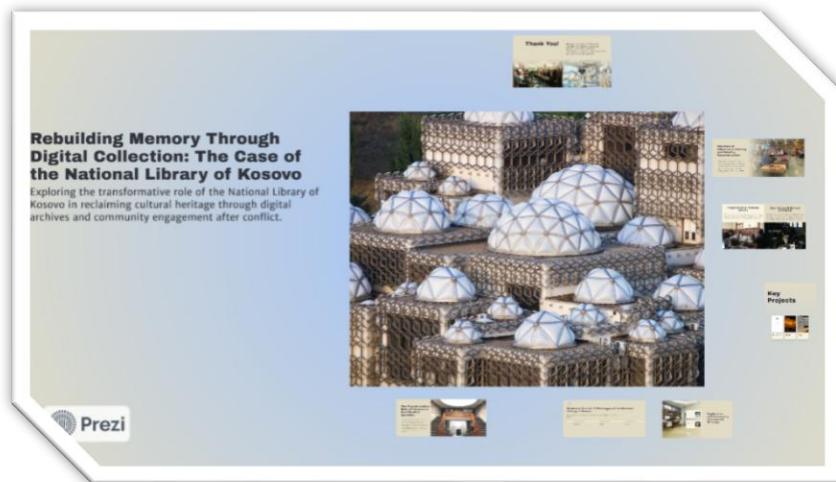
โครงการนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของความพยายามอย่างต่อเนื่องและระยะยาว การสร้างความร่วมมือกับชุมชนไม่ใช่กิจกรรมที่สามารถทำสำเร็จภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่ต้องการความมุ่งมั่น ความอดทน และการลงทุนทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นมีหลายประการ ในระดับคอลเล็กชัน หอสมุดมีเนื้อหาที่สมบูรณ์และสะท้อนความหลากหลายของสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระดับชุมชน สมาชิกชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วมและภูมิใจที่เห็นเรื่องราวของตนถูกบันทึกและเผยแพร่ในระดับชาติ ชุมชนมีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของหอสมุดมากขึ้น และรุ่นใหม่ได้เห็นการเป็นตัวแทนที่เป็นบวกของวัฒนธรรมของตนในระดับสังคม โครงการนี้ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ลดอคติและแบ่งแยก และสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งของชาติที่ครอบคลุมทุกคน เยาวชนจากทุกพื้นแผ่นดินได้เห็นเรื่องราวที่หลากหลายและเข้าใจประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นของประเทศ

นอกจากนี้ โครงการยังมีผลต่อภาคการห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ในวงกว้าง โดยเป็นตัวอย่างที่ดีและสร้างแรงกระตุ้นให้สถาบันอื่นๆ ดำเนินการในทำนองเดียวกัน การแบ่งปันประสบการณ์และบทเรียนจากโครงการนี้ช่วยยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานในภาคส่วนนี้โดยรวม โครงการพัฒนาคอลเล็กชันเพื่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลียเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการปรับตัวของสถาบันหลักให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคมพหุวัฒนธรรม โครงการนี้แสดงให้เห็นว่าการสร้างความเท่าเทียมในการเป็นตัวแทนต้องการมากกว่าความตั้งใจ แต่ต้องมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม มีกลยุทธ์ และยั่งยืน

การใช้ช่องทางดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ช่วยให้โครงการเข้าถึงชุมชนได้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องสร้างความไว้วางใจและผลลัพธ์ที่แท้จริง ความสำเร็จของโครงการไม่ได้จบลงเพียงการเพิ่มเนื้อหาในคอลเล็กชัน แต่ยังรวมถึงการสร้างระบบและวัฒนธรรมการทำงานที่สามารถขยายผล

ต่อไปได้ โครงการนี้เป็นเครื่องเตือนใจว่าสถาบันหลักของชาติมีหน้าที่ไม่เพียงแค่เก็บรักษาอดีต แต่ยังต้องสะท้อนปัจจุบันและสร้างอนาคตที่ครอบคลุมและเป็นธรรมสำหรับทุกคนในสังคม

2. Rebuilding Memory through Digital Collecting: The Case of the National Library of Kosovo การสร้างความทรงจำผ่านคอลเลกชันดิจิทัล: กรณีศึกษาห้องสมุดแห่งชาติโคโซโว

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของห้องสมุดแห่งชาติโคโซโวในการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมผ่านคลังข้อมูลดิจิทัล และการมีส่วนร่วมของชุมชนในช่วงหลังความขัดแย้ง ห้องสมุดถูกมองว่าไม่เพียงมีหน้าที่เก็บรักษาความทรงจำ แต่ยังเป็นพันธกิจทางจริยธรรมที่ช่วยเยียวยาและสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้ชุมชน

ห้องสมุดแห่งชาติโคโซโวก่อตั้งปี 2487 และผ่านช่วงความขัดแย้งที่รุนแรง โดยเฉพาะทศวรรษ 1990 ที่คอลเลกชันภาษาแอลเบเนียจำนวนมากถูกทำลาย หลังสงครามปี 2542 ห้องสมุดได้รับความเสียหายอย่างหนัก ต้องฟื้นฟูทั้งโครงสร้างและบทบาททางสังคม จึงปรับตัวจากห้องสมุดแบบดั้งเดิมสู่ศูนย์กลางความทรงจำของชาติ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออนุรักษ์และแบ่งปันเรื่องราวทางวัฒนธรรม

พันธกิจของศูนย์ความทรงจำมุ่งปรับเปลี่ยนเอกสารทางประวัติศาสตร์ให้เปลี่ยนดิจิทัล เพื่อคงไว้ซึ่งความทรงจำของชุมชน ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลและเปิดโอกาสให้คนทั่วไปเข้าถึงองค์ความรู้ และประวัติศาสตร์ได้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าความทรงจำของชุมชนจะได้รับการอนุรักษ์ไว้สำหรับคนรุ่นต่อไป โครงการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมของโคโซโว โดยเฉพาะเรื่องเล่าหลังความขัดแย้ง แน่ใจว่าประวัติศาสตร์บอกเล่าเหล่านี้ให้มุมมองที่แตกต่างจากเอกสารทางราชการ สะท้อนประสบการณ์ที่แท้จริงของผู้คน วัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตลอดหลายทศวรรษ

โครงการสำคัญ

1. ความทรงจำของโคโซโว รวบรวมวิดีโอสัมภาษณ์ผู้รอดชีวิตกว่า 200 ราย เพื่อเก็บเรื่องราวและบทเรียนจากสงคราม เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาและการเยียวยาทางสังคม

2. ความทรงจำการอพยพ บันทึกประสบการณ์ของชาวโคโซโวในต่างประเทศและผู้ลี้ภัย สะท้อนความท้าทายในการรักษาอัตลักษณ์และความผูกพันกับบ้านเกิด

3. 100 เรื่องเล่าจากผู้สูงอายุ 100 คน รวมประวัติศาสตร์บอกเล่ากว่า 5,000 หน้า ถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์ชีวิตของคนรุ่นเก่า ซึ่งเป็นมรดกทางสังคมอันทรงคุณค่า

กลยุทธ์ดิจิทัลและการมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์เรื่องเล่าส่วนบุคคลผ่านระบบดิจิทัลที่มั่นคงช่วยให้ข้อมูลคงอยู่ยาวนาน ห้องสมุดลงทุนในเทคโนโลยีและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมบริจาคเรื่องเล่าและสิ่งของของตนเอง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและสร้างพลังร่วมในการอนุรักษ์มรดก

การเข้าถึงแบบเปิดและบทบาทในการเยียวยา การเปิดให้เข้าถึงข้อมูลอย่างเสรีช่วยกระตุ้นการวิจัยและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของทางวัฒนธรรม ห้องสมุดจึงเป็นสถาบันแห่งความทรงจำที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจอดีต เยียวยาบาดแผล และสร้างอัตลักษณ์ร่วมในสังคมหลังความขัดแย้ง

แบบจำลองของโคโซโวแสดงให้เห็นว่า การอนุรักษ์ความทรงจำคือกระบวนการมีชีวิตที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้คนและเทคโนโลยี ห้องสมุดแห่งชาติโคโซโวได้พิสูจน์ว่าการฟื้นฟูหลังสงครามสามารถสร้างความเข้มแข็งของชาติได้ ผ่านความร่วมมือของชุมชน การดิจิทัลไลซ์ และการเปิดกว้างในการเข้าถึงองค์ความรู้

3. Safeguarding National Digital Knowledge and Cultural Heritage for a Sustainable Future: Strategic Roles and Challenges of the National Library of Korea

การคุ้มครองความรู้ดิจิทัลระดับชาติและมรดกทางวัฒนธรรมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน: บทบาทเชิงกลยุทธ์และความท้าทายของห้องสมุดแห่งชาติเกาหลี

Speaker: Heesop Kim, Republic of Korea

ห้องสมุดดิจิทัลแห่งชาติเกาหลี หรือที่รู้จักในชื่อ “Dibrary” เป็นห้องสมุดลูกผสมที่ผสมผสานแนวคิดดิจิทัลและอนาล็อกเข้าด้วยกัน บทบาทเชิงกลยุทธ์และความท้าทายที่ห้องสมุดดิจิทัลแห่งชาติเกาหลีต้องเผชิญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ของประเทศ

บทบาทเชิงกลยุทธ์

1. ศูนย์กลางข้อมูลระดับชาติ การรวมศูนย์ทรัพยากรสารสนเทศในระดับนี้ช่วยให้นักวิจัยและประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว Dibrary Portal จัดเตรียมเนื้อหาดิจิทัลประมาณ 100 ล้านรายการผ่านความร่วมมือและการบูรณาการข้อมูลกับห้องสมุดและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในเกาหลีและต่างประเทศ การเชื่อมโยงข้อมูลจากหลากหลายแหล่งนี้ทำให้ห้องสมุดดิจิทัลแห่งชาติกลายเป็นจุดเข้าถึงหลักสำหรับทรัพยากรความรู้ของประเทศ

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องสมุดแห่งชาติเกาหลีได้พัฒนาระบบ KOLAS (Korean Library Automation System) ซึ่งได้แจกจ่ายให้กับห้องสมุดสาธารณะและห้องสมุดรัฐบาลทั่วประเทศ ระบบนี้ช่วยให้ห้องสมุดต่าง ๆ สามารถสร้างฐานข้อมูลของตนเองได้โดยดาวน์โหลดฐานข้อมูลบรรณานุกรมระดับชาติโดยไม่ต้องทำการจัดทำรายการทางบรรณานุกรมด้วยตนเอง

3. การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและปัญญา ห้องสมุดให้บริการไฟล์ดิจิทัลสำหรับทรัพยากรที่ห้องสมุดถือครอง รวมถึงเอกสารโบราณและหายาก รวมถึงสื่อที่ผ่านมาแล้ว 5 ปีนับจากวันที่พิมพ์ การปรับเปลี่ยนเอกสารเป็นไฟล์ดิจิทัลช่วยให้สามารถอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมของเกาหลีไปยังคนรุ่นต่อไปได้

4. ห้องสมุดแห่งชาติเกาหลีได้พัฒนาระบบเครือข่ายการแบ่งปันทรัพยากรที่คุ้มค่า ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสื่อในห้องสมุดในโลกไร้พรมแดน ไม่ต้องเดินทางมายังห้องสมุด

5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน สตูดิโอโทรทัศน์และสตูดิโอเนื้อหาที่ผู้ใช้สร้างขึ้นเอง (UCC) มีกล้องวิดีโอและอุปกรณ์แสงสว่าง ช่วยให้ผู้ใช้สามารถผลิต ตัดต่อ และแสดงเสียงและภาพ (UCC) ของตนเอง การให้เครื่องมือสำหรับการสร้างสรรค์เนื้อหาสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างและแบ่งปันความรู้

ความท้าทาย

1. ปัญหาลิขสิทธิ์และค่าใช้จ่าย Korea Research Information Center (KRIC) ไม่สามารถซื้อบทความฉบับเต็มของวารสารต่างประเทศทุกฉบับที่ต้องการและให้บริการแก่นักวิจัยเกาหลีโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ความท้าทายด้านต้นทุนและการเจรจาสิทธินี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดหาทรัพยากรต่างประเทศที่ครอบคลุม

2. การประสานงานระหว่างหน่วยงาน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยหลักหลายแห่งกำลังสร้างห้องสมุดดิจิทัลของตนเอง สถาบันระดับชาติอื่น ๆ เช่น ห้องสมุดรัฐสภาและห้องสมุดแห่งชาติเกาหลีวางแผนที่จะสร้างห้องสมุดดิจิทัลเช่นกัน การหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อนโดยการประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นความท้าทาย

3. การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลต้องการการลงทุนและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ห้องสมุดต้องทันสมัยกับมาตรฐานใหม่ ๆ รูปแบบไฟล์ใหม่ ๆ และความคาดหวังของผู้ใช้ที่เพิ่มขึ้น

4. ความสมดุลระหว่างการเข้าถึงและการอนุรักษ์สื่อที่เปราะบางเป็นความท้าทายที่ต้องการการวางแผนและการจัดการอย่างรอบคอบ

ห้องสมุดดิจิทัลแห่งชาติเกาหลีแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของเกาหลีในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานความรู้ระดับชาติที่ทันสมัย บทบาทเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดครอบคลุมการเป็นศูนย์กลางข้อมูล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การสนับสนุนการวิจัย และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดยังต้องเผชิญกับความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะปัญหาลิขสิทธิ์และค่าใช้จ่าย การประสานงานระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาเทคโนโลยี และการจัดสมดุลระหว่างการเข้าถึงและการอนุรักษ์ การแก้ไขความท้าทายเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด การลงทุนอย่างต่อเนื่อง และการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

What have We Learned from Library-Led AI Literacy

การขับเคลื่อนการรู้เท่าทัน AI ผ่านบทบาทของห้องสมุด

Speaker: Louise Hisayasu, The Tactical Technology Collective, Brazil

Maria De Brasdefer, IFLA, Netherlands

Dorja Mučnjak, National and University Library in Zagreb, Croatia

Michaela Mrázová, National Library of the Czech Republic, Czech Republic

นำเสนอรายงานโดย Michaela Mrázová จาก National Library of the Czech Republic สาธารณรัฐเช็ก และ Dorja Mučnjak จาก National and University Library in Zagreb สาธารณรัฐโครเอเชีย ดังนี้

บทบาทของห้องสมุดกับการขับเคลื่อนการรู้เท่าทัน AI ในสาธารณรัฐเช็ก

การนำเสนอผลการขับเคลื่อนในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและดิจิทัลของห้องสมุดในสาธารณรัฐเช็ก โดยมีเป้าหมายและความท้าทายที่สำคัญเพื่อยกระดับความรู้ด้านดิจิทัลของประชาชน และเตรียมพร้อมห้องสมุดให้เป็นสถาบันหลักในการต่อสู้กับข้อมูลบิดเบือน

สาธารณรัฐเช็กมีประชากรเกือบ 11 ล้านคน และมีเครือข่ายห้องสมุดสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก เป็นจำนวนกว่า 5,300 แห่ง ทำให้ห้องสมุดเหล่านี้กลายเป็นกลไกสำคัญในการเข้าถึงประชาชนในทุกเมือง โดยได้รับการยอมรับในฐานะ "ศูนย์กลางชุมชนที่น่าเชื่อถือและเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต" ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดกว่า 20 ล้านครั้งต่อปี (ข้อมูลปี ค.ศ. 2023)

1. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในการรู้เท่าทัน

แม้ว่าชาวเช็กวัยผู้ใหญ่ประมาณร้อยละ 60 จะมีทักษะดิจิทัลพื้นฐาน แต่มีเพียงร้อยละ 26 เท่านั้นที่อยู่ในระดับที่น่าพอใจด้านการรู้เท่าทันสื่อ นอกจากนี้ ยังมีช่องว่างระหว่างวัยที่น่ากังวล โดยในกลุ่มเยาวชนนั้นแม้จะมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีแต่กลับตระหนักถึงการบิดเบือนข้อมูลน้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีความระมัดระวัง แต่ก็ขาดความมั่นใจในการใช้ดิจิทัล ซึ่งความท้าทายนี้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อประเทศต้องเผชิญกับข้อมูลบิดเบือน ทั้งในช่วงของการเลือกตั้ง วิกฤตการณ์โควิด-19 หรือสงครามในยูเครน ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการศึกษาด้านนี้

2. แนวทางการรับมือของห้องสมุด

มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการจัดการไปยังประเด็นหลัก โดยในปี ค.ศ. 2023–2024 มุ่งเน้นที่การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และในปี ค.ศ. 2024 - 2025 มุ่งเน้นที่การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) และการดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่สนับสนุนการฝึกอบรมบรรณารักษ์ภายในเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดทำโครงการสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการบริการและทักษะดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการใช้เครือข่ายห้องสมุดเป็นเครื่องมือหลักในการยกระดับทักษะของพลเมืองให้เท่าทันยุคสมัยที่เต็มไปด้วยข้อมูลที่ซับซ้อน

3. กิจกรรมที่สำคัญ

ในช่วงสองปีที่ผ่านมา โครงการดังกล่าวเน้นย้ำถึงประเด็นสำคัญที่โลกกำลังเผชิญหน้า โดยเฉพาะกระแสข้อมูลบิดเบือนและการหลอกลวงทางออนไลน์ โดย National Library of the Czech Republic ได้เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนโครงการ และมีการประสานงานกับห้องสมุดอื่น ๆ เพื่อจัดเตรียมงานนิทรรศการและกิจกรรม ดังนี้

3.1 การมุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะความรู้ด้านดิจิทัล

(1) ส่งเสริมความรู้ด้านดิจิทัล โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัล ที่มีความเข้าใจในการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ

(2) บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Services) การส่งเสริมการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์

(3) ห้องสมุดดิจิทัล ส่งเสริมการพัฒนาให้ห้องสมุดดิจิทัลเป็นหนึ่งในช่องทางหลักที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและพัฒนาทักษะดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

3.2 การพัฒนาบุคลากรและหลักสูตรฝึกอบรม

- มีการสร้างหลักสูตรและจัดฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะของบุคลากร อาทิ หลักสูตร e-learning สำหรับบรรณารักษ์ รวมถึงหลักสูตรที่มีชื่อเรียกว่า "บรรณารักษ์ดิจิทัล"

4. กิจกรรมเฉพาะของห้องสมุด

ห้องสมุดวิจัยภูมิภาคมอเรเวีย-ไซลีเซีย ณ เมืองออสตราวา สาธารณรัฐเช็ก มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการและอบรมครูอาจารย์ผ่านการนำชมนิทรรศการ สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาจะมีการฝึกอบรมโดยใช้วิธีนำนิทรรศการไปใช้ในบทเรียนสำหรับโรงเรียนและการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการศึกษาที่มีอยู่แล้ว อาทิ ความรู้ด้านสื่อ ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงการนำเสนอสื่อสำหรับการจัดกิจกรรม Workshop ซึ่งเจ้าหน้าที่จะสามารถนำเสนอเนื้อหาจากนิทรรศการไปประยุกต์ใช้ในบทเรียนหรือสื่อการสอนของตนเอง โดยเน้นในเรื่องความรู้ด้านสื่อ ความรู้ด้านดิจิทัล ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cybersecurity) และหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของห้องสมุดกับการขับเคลื่อนการรู้เท่าทัน AI ในสาธารณรัฐโครเอเชีย

รายงานการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ผ่านบทบาทของห้องสมุดในบริบทของสาธารณรัฐโครเอเชีย ถูกขับเคลื่อนโดย National and University Library in Zagreb ตั้งอยู่ในเมืองซาเกร็บ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศที่มีประชากรประมาณ 1 ล้านคน ได้ดำเนินงานโครงการที่ได้รับ การสนับสนุนจากกองทุนความรู้สื่อและข้อมูลยุโรปในด้านวัสดุและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดนิทรรศการ

เพื่อส่งเสริมความรู้ ซึ่งในปัจจุบันมีห้องสมุดหลายแห่งที่ขอยืมวัสดุเหล่านี้ไปจัดนิทรรศการ และกิจกรรม Workshop

1. การคุกคามออนไลน์และความเปราะบางของผู้สูงอายุ

มีประเด็นการคุกคามออนไลน์ที่กลายเป็นเรื่องแพร่หลายอย่างมาก ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอายุใดก็ตาม ผู้คนต่างเคยประสบกับการคุกคามทางออนไลน์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และมีงานวิจัยระบุว่า การหลอกลวงที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมูลค่าประมาณ 18 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ซึ่งรวมถึงเงินทั้งหมดที่สูญเสียไปสำหรับผู้ซื้อของออนไลน์ที่ไม่เคยได้รับ และการทำธุรกรรมออนไลน์

2. แผนงานในอนาคต

2.1 การสนับสนุนการรู้เท่าทัน AI สำหรับห้องสมุด เป็นวาระสำคัญในการประชุมร่วมกับเครือข่ายพันธมิตร

2.2 ขยายการนำวัสดุและอุปกรณ์จัดนิทรรศการ และกิจกรรม Workshop ไปยังห้องสมุดในพื้นที่นอกยุโรป อาทิ ประเทศโคตดิวัร์ ประเทศโบลิเวีย ประเทศบราซิล และไอร์แลนด์

2.3 ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน โดยประสานงานกับเครือข่ายห้องสมุดอื่น ๆ ที่สนใจ รวมทั้งกลุ่มทำงานที่เกี่ยวข้อง

3. ความท้าทายในการดำเนินงาน

การหาเครือข่ายพันธมิตร ไม่ใช่ห้องสมุดทุกแห่งจะกระตือรือร้นกับโครงการนี้ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ อาทิ อาจรู้สึกว่าการจัดการกับ AI นั้นซับซ้อนเกินไป โดยเฉพาะในประเทศเล็ก ๆ ที่มีห้องสมุดขนาดเล็กและมีบุคลากรจำนวนน้อย หรืออาจมีโครงการอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้

4. การจัดนิทรรศการ และกิจกรรม Workshop

มีการจัดแสดงนิทรรศการ จำนวน 5 ครั้ง ณ ห้องสมุดและสถาบันการศึกษาทั่วประเทศและจัดกิจกรรม Workshop จำนวน 4 ครั้ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทุกกลุ่มวัยตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้สูงอายุ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 700 คน นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานโครงการ Synthetic ซึ่งได้รับแรงขับเคลื่อนจาก AI ที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุด เนื่องจากสามารถเข้าถึงชุมชนของตนได้ง่าย และสามารถให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา มีการจัดนิทรรศการขึ้น 63 ครั้ง โดยมีผู้เยี่ยมชมกว่า 30,000 คน และจัดกิจกรรม Workshop จำนวน 26 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมกว่า 650 คน

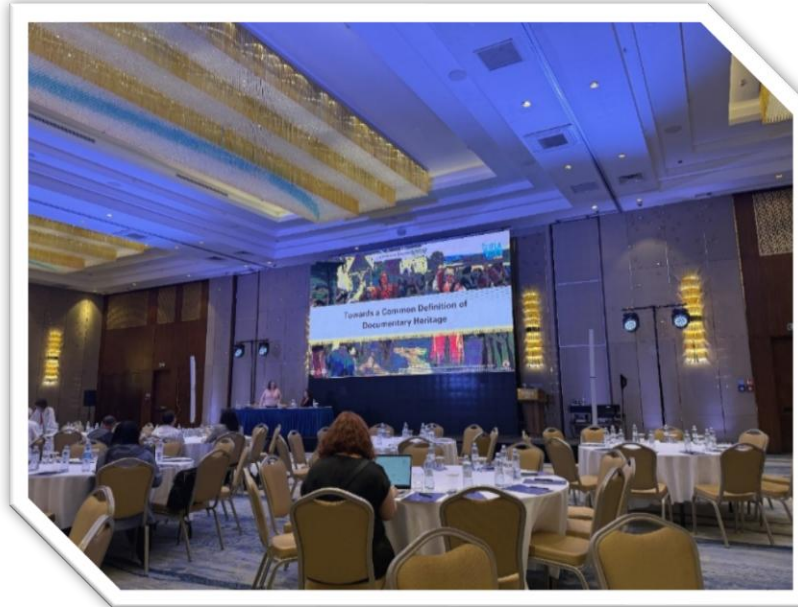
5. มุมมองต่อ AI: ผลสำรวจและข้อสังเกต

ส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม คือ แบบฝึกหัดที่ใช้ในนิทรรศการ ซึ่งมีส่วนที่น่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์บางส่วนที่ถูกนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในช่วงเวลานั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากและได้เผยให้เห็นถึงมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ AI โดยมีผลลัพธ์ที่สะท้อนให้เห็นว่า บางครั้งผู้คนรู้สึกหวาดกลัว แต่ในขณะเดียวกันก็มีความหวังเกี่ยวกับสิ่งที่ AI สามารถทำได้ หากมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในประเด็นความคาดหวังในศักยภาพของเทคโนโลยีที่จะสามารถการแก้ไขปัญหาในอนาคต

Towards a Common Understanding of Documentary Heritage

ก้าวสู่ความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับมรดกเอกสาร (Towards a Common Understanding of Documentary Heritage)

Speaker: Ms. Helen Vincent, The British Library, สหราชอาณาจักร

การประชุม “Towards a Common Understanding of Documentary Heritage” มุ่งสำรวจ “ความหมายและขอบเขตของมรดกเอกสาร” (Documentary Heritage) ในมิติสากล โดยตั้งคำถามว่า ความเข้าใจในปัจจุบันที่ปรากฏในนโยบายระดับนานาชาติและระดับประเทศนั้นสะท้อนมุมมองแบบตะวันตกเป็นหลักหรือไม่ และมีส่วนที่หลงลืมหรือมองข้ามมรดกในรูปแบบอื่น เช่น มรดกที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) ประเพณีมุขปาฐะ (Oral Traditions) รวมถึงความหมายทางวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในเทศกาลและพิธีกรรมต่าง ๆ

การประชุมมีรูปแบบเป็น “Provocation Session” เพื่อกระตุ้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมอภิปรายมุมมองของตนเองเกี่ยวกับมรดกเอกสารในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งตั้งคำถามสำคัญว่าเรามี “ความเข้าใจร่วมกัน” ต่อมรดกเอกสารหรือไม่ ควรสร้างความครอบคลุมในเชิงวัฒนธรรมอย่างไร และจะอย่างไรให้การอนุรักษ์และการให้บริการเข้าถึงสอดคล้องกับความหลากหลายของผู้คนมากที่สุด

ประเด็นสำคัญของการนำเสนอและอภิปราย

How do we define documentary heritage? โดย Ms. Helen Vincent, The British Library, สหราชอาณาจักร ได้กล่าวนำเสนอภาพรวมของการทำงานของคณะกรรมการด้านมรดกวัฒนธรรม (CCH) เกี่ยวกับการนิยาม “มรดกเอกสาร” พร้อมแนะนำบริบทและผลลัพธ์จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในภูมิภาคแอฟริกาตอนใต้ (Southern Africa Workshop) เมื่อปี 2025 ซึ่งได้พัฒนา “เอกสารจุดยืน” (Position Paper) ที่สะท้อนมุมมองจากมิติทางวัฒนธรรมของภูมิภาคแอฟริกาใต้เกี่ยวกับความหมายของมรดกเอกสาร การอภิปรายในช่วงนี้เปิดให้ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำจำกัดความของมรดกเอกสารในบริบทของตนเอง โดยเฉพาะในส่วนที่เกินกว่ารูปแบบเอกสารดั้งเดิม เช่น

- บทบาทของเรื่องเล่าและประเพณีปากเปล่า
- ความหมายและการบันทึกของเทศกาลและพิธีกรรม
- วิธีการตีความความทรงจำของชุมชนในรูปแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ความท้าทายในการเก็บรักษา ตีความ และให้บริการเข้าถึง

นอกจากนี้ ยังมีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการมีกรอบนิยามมรดกเอกสารที่ครอบคลุมหลากหลายวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรในความหลากหลายรูปแบบ

โดยสรุป การประชุมครั้งนี้ เน้นการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับ “มรดกเอกสาร” ในความหมายที่กว้างกว่าเอกสารหรือบันทึกแบบดั้งเดิม โดยมุ่งเพิ่มความครอบคลุมทางวัฒนธรรมและขยายมุมมองให้รองรับมรดกในรูปแบบที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร การประชุมเปิดพื้นที่สนทนาเชิงลึกเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายประเทศร่วมกันกำหนดแนวคิดและทิศทางใหม่สำหรับการอนุรักษ์ การตีความ และการให้บริการเข้าถึงมรดกเอกสารในบริบทศตวรรษที่ 21 ที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น

Reimagining Library Services: Updating the Multicultural Communities Guidelines
 การปรับโฉมบริการห้องสมุด: การปรับปรุงแนวทางปฏิบัติสำหรับชุมชนพหุวัฒนธรรม
 Speaker: Leili Seifi, Iran

การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการปรับปรุงเกณฑ์แนวทางบริการห้องสมุดสำหรับชุมชนพหุวัฒนธรรม (Multicultural Community Guidelines for Library Services) ซึ่งเดิมเป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 จากปี 2009 ให้มีความทันสมัยและเท่าทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว คณะบรรณารักษะนำโดยผู้เชี่ยวชาญจากสวีเดน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ได้ระบุถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงเนื่องจากรูปแบบประชากรโลกที่เปลี่ยนไป ทั้งจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น รวมถึงการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามพรมแดนด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่ต้องปรับเกณฑ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และการก้าวกระโดดของเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และทรัพยากรออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลอ้างอิงและลิงก์ต่าง ๆ ในเกณฑ์ฉบับเดิมล้าสมัยและใช้งานไม่ได้ในปัจจุบัน

ในส่วนของการระดมความคิดเห็นงานคณะกรรมการยังคงรักษาโครงสร้างหลักของเกณฑ์เดิมไว้แต่ได้ปรับปรุงเนื้อหาภายในแต่ละบทให้เข้มข้นขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มบทใหม่ที่จำเป็น เช่น บทว่าด้วยอภิธานศัพท์ (Glossary) และการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ (Needs Analysis) เพื่อให้มั่นใจว่าการออกแบบบริการจะตรงตามความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ ยังมีการนำหลักการความหลากหลาย ความเท่าเทียม และการอยู่ร่วมกัน (DEI) มาเป็นหัวใจสำคัญ รวมถึงการให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยเหนือข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ (Indigenous Data Governance) โดยกระบวนการปรับปรุงนี้ต้องผ่านขั้นตอนการร่างเนื้อหา การตรวจสอบโดยผู้ตรวจอ่าน (Reviewers) และการประเมินผลในระดับสากลจาก IFLA ก่อนจะประกาศใช้จริง

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมจากจากนานาประเทศได้ร่วมระดมความคิดเห็นผ่านเครื่องมือออนไลน์ ได้แก่ Menti และ Padlet เพื่อเสนอไอเดียปรับปรุงแนวทางบริการห้องสมุดพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรม และมีตัวแทนผู้เข้าร่วมจากนานาประเทศนำเสนอถึงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่หลากหลาย เช่น การจัดการระเบียบวิธีบรรณานุกรมด้วยภาษาท้องถิ่น โดยตัวแทนจากสิงคโปร์ได้แบ่งปันประสบการณ์การพัฒนาระบบถอดอักษรภาษาทมิฬ (Tamil Transliteration) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลในภาษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ตัวแทนจากกาตาร์ได้แสดงให้เห็นถึงการจัดการห้องสมุดที่มีความหลากหลายสูง โดยมีผู้ใช้จากกว่า 100 ประเทศ และมีการจัดหาคอลเลกชันภาษาต่าง ๆ รวมถึงสื่อสำหรับผู้พิการ เช่น หนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียง นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแนวคิดเรื่อง “ความอ่อนน้อมทางวัฒนธรรม” (Cultural Humility) ซึ่งเน้นย้ำว่าบรรณารักษ์ควรมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างต่อเนื่อง และการให้ความคุ้มครองพิเศษแก่เด็กที่มีภูมิหลังเป็นผู้อพยพซึ่งถือเป็นกลุ่มน้อยที่มีความเปราะบางในหลายประเทศ

Meet with Metadata! บรรยายหัวข้อ พบกับเมทาดาทา (Meet with Metadata!)

Speaker: Pat Riva, Rehab Ouf, Mélanie Roche, Caroline Saccucci, Satu Niininen, Jenny Wright, Mikael Wetterström, Joseph Hafner, Florence Tfibel

แนวปฏิบัติมาตรฐานในการจัดทำรายการ เช่น MARC, UNIMARC, ISBD, RDA, LRM รวมถึงกรอบการทำงานของเมทาดาทาที่เกี่ยวข้อง และการเข้าถึงหัวเรื่องที่เหมาะสม ทำให้ระบบห้องสมุดทั้งหมดทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และนักวิจัยได้อย่างเต็มที่

คณะทำงานภายใต้ IFLA ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านมาตรฐาน (IFLA Advisory Committee on Standards)
- คณะทำงานตรวจสอบ ISBD (ISBD Review Group)
- คณะทำงานตรวจสอบ BCM (Bibliographic and Conceptual Models)
- คณะทำงาน METATEC
- คณะทำงานตรวจสอบ UNIMARC (UNIMARC Review Group)
- เครือข่ายเมทาดาทาเพื่อการเข้าถึง (Accessibility Metadata Network)
- ส่วนงานบรรณานุกรม (Bibliography Section)
- ส่วนงานการจัดรายการ (Cataloguing Section)
- ส่วนงานการวิเคราะห์และเข้าถึงหัวเรื่อง (Subject Analysis and Access Section)

คณะทำงานเหล่านี้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลจากทั่วโลกที่ทุ่มเทและเป็นผู้นำในสาขาวิชาของตน เพื่อเรียนรู้ว่าเมทาดาทาทำให้การทำงานในโลกของ GLAM (Gallery, Library, Archives, Museum) มีชีวิตชีวาและน่าติดตามได้อย่างไร เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในประเด็นด้านเทคนิคของวงการสารสนเทศและห้องสมุด

ผู้แทนจากแต่ละคณะทำงาน

1. Pat Riva-Concordia University, Canada
เลขานุการคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านมาตรฐานของ IFLA
2. Rehab Ouf-Bibliotheca Alexandrina, Egypt
ประธานส่วนงานบรรณานุกรมของ IFLA
3. Mélanie Roche-National Library of France (BnF), France
ประธานส่วนงานการจัดรายการของ IFLA
4. Caroline Saccucci-Library of Congress, United States
ประธานส่วนงานวิเคราะห์และเข้าถึงหัวเรื่องของ IFLA
5. Satu Niininen-National Library of Finland, Finland
สมาชิก เครือข่ายเมทาดาทาเพื่อการเข้าถึง (Accessibility Metadata Network)
6. Jenny Wright-Bibliographic Data Services Ltd., United Kingdom
ประธานคณะทำงานตรวจสอบ BCM ของ IFLA
7. Mikael Wetterström-National Library of Sweden, Sweden
ประธานคณะทำงานตรวจสอบ ISBD ของ IFLA
8. Joseph Hafner-York University, Canada
ประธานคณะทำงาน METATEC ของ IFLA

9. Florence Tfibel-Bibliothèque nationale de France, France

ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ UNIMARC ของ IFLA

เลขานุการคณะกรรมการที่ปรึกษา ได้อธิบายบทบาทของคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านมาตรฐาน (Advisory Committee on Standards) คณะทำงานนี้มีหน้าที่ดูแลกระบวนการพัฒนามาตรฐานภายใน IFLA ทั้งการเสนอร่าง การทบทวน การอนุมัติและการติดตาม ปรับปรุงมาตรฐานให้มีความทันสมัย ซึ่งครอบคลุมทั้ง แนวทางปฏิบัติ (Guidelines) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โมเดลแนวคิด (Conceptual Models) และกฎสำหรับคำอธิบายทรัพยากร (Description Rules) เครือข่ายเมทาดาตาเพื่อการเข้าถึง (Accessibility Metadata Network)

Satu Vuorikivi แนะนำเครือข่ายใหม่ซึ่งก่อตั้งเมื่อปีที่ผ่านๆ มา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ที่มีความพิการ และความต้องการเฉพาะของผู้ใช้ที่มีความบกพร่องที่แตกต่างกัน ห้องสมุดควรสร้างคำอธิบายทรัพยากรให้มีการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น สำหรับผู้พิการทางสายตา การได้ยิน หรือการเคลื่อนไหว ซึ่งสมาชิกในเครือข่ายนี้กว่า 90 คนมาจากทั้งในและนอกการเป็นสมาชิก IFLA

มาตรฐานแนวคิดสำหรับข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic and Conceptual Models: BCM)

คณะทำงาน BCM กล่าวถึงการนำแบบจำลองการอ้างอิง LRM (Library Reference Model) มาใช้แทนแบบจำลองเดิม (FRBR, FRAD, FRAD) โดยโมเดลนี้ช่วยให้สามารถเชื่อมโยงทรัพยากรต่าง ๆ เช่น หนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาพยนตร์ ฯลฯ เข้าด้วยกัน ช่วยให้การสืบค้นข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน ตรงตามความต้องการมากขึ้น รองรับการทำงานในโลกของ Linked Data และสื่อดิจิทัลยุคใหม่

คณะทำงานด้านการจัดหมวดหมู่และการเข้าถึงเนื้อหา (Subject Analysis and Access: SAA)

คณะทำงานนี้กำลังตรวจสอบการใช้งาน AI ในการคาดการณ์คำ การกำหนดหัวเรื่อง (Predict Subject Terms) และได้มีการร่วมมือกับ AI Special Interest Group เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ AI สำหรับการทำการรายการหัวเรื่อง ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาระบบหมวดหมู่ ศัพท์ควบคุม (Controlled Vocabularies) และรูปแบบการเข้าถึงตามประเภทเนื้อหา (Genre/Form Access) โดยมีความร่วมมือกับคณะทำงานอื่นเพื่อสร้างมาตรฐานการเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสม และยังมีการฝึกอบรมและประเมินสมรรถนะบุคลากรด้านนี้ในระดับสากล การพัฒนา International Cataloguing Principles: ICP ฝ่ายจัดหมวดหมู่และลงรายการได้มีการปรับปรุงหลักการจัดหมวดหมู่ระหว่างประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนตำราหลักของงานจัดหมวดหมู่ทั่วโลก โดยมีจุดเน้นที่ความสะดวกของผู้ใช้เป็นหลักสำคัญที่สุด ฉบับปรับปรุงใหม่ในปี 2025 นี้มุ่งให้สอดคล้องกับแนวคิด LRM และแนวทางจัดหมวดหมู่ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบที่อิงความสัมพันธ์ของข้อมูล

การควบคุมบรรณานุกรมระดับสากล (Universal Bibliographic Control: UBC)

Nicole จากอียิปต์ กล่าวถึงพันธกิจของส่วนงานบรรณานุกรมที่สนับสนุนการจัดตั้งและเสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานบรรณานุกรมระดับชาติทั่วโลก โดยเน้นการควบคุมข้อมูลบรรณานุกรมอย่างเป็นระบบและครอบคลุม สนับสนุนแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Bibliographies) และการส่งเสริมการควบคุมบรรณานุกรมสากล (UBC) โดยเริ่มเผยแพร่แถลงการณ์อย่างเป็นทางการเกี่ยวกับ UBC ในปี 2025

ความแตกต่างระหว่าง Review Group กับ Working Group มีการอธิบายโครงสร้างภายใน IFLA ว่า Review Group เป็นคณะทำงานถาวรที่มีการสรรหาอย่างเป็นทางการและมีอำนาจตามโครงสร้างของ IFLA ขณะที่ Working Group เป็นกลุ่มเฉพาะกิจแบบไม่เป็นทางการ ใช้สำหรับการดำเนินโครงการที่มีกรอบเวลาชัดเจน

คำถามจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับ AI การเข้าถึง และเมทาดาทาลิซสิทธิ์ ปัจจุบันมีการแลกเปลี่ยนเรื่องการใช้ AI ในงานจัดหมวดหมู่ โดยเฉพาะการจัดหมวดหมู่เชิงเนื้อหา รวมถึงการพูดคุยเรื่องเมทาดาทาที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ และการเข้าถึงแบบเปิด ซึ่งแม้ในระบบ MARC เดิมจะไม่มีกำหนดฟิลด์ไว้ มีการตั้งข้อสังเกตในประเด็นว่า ลิขสิทธิ์และการเข้าถึงแบบเปิดไม่เหมือนกัน และปัจจุบันรูปแบบ MARC (เช่น UNIMARC) ยังขาดฟิลด์ที่เพียงพอสำหรับการบันทึกสถานะลิขสิทธิ์ สาธารณสมบัติ นโยบายการใช้ และเงื่อนไขการเข้าถึงแบบเปิดอย่างละเอียดสามารถแก้ไขโดยการสร้างฟิลด์และซัพฟิลด์ของตนเองเพื่อบันทึกสถานะดังกล่าว สำหรับแนวทางของ IFLA คณะทำงาน UNIMARC ได้ให้ความสำคัญกับการเสนอการปรับปรุง UNIMARC นั้นต้องเปิดกว้างสำหรับทุกคน ผู้ใช้สามารถติดต่อทีมงานเพื่ออธิบายความต้องการ และจะมีการหารือเพื่อหาทางรวมข้อมูลลิขสิทธิ์และการเข้าถึงแบบเปิดเข้ากับรูปแบบ MARC แม้ในระบบ MARC เดิมจะไม่มีช่องที่กำหนดไว้ แต่ห้องสมุดบางแห่งก็สร้างฟิลด์เฉพาะขึ้นมาใช้งานเอง และเสนอให้พัฒนาฟิลด์เหล่านี้เข้าสู่มาตรฐานอย่าง UNIMARC

บทสรุป การสัมมนานี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของเมทาดาทาในงานห้องสมุดยุคใหม่ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงความหลากหลายของผู้ใช้ เทคโนโลยีใหม่ และความจำเป็นในการเชื่อมโยงข้อมูลในระดับสากล แนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างคณะทำงานต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับมาตรฐานเมทาดาทาให้สอดคล้องกับอนาคตของงานสารสนเทศ

Technology for All: Prioritizing Digital Inclusion and Equity in Technology

1. Reimagining Library and Information Technologies for Invisible Users: Serving

Caregivers, Informal Workers, and Non-Literate Communities in Emerging Economies

การสร้างสรรคเทคโนโลยีห้องสมุดและสารสนเทศใหม่เพื่อผู้ใช้ที่ถูกมองข้าม: ผู้ต้องได้รับความช่วยเหลือ
ผู้ใช้แรงงานนอกระบบ และชุมชนผู้ไม่รู้หนังสือในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่

Speaker: Azino Oscar and Akpokurerie, Federal College of Education (Technical), Nigeria

การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มผู้ใช้ที่ถูกมองข้าม: กรณีศึกษาจากไนจีเรีย
งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาปัญหาการถูกทอดทิ้งทางดิจิทัล (Digital Exclusion) ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ใช้
ที่ไร้ตัวตนในสังคม ได้แก่ กลุ่มผู้ต้องได้รับการช่วยเหลือ แรงงานนอกระบบ และกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือหรือ
รู้หนังสือในวงจำกัด ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มที่ถูกกละเลยในการออกแบบและติดตั้งเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุด
โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้:

- ขอบเขตการศึกษา มุ่งเน้นไปที่ชุมชนในรัฐเดลตา ประเทศไนจีเรีย
- บทบาทของห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลที
ครอบคลุมได้อย่างมีนัยสำคัญ หากมีการจัดเตรียมเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนได้ และมีรูปแบบการ
บริการที่ตั้งอยู่บนความเข้าใจในมนุษย์
- ข้อเสนอจากการวิจัย การจะปิดช่องว่างทางดิจิทัลได้นั้นจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ
ไปสู่การออกแบบที่คำนึงถึงบริบททางสังคมและการสร้างทางออกที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน
พร้อมทั้งต้องยอมรับความจริงในประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มประชากรที่เคยถูกกีดกันออกจาก
ระบบนิเวศดิจิทัลมาอย่างยาวนาน

การออกแบบเทคโนโลยีห้องสมุดในอนาคตต้องไม่ได้มองแค่ฟังก์ชัน แต่ต้องมองด้วยความเห็นอกเห็นใจ
เพื่อให้เข้าถึงผู้ที่อ่านไม่ออกหรือไม่มีทักษะดิจิทัล ตัวอย่างที่จับต้องได้อาจเป็นการใช้ระบบสั่งการด้วยเสียง
(Voice-based AI) หรือ สื่อวิดีโอ/ภาพ แทนข้อความ เพื่อให้กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือเข้าถึงข้อมูลสุขภาพหรือ
กฎหมายแรงงานได้

2. Instructional Leaders in a Digital World: Preparing School Librarians for Equity-Driven Tech Initiatives

บทบาทผู้นำการสอนในยุคดิจิทัล: การเตรียมศักยภาพบรรณารักษ์โรงเรียนเพื่อสร้างความเท่าเทียมผ่านนวัตกรรมเทคโนโลยี

Speaker: Gihan Mohamad, William Paterson University / College of Education, United States

บทบาทบรรณารักษ์โรงเรียนในฐานะผู้นำการสอน การขับเคลื่อนความเสมอภาคทางดิจิทัล เมื่อการเข้าถึงเทคโนโลยีกลายเป็นปัจจัยชี้วัดความสำเร็จของนักเรียน บรรณารักษ์โรงเรียนจึงเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นผู้นำโครงการทางเทคโนโลยีเพื่อปิดช่องว่างด้านความเสมอภาค งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาแนวทางการสร้างทักษะให้กับว่าที่บรรณารักษ์ผ่านหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้พวกเขาสามารถออกแบบและดำเนินโครงการเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลในระดับประถมและมัธยมศึกษา (K-12)

ช่องว่างความเท่าเทียมทางดิจิทัล (Digital Equity Gaps)

- ความซับซ้อนและแพร่หลาย ช่องว่างความเท่าเทียมทางดิจิทัลเป็นปัญหาที่มีหลายมิติและปรากฏให้เห็นอย่างกว้างขวางในระบบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (K-12)
- มิติของความไม่เท่าเทียม ความเหลื่อมล้ำไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแค่จุดเดียว แต่แทรกซึมอยู่ใน 3 ส่วนหลัก ได้แก่
 - การเข้าถึงเทคโนโลยี โอกาสในการครอบครองอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตที่เสถียร
 - ทักษะความเข้าใจดิจิทัล ความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ
 - แนวทางปฏิบัติทางการศึกษา ความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียนที่ทำได้เพียงใช้งานเทคโนโลยีกับกลุ่มที่มีโอกาสได้สร้างสรรค์เทคโนโลยี
- ผลกระทบเชิงโครงสร้าง ความไม่เท่าเทียมนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและไม่ได้สัดส่วนต่อกลุ่มผู้เปราะบาง และชุมชนในพื้นที่ห่างไกล

กรอบแนวคิดความเท่าเทียมทางดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่ต้องพัฒนาไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมอย่างแท้จริง

1. ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนองค์กรเข้าสู่ยุคดิจิทัล
2. ระบบ ทรัพยากร และนโยบายที่สอดคล้องกัน การบริหารจัดการส่วนกลางต้องมีความเป็นเอกภาพ มีงบประมาณสนับสนุน และมีระเบียบปฏิบัติที่เอื้อต่อการใช้งานเทคโนโลยี
3. การเข้าถึงอุปกรณ์และการเชื่อมต่ออย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกคนต้องสามารถเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้อย่างสม่ำเสมอและมีเสถียรภาพไม่ว่าจะอยู่ที่ใด
4. สมรรถนะทางดิจิทัล การพัฒนาทักษะและความสามารถของทั้งบุคลากรและผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างชาญฉลาด
5. การบูรณาการเทคโนโลยีโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยีที่ทรงพลังและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ผลกระทบและการประยุกต์ใช้

- ความเชื่อมั่นในการออกแบบโครงการ นักเรียนผู้เข้าร่วมมีความมั่นใจมากขึ้นในการออกแบบโครงการด้านเทคโนโลยีที่เน้นความครอบคลุมและเท่าเทียมเพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัล
- การนำไปใช้ประโยชน์จริง โครงการต่าง ๆ ถูกนำไปปรับใช้จริงในสถานศึกษา หรือถูกนำไปใช้เป็นผลงานประกอบการสัมภาษณงาน ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพและทักษะที่นำไปต่อยอดในวิชาชีพได้จริง
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งของห้องสมุด ผลลัพธ์เหล่านี้ช่วยต่อยอดย้าบทบาทของห้องสมุดในฐานะสถาบันหลักที่ส่งเสริมการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคมดิจิทัลให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. Standardization and dissemination of Immersive digital book contents: Digital Book Kiosk การจัดทำมาตรฐานและการเผยแพร่เนื้อหาหนังสือดิจิทัลในรูปแบบประสบการณ์เสมือนจริง: ตู้บริการหนังสือดิจิทัล

Speaker: Seung Sik Yoon, Ubidus Co., Ltd., Republic of Korea

ตู้บริการหนังสือดิจิทัล (Digital Book Kiosk: DBK) นวัตกรรมเชื่อมโยงสัมผัสทางกายภาพสู่โลกดิจิทัลเสมือนจริง

ในยุคดิจิทัลห้องสมุดซึ่งเดิมมีบทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ผ่านหนังสือเล่มกำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งสำคัญ แม้การแปลงข้อมูลเป็นดิจิทัลจะแพร่หลาย แต่ผู้ใช้ในปัจจุบันยังคงให้คุณค่ากับประสบการณ์การสัมผัสและการมีปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพกับตัวเล่มหนังสือ งานวิจัยนี้นำเสนอตู้บริการหนังสือดิจิทัล ซึ่งเป็นโซลูชันนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

- กลไกการทำงานของเทคโนโลยี ระบบตู้บริการหนังสือดิจิทัลผสมรวมเทคโนโลยีที่ทันสมัย 3 ด้านเข้าด้วยกัน ได้แก่

1. Projection Mapping การฉายภาพดิจิทัลลงบนวัตถุ
2. Physical Medium Touch Sensors เซ็นเซอร์ตรวจจับการสัมผัสบนวัสดุกายภาพ
3. Infrared (IR) Marker Detection การตรวจจับสัญลักษณ์อินฟราเรดเพื่อระบุตำแหน่ง

- ประสบการณ์ผู้ใช้ เทคโนโลยีนี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือเล่มจริงไปพร้อมกับการสำรวจเรื่องราวในรูปแบบดิจิทัลที่โต้ตอบได้ ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อโลกแห่งการสัมผัสเข้ากับโลกดิจิทัลเพื่อยกระดับการเล่าเรื่องให้มีความน่าสนใจและสมจริงยิ่งขึ้น

การเข้าถึงและบริการเนื้อหาเชิงโต้ตอบเพื่อทุกคน เพื่อให้ห้องสมุดก้าวไปสู่การเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย จึงได้กำหนดแนวทางการบริการ ดังนี้

- สร้างความสนุกสนาน มุ่งเน้นการส่งมอบบริการที่สร้างความสนุกสนานและน่าดึงดูดใจสำหรับผู้เข้าเยี่ยมชมทุกคน

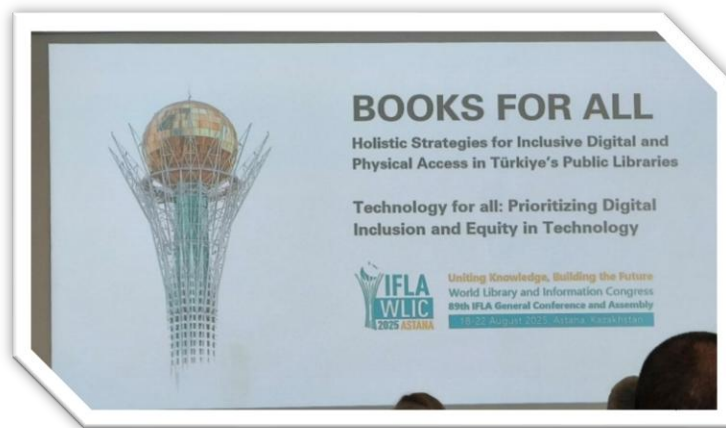
- สร้างความแตกต่าง มอบประสบการณ์ที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งหาได้เฉพาะในพื้นที่ที่คัดสรรมาเป็นพิเศษเท่านั้น

- บริการแห่งอนาคต นำเสนอบริการที่ล้ำสมัย และมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ (Iconic Services) เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ห้องสมุดยุคใหม่
- ประสิทธิภาพด้านงบประมาณ มุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบบริการที่ใช้จ่ายงบประมาณลงทุนและงบประมาณดำเนินงานต่ำที่สุดแต่ให้ผลลัพธ์ที่คุ้มค่าสูงสุด

4. Books for All: Holistic Strategies for Inclusive Digital and Physical Access in Türkiye's Public Libraries

หนังสือเพื่อทุกคน: กลยุทธ์แบบองค์รวมเพื่อความครอบคลุมในการเข้าถึงข้อมูลทั้งทางดิจิทัลและกายภาพ ในห้องสมุดประชาชนของประเทศตุรกี

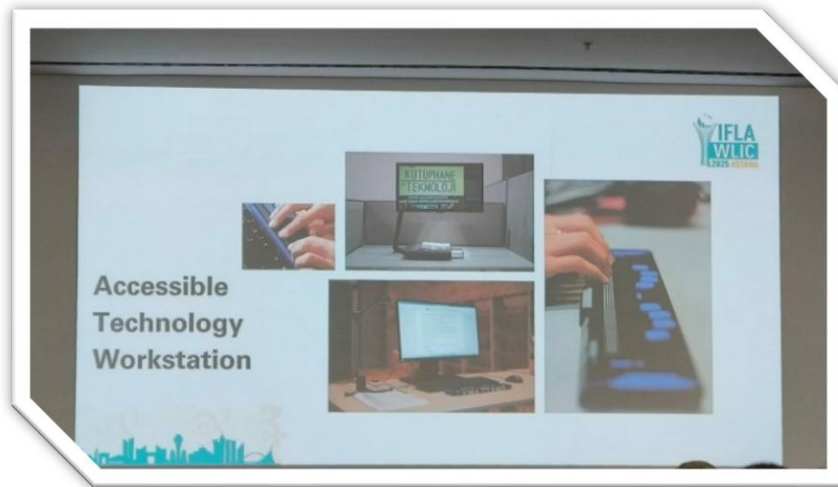
Speaker: Merve Yavuzdemir, The Ministry of Culture and Tourism, General Directorate of Libraries and Publications, Türkiye

กลยุทธ์แบบองค์รวมเพื่อความครอบคลุมทางสารสนเทศ กรณีศึกษาห้องสมุดประชาชนในตุรกี
 เครือข่ายห้องสมุดประชาชนของประเทศตุรกีจำนวน 1,301 แห่ง กำลังขับเคลื่อนระบบนิเวศสารสนเทศที่ครอบคลุมภายใต้แนวคิด “ห้องสมุดเชิงสร้างสรรค์” โดยการผสมผสานนวัตกรรมดิจิทัลเข้ากับโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่ทุกคนเข้าถึงได้ งานวิจัยฉบับนี้นำเสนอชุดบริการฟรีที่ออกแบบมาเพื่อสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงสำหรับกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

- ยุทธศาสตร์การวางระบบเทคโนโลยี มีการนำกลยุทธ์ทางเทคนิคมาใช้ ได้แก่ สถาปัตยกรรมระบบที่ใช้ API (API-Based System Architecture) การปรับขนาดบนคลาวด์ (Cloud Scaling) และการใช้เครือข่ายส่งข้อมูล (CDN Integration) เพื่อประสิทธิภาพในการกระจายสารสนเทศ
- การออกแบบและการพัฒนาบุคลากร เน้นหลักการออกแบบส่วนต่อประสานที่ทุกคนเข้าถึงได้ รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรและการจัดเวิร์กชอปในพื้นที่จริง
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ การใช้งานทรัพยากรในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายเพิ่มขึ้นอย่างวัดผลได้
- คะแนนความพึงพอใจด้านการเข้าถึงสูงถึงร้อยละ 95
- การเติบโตอย่างมีนัยสำคัญของการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ห่างไกล

- บทสรุปและข้อเสนอแนะ งานวิจัยปิดท้ายด้วยแนวทางเชิงนโยบายเพื่อความยั่งยืนและการขยายผลโครงการ โดยเน้นย้ำความสอดคล้องกับมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลของ IFLA ภายใต้แนวคิด Technology for All

จุดบริการเทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึง (Accessible Technology Workstation) จุดบริการนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยเครื่องมือฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้ใช้บริการจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างเป็นอิสระ โดยประกอบด้วย

- JAWS Screen Reader ซอฟต์แวร์อ่านหน้าจอสำหรับผู้บกพร่องทางสายตา
- ZoomText ซอฟต์แวร์ขยายหน้าจอเพื่อช่วยในการอ่าน
- Optelec Desktop Magnifier เครื่องขยายภาพและข้อความแบบตั้งโต๊ะ
- Focus Blue 40 Braille Display อุปกรณ์แสดงผลอักษรเบรลล์
- Pearl Camera-Based OCR & OpenBook 9.0 ระบบกล้องสแกนข้อความและซอฟต์แวร์

แปลงภาพเป็นตัวอักษรเพื่อการอ่านออกเสียง

เทคโนโลยีเหล่านี้สะท้อนถึงแนวทางการบริการที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มของห้องสมุดประชาชน ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมทางดิจิทัลให้แก่ผู้พิการอย่างเป็นรูปธรรม

1. นวัตกรรมบริการและเทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึง

- บริการเนื้อหาเชิงโต้ตอบสำหรับทุกคน
- Accessibility เน้นการออกแบบเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงได้
- Fun สร้างความสนุกสนานและประสบการณ์ที่น่าประทับใจแก่ผู้มาเยือน
- Differentiation มอบประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในพื้นที่ที่กำหนด
- Future Service บริการที่ล้ำสมัยและโดดเด่น
- CapEx/OpEx เน้นบริการที่ใช้ต้นทุนการลงทุนและการดำเนินงานที่ต่ำแต่มีประสิทธิภาพสูง

1.1 จุดบริการเทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึง ติดตั้งอุปกรณ์เสริมเพื่อให้ผู้พิการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเป็นอิสระ เช่น ซอฟต์แวร์อ่านหน้าจอ (JAWS) โปรแกรมขยายหน้าจอ (ZoomText) เครื่องขยายภาพแบบตั้งโต๊ะ (Optelec) เครื่องแสดงผลอักษรเบรลล์ และระบบกล้อง OCR แปลงภาพเป็นเสียง สะท้อนถึงนโยบายห้องสมุดสำหรับคนทุกกลุ่ม

2. แพลตฟอร์มอัจฉริยะและระบบหุ่นยนต์ AI ได้แก่

2.1 Smart Book Platform มอบประสบการณ์การอ่านยุคใหม่ผ่าน Smart Book Device ที่สามารถอ่าน ฟัง หรือชมสารคดี VR ที่มีโมเดล 3 มิติของนักเขียน โดยเชื่อมโยงกับพื้นที่จัดแสดงศิลปะ เปลี่ยนห้องสมุดให้เป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล

2.2 ระบบหุ่นยนต์ AI

- หุ่นยนต์ประชาสัมพันธ์ ตอบคำถามทั่วไป ช่วยค้นหาหนังสือ และนำทางไปยังโซนต่าง ๆ
- หุ่นยนต์บริการ รับผิดชอบการขนส่งหนังสือไปยังห้องต่าง ๆ ตามที่ผู้ใช้ระบุผ่านหน้าจอ

3. การขยายโอกาสการเข้าถึงในระดับชาติและตู้หนังสืออัจฉริยะ

3.1 บริการเข้าถึงห้องสมุดดิจิทัลแห่งชาติ โดยพัฒนาระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลของห้องสมุดแห่งชาติ ติดตั้งในห้องสมุดกว่า 100 แห่งทั่วประเทศให้ประชาชนเข้าถึงคอลเลกชันที่หายากได้อย่างเท่าเทียม

3.2 ตู้บริการห้องสมุดอัจฉริยะที่ขับเคลื่อนด้วย AI โดยพัฒนาร่วมกับ Microsoft รองรับระบบจดจำใบหน้า อ่านบัตรประชาชน แชนบอทอัจฉริยะรองรับทั้งพิมพ์และเสียง และทำธุรกรรม ยืม-คืน หรือสมัครสมาชิกได้ในตัว

4. การออกแบบพื้นที่และเครื่องมือนำทางสำหรับผู้พิการ

4.1 ระบบนำทางสำหรับผู้พิการทางสายตา เป็นแอปพลิเคชันบนมือถือผ่านสัญญาณ Bluetooth ให้คำแนะนำด้วยเสียงเพื่อการเดินทางภายในอาคารอย่างอิสระ

4.2 หนังสืออักษรเบรลล์และการออกแบบพื้นที่

- จัดรวบรวมคอลเลกชันหนังสืออักษรเบรลล์
- ออกแบบพื้นที่ตามหลักสากล เช่น ทางลาด พื้นผิวสัมผัสสำหรับนำทาง และห้องน้ำสำหรับผู้พิการ
- ดำเนินงานภายใต้กรอบการรับรองมาตรฐานห้องสมุดที่ทุกคนเข้าถึงได้

Documenting Library Association Histories through Oral History and Born-Digital Archives

การบันทึกประวัติศาสตร์สมาคมห้องสมุดผ่านประวัติศาสตร์บอกเล่าและคลังจดหมายเหตุดิจิทัล

IFLAPARL in Their Own Words: An Oral History of the Section through the Voices of Its Past Members

ประวัติศาสตร์บอกเล่าของ IFLAPARL จากคำบอกเล่าของสมาชิกในอดีต

Speakers: Carolyné Ménard, Bibliothèque de l'Assemblée nationale du Québec, Canada

Ellie Valentine, IFLAPARL, United States

โครงการ IFLAPARL History Project มีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกประวัติความเป็นมาของส่วนงานห้องสมุดและบริการงานวิจัยของรัฐสภา ก่อตั้งในปี 1936 และเป็นหนึ่งในหน่วยงานแรกของ IFLA เพื่อให้เห็นพัฒนาการของบทบาทห้องสมุดรัฐสภาในเวทีสากล โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการปี 2023-2025 โดยเชื่อมโยงกับการจัดทำหนังสือรวมบทความ IFLA Centenary ที่จะตีพิมพ์ในปี 2027 เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้บุกเบิก และเป็นบทเรียนให้สมาชิกปัจจุบันในการสร้างอนาคตขององค์กร

กระบวนการและระเบียบวิธี ทีมงานใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับอดีตประธาน เลขาธิการ ผู้ประสานงานสารสนเทศ และสมาชิกคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งยาวนาน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิวัฒนาการของหน่วยงาน การคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ เน้นความหลากหลายทางภูมิภาค การสัมภาษณ์ใช้เวลา 90 นาทีต่อราย ดำเนินการทางออนไลน์ผ่าน Zoom และมีการถอดความแบบกึ่งอัตโนมัติ จากนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จะตรวจสอบเนื้อหาอีกครั้งเพื่อความถูกต้อง

ในระยะแรก (ก.พ.-ก.ค. 2025) ได้สัมภาษณ์บุคลากรที่ทำงานในช่วงปี 1976-ปัจจุบัน ครอบคลุมยุคการขยายตัวของ IFLA และการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ผู้ร่วมให้ข้อมูลมีทั้งจากสหรัฐฯ บราซิล นิวซีแลนด์ สกอตแลนด์ กรีซ และประเทศอื่น ๆ ทีมงานหาค้นหาหน้าทีวีเคราะห์และจัดทำบันทึกโดยละเอียด

คำบอกเล่าจากผู้ให้สัมภาษณ์มีบทบาทสำคัญในการยืนยันเหตุการณ์และช่วงเวลาสำคัญในประวัติศาสตร์ของ IFLA PARL เช่น การจัดการประชุมก่อนการประชุมใหญ่ (Pre-conference) การเปลี่ยนชื่อส่วนงานในปี 1997 จาก Library Services to Parliaments เป็น Library and Research Services for Parliaments ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทที่เพิ่มขึ้นของงานวิจัยในการสนับสนุนภารกิจรัฐสภา

นอกจากนี้ ข้อมูลปากเปล่ายังเผยให้เห็นโครงสร้างการสืบทอดตำแหน่งในหน่วยงานที่อาศัยความสัมพันธ์แบบพี่เลี้ยง และการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง เช่น เลขาธิการที่มักได้รับการผลักดันให้ขึ้นเป็นประธานในเวลาต่อมา แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องทางผู้นำและวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง คำให้สัมภาษณ์ยังเน้นถึงความสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการและการประชุมดาวเทียมที่มีใช้เพียงกิจกรรมประกอบ แต่เป็นเวทีหลักของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับมืออาชีพ รวมถึงการพัฒนาคู่มือแนวทางปฏิบัติที่จัดทำและแปลอย่างร่วมมือกันในหลายภาษาโดยอาสาสมัคร เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการทำงานของห้องสมุดรัฐสภาทั่วโลก

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศของ IFLAPARL มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงทศวรรษ 1990 ร่วมมือกับ European Center for Parliamentary Research and Documentation ต่อมาในปี 2000 เป็นต้นมา ความร่วมมือขยายไปยัง Inter-Parliamentary Union (IPU) และหน่วยงานสหประชาชาติ เช่น Global Center for Parliaments และ Association of Secretaries General of Parliaments ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้หน่วยงานเข้าถึงเครือข่ายในภูมิภาคอาหรับและประเทศกำลังพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเผยว่า IFLAPARL เป็นชุมชนวิชาชีพที่มีลักษณะแนวนอน กล่าวคือ เปิดกว้างให้แลกเปลี่ยนระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพมากกว่าการกำหนดจากบนลงล่าง มีการส่งเสริมผู้นำจากกลุ่มสมาชิกที่ไม่เป็นทางการ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างความสัมพันธ์ข้ามรุ่น การประชุมเชิงวิชาการ การสำรวจ งานวิจัย และการเยี่ยมชมแลกเปลี่ยน ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือหลักในการเสริมสร้างขีดความสามารถของห้องสมุดรัฐสภาทั่วโลก

การสัมมนานี้ชี้ให้เห็นว่าความแข็งแกร่งของสถาบันมีได้อยู่ที่โครงสร้างหรือยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับ “ความทรงจำร่วมกัน ความเอื้อเฟื้อ และเป้าหมายร่วม” โครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าช่วยให้เสียงของผู้ร่วมสร้างองค์กรได้รับการบันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ และเป็นเครื่องเตือนใจว่าความรู้และความร่วมมือของอดีตคือรากฐานสำคัญของการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนและครอบคลุมของชุมชนห้องสมุดรัฐสภาทั่วโลก

Poster Session

“LIRT go Live: How LIRT’s Credibility Enhances Mass Media”
(LIRT ในหน้าสื่อ: ความน่าเชื่อถือของ LIRT ช่วยยกระดับสื่อมวลชนอย่างไร)

หอสมุดรัฐสภาไทยได้รับคัดเลือกให้จัดแสดงโปสเตอร์ ชื่อโปสเตอร์ “LIRT go Live: How LIRT’s Credibility Enhances Mass Media” (LIRT ในหน้าสื่อ: ความน่าเชื่อถือของ LIRT ช่วยยกระดับสื่อมวลชนอย่างไร) ณ จุดแสดงโปสเตอร์ อาคาร Congress Center

●-----●

โดยได้จัดแสดงและนำเสนอโปสเตอร์แก่ผู้เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรและบริการของห้องสมุด เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน สำหรับคลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ (Legislative Institutional Repository of Thailand: LIRT) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติในรูปแบบดิจิทัล ก็ได้อาศัยสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก (<https://www.facebook.com/LIRT20>) ในการเผยแพร่ไปยังผู้ใช้บริการ

กลยุทธ์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของ LIRT ประกอบด้วย การกำหนดแนวทางการเผยแพร่เนื้อหาที่มุ่งเน้นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ประเด็นที่สาธารณชนให้ความสนใจเกี่ยวกับรัฐสภา จากแหล่งข้อมูลต้นฉบับ และการตรวจสอบข้อเท็จจริง ส่วนกลยุทธ์การเข้าถึงผู้ใช้ของ LIRT ประกอบด้วย การผลิตเนื้อหา การโพสต์ อย่างสม่ำเสมอ การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องและภาพประกอบ ต้องเกี่ยวข้องกับบริบทสื่อดิจิทัลในปัจจุบัน

จุดแข็งสำคัญของ LIRT คือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล LIRT ได้รับการยอมรับในฐานะแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้อย่างกว้างขวาง โดยปรากฏให้เห็นจากการที่สื่อมวลชนรายใหญ่ของไทยมักอ้างอิงข้อมูลจาก LIRT อยู่เสมอ อีกทั้งยังมีแนวโน้มการสอบถามข้อมูลและปฏิสัมพันธ์บนช่องทางโซเชียลมีเดีย ฐานข้อมูล และเว็บไซต์ของหอสมุดรัฐสภาเพิ่มมากขึ้น “เนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ของ LIRT ได้รับการอ้างอิงและเผยแพร่อย่างแพร่หลายโดยสื่อมวลชน จึงเป็นการส่งเสริมบทบาทและภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์ให้ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งตอกย้ำความสำคัญของห้องสมุดในฐานะแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความน่าเชื่อถือ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน”

LIRT Go LIVE

How LIRT's Credibility Enhances Mass Media

Legislative Institutional Repository of Thailand - LIRT
embrace social media as a powerful tool for promoting resources, engaging with people and enhancing public accessibility.
(LIRT is the official website of the National Assembly Library of Thailand)

BREAKING NEWS

- TV Programme
- Website & Online News
- Journalist

- Members of Parliament
- Public Figures
- Professionals
- Active Citizens
- Parliamentary Officials

Legislative Institutional Repository of Thailand

Mr. Manit's interview with The Standard (News Outlet)

We would like the parliament to communicate with the public more easily and quickly. Previously, it was not connected to social movements, but now it has become more attuned to societal dynamics, allowing for accessibility and engagement with the people.

Mr.Manit Inthachim
The Advisor on Legislative Procedure
Former Director of Bureau of Academic Services

Post Theme

- Real-Time Content
- Fact-Checked Content
- Solvable Content
- Pop Culture
- Quiz

Identifying and Leveraging Trends

- Public Interests in Parliament
- Facebook Trends
- Google Trends
- TikTok Hashtags

Outreach Strategies

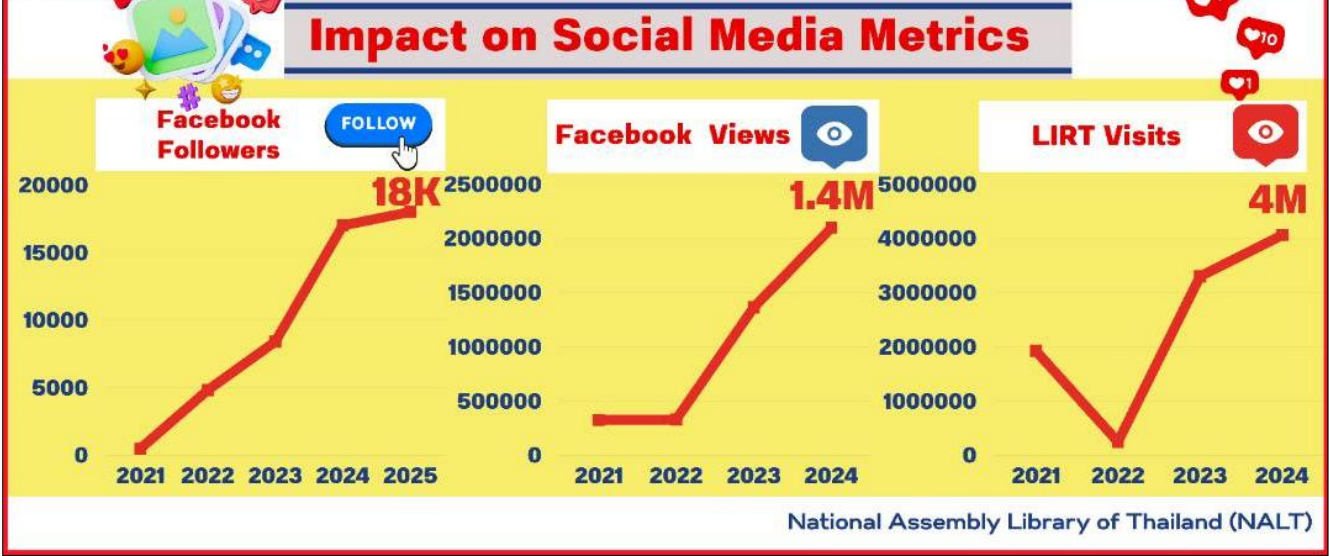
- Create Posts from Original Resources
- Post Regularly
- Storytelling & Visuals

Outreach Strategies

- Influencer Collaborations
- User-Generated Content
- Interaction
- Sense of Humor

Future Challenge

- Algorithm Changes & Organic Reach Decline
- Content Saturation
- Shortened Attention Spans
- New Content Formats

IFLAPARL 39th Satellite Meeting
การประชุมส่วนท้องถิ่นและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภา
(IFLA Section on Library and Research Services for Parliaments (IFLAPARL))
ระหว่างวันที่ 23-24 สิงหาคม 2568
ณ Nazarbayev University Library

1. Opening of the Conference

Dr. Loretta O'Donnell ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ธแบมเพท ปฏิบัติหน้าที่รักษาการอธิการบดี

การประชุมส่วนห้องสมุดและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภาปีนี้มีผู้เข้าร่วม 80 คน จาก 30 ประเทศ จากทวีปยุโรป เอเชีย แอฟริกา และออสเตรเลีย การประชุมมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในยุคที่ข้อมูลเท็จแพร่หลาย การให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริง การต่อต้านข่าวปลอม และการสนับสนุนการทำงานในกระบวนการนิติบัญญัติ ภารกิจของห้องสมุดรัฐสภาสอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัยนอร์ธแบมเพทที่กำลังฝึกอบรมนักศึกษาเพื่อเตรียมทักษะสำหรับการทำงานอนาคต

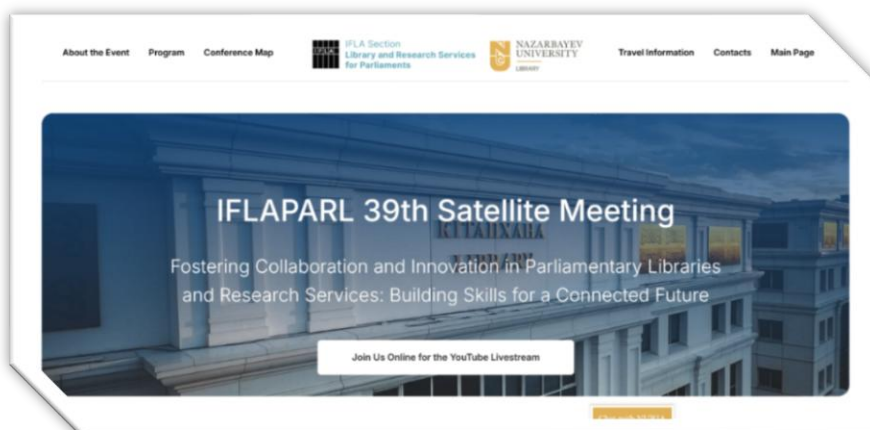
ปัจจุบันบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรเพื่อเป็นเครื่องมือในการผลิตนักศึกษาที่มีความรู้ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์และมีจริยธรรมอย่างยั่งยืน ปัญญาประดิษฐ์อยู่ในทุกที่ ตัวอย่าง มหาวิทยาลัยฯ ใช้ระบบจ่ายไฟจราจรด้วยระบบปัญญาประดิษฐ์ หรือวิชาธุรกิจ 101 นักศึกษาต้องใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนการสอน เพื่อนักศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์ของปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีวิจารณญาณ

มหาวิทยาลัยฯ ให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ จากรายงานของ American Digital Education Council ระบุว่านักศึกษาที่จบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงานในสหรัฐอเมริกา คุณสมบัติที่นายจ้างต้องการมากที่สุด คือ การใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างครอบคลุมและความเหมาะสม สามารถค้นหาข้อมูลเชิงลึก มองหาข้อมูลที่ซ่อนอยู่ และใช้อย่างรอบคอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สำหรับมหาวิทยาลัยนาร์บาเยฟ ปัจจุบันมีนักศึกษามาจาก 45 ประเทศ ส่วนใหญ่ได้รับทุนการศึกษาแบบเต็มจำนวน มหาวิทยาลัยฯ มีทุนการศึกษาที่มอบให้เป็นจำนวนมาก คณะบัณฑิตศึกษามีชื่อเสียงด้านนโยบายสาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ การพยาบาล

การแพทย์โมเลกุล การแพทย์กีฬา และโปรแกรมธุรกิจการเงิน โปรแกรมในด้านการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ดิจิทัล และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ มุ่งเน้นพัฒนาโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model: LLM) ในภาษาคาคซัค อาจขยายไปถึงภาษาตุรกีและภาษาอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียกลาง มหาวิทยาลัยฯ มีการวิจัยอย่างจริงจัง สัดส่วนร้อยละ 25 ของบทความที่ตีพิมพ์โดยคณาจารย์เป็นการตีพิมพ์ร่วมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และทุก ๆ ปี นักศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยระดับโลก เช่น Harvard, Oxford, Cambridge, Arizona, Illinois, Stanford และ MIT

Speaker: Vivian Lewis, IFLA Division B Chair 2025-2027 กล่าวเปิดงานประชุม

โปรแกรมสำหรับการประชุมและกิจกรรมพิเศษที่จะจัดขึ้นภายในสองวันนี้ ภายใต้ชื่อหัวข้อ “การสร้างทักษะเพื่ออนาคตที่เชื่อมโยง” สอดคล้องกับค่านิยมและภารกิจหลักของ IFLA แนะนำให้อ่านรายงานแนวโน้มของ IFLA 2024 (IFLA Trend Report 2024) ซึ่งระบุว่า ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีอื่น ๆ กำลังเปลี่ยนแปลงสังคม และทักษะที่จำเป็นในการทำงานในโลกปัจจุบันนั้นซับซ้อนมากเพียงใด

เมื่อพิจารณารายการโปรแกรมที่จะจัดขึ้นเห็นถึงการแสดงความมุ่งมั่นที่แท้จริง หลายหัวข้อเน้นไปที่ปัญญาประดิษฐ์ เพราะสิ่งนี้ผลักดันขอบเขตวิชาชีพของบรรณารักษ์ให้กว้างขวางขึ้นอย่างมาก และประทับใจอย่างยิ่งกับความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ของวิทยากรและการบรรยายสำคัญที่ครอบคลุมหลายภูมิภาคทั่วโลก

ความสอดคล้องของโปรแกรมสองวันนี้กับแนวทางการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของ IFLA และแนะนำให้ผู้เข้าร่วมประชุมศึกษาคู่มือการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเผยแพร่ในปี 2016 (IFLA Guidelines for Continuing Professional Development: Principles and Best Practices, 2016) ซึ่งยังคงมีความสำคัญในวันนี้

แนวทางการพัฒนาวิชาชีพของ IFLA กล่าวถึง การเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนในห้องสมุดต้องรับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และร่วมรับผิดชอบต่อองค์กร หน่วยงาน โรงเรียน มหาวิทยาลัย และสมาคมห้องสมุดด้วย ขอให้ทุกคนคิดอย่างลึกซึ้งในระหว่างการประชุมนี้ เกี่ยวกับทักษะและความสามารถที่จำเป็นและต้องพัฒนาในปัจจุบัน รวมถึงวิธีการฝึกอบรมที่จะดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ และวิธีการเรียนรู้ในระยะยาว

แนะนำให้พิจารณาทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่ระบุว่า “พนักงานจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อพวกเขา มีอำนาจในการเลือกสิ่งที่พวกเขาอยากเรียนรู้ วิธีที่พวกเขาเรียนรู้ และเมื่อไหร่ที่พวกเขาจะเรียนรู้” กล่าวคือ การให้อิสระในการเรียนรู้ตามความสนใจจะได้ผลลัพธ์ดีกว่านั่นเอง

การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่สูงหรือการเดินทางข้ามประเทศ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองได้ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การเฝ้าติดตามงาน (Job Shadowing) การเรียนรู้จากการสอน (Learning by Teaching) คำแนะนำนี้มาจากที่ปรึกษาด้านการเรียนรู้ (Learning Consultant) ซึ่งให้คติในการเรียนรู้ว่า “เรียน ทำ สอน” (Learn-Do-Teach) กล่าวคือ เริ่มจากการเรียนรู้ลงมือทำ และนำความรู้ที่ได้ไปสอนผู้อื่นต่อไป

2. Chair of the Section Presentation **ต้อนรับและเปิดประชุม**

Speaker: Carolyne Ménard, IFLAPARL Chair of the Section – Chair 2023-2025, 2025-2027

Carolyne Ménard ประธาน IFLAPARL ได้กล่าวเชิญชวนผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการประชุม โดยการตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสนทนากับผู้เข้าร่วมคนอื่น เนื่องจากการประชุมนี้เป็นการรวมตัวกันของผู้คนที่เฉพาะกลุ่มที่เข้าใจธรรมชาติในงานที่ทำ และสามารถเสริมสร้างประโยชน์ต่อชีวิตการทำงานได้เป็นอย่างมาก

ขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดการประชุม IFLAPARL ในปีนี้ ทุกคนได้ทุ่มเททำงานอย่างหนักเพื่อให้งานครั้งนี้สำเร็จลุล่วง และเจ้าภาพในการจัดงาน ณ สถานที่แห่งนี้ ทั้งความช่วยเหลือและสร้างเครือข่ายการประสานงานกับทุกฝ่าย

แสดงความขอบคุณและความซาบซึ้งใจต่อ Julie Anderson เลขานุการประจำ IFLAPARL กำลังจะสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่ง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มาตั้งแต่ปี 2021 ครบตามวาระสองสมัยตามข้อบังคับ หากไม่มีข้อจำกัดดังกล่าว คงขอให้ดำรงตำแหน่งต่อไป ความเป็นระเบียบและการจัดการอย่างมีระบบของ IFLAPARL ส่วนใหญ่เป็นผลจากความทุ่มเทของ Julie Anderson จากนั้น กล่าวแสดงความยินดีกับ Martin Reid ที่จะดำรงตำแหน่งเลขานุการคนใหม่ในวาระ 2025-2027

กล่าวไว้อาลัยต่อการสูญเสียสมาชิกในปีที่ผ่านมา คือ Steve Wise ซึ่งหลายท่านอาจรู้จักจากการทำงานที่ห้องสมุดสภาสามัญชนแห่งสหราชอาณาจักร และดำรงตำแหน่งประธาน IFLAPARL ระหว่างปี 2017-2019 Steve Wise ได้จากไปอย่างสงบในคืนวันอังคารที่ 11 กุมภาพันธ์ 2025 จึงขอใช้โอกาสนี้เพื่อรำลึกถึงคุณูปการและเกียรติประวัติของเขา

เมื่อปีที่แล้ว ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน บรรยากาศเต็มไปด้วยการแบ่งปันวิสัยทัศน์เกี่ยวกับห้องสมุดรัฐสภาและบริการวิจัย ความพยายามก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัย เพราะบริบทปัจจุบันที่ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งด้วยพัฒนาการของปัญญาประดิษฐ์ สังเกตเห็นผลกระทบของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าวิสัยทัศน์ของวิชาชีพบรรณารักษ์ได้เริ่มก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัยแล้วเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการต่อไปอย่างยิ่งในวันนี้

Fostering Collaboration and Innovation: Building Skills for the Future of Parliamentary Libraries and Research Services

การส่งเสริมความร่วมมือและนวัตกรรม: การพัฒนาทักษะเพื่ออนาคตของห้องสมุดรัฐสภาและบริการวิจัย

Speaker: Carolyné Ménard, IFLAPARL Chair of the Section Welcome Address – Chair 2023-2025, 2025-2027

●-----●

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการพัฒนาของปัญญาประดิษฐ์กำลังสร้างผลกระทบต่อการทำงานของห้องสมุดรัฐสภาและบริการวิจัยทั่วโลกอย่างกว้างขวาง แต่เดิมห้องสมุดเคยเป็นศูนย์กลางการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และการสนับสนุนเชิงวิชาการแก่สมาชิกสภานิติบัญญัติ กำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่ในการรักษาความเกี่ยวข้องและคุณค่าในยุคที่ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วผ่านเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์

รายงานฉบับนี้นำเสนอกรณีศึกษาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากห้องสมุดสภานิติบัญญัติแห่งควิเบก ประเทศแคนาดา เกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ ตลอดจนข้อเสนอแนะด้านทักษะที่จำเป็น เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและนวัตกรรมในแวดวงห้องสมุดรัฐสภา

ประสบการณ์จากห้องสมุดสภานิติบัญญัติแห่งควิเบกได้จัดกลุ่มสนทนาร่วมกับสมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ทางการเมือง เพื่อประเมินประสบการณ์และความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ การสนทนาครั้งนี้เปิดโอกาสให้สอบถามเพิ่มเติมถึงมุมมองและระดับความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ หนึ่งในเรื่องราวที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน คือ คำบอกเล่าของผู้เข้าร่วมที่ได้ทดลองใช้ Notebook LM โดยในคืนวันจันทร์ที่เธอรับชมข่าวสารเวลา 20.00 นาฬิกา เธอได้สั่งให้ระบบดังกล่าวสรุปสารคดีที่รับชมพร้อมทั้งสร้างพอดแคสต์จากสรุปนั้นเพื่อให้เธอฟังระหว่างเดินทางไปทำงานในเช้าวันรุ่งขึ้น ผลลัพธ์ Notebook LM สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ทันที

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนแต่กำลังกลายเป็นคู่แข่งของบรรณารักษ์และนักวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถให้ข้อมูลและงานวิจัยได้แม้ในช่วงเวลาที่ห้องสมุดปิดทำการ แม้ผลลัพธ์จะยังไม่สมบูรณ์ในเชิงคุณภาพของการเขียนหรือความลุ่มลึกของการวิเคราะห์ แต่ความพร้อมใช้งานและความรวดเร็วทำให้ผู้ใช้รู้สึกว่าได้รับการตอบสนองต่อความต้องการทันที การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ทำให้เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของห้องสมุดรัฐสภาในการให้บริการวิชาการและการวิจัย สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ทำงานตลอด 24 ชั่วโมง ในขณะที่ห้องสมุดมีเวลาทำการจำกัด ปัญญาประดิษฐ์จึงเข้ามาเติมเต็มช่องว่างนี้

ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์สามารถสรุปรายงานความยาว 500 หน้า ในเวลาไม่กี่วินาที หรือเปรียบเทียบแนวทางกฎหมายจากหลายเขตอำนาจศาลได้อย่างฉับไว ตัวอย่าง นักข่าวชาวฝรั่งเศสได้ทดลองใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เพื่อเขียนรายงานโดยใช้เวลาเพียงสองวัน และผลงานที่ได้ก็ถือว่ามีคุณภาพเป็นที่พอใจ ปัญญาประดิษฐ์สามารถสังเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก ตั้งคำถามเชิงสืบสวน และเลียนแบบการให้เหตุผลได้ใกล้เคียงมนุษย์ ซึ่งอาจกระทบต่อแนวคิดเรื่องความเป็นเจ้าของผลงานและการควบคุมเนื้อหาในอนาคต

การเปิดตัว GPT-5 โดย OpenAI ยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีนี้ การแสดงศักยภาพของปัญญาประดิษฐ์ในการสนับสนุนงานวิจัยเชิงลึกถึงระดับบัณฑิตศึกษา และก้าวสู่การเป็นผู้ร่วมงานเชิงรุก ไม่ใช่เพียงเครื่องมืออีกต่อไป

ความกังวลเกี่ยวกับข้อมูลเท็จ (Misinformation) และการหลอกลวง (Disinformation) ยังคงมีอยู่ แต่แนวโน้มโดยรวมคือ ปัญญาประดิษฐ์กำลังดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Ethan Mollick จากหนังสือ Co-Intelligence: Living and Working with AI ที่ระบุว่านี่คือปัญญาประดิษฐ์ที่แย่ที่สุดที่จะใช้ หมายความว่าทุกเวอร์ชันถัดไปจะมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบต่ออาชีพบรรณารักษ์และนักวิจัย รายงานดัชนีงานที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2025 ระบุว่าหนึ่งในสี่ของแรงงานทั่วโลกมีงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะอาชีพบรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลอยู่ในกลุ่มที่มีการสัมผัสกับปัญญาประดิษฐ์ระดับปานกลางถึงสูง ปัญญาประดิษฐ์เสริมพลังให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานที่ซ้ำซากหรือต้องใช้เวลาสามารถทำได้รวดเร็ว ขณะที่บทบาทของมนุษย์ยังคงมีความสำคัญในการกำกับดูแลด้านจริยธรรม การตรวจสอบคุณภาพ และการกำหนดกลยุทธ์

ทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง IFLA ได้เสนอชุดทักษะใหม่ที่ห้องสมุดและนักวิชาชีพควรพัฒนา ได้แก่

1. ทักษะการเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐาน เพื่อทำงานร่วมกับระบบอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์
2. ความรู้ความเข้าใจด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อตีความผลลัพธ์และรู้เท่าทันข้อจำกัด
3. ทักษะการจัดการโครงการสำหรับการบริหารโครงการด้านข้อมูลและนวัตกรรม
4. ทักษะการดูแลข้อมูล (Data Stewardship) เพื่อรักษาคุณภาพและความปลอดภัยของข้อมูล
5. ทักษะการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายความร่วมมือรวมถึงการเล่าเรื่องเพื่อสื่อสารผลลัพธ์การวิจัย

อย่างเข้าถึงผู้ใช้

ทักษะเหล่านี้จะทำให้ห้องสมุดรัฐสภาสามารถพัฒนาจากการเป็นแหล่งข้อมูลแบบดั้งเดิมไปสู่การเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ห้องสมุดรัฐสภาในศตวรรษที่ 21 ไม่อาจทำงานได้โดยลำพังอีกต่อไป ความร่วมมือระหว่างสถาบัน ผู้เชี่ยวชาญ และเครือข่ายนานาชาติจะเป็นหัวใจสำคัญในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ การปรับตัวด้วยทักษะใหม่ การเปิดรับนวัตกรรม และการทำงานเชิงรุกกับเครื่องมือดิจิทัลทำให้ห้องสมุดรัฐสภา ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนประชาธิปไตยและการตัดสินใจเชิงนโยบาย ท้ายที่สุดปัญญาประดิษฐ์ไม่ใช่ศัตรู แต่เป็นพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ที่จะช่วยเสริมพลังการทำงานของบรรณารักษ์และนักวิเคราะห์ข้อมูล หากมีการนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณและมีความรับผิดชอบ

3. First Session: Presentations from Hosts / Local Institutions

Speaker: Tolkyng Jangulova กล่าวต้อนรับและแนะนำใหู้้จักห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟ ซึ่งก่อตั้งในปี 2010 โดยมีพื้นที่ให้บริการมากกว่า 11,000 ตารางเมตร ทั้งที่วิทยาเขตหลักและคณะแพทยศาสตร์ เป้าหมายสำคัญคือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการวิจัย นวัตกรรม และความซื่อสัตย์ทางวิชาการ

ห้องสมุดแห่งนี้มีโครงสร้างการบริหาร 6 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายจัดหา ฝ่ายจัดหมวดหมู่ ฝ่ายจัดการทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ฝ่ายสนับสนุนการวิจัย และฝ่ายบริการผู้ใช้ โดยมีบุคลากรรวม 30 คน เปิดให้บริการวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 8.30-20.00 นาฬิกา และวันหยุดสุดสัปดาห์ เวลา 10.00-19.00 นาฬิกา

ทรัพยากรสารสนเทศมีความหลากหลาย ประกอบด้วยหนังสือสิ่งพิมพ์กว่า 200,000 เล่ม หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 46,000 รายการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล และฐานข้อมูลมากกว่า 61 ฐาน โดยเฉพาะคอลเลกชันไมโครฟอร์มที่ถือว่าใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในคาซัคสถาน ครอบคลุมหนังสือพิมพ์เอเชียกลางตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1860

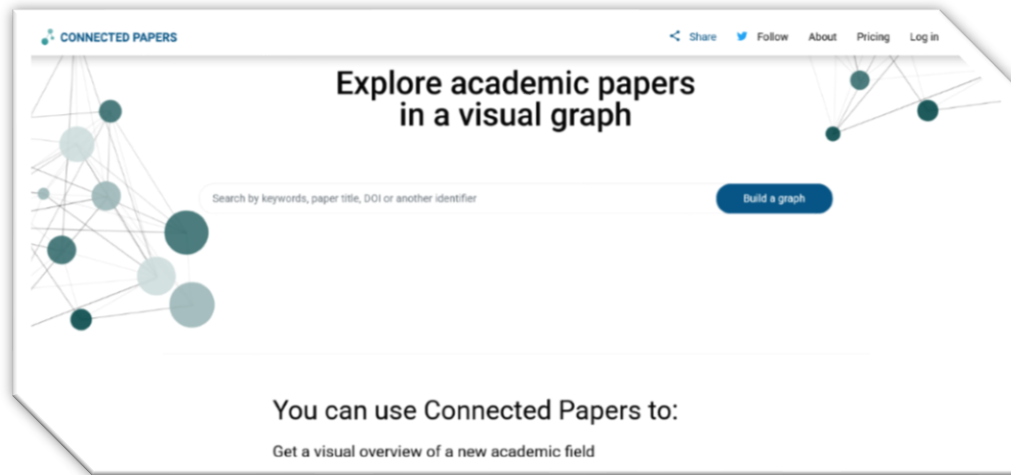
ปี 2022 ห้องสมุดได้จัดตั้งฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอนและฝ่ายสนับสนุนการวิจัย ทำงานร่วมกับคณะและภาควิชาเพื่อบูรณาการทักษะสารสนเทศและการวิจัยเข้ากับหลักสูตร มีการจัดโปรแกรมการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) จัดอบรม 198 ครั้ง และให้คำปรึกษานักศึกษาและอาจารย์มากกว่า 10,000 ครั้งต่อปี

นอกจากนี้ ห้องสมุดยังเป็นผู้ดำเนินการผลักดันนโยบายการเข้าถึงแบบเปิด (Open Access) โดยมีคลังปัญญานิพนธ์และงานวิจัยตั้งแต่ปี 2014 ซึ่งปัจจุบันรวบรวมเอกสารกว่า 8,000 รายการ รวมถึงวิทยานิพนธ์ปริญญาโทกว่า 2,000 เรื่อง และปริญญาเอกกว่า 200 เรื่อง อีกทั้งยังมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดร่วมกับมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างประเทศ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสมุดมีพื้นที่การเรียนรู้ที่ทันสมัย มีห้องเรียนกลุ่มมากกว่า 7 ห้อง ห้องเรียนเดี่ยวกว่า 20 ห้อง รวมที่นั่งกว่า 1,000 ที่นั่ง และมีห้องอ่านหนังสือ 24 ชั่วโมง เพื่อรองรับช่วงสอบ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการสนับสนุนการวิจัย แต่ยังสร้างวัฒนธรรมการอ่านและสังคมแห่งการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมและการประชุมวิชาการระดับภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาวิชาชีพและเข้าร่วมการประชุมวิชาชีพระดับนานาชาติ เช่น IFLA เพื่อยกระดับมาตรฐานห้องสมุดและสร้างเครือข่ายความร่วมมือสากล

AI tools in the NU Library ปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยนารายณ์

Speaker: Yelizavet Kamilova ฝ่ายการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนารายณ์

ปัจจุบันห้องสมุดทั่วโลกกำลังเผชิญความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงความรู้ การบริการ และการสนับสนุนงานวิจัย ดังนั้นการอภิปรายในครั้งนี้น่าจะนำเสนอภาพรวมการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ โดยอ้างอิงประสบการณ์และแนวทางที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนารายณ์ได้ริเริ่มและกำลังพัฒนาอยู่ แม้จะยังไม่เสร็จสมบูรณ์ แต่ถือเป็นการเดินทางที่สะท้อนความมุ่งมั่นสู่การบริการที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต

บริการหลักของห้องสมุดที่ถูกกล่าวถึง ได้แก่ บริการข้อมูลและการอ้างอิง การนำระบบอัตโนมัติและเทคโนโลยีมาใช้ บริการสนับสนุนการวิจัย รวมถึงการสร้างความเท่าเทียมด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ทั้งหมดนี้เป็นแกนหลักที่ช่วยเสริมคุณภาพของห้องสมุดในยุคดิจิทัล

สำหรับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดมีหลายมิติ ได้แก่

- การค้นพบเนื้อหา (Content Discovery) เพื่อช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้แม่นยำและรวดเร็วขึ้น
- การตรวจสอบการลอกเลียน (Plagiarism Detection) สำคัญต่อการรักษามาตรฐานทางวิชาการ
- การตรวจการสะกดและกรองสแปม เพื่อยกระดับคุณภาพของเนื้อหาและการสื่อสาร
- การวิเคราะห์การอ้างอิง (Citation Analysis) ที่สนับสนุนการประเมินผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
- การมีส่วนร่วมและช่วยเหลือผู้ใช้ ผ่านเครื่องมือดิจิทัลที่โต้ตอบได้แบบเรียลไทม์
- การปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายในห้องสมุด

ประเด็นด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในห้องสมุดจะดำเนินไปอย่างรอบคอบและมีความรับผิดชอบ

นโยบายช่วยกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาบริการและการใช้ข้อมูลอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม ลดความเสี่ยงจากการละเมิดลิขสิทธิ์ การเลือกปฏิบัติ หรือการใช้ข้อมูลโดยไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ ยังสร้างกรอบความรับผิดชอบต่อผู้ใช้และสังคม ส่งเสริมการตัดสินใจบนฐานคุณธรรม และวางรากฐานสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างยั่งยืนในระยะยาว

กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟในการพัฒนาบริการห้องสมุด โดยเน้นทั้งด้านการส่งเสริมสมรรถนะผู้ใช้และการยกระดับระบบบริการสารสนเทศ ในสถาบันการศึกษา

1. กิจกรรม AI Literacy Sessions เพื่อเสริมสร้างความรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ในสามระดับ ได้แก่ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง โดยมุ่งให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ ตลอดจนใช้เครื่องมือได้อย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบ

2. การพัฒนา Nuria แชนบอทของห้องสมุด ซึ่งนับเป็นก้าวแรกของการนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้ในระบบบริการ โดยมีลักษณะการทำงานแบบ Rule-Based ที่เปิดโอกาสให้บรรณารักษ์สามารถควบคุม และปรับปรุงการตอบสนองได้โดยตรง

3. การพัฒนาเทคโนโลยีเพิ่มเติม ห้องสมุดได้เข้าร่วมทดสอบระบบ Alma Primo AI ภายใต้โครงการนำร่องของ Alma แม้ว่ายังไม่พร้อมสำหรับการใช้งานจริงเนื่องจากข้อจำกัดด้านฐานข้อมูล แต่ถือเป็นการเตรียมความพร้อมเชิงเทคโนโลยี ขณะเดียวกันยังมีการส่งเสริมการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการวิจัย เช่น Connected Papers, Scispace, Perplexity และ Consensus ที่ช่วยให้นักศึกษา และนักวิจัยสามารถค้นหาวรรณกรรมและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4. ด้านกรอบนโยบาย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟได้ยึดตามแนวทางของ UNESCO เกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงกรอบสมรรถนะปัญญาประดิษฐ์สำหรับครู และแนวทางสิทธิมนุษยชนในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ อีกทั้งคาซัคสถานยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ปัญญาประดิษฐ์ระดับชาติ (พ.ศ. 2567-2572) เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาในภาพรวม ภายในมหาวิทยาลัยเองได้มีการพัฒนานโยบายร่วมกันระหว่างคณะต่าง ๆ เพื่อวางแผนปฏิบัติด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนการสอนและการวิจัย โดยยืนยันว่าปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถถือเป็นผู้แต่งผลงานทางวิชาการได้

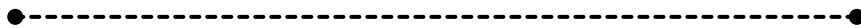
การสัมมนาครั้งนี้จึงต่อยอดถึงบทบาทสำคัญของห้องสมุดในยุคดิจิทัล ที่มีได้เป็นเพียงศูนย์รวมความรู้ แต่ยังเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนานวัตกรรมบริการ และการเตรียมความพร้อมสู่นาคตที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว

4. Second Session: Presentations

The Processes and Challenges in Preparing Research for Policy-Makers in Central Asia: the Experience of a Local Community of Researchers

กระบวนการและความท้าทายในการจัดทำงานวิจัยเพื่อผู้กำหนดนโยบายในเอเชียกลาง: บทเรียนจากประสบการณ์ของชุมชนนักวิจัยท้องถิ่น

Speaker: Albina Tortbayeva ผู้ก่อตั้ง Art of Research Lab (องค์กรไม่แสวงหากำไร)

บอกเล่าถึงแรงบันดาลใจที่นำมาสู่การสร้างห้องปฏิบัติการศิลปะการวิจัย ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นเครือข่ายนักวิจัยที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียกลาง ช่วงเวลาเริ่มต้น ขณะกำลังศึกษาปริญญาโทและประสบปัญหาในการเขียนวิทยานิพนธ์ เนื่องจากขาดทักษะการเขียนงานวิชาการ ขณะที่เพื่อนบางคนเลือกใช้วิธีการที่ไม่โปร่งใส เธอที่ตั้งใจเรียนรู้ด้วยตนเองและเริ่มก่อตั้งกลุ่มนักศึกษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มนักศึกษาดังกล่าวเรียกกลุ่มตัวเองว่าห้องปฏิบัติการศิลปะการวิจัย ซึ่งยึดแนวคิดว่าการวิจัยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ จากจุดเริ่มต้นนี้ได้ขยายการทำงานเป็นการพัฒนาระหว่างประเทศในหลากหลายโครงการเกี่ยวข้องกับการศึกษา และการโยกย้ายถิ่นฐาน โดยต่อมามีโอกาสศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัย University College London ประเทศอังกฤษ ซึ่งช่วยเสริมทั้งความรู้และเครือข่ายระดับนานาชาติ ทำให้ก้าวสู่เวทีโลกในฐานะผู้บรรยายและที่ปรึกษาโครงการเยาวชน ซึ่งยังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

สมาชิกร้อยละ 90 เป็นสตรี แม้จะต้องเผชิญข้อจำกัดด้านทุนสนับสนุน ซึ่งยังมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แต่มีสัญญาณการเติบโตเชิงบวกในบางประเทศ เช่น คาซัคสถานที่ได้รับอานิสงส์จากสถาบันการศึกษาคุณภาพสูงและการกลับมาของนักวิจัยรุ่นใหม่ ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเชิงนโยบาย การเล่าเรื่อง และการนำเสนอ เพื่อให้ผลงานวิจัยถูกแปลงเป็นความรู้ที่เข้าใจง่ายและนำไปสู่การกำหนดนโยบายได้จริง จึงขับเคลื่อนการวิจัยผ่านกิจกรรมลักษณะ TED Talks เพื่อเผยแพร่งานวิชาการในรูปแบบที่เข้าถึงสาธารณะ ต่อมาชุมชนได้พัฒนาความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและเครือข่ายในต่างประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ส่งผลให้สามารถจัดตั้งโครงการทุนวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ในเอเชียกลาง รวมถึงผลิต “ข้อสรุปเชิงนโยบาย” (Policy Brief) กว่า 50 ฉบับ ครอบคลุมหัวข้อสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการศึกษา นำเสนอพร้อมทั้งแปลเป็นภาษารัสเซียและภาษาท้องถิ่นเพื่อการเผยแพร่

ท้ายที่สุด วิทยากรได้เน้นย้ำว่าห้องปฏิบัติการวิจัยแห่งนี้เป็นพื้นที่ที่ช่วยสร้างเครือข่าย สนับสนุนการเติบโตของนักวิจัย และเปิดโอกาสสู่เวทีโลก ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการพัฒนานโยบายเพื่อสังคมที่ดียิ่งขึ้น

The Current State of Parliamentarism in Kazakhstan and the Use of Evidence for Decision-Making, Legislation, and Oversight

สภาพปัจจุบันของระบบรัฐสภาในประเทศคาซัคสถาน และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อประกอบการตัดสินใจ การตรากฎหมาย และการกำกับติดตาม

Speaker: Ricardo Pelizzo, Professor บัณฑิตวิทยาลัยนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนาซาร์บาเยฟ

ผู้บรรยายได้สะท้อนประสบการณ์การทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานจากธนาคารโลกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบของรัฐสภา โดยเน้นว่าประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพธรรมาภิบาล ซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลกับผลลัพธ์การพัฒนา งานศึกษาของนักวิชาการระดับนานาชาติหลายท่าน อาทิ Susan Rose-Ackerman, Daniel Kaufmann และ Stephan Steinnes รวมทั้งงานวิจัยของตนเอง ที่ชี้ตรงกันว่า ประเทศที่มีธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งและมีคุณภาพสูง ย่อมมีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะใช้เกณฑ์วัดผลใดก็ตาม กล่าวได้ว่าความเชื่อมโยงระหว่างธรรมาภิบาลที่ดีและการพัฒนาที่มีคุณภาพนั้นมีความชัดเจน ดังนั้น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลไม่ได้หมายถึงเพียงการทำให้รัฐบาลมีประสิทธิภาพ แต่ยังหมายถึงการลดอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

การตรวจสอบของรัฐสภากับคุณภาพรัฐบาล แม้ว่าการออกแบบกฎหมายจะเป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องอาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์ แต่ผู้บรรยายชี้ว่า การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยรัฐสภานั้นมีความสำคัญยิ่งกว่า ในปี 2004 ธนาคารโลกได้จัดทำรายงานเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบของรัฐสภาและต่อมาในปี 2012 (ตีพิมพ์ซ้ำปี 2014) ได้ขยายผลเป็นหนังสือ Parliamentary Oversight Tools ที่วิเคราะห์ถึงผลกระทบของการมีเครื่องมือกำกับตรวจสอบต่อคุณภาพของรัฐบาล ประชาธิปไตย และการควบคุมการทุจริต ข้อค้นพบสำคัญคือ การมีเครื่องมือจำนวนมากไม่ใช่สิ่งที่รับประกันคุณภาพของการตรวจสอบ หากแต่ขึ้นอยู่กับเจตจำนงทางการเมืองของรัฐสภาในการใช้เครื่องมือเหล่านั้น ตัวอย่างเครื่องมือ เช่น การตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย หรือการลงมติไม่ไว้วางใจ หากปราศจากความตั้งใจจริง แม้จะมีเครื่องมือมากมายก็ไม่เกิดผล

ความสำคัญของข้อมูลในการทำงานของรัฐสภา บทความที่ตีพิมพ์ใน Journal of Legislative Studies ยังย้ำว่า รัฐสภาไม่อาจทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดข้อมูล เนื่องจากมักเกิดภาวะความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ หากสมาชิกรัฐสภาไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ การตัดสินใจทางกฎหมายย่อมขาดความรอบด้าน

แหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุดสำหรับรัฐสภาคือ ห้องสมุดรัฐสภา ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างกันในด้านขนาดพื้นที่ให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร และนักวิจัย แต่ถือเป็นกลไกสำคัญในการจัดหาข้อมูลอิสระและเชื่อถือได้ หากรัฐสภาปราศจากข้อมูลลักษณะนี้ การตรวจสอบย่อมไร้ประสิทธิภาพ

ผู้บรรยายยกตัวอย่างกรณีของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดิมรัฐสภามีหน้าที่จัดทำงบประมาณ แต่ภายหลังได้มอบหมายให้ฝ่ายบริหารทำแทน อย่างไรก็ตาม สภาคองเกรสยังอาศัยข้อมูลจาก Congressional Budget Office (CBO) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ ในการตรวจสอบความเหมาะสมของงบประมาณที่เสนอ

นโยบายที่มีหลักฐานรองรับ หลักการที่ผู้กำหนดนโยบายทั่วโลกยอมรับคือ นโยบายที่ดีที่สุด คือ นโยบายที่มีหลักฐานรองรับ แม้ว่ารัฐบาลจะมีข้อมูลของตนเอง แต่รัฐสภาจำเป็นต้องมีข้อมูลอิสระที่เชื่อถือได้เพื่อใช้ในการประเมิน ติดตาม และตรวจสอบว่า กฎหมายหรือนโยบายที่นำมาใช้บรรลุเป้าหมายจริงหรือไม่

กรณีศึกษา ประเทศคาซัคสถานที่มีความพยายามปฏิรูปการเมืองและการปกครองหลายครั้ง เช่น แผน 100 ขั้นตอนเชิงรูปธรรม ในปี 2015-2016 เพื่อปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปรัฐธรรมนูญที่ถ่ายโอนอำนาจบางส่วนจากประธานาธิบดีมายังรัฐสภาและนายกรัฐมนตรี รวมถึงการปฏิรูปเพื่อเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองแข่งขันได้มากขึ้น ส่งผลให้ระบบการเมืองมีพลวัตและการแข่งขันมากขึ้น

ในระยะหลัง รัฐสภาคาซัคสถานได้พิจารณากฎหมายที่มีความสำคัญหลายฉบับ เช่น กฎหมายต่อต้านการทุจริต กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรใต้ดิน กฎหมายว่าด้วยความรุนแรงทางเพศและความปลอดภัยส่วนบุคคล รวมทั้งกฎหมายการจัดประเภทที่ดินและการนิรโทษกรรมผู้ต้องโทษ ซึ่งสมาชิกรัฐสภาจำเป็นต้องใช้กฎหมายเปรียบเทียบกับต่างประเทศเป็นแนวทางประกอบ

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิเคราะห์ วุฒิสภาคาซัคสถานยังได้จัดตั้งโรงเรียนด้านการวิเคราะห์ โดยมีเป้าหมายดึงดูดเยาวชนจากทั่วประเทศมาอบรมเชิงนโยบาย พร้อมทั้งมอบหมายให้จัดทำ “ข้อสรุปเชิงนโยบาย” ความยาว 20-30 หน้า เพื่อเป็นข้อมูลเชิงวิเคราะห์สำหรับการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ถือเป็น การสร้างบุคลากรรุ่นใหม่และเสริมสร้างการตัดสินใจเชิงหลักฐาน

ความท้าทาย แม้จะมีการพัฒนาหลากหลายด้าน แต่ผู้บรรยายชี้ว่า ประเด็นที่ยังต้องเร่งพัฒนา คือการจัดหาข้อมูลที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการทำงานของรัฐสภาในการกำกับตรวจสอบ รัฐสภาจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้เต็มศักยภาพหากขาดฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง ครอบคลุม และเชื่อถือได้

สรุป การสัมมนาครั้งนี้ต่อย้ำว่า บทบาทของรัฐสภาในฐานะกลไกกำกับตรวจสอบเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลที่ดี การตรวจสอบจะเกิดผลจริงก็ต่อเมื่อรัฐสภามีเจตจำนงทางการเมืองที่ชัดเจนในการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ อีกทั้งต้องได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลอิสระที่มีคุณภาพ ห้องสมุดรัฐสภาและสถาบันวิเคราะห์เชิงนโยบายจึงมีบทบาทสำคัญในการทำให้กระบวนการนิติบัญญัติเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประสบการณ์จากคาซัคสถานสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิรูปทางการเมืองควบคู่กับการเสริมสร้างศักยภาพด้านข้อมูลและการวิเคราะห์จะช่วยให้รัฐสภาสามารถทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น สุดท้ายแล้ว การสร้างระบบนโยบายที่อิงหลักฐานคือกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน

Strengthening Cooperation and Innovation through the School of Analytics Project within the Framework of the Development Strategy of the Zhogorku Kenesh of the Kyrgyz Republic until 2027

การเสริมสร้างความร่วมมือและนวัตกรรมผ่านโครงการโรงเรียนด้านการวิเคราะห์ ภายใต้กรอบกลยุทธ์การพัฒนาของรัฐสภาสาธารณรัฐคีร์กีซ จนถึงปี 2027

Speaker: Aizhan Dzhakshylykova & Akylbek Zholdoshev

สภาสาธารณรัฐคีร์กีซ ก่อตั้งขึ้นในปี 1990 และได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญในปี 1994 ปัจจุบันเป็นสภาเดี่ยว สมาชิกรัฐสภา 90 คน โดยศูนย์วิจัยด้านการพัฒนารัฐสภาและประชาธิปไตยเชื่อว่าก่อตั้งขึ้นในช่วงทศวรรษ 2010 และปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดตั้ง School of Analytics ซึ่งเป็นโครงการสำคัญสำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านการร่างกฎหมายและการวิเคราะห์นโยบาย

วัตถุประสงค์หลักของในการจัดตั้ง School of Analytics คือ (1) เสริมสร้างศักยภาพของข้าราชการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้เชี่ยวชาญ (2) ยกระดับคุณภาพการตรากฎหมายบนหลักการความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และความยั่งยืน (3) พัฒนาเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย (4) จัดทำระเบียบวิธีสำหรับการประเมินผลกระทบของกฎหมายและข้อบังคับ และ (5) สร้างเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระดับนานาชาติ

แผนการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ระยะที่ 1 (2023–2025) มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ฝึกอบรมผู้ฝึกสอน สนับสนุนนักวิเคราะห์ไปศึกษาดูงานหรือเข้าร่วมโครงการวิจัยระยะสั้นในต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาระบบห้องสมุดและโครงสร้างพื้นฐานด้านงานวิจัย ระยะที่ 2 (2027-2028) จัดตั้งแพลตฟอร์มดิจิทัล “Parliament Analytics Hub” พร้อมฐานข้อมูลออนไลน์ เครื่องมือวิเคราะห์ และระบบสมาชิกสำหรับผู้เข้าร่วมและศิษย์เก่า ตลอดจนจัดประชุมวิชาการนานาชาติด้านการวิเคราะห์รัฐสภา ระยะที่ 3 (เริ่มตั้งแต่ 2029) ขยายผลสู่สภาท้องถิ่น เปิดหลักสูตรนำร่องสำหรับนักวิเคราะห์ เพิ่มการจัดประชุมวิชาการประจำปี และบูรณาการแนวปฏิบัติสากลเข้ากับงานวิจัยเชิงประยุกต์

โครงการ School of Analytics เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการทำงานรัฐสภาของคีร์กีซ ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการพัฒนาเครื่องมือเชิงวิเคราะห์ที่ทันสมัย สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน

Innovating Parliamentary Research: New Trends and Practices from the National Assembly Research Service of Korea (NARS)

นวัตกรรมงานวิจัยรัฐสภา: แนวโน้มและแนวปฏิบัติใหม่จากหน่วยบริการวิจัยรัฐสภาแห่งเกาหลี

Speaker: Lee Hee-seo, National Assembly Research Service of Korea (NARS)

การสัมมนาครั้งนี้มุ่งนำเสนอประสบการณ์และแนวทางเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในหน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลี (National Assembly Research Service: NARS) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปรับระบบงานวิจัยรัฐสภา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนิติบัญญัติและนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บริบทและพันธกิจของหน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีเป็นหน่วยงานวิชาการสำคัญของรัฐสภาเกาหลีใต้ ก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดทำงานวิจัยเชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลทันสถานการณ์ เพื่อสนับสนุนสมรรถนะในการตรากฎหมายและการกำกับดูแลนโยบาย ภายใต้หลักการที่เข้มงวดด้านความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลี ประกอบด้วยบุคลากรมากกว่า 126 คน ครอบคลุมนักวิจัยระดับปริญญาเอก นักกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ล่าสุดได้รับงบประมาณ 13.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และได้รับการประเมินด้านประสิทธิภาพในระดับสูงมาก

ตัวอย่าง ผลงานสำคัญปี 2024 รับคำร้องขอวิจัย 4,336 เรื่อง จัดทำรายงานวิจัย 251 ฉบับ และจัดสัมมนาร่วมกับสมาชิกรัฐสภา 152 ครั้ง ระยะเวลาเฉลี่ยในการตอบสนองคือ 17.4 วัน พร้อมอัตราความสำเร็จในการดำเนินงานสูงถึงร้อยละ 99 เน้นไปที่การตอบสนองเฉพาะบุคคล (One-on-One Responsiveness) และการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ (Evidence-Based Analysis) เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสมาชิกสภาได้รับข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ถูกต้อง ครบถ้วน และทันต่อความต้องการ

โครงการนวัตกรรมเชิงโครงสร้างของหน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลี

ในช่วงสองปีที่ผ่านมา หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีได้ริเริ่มโครงการนวัตกรรม 3 ด้านหลัก เพื่อปรับปรุงระบบงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

1. การปรับโครงสร้างสู่ระบบวิจัยที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Centric Research) หน่วยงานได้จัดตั้ง กองวางแผนการวิจัย (Research Planning Division) เพื่อบริหารและบูรณาการงานวิจัยเชิงสหวิทยาการ ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ การศึกษา สุขภาพ และที่พักอาศัยเข้าด้วยกัน ทำให้การเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีความครอบคลุม และสามารถประเมินผลกระทบต่อกลุ่มประชากรหลากหลาย

2. การพัฒนาระบบวิจัยนิติบัญญัติด้วยปัญญาประดิษฐ์ หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีได้เริ่มใช้ระบบ Data Marts ที่รองรับเวกเตอร์เชิงภาษาศาสตร์ ช่วยให้ประมวลผลข้อมูลได้รวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลอัตโนมัติด้านสถิติ เช่น การถดถอยเชิงเส้นและโลจิสติกส์ การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในงานวิจัยเชิงนิติบัญญัติยังสอดคล้องกับแพลตฟอร์ม Big Data และปัญญาประดิษฐ์สำหรับรัฐสภาเกาหลีใต้ ซึ่งใช้เวลาในการพัฒนาระบบกว่า 3 ปี และมีงบประมาณราว 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้นักวิจัยสามารถจัดการข้อมูลจำนวนมาก ประเมินแนวโน้ม และสร้างรายงานเชิงวิเคราะห์ที่ซับซ้อนในเวลาสั้นลง

3. การส่งเสริมความร่วมมือเชิงนโยบายระหว่างรัฐสภากับภาคส่วนต่าง ๆ หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีจัดประชุมวิชาการร่วมกับนักวิชาการและสมาคมวิชาชีพภายในประเทศ และสัมมนานานาชาติประจำปี โดยมีผู้เข้าร่วมจาก 39 ประเทศ รวมทั้ง Congressional Research Service (CRS) ของสหรัฐอเมริกา และ European Parliamentary Research Service (EPRS) ของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ยังเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมาย ผ่านการแสดงความคิดเห็นโดยตรง ทำให้การวางนโยบายมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

นโยบายและกรอบปัญหาประดิษฐ์ของเกาหลีใต้ เพื่อสนับสนุนการวิจัยและการตัดสินใจเชิงนโยบายด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของเกาหลีใต้ได้ออกกฎหมายพื้นฐานว่าด้วยปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในเดือนมกราคม 2026 กฎหมายนี้เป็นกรอบกฎหมายที่ครอบคลุมการพัฒนาและการใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นอันดับสองต่อจากสหภาพยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันด้านปัญญาประดิษฐ์ของประเทศ พร้อมทั้งรักษามาตรฐานทางจริยธรรมและความไว้วางใจของประชาชน กฎหมายครอบคลุมการจัดตั้งสถาบันด้านปัญญาประดิษฐ์ เช่น สถาบันควบคุมและสถาบันความปลอดภัยปัญญาประดิษฐ์ของรัฐบาล รวมถึงข้อกำหนดด้านฉลากเนื้อหาที่สร้างด้วยปัญญาประดิษฐ์ การประเมินความเสี่ยงและการตรวจสอบผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อสังคม กฎหมายดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้พัฒนาและนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้งานต้องปฏิบัติตามหลักความโปร่งใส ความปลอดภัย และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ที่มีผลกระทบสูง (High-Impact AI) และปัญญาประดิษฐ์สร้างสรรค์ (Generative AI)

แนวทางอนาคต หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีกำลังก้าวเข้าสู่จุดเปลี่ยนสำคัญในการพัฒนาองค์กรวิจัยรัฐสภา โดยเน้นการนำนวัตกรรมด้านโครงสร้างข้อมูล ระบบปัญญาประดิษฐ์และความร่วมมือเชิงนโยบายมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ยังคงยึดหลักความเป็นกลาง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อการทำงาน เพื่อให้สมาชิกสภาสามารถตัดสินใจเชิงนิติบัญญัติและนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล และการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ที่ช่วยยกระดับคุณภาพของการวิจัยเชิงนิติบัญญัติอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนี้ การจัดทำรายงานและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์จะช่วยลดเวลาในการทำงาน เพิ่มความแม่นยำ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้กำหนดนโยบายในกระบวนการตัดสินใจ หน่วยงานบริการวิจัยสภาแห่งเกาหลีเป็นต้นแบบการบริหารงานวิจัยรัฐสภายุคใหม่ที่ผสมผสานเทคโนโลยี ข้อมูล และความร่วมมือเชิงนโยบายอย่างสมดุลและยั่งยืน

Implementing Quality Assurance in Parliamentary Library Services: A Case Study from the Bibliothèque de l'Assemblée nationale du Québec

การดำเนินมาตรการประกันคุณภาพในบริการห้องสมุดรัฐสภา: กรณีศึกษาห้องสมุดรัฐสภาควิเบก แคนาดา

Speaker: Carolyne Ménard

โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลลัพธ์และบริการที่มอบแก่ผู้ใช้อย่างคงมีความน่าเชื่อถือปรับตัวเข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมด้านข้อมูลที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นแรงบันดาลใจแก่ห้องสมุดรัฐสภาอื่น ๆ ในการสร้างแนวทางที่ยืดหยุ่น ครอบคลุม และมุ่งสู่นาคต

โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ (2023-2026) แบ่งออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ (1) ระยะสะท้อนคิด (2023-2024) ศึกษาแนวปฏิบัติจากห้องสมุดรัฐสภาและสถาบันที่ใกล้เคียง รวมทั้งสำรวจการมีส่วนร่วมของบุคลากรเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพ (2) ระยะเริ่มดำเนินการ (2024-2025) ปรับกระบวนการภายในและพัฒนาเครื่องมือด้านเอกสารและการจัดการข้อมูล และ (3) ระยะเสริมสร้างและประเมินผล (2025-2026) พัฒนาเครื่องมือประเมินผลระยะยาว และเสริมกลไกทบทวนงานโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer Review)

แรงจูงใจของโครงการมาจากปริมาณคำขอข้อมูลจากสมาชิกรัฐสภาและเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น ความซับซ้อนของคำขอมียากขึ้น และการทำงานแบบผสมผสานหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19

วัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่

1. ตอบสนองความต้องการผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้แบบตรวจสอบ (Checklist) ในการสัมภาษณ์อ้างอิง และสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้
2. สร้างความสม่ำเสมอของบริการผ่านคู่มือขั้นตอนการดำเนินงานและการทดสอบมาตรฐานผลลัพธ์
3. เสริมสร้างพัฒนาวิชาชีพและการทำงานร่วมกันของทีม ด้วยการฝึกอบรมด้านปัญญาประดิษฐ์ การค้นหาข้อมูลเชิงสถิติ และประชุมสั้นประจำสัปดาห์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้

ผลการดำเนินงานและความท้าทายของโครงการ โครงการประสบความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือและการยอมรับจากทีม เพิ่มการแลกเปลี่ยนความรู้ และเสริมความร่วมมือเชิงระบบ รวมถึงเวลาที่ใช้มากกว่าที่คาดการณ์ไว้ การจัดการการเปลี่ยนแปลง และการรักษาสมดุลระหว่างมาตรฐานและความยืดหยุ่นเฉพาะบุคคล แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับตัวเชิงรุกในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การนำวิธีการที่เป็นระบบและครอบคลุมมาใช้สามารถยกระดับคุณภาพการบริการของห้องสมุดรัฐสภา และสร้างความพร้อมสำหรับการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

When Parliament Speaks: Oral History Initiatives Within the ECPRD Network

โครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า: เมื่อรัฐสภาเป็นผู้เล่าเรื่อง

Speaker: Amante & Revez

โครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าของ European Centre for Parliamentary Research and Documentation: ECPRD เกิดขึ้นจากความร่วมมือของรัฐสภาโปรตุเกส ผ่านความร่วมมือของห้องสมุดรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานะความก้าวหน้าในการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าของรัฐสภาในประเทศต่าง ๆ ภายใต้กรอบของการอนุรักษ์ความทรงจำและการสนับสนุนงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ การศึกษานี้ไม่เพียงมุ่งเน้นการเก็บรักษาข้อมูลในเชิงเอกสาร แต่ยังเน้นการบันทึกประสบการณ์และคำบอกเล่าของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานรัฐสภา สมาชิกรัฐสภา ข้าราชการ และบุคคลสำคัญในสังคม

วัตถุประสงค์หลักของโครงการ

1. ระบุและวิเคราะห์โครงการที่มีอยู่เพื่อตรวจสอบว่าประเทศต่าง ๆ มีการจัดเก็บ การคุ้มครอง และเผยแพร่ประวัติศาสตร์บอกเล่าในลักษณะใดบ้าง พร้อมประเมินความครอบคลุมและคุณภาพของข้อมูล
2. ส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การบันทึกคำบอกเล่าและเหตุการณ์สำคัญ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการทำงานของรัฐสภาและความรับผิดชอบต่อสาธารณะ
3. สนับสนุนงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ คำบอกเล่าที่ได้รับการเก็บรักษาอย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจประวัติศาสตร์การเมือง
4. ใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายสาธารณะ ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้บริหารรัฐสภาและนักวางนโยบายเข้าใจบทเรียนในอดีต เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการทำงานและการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์
5. สร้างบริบทเชิงสถาบันเพื่อการเรียนรู้ การรวบรวมคำบอกเล่าและประสบการณ์ช่วยสร้างความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของรัฐสภา รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องในองค์กร

โครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

1. การมีอยู่และลักษณะของโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า
2. หัวข้อ เนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย และรูปแบบการนำเสนอ
3. รูปแบบทางเทคนิคและระดับการเปิดเผยต่อสาธารณะ
4. การใช้เทคโนโลยีและความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ สถาบันวิจัย
5. บุคลากรและงบประมาณที่จัดสรรสำหรับโครงการ
6. กลไกการประเมินผล การมีส่วนร่วมของผู้ฟัง และความยั่งยืนของโครงการ

การตอบแบบสอบถามมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 ชุด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

1. ประเทศที่ไม่มีโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า
2. ประเทศที่มีการเก็บรักษาเอกสารและคำบอกเล่า แต่ยังไม่เป็นระบบอย่างชัดเจน
3. ประเทศที่มีโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าอย่างเป็นรูปธรรม

แรงจูงใจสำคัญในการริเริ่มโครงการคือ การเก็บรักษาความทรงจำของสมาชิกรัฐสภา โดยเน้นการบันทึกประสบการณ์ส่วนตัวและเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ในอนาคต เสริมคลังข้อมูลที่มีอยู่เดิมด้วยคำบอกเล่า และบันทึกบทบาทของสตรีในประวัติศาสตร์การเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการรัฐสภา และบุคคลสำคัญในสังคม ตัวอย่าง แคนาดามีการบันทึกคำบอกเล่าของนักการเมืองและบุคคลสำคัญตั้งแต่ปี 1978 เป็นต้นมา

มาตรการอนุรักษ์ หลายประเทศได้ดำเนินมาตรการเพื่ออนุรักษ์และปกป้องข้อมูล ได้แก่

- การแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัลเพื่อป้องกันการสูญหายของต้นฉบับ
- ความร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์และสถาบันเทคโนโลยี เพื่อจัดเก็บข้อมูลอย่างถาวร
- การจัดทำระบบควบคุมคุณภาพ เช่น การป้องกันความเสียหายจากแมลง ความชื้น ฯลฯ
- การเข้าถึงและเผยแพร่ การเผยแพร่ข้อมูลมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศ
- บางประเทศเปิดให้สาธารณชนเข้าถึงได้เต็มรูปแบบ ผ่านเว็บไซต์ของรัฐสภา
- บางประเทศกำหนดข้อจำกัดการเข้าถึง เช่น เฉพาะในห้องอ่านหนังสือของห้องสมุดรัฐสภา
- กรณีการนำไปใช้ในสื่อหรือการออกอากาศต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน

ความท้าทายสำคัญ (1) ข้อจำกัดด้านพื้นที่จัดเก็บและทรัพยากรบุคคล (2) งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (3) ความยากลำบากในการชักชวนบุคคลมาร่วมให้สัมภาษณ์ และ (4) ขาดการบันทึกกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ทำให้ยากต่อการสืบค้นย้อนหลัง

โครงการนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อรวบรวมแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ และเพื่อช่วยโน้มน้าวผู้บริหารรัฐสภาให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์บอกเล่า ทั้งในฐานะเครื่องมืออนุรักษ์ความทรงจำของสถาบัน และเสริมสร้างความรู้แก่สังคม นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างบริบทเชิงสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนางานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ในระยะยาว

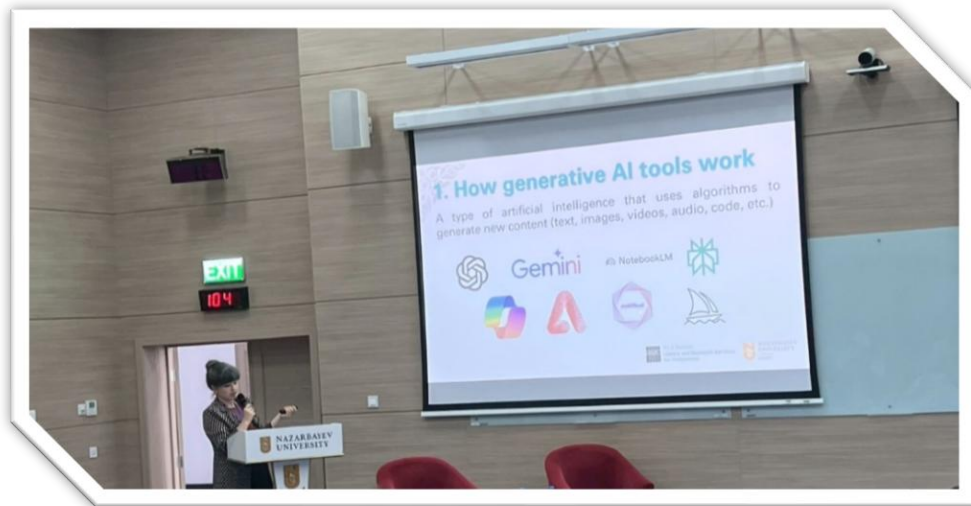
โครงการประวัติศาสตร์บอกเล่าของ European Centre for Parliamentary Research and Documentation: ECPRD เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้คำบอกเล่าและประสบการณ์ส่วนบุคคลเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความรู้สาธารณะ อีกทั้งยังสร้างกรอบการทำงานที่ยั่งยืนสำหรับหน่วยงานรัฐสภาในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ

AI Workshop

1. มุมมองของคุณต่อปัญญาประดิษฐ์ What are your perspective on AI?

Speaker: Carolyné Ménard, IFLAPARL Chair 2023-2025 & 2025-2027

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กลายเป็นหัวข้อที่ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวางในทุกวงการ ไม่ว่าจะเป็นภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ไปจนถึงสถาบันรัฐสภาและองค์กรสาธารณะ เหตุผลสำคัญมาจากการที่ปัญญาประดิษฐ์กำลังเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน วิธีคิด และการตัดสินใจในระดับบุคคลและองค์กรอย่างรวดเร็ว การทำความเข้าใจมุมมองต่อปัญญาประดิษฐ์ จึงไม่เพียงเป็นการรับรู้ถึงศักยภาพของเทคโนโลยี แต่ยังเป็นการตระหนักถึงข้อจำกัด ความเสี่ยง และบทบาทของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกับเครื่องมืออัจฉริยะนี้

ความคาดหวังและความรู้สึกต่อปัญญาประดิษฐ์

เมื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์ถูกถามว่าพวกเขาารู้สึกอย่างไรต่อปัญญาประดิษฐ์ในการทำงาน คำตอบที่ปรากฏมีทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น ตื่นเต้น ระวัง กังวล ฉลาด หรือแม้กระทั่ง หลงใหล สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่ามุมมองต่อปัญญาประดิษฐ์มีความหลากหลาย ไม่ใช่ทุกคนที่เชื่อมั่นในเทคโนโลยีอย่างสมบูรณ์ แต่ต่างก็เห็นตรงกันว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งในฐานะเครื่องมือที่เพิ่มประสิทธิภาพ และในฐานะความท้าทายที่ต้องระมัดระวัง

สิ่งที่ปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยได้

เมื่อถามว่างานใดที่ผู้คนอยากให้ปัญญาประดิษฐ์ทำแทน คำตอบส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับงานที่ใช้เวลามาก เช่น การพิสูจน์อักษร การจัดการอีเมล การสรุปรายงาน การตอบคำถามพื้นฐาน ไปจนถึงการแปลภาษา และสังเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ นี่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์คาดหวังให้ปัญญาประดิษฐ์รับภาระงานเชิงเทคนิคและงานประจำ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้เวลาไปกับงานเชิงคิดสร้างสรรค์และการวิเคราะห์เชิงลึกมากขึ้น

สิ่งที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถแทนได้

เมื่อถามกลับกันว่างานใดที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่ควรทำหรือไม่สามารถแทนที่มนุษย์ได้ คำตอบมักชี้ไปที่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์โดยตรง เช่น การตัดสินใจเชิงนโยบาย ความคิดสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์กับผู้ใช้ ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และความรักในงาน สิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การทำงานไม่ใช่เพียงกระบวนการเชิงกล แต่เป็นการใช้วิจารณญาณและคุณค่าที่ไม่สามารถถูกแทนด้วยอัลกอริทึมได้

การทำงานของ Generative AI

เพื่อเข้าใจมุมมองต่อปัญญาประดิษฐ์ จำเป็นต้องรู้เบื้องหลังการทำงานของมัน Generative AI คือเทคโนโลยีที่สร้างข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ หรือโค้ดใหม่ ๆ โดยอาศัยการเรียนรู้จากข้อมูลจำนวนมากผ่านกลไกการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) และโครงข่ายประสาทเทียม (Neural Networks) ข้อมูลที่ใช้ฝึกมักมาจากเว็บไซต์ หนังสือ สารานุกรมออนไลน์ และฐานข้อมูลเชิงเทคนิค คุณภาพของผลลัพธ์จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่ใส่เข้าไป หลักการ Garbage in, Garbage out จึงเป็นสิ่งที่ต้องระลึกเสมอ

ประเด็นคุณภาพและความเสี่ยงของข้อมูล

เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถแยกแยะความจริงจากเท็จได้โดยอัตโนมัติ การเรียนรู้จากข้อมูลที่มีอคติหรือไม่ครบถ้วน อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่บิดเบือน เช่น การสร้างภาพที่สะท้อนภาพเหมารวมทางเพศหรือเชื้อชาติ หรือการสรุปข้อมูลที่ผิดเพี้ยน นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงด้านการหลอน (Hallucination) ที่ปัญญาประดิษฐ์สร้างข้อความที่ฟังดูน่าเชื่อถือแต่ไม่ถูกต้อง ความเร็วในการผลิตเนื้อหาและการแพร่กระจายทางออนไลน์ยิ่งเพิ่มโอกาสที่ข้อมูลผิดพลาดจะกลายเป็นข้อเท็จจริงในสายตาสาธารณะ

การตรวจสอบและการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีวิจารณญาณ

เพื่อรับมือกับความเสี่ยง การตรวจสอบโดยมนุษย์ยังคงมีความจำเป็นสูง แนวทางที่สำคัญ ได้แก่

1. ตรวจสอบการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ว่าใช้ข้อมูลล่าสุดเมื่อใด
2. ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นจุดเริ่มต้นของการค้นคว้า ไม่ใช่แหล่งข้อมูลสุดท้าย
3. สั่งให้ปัญญาประดิษฐ์ระบุแหล่งที่มาหรืออ้างอิงโดยตรง
4. ตรวจสอบข้ามกับแหล่งข้อมูลทางการ

5. สามารถให้ข้อเสนอแนะแก่ปัญญาประดิษฐ์เมื่อพบข้อผิดพลาด

ตัวอย่างเช่น กรณี Amazon เคยใช้ปัญญาประดิษฐ์คัดเลือกประวัติย่อของผู้สมัครงาน แต่พบว่าปัญญาประดิษฐ์แสดงอคติทางเพศ เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ฝึกมาจากประวัติย่อของผู้ชายส่วนใหญ่ สิ่งนี้สะท้อนว่าหากขาดการกำกับดูแล มนุษย์อาจยังตกย้ำความไม่เท่าเทียมแทนที่จะลดช่องว่าง

ปัญญาประดิษฐ์กับการต่อสู้กับข้อมูลเท็จ

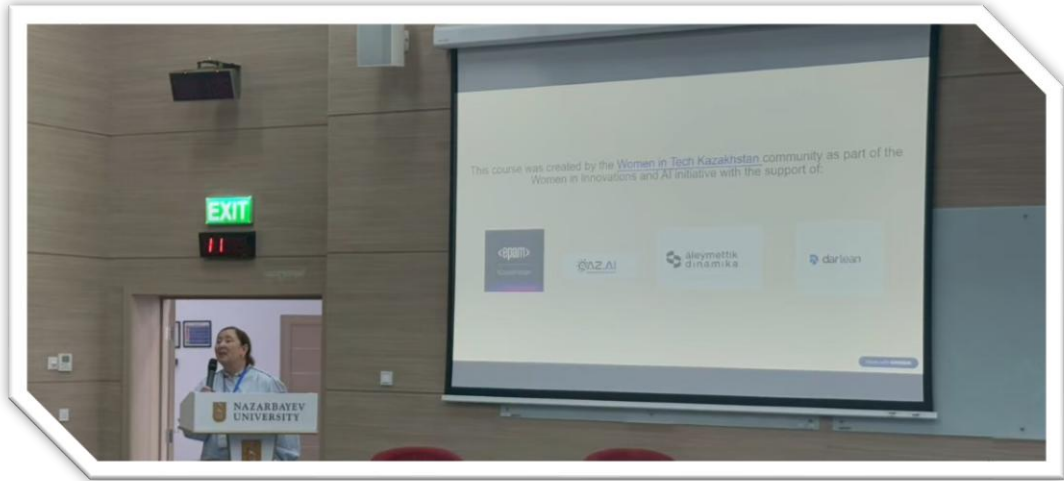
แม้ปัญญาประดิษฐ์อาจเป็นแหล่งกำเนิดของข้อมูลที่ผิด แต่ก็มีความพยายามใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อต่อสู้กับปัญหานี้เช่นกัน เช่น โครงการ Full Fact AI ที่ช่วยตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรวดเร็ว และ AI for Trust ที่ได้รับทุนจากสหภาพยุโรปเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ผสานปัญญาประดิษฐ์กับผู้เชี่ยวชาญมนุษย์ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่อาจบิดเบือน แนวทางเหล่านี้สะท้อนว่าบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงผู้สร้างปัญหา แต่ยังสามารถกลายเป็นส่วนหนึ่งของคำตอบ

มุมมองต่อปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องที่หลากหลายและซับซ้อน บางคนมองว่าเป็นโอกาสในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดภาระงาน ขณะที่บางคนกังวลถึงความเสี่ยงด้านข้อมูลผิดพลาด อคติ และการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ชัดเจนคือปัญญาประดิษฐ์กำลังเข้ามามีบทบาทในทุกมิติของการทำงาน ดังนั้น สิ่งสำคัญไม่ใช่การเลือกใช้หรือไม่ใช้ แต่เป็นการเรียนรู้ที่จะใช้มันอย่างมีวิจารณญาณ สร้างสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับมนุษย์ และยึดหลักความรับผิดชอบ โปร่งใส และคุณภาพของข้อมูล

ท้ายที่สุดปัญญาประดิษฐ์ คือ เครื่องมือที่ทรงพลัง แต่ความหมายและคุณค่าของการทำงานยังคงอยู่ที่มนุษย์ที่เลือกจะใช้อย่างไร การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ จึงไม่เพียงเป็นทักษะเสริม แต่เป็นทักษะจำเป็นของยุคสมัยที่เทคโนโลยีและมนุษย์ต้องก้าวเดินไปพร้อมกัน

2. The “AI for Her” learning experience ประสบการณ์การเรียนรู้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับสตรี

Speaker: Aislu Navievna, Senior Manager of Patron Services Office, Nazarbayev University Library

ผู้บรรยายได้แบ่งปันประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการ AI for Her ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จัดโดยกลุ่มสตรีในแวดวงเทคโนโลยีของคาซัคสถาน (Women in Tech Kazakhstan [<https://women-in-tech.org>]) โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมเพื่อการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์แห่งคาซัคสถาน

ปัญญาประดิษฐ์ถูกนำมาใช้ในหลากหลายสาขาแม้กระทั่งงานห้องสมุด โดยช่วยวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก ทำให้งานประจำดำเนินไปโดยอัตโนมัติ และสร้างบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากขึ้น จึงเกิดความสนใจเมื่อเห็นข่าวประกาศเปิดหลักสูตรดังกล่าว และยิ่งน่าสนใจเมื่อทราบว่าออกแบบมาเพื่อสตรีที่ไม่มีพื้นฐานทางเทคนิค โดยเน้นการประยุกต์ใช้กับงานจริงในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรจัดในรูปแบบออนไลน์ผ่านวิดีโอบทเรียนที่มีความสะดวกต่อผู้เรียน เน้นภาคปฏิบัติ เช่น

- การทำความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์และโครงสร้างเครือข่ายประสาทเทียมเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นกลไกเบื้องหลังการทำงานของปัญญาประดิษฐ์

- การรู้จักโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Models) เช่น ChatGPT, Gemini และ Copilot ซึ่งถูกนำมาใช้สร้างข้อความ ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ และค้นหาข้อมูลเชิงลึก

- การใช้ปัญญาประดิษฐ์สร้างรูปภาพเพื่อสร้างสื่อการสอน งานออกแบบ และงานนำเสนอที่มีความน่าสนใจและทันสมัย

- การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการทำงานประจำแบบอัตโนมัติ และการสร้างบริการที่เป็นส่วนบุคคล ตอบโจทย์ผู้ใช้ได้มากยิ่งขึ้น

ระหว่างการเรียนรู้ทำให้เข้าใจความแตกต่าง ข้อดี และข้อจำกัดของโมเดลปัญญาประดิษฐ์แต่ละประเภท รวมถึงเรียนรู้การเขียนคำสั่ง (Prompt) ที่แม่นยำ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริง ทักษะนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้การใช้ปัญญาประดิษฐ์เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำไปใช้จริง ความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรได้ถูกนำมาทดลองใช้กับงานด้านห้องสมุด เช่น การสอบถาม ChatGPT เรื่องเมตาดาตา (Metadata) ทั้งในมุมมองกว้างและเฉพาะเจาะจงสำหรับการทำบรรณานุกรม

ปัญญาประดิษฐ์สามารถอธิบายอย่างเป็นระบบ ทำให้เข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น ทดลองใช้ Gemini เพื่อเปรียบเทียบคำตอบและค้นหามุมมองที่แตกต่าง ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความครอบคลุมและลึกซึ้งขึ้น

ตัวอย่าง การให้ปัญญาประดิษฐ์เสนอแนวคิดการจัดห้องอ่านหนังสือขนาด 40 ตารางเมตรสำหรับนักวิจัย 25 คน ซึ่งปัญญาประดิษฐ์สามารถให้คำแนะนำทั้งด้านการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ การวางผังแสงสว่าง รวมถึงแบบแปลน สิ่งนี้สะท้อนว่าปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงข้อความเท่านั้น แต่ยังสามารถช่วยคิดเชิงออกแบบและวางแผนได้จริง

แผนในอนาคต การเรียนรู้ครั้งนี้เปิดมุมมองใหม่ให้เกิดการพัฒนาทักษะในการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์สมัยใหม่ และตั้งใจจะนำความรู้ไปต่อยอดในงานวิชาชีพ เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงานประจำวันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการ การสร้างงานนำเสนอที่น่าสนใจด้วยภาพที่สร้างจากปัญญาประดิษฐ์ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้เข้าถึงผู้ใช้ได้กว้างขวางขึ้น

หลักสูตร AI for Her ไม่เพียงมอบความรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังให้ทักษะเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนครั้งนี้จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาต่อไป ทั้งในด้านการทำงานและการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

Web Scraping Smarter Data Gathering

เทคนิคการดึงข้อมูลจากเว็บไซต์มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมหาศาล การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนางานด้านวิชาการ งานวิจัย ตลอดจนการจัดการสารสนเทศในท้องสมุทและสถาบันการศึกษา หนึ่งในกระบวนการที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางคือ การดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Scraping) ซึ่งเป็นเทคนิคการสกัดข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์โดยอัตโนมัติ

การดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ หรือ Web Scraping หมายถึง กระบวนการดึงและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์โดยอัตโนมัติ ผ่านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือเฉพาะด้าน วิธีการดังกล่าวช่วยให้สามารถสกัด วิเคราะห์ และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่ต้องอาศัยการดำเนินการด้วยตนเองซึ่งมักใช้เวลาและเสี่ยงต่อความผิดพลาดการใช้ Web Scraping ช่วยให้สามารถรวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ มาจัดเก็บในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป ประโยชน์ของเทคนิคนี้มีความหลากหลาย เช่น การติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและนโยบาย การตรวจสอบราคาหนังสือหรือวารสารวิชาการ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้จากสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนการสนับสนุนงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการจัดทำรายการบรรณานุกรมโดยอัตโนมัติ

สำหรับสถาบันสารสนเทศและห้องสมุท การประยุกต์ใช้ Web Scraping นอกจากจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลแล้ว ยังเอื้อต่อการสร้างฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมถึงการสนับสนุนการวิจัยที่ต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากและหลากหลายแหล่งอย่างต่อเนื่อง กลไกการทำงานของ การดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ เริ่มจากตัวโปรแกรม (Web Scraper) ส่งคำร้องขอไปยังเว็บไซต์เพื่อรับข้อมูลต้นฉบับที่อยู่ในรูปแบบโครงสร้างของภาษา HTML จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โค้ด

(Parsing) เพื่อแยกและสกัดข้อมูลที่ต้องการ ข้อมูลที่ได้สามารถจัดเก็บในหลายรูปแบบ เช่น ไฟล์ตารางข้อมูล (.xls) หรือไฟล์ข้อมูลเชิงโครงสร้าง (.json) เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการนำไปใช้ต่อยอด ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์เชิงสถิติ การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) หรือการพัฒนาาระบบสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Scraping) สามารถจำแนกได้เป็นหลายกลุ่มตามลักษณะวิธีการทำงาน ดังนี้

1. วิธีการดั้งเดิม วิธีการในกลุ่มนี้เป็นการคัดลอกและวางข้อมูล โดยอาศัยแรงงานมนุษย์เป็นหลัก แม้ว่าจะ เป็นวิธีที่เข้าใจง่าย แต่กลับใช้เวลามากและมีความเสี่ยงต่อความผิดพลาดสูง จึงไม่เหมาะสมกับการประมวลผลข้อมูลในระดับขนาดใหญ่

2. เครื่องมือที่ใช้การเขียนโค้ด วิธีการนี้อาศัยภาษาโปรแกรมและไลบรารีเฉพาะทางในการเข้าถึง และดึงข้อมูลจากเว็บไซต์ โดยสามารถพัฒนาและปรับแต่งให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของผู้ใช้ ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ภาษา Python ได้แก่ Scrapy, BeautifulSoup, Requests, Selenium และ Playwright ส่วนเครื่องมือที่ใช้ภาษา JavaScript ได้แก่ Puppeteer, Cheerio, Axios/Node Fetch วิธีการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นและแม่นยำ แต่จำเป็นต้องมีทักษะการเขียนโปรแกรม

3. เครื่องมือที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ เครื่องมือในกลุ่มนี้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Automation และ Pattern Detection รวมทั้งการประมวลผลภาษาธรรมชาติเพื่อสรุปและจัดประเภทข้อมูล โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีทักษะการเขียนโปรแกรม เช่น Octoparse, ParseHub, ScrapeStorm, Browse.ai และ Diffbot เครื่องมือประเภทนี้ช่วยลดข้อจำกัดด้านทักษะทางเทคนิคและทำให้การเข้าถึงข้อมูล มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Artificial Intelligence in today's Parliament การบูรณาการความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ในบริบทของรัฐสภา

Speaker: Fotis Fitsilis (Hellenic Parliament)

ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์ไม่เพียงเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทเชิงนวัตกรรม แต่ยังมีนัยทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างลึกซึ้ง เทคโนโลยีเหล่านี้ควรได้รับการจัดให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของสถาบันสาธารณะอย่างรัฐสภา ควรทำให้ปัญญาประดิษฐ์อยู่ในลำดับความสำคัญสูงสุดของผู้นำและผู้กำหนดนโยบาย

การทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ประเด็นที่ควรชี้แจงคือปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้หมายถึงเพียง Generative AI เท่านั้น แม้ว่าระบบอย่าง ChatGPT, DeepSeek หรือ Gemini ซึ่งใช้โมเดลภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model) จะได้รับความสนใจมาก แต่ปัญญาประดิษฐ์ยังรวมถึงเทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น Machine Learning, Natural Language Processing และ Deep Learning ซึ่งพัฒนามานานหลายทศวรรษแล้ว เทคโนโลยีเหล่านี้มีต้นทุนต่ำ ใช้งานได้จริง และมีประสิทธิภาพสูง จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในบางกรณี Generative AI ต้องการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่และต้นทุนสูง

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา ความกังวลว่าปัญญาประดิษฐ์อาจซับซ้อนเกินกว่าจะนำมาใช้ได้จริงในรัฐสภา แต่แท้จริงแล้ว รัฐสภาไม่จำเป็นต้องพัฒนาเทคโนโลยีเอง รัฐสภามีหน้าที่หลักในการอำนวยความสะดวกต่อการอภิปรายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ไม่ใช่สถาบันวิจัย ดังนั้นแนวทางที่เหมาะสมคือการเดินตามรูปแบบการปรับใช้เทคโนโลยีเช่นที่เคยทำในช่วงการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลเมื่อทศวรรษ 1980 โดยความแตกต่างคือเราจำเป็นต้องปรับวิธีการให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของปัญญาประดิษฐ์ผ่านความร่วมมือกับพันธมิตรภายนอกหรือผู้ให้บริการที่เชื่อถือได้

กรอบแนวทาง 5 ขั้นตอนสู่การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์

1. กำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อป้องกันการตัดสินใจที่คลุมเครือหรือไม่สอดคล้อง
2. กำหนดลำดับความสำคัญว่าหน่วยงานส่วนใดของงานรัฐสภาที่ควรนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาสนับสนุนก่อน ไม่จำเป็นต้องปรับทั้งระบบในคราวเดียว
3. ดำเนินการทดลองและประยุกต์ใช้จริง โดยอาศัยพันธมิตรที่เชื่อถือได้ ทั้งจากรัฐสภาอื่น ๆ หรือสถาบันวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ
4. การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะบุคลากรให้ความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ครอบคลุมทุกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ ผู้บริหารระดับกลาง จนถึงผู้นำองค์กร
5. จัดทำกรอบการกำกับดูแลเพื่อกำหนดวิธีการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา

แม้แต่ละรัฐสภาจะมีบริบทและความต้องการที่แตกต่างกัน แต่สิ่งสำคัญคือการประเมินศักยภาพภายใน เริ่มจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนแล้วจึงเริ่มนำปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้ในงานรัฐสภาอย่างเป็นขั้นตอน ด้วยแนวทางนี้ รัฐสภาจะสามารถใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรักษาบทบาทสำคัญในฐานะเวทีการถกเถียงทางการเมืองและการตัดสินใจเชิงนโยบายของประเทศ

Integration of AI in Parliaments การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา

Speaker: Louliani Theodosi & Ellie Valentine (IFLAPARL Standing Committee, Hellenic Parliament & USA)

การแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงการถกเถียงเชิงวิชาชีพ เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงต่อการนำเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อรัฐสภาและสังคมประชาธิปไตยโดยรวม

สถานการณ์ปัจจุบันของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา

ข้อมูลจาก World e-Parliament Report 2024 ซึ่งได้สำรวจ 86 ประเทศ พบว่าร้อยละ 86 ของรัฐสภามียุทธศาสตร์ดิจิทัลระยะยาว และร้อยละ 29 รายงานว่าเริ่มมีการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ รัฐสภายังให้ความสำคัญกับการรักษาความปลอดภัยไซเบอร์และการใช้โซเชี่ยลมีเดีย ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารหลัก ขณะที่รายงานรัฐสภาสหราชอาณาจักร (มีนาคม 2025) ระบุว่าร้อยละ 70 ของหน่วยงานภาครัฐอยู่ระหว่างการทดลองใช้หรือมีแผนจะใช้ปัญญาประดิษฐ์

การประกาศใช้ EU Artificial Intelligence Act ในปี 2025 ถือเป็นก้าวสำคัญที่กำหนดกรอบทางกฎหมายร่วมกันสำหรับ 27 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งสะท้อนว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ แต่ยังเชื่อมโยงกับมิติทางกฎหมาย จริยธรรม และสิทธิมนุษยชนที่ซับซ้อน

แม้ยังไม่มีข้อมูลสถิติที่แน่ชัดเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภาทั่วโลก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ความแตกต่างในการนิยาม และข้อจำกัดของข้อมูลโครงการนำร่องที่ไม่ได้เปิดเผย ความท้าทายนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภาอาจต้องพึ่งพากรณีศึกษาและการแลกเปลี่ยนความรู้มากกว่าการอ้างอิงตัวเลขเชิงสถิติเท่านั้น

กรณีศึกษาและตัวอย่างจากรัฐสภา

สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) ได้เผยแพร่กรณีศึกษาว่า 40 ตัวอย่างจากหลายประเทศ เช่น บาร์เรน บราซิล แคนาดา เอสโตเนีย และรัฐสภายุโรป กรณีเหล่านี้แสดงให้เห็นการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในหลายมิติ เช่น

- การแปลภาษาและการถอดความ เพื่อให้สมาชิกสภาและประชาชนเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก สำหรับช่วยในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- การมีส่วนร่วมของสาธารณะ เช่น แพลตฟอร์มที่ช่วยให้ประชาชนส่งความคิดเห็นได้ง่ายขึ้น
- การรักษาความปลอดภัยไซเบอร์ เพื่อป้องกันภัยคุกคามที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ

กรณีของรัฐสภากรีก นอกจากจะใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับถอดความการประชุมและ Chatbot เพื่อการค้นคว้าข้อมูลแล้ว ยังได้ลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกับกระทรวงดิจิทัลและหน่วยงานพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ชื่อ Faros เพื่อจัดทำโมเดลภาษาใหญ่สำหรับภาษากรีก โดยใช้ข้อมูลเชิงโครงสร้างจากรัฐสภาเอง การดำเนินงานนี้เน้นย้ำความสำคัญของคุณภาพข้อมูลที่จะช่วยทำให้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์มีความถูกต้องและสอดคล้องกับบริบททางภาษาและกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างจากรัฐสภาเอสโตเนียที่ริเริ่มใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์ข้อเสนอร่างกฎหมายจำนวนมาก เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่และสมาชิกรัฐสภาเข้าใจผลกระทบได้รวดเร็วขึ้น หรือในบราซิลที่ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อติดตามการอภิปรายและสร้างสรุปย่อแบบทันที ทั้งหมดนี้สะท้อนว่าปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือทางเทคนิค แต่คือผู้ช่วยที่เพิ่มศักยภาพของบุคลากรในรัฐสภา

แนวทางและคู่มือสำหรับห้องสมุดรัฐสภา องค์การวิชาชีพระดับนานาชาติได้เผยแพร่แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบ เช่น IFLA (พฤษภาคม 2025) เสนอว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าพื้นฐานของห้องสมุด เช่น การเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียม โดยเน้นการใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเสริม ไม่ใช่สิ่งทดแทนบุคลากร

Westminster Foundation for Democracy (WFD) จัดทำแนวทางการสร้างขีดความสามารถของบุคลากร การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การกำหนดหลักจริยธรรม และธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ ส่วนสหภาพรัฐสภาจัดทำคู่มือ กรณีสึกษา และสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อสนับสนุนรัฐสภาให้บูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบและไม่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน

ประเด็นจริยธรรม ความโปร่งใส และความสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ห้องสมุดรัฐสภาทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลความรู้ การใช้ปัญญาประดิษฐ์จะต้องช่วยเสริมคุณภาพบริการ ไม่ใช่ลดทอนบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสารสนเทศ การใช้ปัญญาประดิษฐ์หากคำสั่งไม่ชัดเจน ผลลัพธ์ที่ได้ย่อมไม่ตรงตามที่คาดหวัง ดังนั้นปัจจัยมนุษย์ยังคงเป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะนักวิชาชีพในรัฐสภา เช่น บรรณารักษ์ นักวิจัย และเจ้าหน้าที่นโยบาย ผู้มีบทบาทในการตั้งคำถามที่ถูกต้อง เข้าใจบริบททางกฎหมาย และตีความผลลัพธ์อย่างมีวิจารณญาณ

บทเรียนสำคัญและข้อคิดส่งท้าย ตัวอย่างจากรวบรวม The Hitchhiker's Guide to the Galaxy ของ Douglas Adams เล่าเรื่องคอมพิวเตอร์ Deep Thought ที่ใช้เวลาหลายล้านปีหาคำตอบของคำถามสูงสุด เรื่องนี้สะท้อนว่าคุณภาพของคำถามมีความสำคัญไม่แพ้คำตอบ

การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์จึงไม่ใช่เพียงการปรับใช้เครื่องมือใหม่ แต่ต้องพิจารณาถึงประเด็นเชิงสังคม จริยธรรม และธรรมาภิบาล การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้ การสร้างระบบตรวจสอบที่โปร่งใส และการอบรมบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัลที่เหมาะสม หากไม่มีมาตรการเหล่านี้ปัญญาประดิษฐ์อาจสร้างความเสี่ยงมากกว่าประโยชน์

การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภาไม่ใช่เพียงการนำเครื่องมือใหม่มาใช้ แต่คือการกำหนดกลยุทธ์ที่มีวิสัยทัศน์ สร้างกรอบจริยธรรม ส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากร และวางระบบธรรมาภิบาลที่โปร่งใส เพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์สนับสนุนบทบาทของรัฐสภาในการเป็นสถาบันหลักของประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง เมื่อมองไปข้างหน้า รัฐสภาแต่ละประเทศจำเป็นต้องพัฒนารอบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง การเรียนรู้จากกรณีศึกษานานาชาติเป็นเพียงจุดเริ่มต้น แต่การปรับใช้ให้เข้ากับความต้องการของประชาชนและหลักการประชาธิปไตยคือหัวใจสำคัญของความสำเร็จ การประชุมครั้งนี้จึงไม่เพียงสร้างความเข้าใจในเชิงเทคนิค แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการกำหนดอนาคตของปัญญาประดิษฐ์ในรัฐสภา

Open Standing Committee Business Meeting

การเปิดเผยรายงานการประชุมคณะกรรมการ

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญวาระ 2023-2025

การประชุมเปิดด้วยการนำเสนอความคืบหน้าของแผนปฏิบัติการวาระ 2023-2025 ซึ่งกำลังจะสิ้นสุดลง หลังจากดำเนินงานครบสองปี จุดประสงค์หลักของการประชุมครั้งนี้คือการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาในการวางแผนปฏิบัติการสำหรับสมัยถัดไปในปี 2025-2027 โดยเน้นการอภิปรายแบบเปิดเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ปรับปรุงแผนปฏิบัติการ 2023-2025

แผนปฏิบัติการของสมัยที่ผ่านมาทั้งหมด 12 โครงการ ซึ่งสามารถสรุปความคืบหน้าได้ดังนี้

1. ฐานข้อมูล ComLaw (Compared Law Database) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเปิดเกี่ยวกับกฎหมายเปรียบเทียบ ฐานข้อมูลนี้มีข้อมูลจำนวนมากอยู่แล้ว และขณะนี้กำลังหารือเกี่ยวกับการรวมฐานข้อมูลเข้ากับเว็บไซต์ <https://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/parliaments> เพื่อเพิ่มการมองเห็นและสามารถรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมได้มากขึ้น

2. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรระหว่างประเทศ อย่าง Inter-Parliamentary Union: IPU หรือสหภาพรัฐสภา เพื่อส่งเสริมการพัฒนารัฐสภา ประชาธิปไตย และการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีในปีที่ผ่านมา คณะกรรมการได้เข้าร่วมกิจกรรมหลายโครงการเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับองค์กรใหม่ๆ โดยเฉพาะการเข้าร่วมเปิดตัวเครือข่าย RADAR (Réseau Africain de Documentation et des Archives des Parlements) และการประชุมเกี่ยวกับการศึกษารัฐสภาที่ประเทศกรีซ คณะกรรมการยังได้สนับสนุนรัฐสภา Queensland ในออสเตรเลียเกี่ยวกับการจดทะเบียนคอลเลกชันในรายการมรดกโลก ความร่วมมือกับคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยหัจจดหมายเหตุ โดยเฉพาะส่วนหัจจดหมายเหตุรัฐสภา แม้ว่าปัจจุบันจะเป็นเพียงการหารือ แต่หวังว่าจะสามารถดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมได้ในอนาคต

3. โครงการมรดก (Heritage Project) เป้าหมายเพื่อรวบรวมรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมที่ได้รับการดิจิทัลของรัฐสภาทุกแห่งและจัดเก็บไว้ในแพลตฟอร์มเดียว หากประสบความสำเร็จ ก็จะพิจารณาสร้างระบบรวบรวมเอกสารดิจิทัลทั้งหมดของรัฐสภาทุกแห่ง คณะกรรมการได้สร้างแพลตฟอร์มนำร่องแล้ว

และได้เจรจากับรัฐสภาเม็กซิโกให้เป็นเจ้าภาพแพลตฟอร์มนี้ แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นโครงการนี้จึงอยู่ในสถานะพักค้างและจะประเมินทิศทางต่อไปในสมัยถัดไป

4. แนวทางปฏิบัติสำหรับห้องสมุดรัฐสภา คณะทำงานอาสาสมัครได้ทบทวนแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่และการแก้ไขส่วนใหญ่มีเพียงการอัปเดตเนื้อหาเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ แต่เนื่องจากปัญญาประดิษฐ์เป็นหัวข้อที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่คิดว่าพร้อมให้ทบทวนแล้ว ก็มีเอกสารใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ ปัจจุบันเนื้อหาพร้อมแล้วที่จะแบ่งปันกับคณะกรรมการ

5. อนุสรณ์ Donna Scheeder โครงการนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางด้านบรรณารักษศาสตร์และการวิจัยรัฐสภาเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ Donna Scheeder มีการจัด Webinar ครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2024 หัวข้อ วิวัฒนาการบริการห้องสมุดรัฐสภาตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การนำเสนอครอบคลุมประเด็นสำคัญในการพัฒนาบริการ วิธีการทำงานของรัฐสภา บทบาทหลากหลายของสมาชิกรัฐสภา และการปรับแต่งบริการให้เหมาะสม ถือเป็นโครงการนำร่องที่ประสบความสำเร็จซึ่งต้องการสร้างต่อยอดในอนาคต

6. คลังข้อมูล สามารถอัปเดตเอกสารจากการประชุมปี 2024 ที่กรุงมาดริดและเอกสารจากการประชุมในอดีตรวมถึงเอกสารประเภทอื่นๆ จากปีก่อนๆ ลงในคลังข้อมูลแล้ว และคลังข้อมูล IFLAPARL กำลังพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอ สำหรับผู้ที่สนใจในคลังข้อมูล IFLA มีส่วนพิเศษที่อุทิศให้กับประวัติศาสตร์ IFLA โดยมีรายการที่น่าสนใจมาก เช่น ภาพถ่าย การประชุมในอดีต

7. การสื่อสาร มีการเผยแพร่จดหมายข่าว 2 ฉบับในปี 2024 และ 2 ฉบับในปี 2025 การดำเนินงานด้านโซเชียลมีเดียเป็นไปด้วยดี ทั้ง Instagram, Facebook และ LinkedIn ซึ่ง LinkedIn เป็นกลุ่มปิด สมาชิกสามารถค้นหากลุ่ม IFLAPARL ใน LinkedIn และขอสิทธิ์เข้าร่วมกลุ่มได้

8. กิจกรรมและการประชุม เนื่องจากการประชุม WLIC 2024 ถูกยกเลิก คณะกรรมการจึงจัดการประชุมประจำปี 2024 ของ IFLAPARL ที่กรุงมาดริด โดยวุฒิสภาสเปนเป็นเจ้าภาพ นอกจากนี้ ยังได้เตรียมงานสำหรับ WLIC 2025 โดยร่วมจัดกิจกรรม Knowledge Café กับส่วนอื่น ๆ ของ Division B ในหัวข้อ ห้องสมุดในฐานะตัวบ่งชี้สำหรับภาคประชาสังคม

9. นามานุกรมห้องสมุดวิจัยรัฐสภา มีการปรับปรุงกระบวนการลงทะเบียนห้องสมุดวิจัยรัฐสภา กำลังพิจารณาทบทวนโดยอาจร่วมมือกับสหภาพรัฐสภา ซึ่งน่าจะมียุทธศาสตร์ทั้งหมดอยู่แล้ว และอาจเชื่อมโยงกับข้อมูลที่มีเกี่ยวกับห้องสมุดหรือสำนักงานวิจัยในรัฐสภา

10. โครงการประวัติศาสตร์ของหน่วยงาน การประชุม WLIC มีโครงการร่างประวัติศาสตร์ของหน่วยงานเป็นบทหนึ่งของหนังสือที่จะตีพิมพ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ IFLA ในโอกาสครบรอบ 100 ปี ในปี 2027 ส่วนหนึ่งของโครงการนี้รวมถึงการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และสมาชิกคณะกรรมการในอดีต และอาจจัดการประชุมแบบพบหน้ากับเจ้าหน้าที่ในอดีตเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหน่วยงานและการทำงานในอดีต และเพื่อปรับปรุงการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากวาระของเจ้าหน้าที่ค่อนข้างสั้นเพียง 2 ปี จึงมักมีความท้าทายในการถ่ายทอดความรู้ทุก ๆ 2 ปี

11. ปัญญาประดิษฐ์ ทบทวนเกี่ยวกับผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อห้องสมุดและบริการวิจัยรัฐสภา สิงหาคม 2024 มีกิจกรรม 24 Hours of IT ซึ่งจัดโดยส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศของ IFLA เป็นการประชุม 24 ชั่วโมง เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์และประเด็นเทคโนโลยีสารสนเทศ การประชุมได้ะกลมร่วมกับส่วนอื่นของ Division B เพื่อรับฟังความคิดเห็นว่าปัญญาประดิษฐ์ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไร

12. การเผยแพร่ผลงาน ประการแรก มีคำเชิญมาตรฐานจาก IFLA สำหรับการส่งบทความไปยังวารสารของพวกเขาซึ่งเปิดรับเรื่องสองครั้งต่อปี ประการที่สอง ใน IFLA มีกลุ่มความสนใจพิเศษเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานของห้องสมุด แม้ว่ากลุ่มนี้จะเน้นไปที่กระบวนการของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก แต่มีการตระหนักว่าในกลุ่มของเรามีหลายห้องสมุดที่การเผยแพร่ผลงานเช่นกัน ประการที่สาม สมาชิกที่เผยแพร่บทความอาจยังคงใช้รูปแบบ PDF เช่นเดียวกับรัฐสภายุโรป อย่างไรก็ตาม สมาชิกรัฐสภาเริ่มเปรียบเทียบประสบการณ์กับสื่อสมัยใหม่ที่พวกเขาใช้บนสมาร์ตโฟนและอุปกรณ์อื่น ๆ ในอนาคตจะมีแรงกดดันเพิ่มมากขึ้นให้เคลื่อนไปไกลกว่า PDF เป็นรูปแบบการเผยแพร่เพียงอย่างเดียว และทำให้เว็บเป็นรูปแบบการอ่านที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังมีแรงกดดันจากสังคมที่ตระหนักมากขึ้นว่า PDF มีต้นทุนสิ่งแวดล้อมสูง

การวางแผนปฏิบัติการสำหรับวาระ 2025-2027 ของ IFLAPARL

การสัมมนาครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อหารือแนวทางการวางแผนปฏิบัติการสำหรับวาระ 2025-2027 ของ IFLAPARL โดยมีการนำเสนอกรอบแนวคิดและทิศทางการดำเนินงาน รวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกผ่านการโต้ตอบเชิงปฏิบัติการ โดยใช้เครื่องมือ Mentimeter เพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ การประชุมได้สะท้อนมุมมองของคณะกรรมการและสมาชิกที่เข้าร่วมเกี่ยวกับสิ่งที่ควรเริ่มทำ ควรหยุดทำ ควรดำเนินต่อไป และเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังภายในปี 2027

กรอบแนวคิดและทิศทาง คณะกรรมการได้เสนอว่า จากการดำเนินงานโครงการกว่า 12 โครงการในแผนปฏิบัติการที่ผ่านมา ถือว่าเป็นจำนวนที่มากพอสมควร จึงมีแนวคิดให้ลดจำนวนโครงการลงในแผนใหม่ และจำกัดความสำคัญ 3-5 ลำดับแรก เพื่อให้เกิดความเข้มข้นและความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทิศทางการจัดทำแผนจะยังคงเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ IFLA 2024-2029 โดยเน้นไปที่การสร้างผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมการทำงานของสมาชิก รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้สมาชิกร่วมสะท้อนความคิดเห็นเพื่อให้แน่ใจว่าแผนดังกล่าวตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน IFLAPARL

แนวคิดของคณะกรรมการที่ได้รับความคิดเห็นสำหรับแผนปฏิบัติการสมัยถัดไป เช่น

- การส่งเสริมความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ผ่านการจัด Webinar ตลอดทั้งปี
- การอัปเดตแนวทางปฏิบัติให้เสร็จสมบูรณ์
- การวางแผนจัดการประชุมอย่างต่อเนื่อง
- การให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือน
- การส่งเสริมการใช้ภาพและสถิติในการสื่อสาร
- การดำเนินโครงการด้านประวัติศาสตร์ต่อเนื่อง

การรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก

คำถามที่ 1 IFLAPARL ควรเน้นอะไรในปี 2025-2027

สมาชิกได้สะท้อนคำสำคัญ เช่น เชิงรุก ใจกว้าง ทักษะ ความเกี่ยวข้อง ความร่วมมือ และการฝึกอบรม ข้อคิดเห็นเหล่านี้สะท้อนถึงความคาดหวังที่ต้องการเห็นองค์กรก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะใหม่ ๆ และการแบ่งปันความรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ ห้องสมุดรัฐสภาควรเพิ่มบทบาทด้านการสื่อสารและการตลาด เพื่อสร้างการมองเห็นและการเข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง ขณะเดียวกันประเด็นปัญญาประดิษฐ์ถูกหยิบยกขึ้นว่า แม้หลายรัฐสภายังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน แต่สามารถใช้พื้นที่ IFLAPARL เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนและสนับสนุนการกำหนดนโยบายในอนาคตได้คำถามที่ 2 อะไรคือสิ่งที่ IFLAPARL ควรเริ่มทำในปี 2025-2027

- การจัดการประชุมในปี 2026
- การบูรณาการหอจดหมายเหตุให้มีบทบาทมากขึ้น

- การยกย่องสมาชิกที่มีผลงานโดดเด่น
- การริเริ่มโครงการเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์
- การสนับสนุนความร่วมมือระดับภูมิภาค และการเยี่ยมชมสมาคมท้องถิ่น
- การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์และการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างรัฐสภา
- การสร้างระบบรายชื่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ
- การจัดหาทุนสนับสนุนกิจกรรม

คำถามที่ 3 อะไรคือสิ่งที่ IFLAPARL ควรหยุดทำในปี 2025-2027

คำตอบที่ได้รับ เช่น การยุติฐานข้อมูล ComLaw การเลิกทำรายชื่อ World Directory การทบทวนโครงการมรดก และการลดการจัด IFLAPARL หลัง WLIC เหตุผลหลักคือเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนและจัดสรรทรัพยากรไปยังโครงการที่มีความสำคัญต่อชุมชนมากกว่า มีข้อเสนอเพิ่มเติมว่าโครงการที่ยังมีคุณค่าอาจไม่จำเป็นต้องยุติ แต่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการดำเนินการร่วมกับองค์กรอื่น เช่น สหภาพรัฐสภา เพื่อลดภาระการทำงานของคณะกรรมการ IFLAPARL

คำถามที่ 4 อะไรคือสิ่งที่ IFLAPARL ควรทำต่อไปในปี 2025-2027

- การใช้ระบบรายชื่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
- การดำเนินโครงการประวัติศาสตร์
- การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะ ๆ ในรูปออนไลน์ผ่าน Webinar
- การเผยแพร่จดหมายข่าว
- การสร้างคลังข้อมูลดิจิทัล
- การส่งเสริมโครงการ Library Twinning (ห้องสมุดคู่แฝด)
- กิจกรรมการเยี่ยมชมห้องสมุดรัฐสภาประเทศเจ้าภาพ

คำถามที่ 5 ภายในปี 2027 ความสำเร็จของ IFLAPARL จะเป็นอย่างไร เป้าหมายความสำเร็จที่สมาชิกคาดหวัง ได้แก่

- การเพิ่มจำนวนสมาชิกและความหลากหลายทางภูมิศาสตร์
- การได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น รางวัล IFLA
- การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง กล้าหาญ และมีความสามัคคี
- การมีส่วนร่วมของสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจากประเทศใหม่ ๆ
- การพัฒนาชุมชนออนไลน์ที่มีชีวิตชีวาและโปรแกรมหลายภาษา
- การจัดกิจกรรม เช่น การศึกษาดูงานห้องสมุดรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง

การสัมมนาครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางและความต้องการของสมาชิก IFLAPARL ในการกำหนดแผนปฏิบัติการสำหรับวาระ 2025-2027 โดยมีประเด็นสำคัญคือการลดจำนวนโครงการลง เพื่อเน้นคุณภาพ การเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ IFLA และการเปิดรับความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สมาชิกได้เสนอทั้งสิ่งที่ควรเริ่มทำ ควรหยุดทำ ควรทำต่อ และสิ่งที่อยากเห็นเป็นความสำเร็จในอนาคต

การขับเคลื่อน IFLAPARL ในช่วงปี 2025-2027 จึงควรตั้งอยู่บนหลักการความร่วมมือ การแบ่งปันความรู้ และการเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิก พร้อมทั้งเพิ่มการมองเห็นในระดับนานาชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรักษาความเกี่ยวข้องของห้องสมุดรัฐสภาในฐานะกลไกสนับสนุนงานนิติบัญญัติ

Round Table Presentations and Discussion on Skills Building in Parliamentary Libraries and Research Services
 การเสวนาโต๊ะกลม การนำเสนอ และการอภิปรายเรื่องการสร้างทักษะ การทำงานในห้องสมุดรัฐสภาและการบริการวิจัย
 Speaker: Martin Reid (Director of Library Services, House of Commons Library)

วัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางในการพัฒนาทักษะของบรรณารักษ์รัฐสภาในยุคที่เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์มีบทบาทสำคัญต่องานวิจัยและบริการสารสนเทศ การสัมมนามีวิทยากร 3 ท่าน จากสถาบันรัฐสภาที่สำคัญในยุโรป ได้แก่ สภาสมาชิกแห่งสหราชอาณาจักร รัฐสภายุโรป และรัฐสภากรีก ซึ่งนำเสนอแนวทางและประสบการณ์ที่แตกต่างกันในการยกระดับความเป็นมืออาชีพของบรรณารักษ์

บริบทและความท้าทาย

ห้องสมุดสภาสามัญ รัฐสภาสหราชอาณาจักร โครงสร้างองค์กร บุคลากรประมาณ 200 คน แบ่งเป็นหน่วยงานย่อย ได้แก่ ฝ่ายวิจัย (100 คน) ฝ่ายบริการห้องสมุด (55 คน) ฝ่ายข้อมูลและเทคโนโลยี (20 คน) ฝ่ายบริการ (10 คน) และฝ่ายสื่อสารและการมีส่วนร่วม บริการตอบคำถามมากกว่า 20,000 รายการต่อปี และจัดทำหรือปรับปรุงรายงานวิจัยและเอกสารสรุปข้อมูลกว่า 1,000 ฉบับ ก่อนปี 2019 หน่วยงานต่าง ๆ ของห้องสมุดแยกกันทำงานและไม่มีการทำงานร่วมกัน ทีมงานมักถูกนำโดยผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพห้องสมุด สถานการณ์นี้ส่งผลให้บรรณารักษ์ขาดอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ รู้สึกมีสถานะต่ำกว่า และมีขวัญกำลังใจที่ไม่ดี เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาความภาคภูมิใจในวิชาชีพ เพิ่มความมั่นใจ และสร้างการยอมรับว่าบรรณารักษ์เป็นพันธมิตรที่เท่าเทียมกับนักวิจัย ขั้นตอนแรกคือการวัดระดับทักษะที่แท้จริงของบุคลากร โดยใช้เครื่องมือ Professional Knowledge and Skills Base (PKSB) ของ Chartered Institute of Library and Information Professionals CILIP)

PKSB เป็นกรอบการทำงานที่ครอบคลุม 4 หลักการหลัก ได้แก่ สิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียม เสรีภาพทางปัญญา และความเป็นกลาง มีพื้นที่ความเชี่ยวชาญ 13 ด้าน แบ่งเป็น 4 ด้านทั่วไป (เทคนิคและการสื่อสาร กลยุทธ์และการจัดการ ภาวะผู้นำและการสนับสนุน ประสิทธิภาพส่วนบุคคลและการมุ่งเน้นลูกค้า) และ 9 ด้านเฉพาะทาง (การจัดการและพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดการข้อมูล การนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ การกำกับดูแลข้อมูลและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การจัดการสารสนเทศ การจัดการความรู้ การรู้ และการเรียนรู้สารสนเทศ การจัดการเอกสารและจดหมายเหตุ และการวิจัย)

การสำรวจดำเนินการในปี 2022 โดยส่งแบบสอบถามถึงบุคลากรฝ่ายบริการห้องสมุดและฝ่ายดัชนีและการจัดการข้อมูล จำนวน 85 คน ได้รับการตอบกลับร้อยละ 67 (57 คน) แบบสำรวจใช้ทักษะ 54 รายการ จาก 120 รายการที่มีในกรอบ PKSB โดยขอให้บุคลากรประเมินความมั่นใจในแต่ละทักษะ ตั้งแต่ระดับไม่มีไปจนถึงขั้นสูง และระบุระดับที่ต้องการบรรลุ ผลการสำรวจพบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 1.67 ซึ่งอยู่ระหว่างระดับพื้นฐานและดี ซึ่งต่ำกว่าห้องสมุดอื่น ๆ ที่ใช้เครื่องมือเดียวกัน สิ่งนี้ยืนยันสมมติฐานที่ว่าบรรณารักษ์ถูกละเลยมากระยะหนึ่ง ทักษะที่ได้คะแนนสูงสุด ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การค้นคืนสารสนเทศ และทักษะการบริการลูกค้า ในขณะที่ทักษะที่มีช่องว่างมากที่สุด ได้แก่ ภาวะผู้นำ การจัดการโครงการ การสนับสนุนนโยบาย นวัตกรรมบริการ ลิขสิทธิ์ ความรู้ด้านข้อมูล และโครงสร้างข้อมูล

พนักงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม โดยใช้เวลา 6 เดือนในการทำงานกับทีมอาสาสมัคร เพื่อระบุอุปสรรค โอกาส และลำดับความสำคัญในการพัฒนา โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้น 4 ด้าน

1. การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ระบุทักษะ 33 รายการที่ต้องการพัฒนา จัดกลุ่มเป็น 8 หมวด ได้แก่ การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ ภาวะผู้นำและการจัดการ การจัดการข้อมูล การเงินและสัญญา นวัตกรรมและการรวม ลิขสิทธิ์และการอนุญาต ทักษะการวิจัย และการจัดการทรัพยากร

2. การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการและการแบ่งปันความรู้ ส่งเสริมให้พนักงานสนับสนุน เพื่อนร่วมงานและแบ่งปันความเชี่ยวชาญ โดยการเขียนเอกสารแนะนำ คำถามที่พบบ่อย และคู่มือสำหรับผู้เริ่มต้น รวมทั้งจัดเสวนาแบ่งปันความรู้รายเดือน ซึ่งบันทึกและอัปเดตไปยัง SharePoint

3. การพัฒนา Portal การเรียนรู้ สร้างศูนย์กลางสำหรับทรัพยากรบน SharePoint ที่จัดระเบียบตามหมวดทักษะ 8 หมวดจากการสำรวจ เพื่อให้เข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายที่สุด

4. การสร้างชุมชนวิชาชีพ พัฒนาอัตลักษณ์และชุมชนวิชาชีพ ตั้งชื่อว่า LIPC (Library and Information Professional Community) เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพที่แข็งแกร่ง

โครงการนำร่องดำเนินการตลอดปี 2024 และมีการขยายกลุ่มพัฒนาวิชาชีพที่มีอยู่เดิม เพื่อสานต่อ งานใน 4 ลักษณะ คือ การแบ่งปันความรู้ การพัฒนาอาชีพ ความร่วมมือ และการสร้างชุมชน

Speaker: Sarah Sheil (Director of the Members' Research Service, European Parliament)

ฝ่ายบริการวิจัยสมาชิกของสำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรป (European Parliamentary Research Service: EPRS) มีบุคลากรประมาณ 300 คน แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ฝ่ายที่ทำงานกับคณะกรรมการธิการรัฐสภา ฝ่ายบริการห้องสมุด และฝ่ายบริการวิจัยสมาชิก ซึ่งมีนักวิเคราะห์นโยบายเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้บริการตอบคำถามวิจัยแก่สมาชิกรัฐสภายุโรปโดยตรง และเขียนสรุปข้อมูล รายงาน และงานบริการเชิงรุก สำหรับการนำปัญหาประเด็นมาใช้นั้นมีค่าใช้จ่ายสูง แต่ก็ควรช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะทำงานที่เคยต้องจ้างคนได้ แต่ละองค์กรมีสถานการณ์งบประมาณที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่องต้นทุนเครื่องมือและความสามารถจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวข้องกับ การจัดลำดับความสำคัญทุกอย่างเป็นไปได้ แต่ไม่ใช่ทุกอย่างพร้อมกัน

กระบวนการพัฒนานโยบายปัญญาประดิษฐ์สำหรับสำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรปใช้แนวทางที่คล้ายกับ สภาสามัญของอังกฤษ โดยรวบรวมผู้ปฏิบัติงานมาทำงานร่วมกันผ่านกลุ่มทำงานต่าง ๆ แบ่งกลุ่มดูแล เรื่องผลิตภัณฑ์และบริการ และอีกกลุ่มดูแลเรื่องปัญญาประดิษฐ์ กระบวนการนี้ดำเนินการในปี 2023-2024 และต้นปี 2025

สำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรปมีข้อจำกัดบางประการที่ต้องคำนึงถึง

1. กฎหมายปัญญาประดิษฐ์ของสหภาพยุโรป สิ่งที่ต้องสอดคล้องกับกฎหมายนี้
2. กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลและความเป็นส่วนตัว มีมาตรฐานที่เข้มงวดพอสมควร
3. การทำงานใน 24 ภาษา เป็นรัฐสภาที่ใช้หลายภาษามากที่สุดในโลก ทำให้สนใจเครื่องมือแปล และแปลงเสียงเป็นข้อความเป็นพิเศษ

แนวทางปฏิบัติและหลักเกณฑ์สำหรับรัฐสภายุโรปในปี 2024 จัดเป็น 4 หมวดหลัก

1. การคุ้มครองข้อมูล ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ
2. ความรับผิดชอบต่อนื้อหา ไม่ว่าจะใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างไร มนุษย์คือผู้รับผิดชอบ
3. ความโปร่งใสและการปฏิบัติตามกฎ ปฏิบัติตามกฎหมายที่มีผลบังคับ โปร่งใสเรื่องการใช้ปัญญาประดิษฐ์
4. ความเป็นอิสระและความต่อเนื่องทางธุรกิจ อย่าพึ่งพาปัญญาประดิษฐ์จนเกินไป จนไม่สามารถทำงานหลักของรัฐสภาได้เมื่อเครื่องมือไม่พร้อมใช้งาน

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ยังมีคำถามเรื่องความลับสำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรป จึงพัฒนาเครื่องมือโดย Joint Research Centre (JRC) ของคณะกรรมการการยุโรป ซึ่งคล้ายกับ ChatGPT แต่เป็นเวอร์ชันของตนเอง โดยไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปใช้ เป็นการส่งเสริมให้นักวิจัยและนักวิเคราะห์ที่ใช้สำหรับงานระดมสมอง ความสามารถในการแปลภาษา ช่วยให้สร้างผลงานที่ตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น หากมีข้อมูลจากภาษาอื่น ๆ

การสำรวจความรู้ของพนักงานคล้ายกับที่สภาสามัญของอังกฤษ ตั้งแต่การทำงานเรื่องง่าย ๆ ไปจนถึง ซับซ้อน เช่น การเขียนโค้ด เห็นว่าระดับความเชี่ยวชาญแตกต่างกันมาก แต่ไม่ได้ตั้งเป้าในระดับสูง โดยมีนักวิเคราะห์ 110 คนจาก 140 คน ถือว่ามีผู้สนใจเข้าร่วมสูงมาก และจะจัดอย่างต่อเนื่องทุก 6 เดือน

การฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญภายนอกและสมาชิกสำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรปวางแผนเชิญวิทยากรภายนอก จากมหาวิทยาลัยในเบลเยียม เพื่อจัดฝึกอบรมตามระดับความต้องการและทักษะของ สำหรับสมาชิกรัฐสภา หลังการเลือกตั้งปี 2024 มีสมาชิกใหม่ประมาณร้อยละ 50 สำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรปให้บริการบรรยายสรุป โดยผู้เชี่ยวชาญในสำนักงานของสมาชิก วิธีนี้แม้จะใช้เวลาและทรัพยากร แต่ให้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจเพราะสมาชิก รู้จักเจ้าหน้าที่จึงให้ความไว้วางใจ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อทราบว่าบุคคลนั้นมาจากไหนและต้องการอะไรจริง ๆ สำหรับผู้ช่วยสมาชิก มีการฝึกอบรมเป็นประจำเรื่องแหล่งความรู้และฐานข้อมูลในห้องสมุด วิธีเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการในเทอมนี้เห็นว่ามี ความสนใจในเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาก จึงเริ่มจัดฝึกอบรมเรื่องปัญญาประดิษฐ์เป็นประจำมากขึ้น ไม่เน้นการวิจัยเฉพาะเจาะจง แต่มีความต้องการและมีกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานวิจัยรัฐสภายุโรปพิจารณาเรื่องการใส่ข้อประกาศเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในผลิตภัณฑ์ที่เผยแพร่ สรุปว่าควรจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีและโปร่งใส ได้แก่ การทำข้อความประกาศที่ปรากฏด้านล่างของสิ่งพิมพ์ ระบุว่าภาพนี้ใช้ปัญญาประดิษฐ์หรือไม่และใช้เพื่ออะไร คาดว่า 6 เดือนต่อมาข้อความอาจเปลี่ยน เพราะปัญญาประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงเร็ว หรือพบว่าข้อความเดิมไม่สมบูรณ์แบบ

แผนอนาคต EPRS เห็นโอกาสหลายด้าน เช่น

- การปรับปรุงสรุปข้อมูลอัตโนมัติ โดยเฉพาะข้อเสนอกฎหมายที่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ
- การตรวจสอบข้อมูลการใช้จ่ายจากราง Excel ขนาดใหญ่ มนุษย์ไม่มีความสามารถตรวจสอบทีละรายการ แต่หากต้องการหาความผิดปกติ ปัญญาประดิษฐ์สามารถทำได้ดีกว่า ความสัมพันธ์กับลูกค้าสามารถคาดการณ์สิ่งที่สมาชิกต้องการได้บ้าง ปัญญาประดิษฐ์อาจช่วยทำได้ดีขึ้น

Speaker: Louliani Theodosi (Hellenic Parliament Library | IFLAPARL Information Coordinator)

ประวัติห้องสมุดรัฐสภากรีกก่อตั้งปี 1844 แต่เริ่มดำเนินงานจริงในปี 1846 เมื่อมีบรรณารักษ์และนักจดหมายเหตุคนแรกได้รับการแต่งตั้ง รากฐานที่แท้จริงของห้องสมุดถูกวางในทศวรรษ 1870 โดยนักการเมืองชื่อ Timoleon Philemon

วัตถุประสงค์หลักของห้องสมุดคือการให้บริการและสนับสนุนงานของสมาชิกรัฐสภา ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ทุกคน แต่ก็เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าใช้ห้องสมุดด้วย แม้ว่าจะเป็นห้องสมุดเฉพาะแต่ก็เป็นห้องสมุดประชาชนด้วย ห้องสมุดเน้นสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ระบบรัฐสภา กฎหมาย และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานและขั้นตอนของรัฐสภา ห้องสมุดแบ่งออกเป็น 3 อาคาร ใจกลางกรุงเอเธนส์ และมี 5 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องสมุดรัฐสภา จดหมายเหตุรัฐสภา ห้องสมุดเมือง ห้องสมุด Benaki (คอลเลกชันบุคคลสำคัญทางการเมือง) และแผนกอนุรักษ์และบูรณะ

โครงสร้างบุคลากรและความท้าทาย ห้องสมุดมีบุคลากรประมาณ 100 คนในทั้ง 5 แผนก แม้จะไม่มีสถิติที่แน่นอน แต่ประมาณได้ว่าผู้จบปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประมาณร้อยละ 25-30 เท่านั้น ส่วนที่เหลือจบประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ กฎหมาย สังคมวิทยา และมนุษยศาสตร์ สัดส่วนที่ดีที่สุดสำหรับผู้จบปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แต่ผู้จบปริญญาเอกมีส่วนน้อยมาก

นอกจากนี้ ยังมีบุคลากรเฉพาะทางด้านการอนุรักษ์และบูรณะประมาณ 15-17 คน เหตุผลหลักที่มีผู้จบบรรณารักษศาสตร์น้อย เนื่องจากจากระบบการจ้างงาน การจ้างพนักงานใหม่ต้องผ่านกระบวนการที่ยาวนาน ดังนั้นจึงมีระบบโอนย้ายพนักงานภายในเพื่อเติมช่องว่างเมื่อมีภาระงานเพิ่มหรือเมื่อเพื่อนร่วมงานจำนวนมากเกษียณ การโอนย้ายภายในนี้เกิดขึ้นปีละครั้งบนพื้นฐานของความต้องการ แต่ละแผนกระบุความต้องการ พนักงานที่สนใจก็สมัครขอตำแหน่ง จากนั้นได้รับการพิจารณาและประเมินว่าตรงกับความต้องการของแผนกหรือไม่ หากตรงก็จะได้รับการโอนย้าย

ผลจากระบบนี้ทำให้มีเพื่อนร่วมงานที่จบมนุษยศาสตร์หรือกฎหมาย แต่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพห้องสมุด เคยมีความคิดว่ามันจะยากแค่ไหนกัน สังเกตเห็นว่าทั้งฝ่ายบริหาร เริ่มตระหนักว่าควรมีทักษะที่จำเป็น เจ้าหน้าที่พยายามเข้าเรียนปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และฝ่ายบริหารก็ส่งเสริมสนับสนุนด้วยการให้วันลาพิเศษ วันหยุดเพื่อไปอ่านหนังสือสอบ หรือลาหยุดระยะยาวเพื่อศึกษาต่อ

โปรแกรมการฝึกอบรมและพัฒนาในองค์กร รับผิดชอบการศึกษาเจ้าหน้าที่และสมาชิกรัฐสภา โดยทำงานร่วมกับโรงเรียนการบริหารราชการแห่งชาติ มหาวิทยาลัย หรือโรงเรียนเทคนิคในกรีซ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการบริหารราชการแบบบังคับเป็นเวลา 1 เดือน นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตร เช่น หลักสูตรภาษา หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ และหลักสูตรเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์

ปี 2018-2022 ห้องสมุดมีพนักงานจากแผนกอื่นถูกโอนมายังห้องสมุดจำนวนมาก โดยเฉพาะแผนกจดหมายเหตุรัฐสภา จึงเป็นช่วงที่ห้องสมุดทำงานอย่างหนักในการก่อสร้างโครงการคลังเอกสารใหม่ ปัจจุบันได้เปิดใช้งานแล้ว จึงตระหนักว่าจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวโน้มใหม่ ๆ ในวิชาชีพ

ปี 2022 ห้องสมุดร่วมกับแผนกการศึกษาและฝึกอบรมและศูนย์การบริหารราชการแห่งชาติ จัดโปรแกรมฝึกอบรม 2 โปรแกรม เกี่ยวกับแนวโน้มห้องสมุดที่เกิดขึ้นใหม่และเทคโนโลยีใหม่ และการจัดการจดหมายเหตุและเอกสารของหน่วยงานราชการ โปรแกรมเหล่านี้มีระยะเวลา 30-36 ชั่วโมง สามารถเข้าร่วมได้หลังเลิกงานประจำวัน ดำเนินการควบคู่ไปกับงานประจำ ซึ่งเป็นจุดเด่น มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก

การฝึกอบรมเรื่องคลังเอกสารดิจิทัล ห้องสมุดทำงานในโครงการคลังเอกสารใหม่ที่เปิดให้บริการต้นปี 2025 บุคลากรห้องสมุดทุกคนทำงานในโครงการนี้ในรูปแบบต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนเดียวกันทั้งหมด จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรม เนื่องจากคลังเอกสารใช้การลงรายการเมทาตาตา Dublin Core จึงต้องฝึกอบรมผู้ที่ยังไม่คุ้นเคยการลงรายการลักษณะนี้ นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมเรื่องการให้บริการ วิธีการอัปโหลดและเพิ่มเมทาตาตาบนแพลตฟอร์ม

การฝึกอบรมปัญญาประดิษฐ์ล่าสุดในเดือนกรกฎาคม 2025 รัฐสภาร่วมกับ Google จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหนึ่งวันเต็มเกี่ยวกับการเขียนคำสั่ง (Prompting) ที่มีประสิทธิภาพให้แก่พนักงาน คล้ายกับสิ่งที่ทำในการประชุมครั้งนี้ โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ Google Gemini และคาดว่าจะมีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายและคำถาม

การฝึกอบรมสำหรับบุคลากรเป็นสิ่งบังคับหรือไม่ และมีแรงจูงใจอะไร เช่น ต้องผ่านการฝึกอบรมบางอย่างในเวลาที่กำหนดเพื่อไปสู่ระดับถัดไปหรือไม่ หรือได้รับประกาศนียบัตรหรือไม่ โดย Martin Reid วิทยากรจากสหราชอาณาจักรตอบว่าไม่ได้บังคับให้เข้ารับการฝึกอบรมใด ๆ แต่ส่งเสริมอย่างแข็งขัน ทีมผู้บริหารฝ่ายบริการห้องสมุดทำงานร่วมกันเพื่อให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพ ผ่านการประชุม ตรวจสอบเป็นประจำ การประชุมผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่แบบตัวต่อตัว พยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่เข้าใจว่าการพัฒนาบุคคลเป็นส่วนปกติของงาน เมื่อถูกถามว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลงานหรือไม่ วิทยากรได้อธิบายว่าในขณะนี้ยังไม่ใช่ แต่กำลังเปลี่ยนแปลงกระบวนการประเมินผลงาน นำความเข้มงวดเพิ่มเติมเข้ามา และการพัฒนาจะเป็นส่วนสำคัญ ความคิดริเริ่มใช้ทั่วทั้งองค์กร แต่ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพอย่างมาก การยกระดับมุมมองของพวกเขาให้เห็นตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพที่กว้างขึ้น ไม่ใช่เพียงมุ่งเน้นภายในรัฐสภาเท่านั้น ประเด็นงบประมาณในการจัดซื้อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงานเป็นหัวข้อที่ต้องพิจารณาอย่างจริงจัง อาจเป็นหัวข้อที่ต้องให้ความสำคัญในการประชุมในปีต่อไป

ข้อสังเกตจากการนำเสนอของสามสถาบัน สรุปแนวโน้มและความท้าทาย ดังนี้

1. การขาดอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ ทั้งสามสถาบันต่างเผชิญปัญหาเดียวกัน คือ บรรณารักษ์ขาดความภาคภูมิใจและอัตลักษณ์ทางวิชาชีพที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะเมื่อทำงานร่วมกับนักวิจัยที่มักได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถทางปัญญาสูงกว่า ปัญหานี้เกิดจากการที่ห้องสมุดถูกบริหารโดยผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพ ห้องสมุดหรือบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาทางตรงในสาขานี้

2. ความสำคัญของการประเมินทักษะอย่างเป็นระบบ ตัวอย่าง สภาสามัญของสหราชอาณาจักร ใช้กรอบ Professional Knowledge and Skills Base (PKSB) ของ Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP) ที่ครอบคลุมและได้มาตรฐานสากล ช่วยให้เห็นภาพชัดเจนของจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งช่องว่างที่ต้องพัฒนา

3. แนวทางแบบมีส่วนร่วม การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีแรงจูงใจที่แท้จริง การใช้อาสาสมัครและกลุ่มทำงานจากผู้ปฏิบัติงานช่วยให้โปรแกรมตอบสนองความต้องการจริงและยั่งยืน

4. การสร้างชุมชนวิชาชีพ ไม่ใช่เพียงการฝึกอบรมทักษะ แต่ยังรวมถึงการสร้างเครือข่าย การแบ่งปันความรู้ และการเชื่อมโยงกับชุมชนวิชาชีพที่กว้างขึ้นภายนอกรัฐสภา สิ่งนี้ช่วยยกระดับมุมมองของบรรณารักษ์และสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ

5. ความยืดหยุ่นและความหลากหลายในการฝึกอบรม การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการทั้งภายในและภายนอก การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการผ่านการแบ่งปันความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้าง Portal สำหรับเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเข้าถึงเนื้อหาได้ตลอดเวลา การจัดระดับเนื้อหาตามความเหมาะสมของผู้เรียน

6. ประเด็นเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เป็นหัวข้อสำคัญที่ทุกสถาบันต้องเผชิญ ความพยายามทำความเข้าใจว่าปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยงานวิจัยและบริการห้องสมุดได้อย่างไร ในขณะเดียวกันก็ต้องระมัดระวังเรื่องจริยธรรม ความเป็นส่วนตัว และการรักษาความไว้วางใจจากผู้ใช้บริการ การฝึกอบรมปัญญาประดิษฐ์เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาทักษะใหม่

7. ความท้าทายด้านงบประมาณและทรัพยากร การลงทุนในปัญญาประดิษฐ์และเครื่องมือใหม่ ๆ ต้องการทรัพยากรที่สำคัญ แต่ในขณะเดียวกันควรช่วยประหยัดต้นทุนในระยะยาว การแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่องต้นทุนและความคุ้มค่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการตัดสินใจ

บทสรุปจากการอภิปราย

แม้ห้องสมุดรัฐสภาจะมีความก้าวหน้าอย่างมากในการพัฒนาทักษะบุคลากร แต่ก็ยังคงเผชิญความท้าทายหลากหลายประการ ตั้งแต่การรักษาแรงขับไม่ให้หยุดชะงักเมื่อโครงการสิ้นสุดหรือเมื่อผู้สนับสนุนเปลี่ยนแปลง การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จำกัด การจัดการกับความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรบางส่วน ตลอดจนการหาสมดุลระหว่างภารกิจประจำกับการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ต้องตอบโจทย์ทั้งระดับบุคคลและองค์กร ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยเฉพาะ **ปัญญาประดิษฐ์** ทำให้การปรับปรุงโปรแกรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายในการวัดผลลัพธ์ที่แท้จริงของการลงทุนด้านทักษะ และการรับประกันความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสพัฒนาไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งหรือพื้นที่ใด

จากประสบการณ์ของหลายสถาบันพบว่า การพัฒนาทักษะจะยั่งยืนก็ต่อเมื่อเริ่มจากการประเมินอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบและตัดสินใจ เริ่มจากสิ่งที่ทำได้จริง ผสมผสานการเรียนรู้หลายรูปแบบ และมุ่งเน้นการสร้างชุมชนวิชาชีพที่เข้มแข็ง การสื่อสารเป้าหมายและผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ การเชื่อมโยงกับเป้าหมายขององค์กร และการออกแบบโครงสร้างที่ยั่งยืน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การลงทุนด้านทักษะเป็นไปอย่างมีคุณค่าและได้รับการสนับสนุนจากทุกระดับ

เมื่อมองไปข้างหน้า แนวโน้มที่สำคัญคือการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์อย่างลึกซึ้ง การเสริมทักษะข้ามสาขาวิชา การทำให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นบรรทัดฐาน และการขยายบทบาทของบรรณารักษ์ไปสู่การเป็นที่ปรึกษาด้านสารสนเทศและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ การพัฒนาวิธีการวัดผลกระทบทันทีชัดเจน และการรักษาสมดุลระหว่างอัตโนมัติและการให้บริการเชิงมนุษย์ก็เป็นมิติที่ต้องจับตา

สิ่งที่สะท้อนจากการแลกเปลี่ยนคือ การพัฒนาทักษะไม่ใช่ภาระ แต่คือการลงทุนเชิงกลยุทธ์เพื่อความ เป็นเลิศขององค์กร บรรณารักษ์ที่มีทักษะและความมั่นใจจะยกระดับคุณภาพบริการ สนับสนุนการทำงานของ รัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง ความสำเร็จของหลายสถาบัน ในยุโรปจึงเป็นตัวอย่างที่บ่งชี้ว่าการสร้างชุมชนบรรณารักษ์ที่เข้มแข็งและพร้อมเผชิญความท้าทายในอนาคต คือ เป้าหมายร่วมที่ทุกองค์กรสามารถเดินตามได้

การศึกษาดูงานห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์

โปรแกรม Maqsut Narikbayev University Library

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย Maqsut Narikbayev (MNU) เป็นศูนย์ข้อมูลที่ทันสมัยทำหน้าที่สนับสนุนการวิจัยและการศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยให้บริการทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมด้านกฎหมาย สังคมศาสตร์ และสหวิทยาการ รวมถึงหนังสือ วารสาร และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนึ่งในจุดเด่นสำคัญของห้องสมุด คือ พื้นที่สำหรับการศึกษาค้นคว้าที่ทันสมัย ซึ่งออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการทางวิชาการที่หลากหลาย มีทั้งห้องอ่านหนังสือ พื้นที่ทำงานร่วมกัน และโซนเงียบสำหรับอ่านโดยเฉพาะสำหรับการศึกษาเชิงลึก มีความโดดเด่นด้านการออกแบบพื้นที่ภายในที่ทันสมัยและน่าดึงดูดความสนใจ มีหนังสือมากมายหลากหลายประเภท ห้องสมุดเปิดให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปใช้บริการ ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในหมู่นักศึกษา คณาจารย์ และประชาชนที่สนใจ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ห้องสมุดมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการเติบโตทางปัญญา และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัย ในการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสูงในสาขากฎหมาย ธุรกิจ วารสารศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ MNU ยังมีบริการนำชมห้องสมุดสำหรับผู้มาศึกษาดูงาน เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัย การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา และโอกาสทางการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มาเยี่ยมชมได้สัมผัสบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาของ MNU พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

การออกแบบและการจัดสรรพื้นที่ให้บริการ (Space Zones) จัดสรรออกเป็นโซนต่าง ๆ อย่างเป็นสัดส่วนตามฟังก์ชันการใช้งานได้ ดังนี้

1. มุมพักผ่อนและชั้นหนังสือ มีชั้นหนังสือที่ออกแบบมาพร้อมกับเก้าอี้บุเบาะในตัวเพื่อความสะดวกสบายในการนั่งอ่านหนังสือ
2. ชั้นลอย (Mezzanine) พื้นที่ชั้นลอยเน้นการติดตั้งชั้นหนังสือเพิ่มเติม
3. โซนทำงาน (Workstations) พื้นที่โต๊ะทำงานที่มีความพร้อมทั้งระบบแสงสว่างและมีปลั๊กไฟให้บริการ
4. พื้นที่นั่งเล่น ตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์บุเบาะ (Upholstered Furniture) สำหรับนั่งพักผ่อน
5. สวนในร่ม (Winter Garden) พื้นที่สีเขียวที่ตกแต่งด้วยต้นไม้จริง เพิ่มความสดชื่นให้กับอาคาร
6. พื้นที่จัดกิจกรรม (Event Area) ประกอบด้วยเวทีพร้อมจอ LED และที่นั่งเล่นระดับแบบอัมฟิเธียเตอร์ (Amphitheatre-like Seating) เพื่อรองรับผู้เข้าร่วมงาน

โปรแกรม National Museum of the Republic of Kazakhstan
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสาธารณรัฐคาซัคสถาน
(The National Museum of the Republic of Kazakhstan)

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสาธารณรัฐคาซัคสถาน (National Museum of the Republic of Kazakhstan) เป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศและภูมิภาคเอเชียกลาง โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ ประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ของชาติ ตั้งอยู่ใจกลางกรุงอัสตานา เมืองหลวงของประเทศคาซัคสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ ไม่ได้เป็นเพียงสถานที่รวบรวมวัตถุโบราณหรือผลงานศิลปะ แต่ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ทางอารยธรรม ที่ผสานอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ตัวอาคารพิพิธภัณฑสถานมีรูปแบบที่โดดเด่นทันสมัย ผสมผสานเส้นสายแบบร่วมสมัยเข้ากับองค์ประกอบเชิงวัฒนธรรมคาซัค สี่หลักของอาคารคือฟ้าและขาว ซึ่งสื่อถึงธงชาติ ภายในมีพื้นที่ใช้สอยกว่า 74,000 ตารางเมตร แบ่งเป็น 7 ชั้น ประกอบด้วยห้องจัดแสดงถาวร ห้องนิทรรศการชั่วคราว ห้องประชุม ห้องวิจัย ห้องบูรณะวัตถุ ห้องสมุดมัลติมีเดีย รวมถึงร้านค้าทางวัฒนธรรม พื้นที่ทั้งหมดถูกออกแบบให้รองรับทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิพิธภัณฑสถานแบ่งพื้นที่จัดแสดงออกเป็น 11 โซนหลัก ดังนี้

1. ห้องอัสตานา เล่าเรื่องการเปลี่ยนแปลงของเมืองหลวงจากเมืองเล็ก ๆ ไปสู่มหานครสมัยใหม่ ด้วยแผนผังเมืองจำลอง แบบสถาปัตยกรรม และเทคโนโลยีภาพ 3 มิติ
2. ห้องคาซัคสถานเอกราช จัดแสดงเรื่องราวตั้งแต่ประเทศได้รับเอกราชในปี 1991 แสดงเอกสารสำคัญ ภาพถ่าย และพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และนโยบายต่างประเทศ
3. ห้องชาติพันธุ์วิทยา รวบรวมชีวิตและวัฒนธรรมของชนชาติคาซัคโบราณ เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ดนตรี ยู่งฉาง (ยูร์ต) และข้าวของเครื่องใช้ดั้งเดิม
4. ห้องประวัติศาสตร์ยุคโบราณและยุคกลาง จัดแสดงโบราณวัตถุ แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี และทรัพย์สินสมบัติจากยุคสกีเทียนและเติร์ก ที่โดดเด่นคือ “มนุษย์ทองคำ” (Golden Man) โบราณวัตถุสำคัญประจำชาติ เป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ที่ยืนยันถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมอันลึกซึ้งของคาซัคสถานในฐานะมรดกของอารยธรรมยูเรเชีย

5. ห้องศิลปะร่วมสมัยรวบรวมผลงานศิลปะของศิลปินคาซัคตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน แสดงมุมมองต่ออัตลักษณ์และสังคมผ่านภาพวาด ประติมากรรม และสื่อผสม

6. ห้องประวัติศาสตร์ร่วมสมัย เน้นพัฒนาการทางเทคโนโลยี สาธารณูปโภค และการปฏิรูปต่าง ๆ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เพื่อให้เห็นภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่

7. ห้องทองคำ จัดแสดงเครื่องประดับ ทองคำ และอัญมณีจากยุคโบราณ ที่สะท้อนความเชื่อและฝีมือประณีตของช่างฝีมือในอดีต

บทบาทระดับนานาชาติ

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านวัฒนธรรมกับนานาชาติ ผ่านการจัดนิทรรศการพิเศษ การประชุมทางวิชาการ และโครงการแลกเปลี่ยนกับสถาบันต่างประเทศ เช่น UNESCO และพิพิธภัณฑ์ชั้นนำทั่วโลก

เทคโนโลยีสำหรับผู้เยี่ยมชม

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้โดดเด่นในด้านการใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะ เช่น หน้าจอสัมผัส ระบบ AR และมัลติมีเดียที่ทันสมัย พร้อมให้บริการเครื่องแปลภาษา และระบบนำชมแบบดิจิทัลในหลายภาษา (รวมถึงภาษาอังกฤษ) ยังมีการออกแบบเพื่อรองรับผู้พิการ เช่น ทางลาด เก้าอี้เลื่อน และสื่อเสียงสำหรับผู้บกพร่องทางการมองเห็น

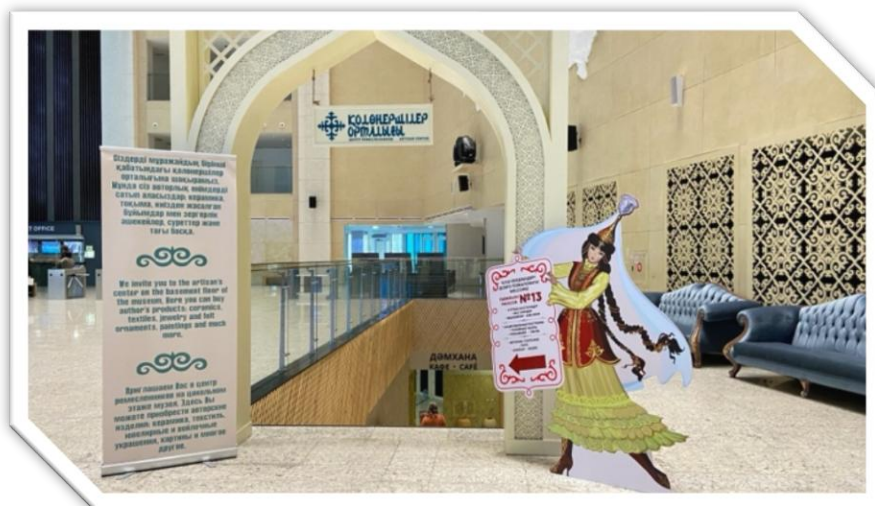
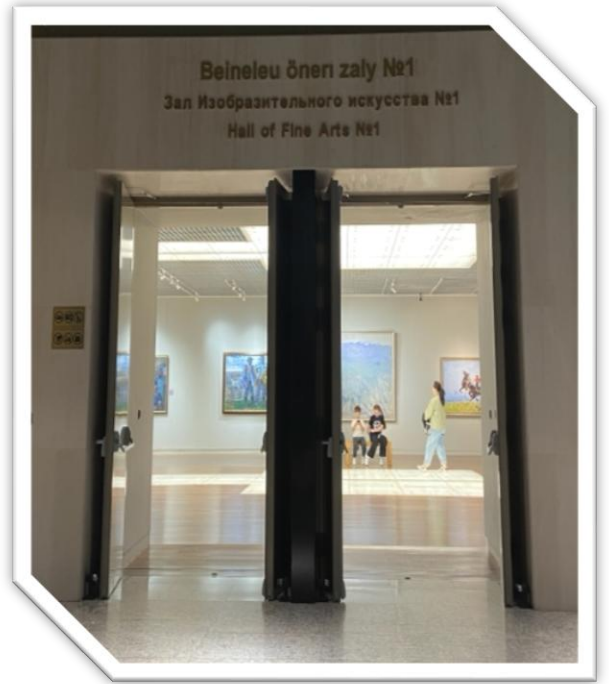
การศึกษาและชุมชน

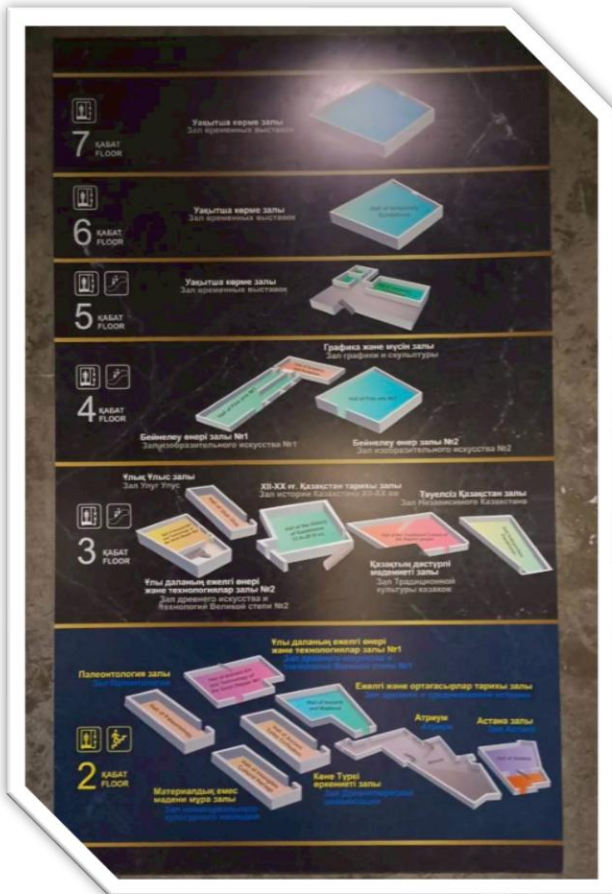
พิพิธภัณฑ์มีภารกิจด้านการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมสำหรับเยาวชน ครอบครัว นักเรียน นักวิจัย และศิลปิน โดยจัดเวิร์กช็อป นิทรรศการชั่วคราว และโครงการศิลปะสำหรับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ร้านของที่ระลึกและคาเฟ่

ร้านของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง หนังสือ และงานฝีมือของช่างคาซัคสถาน พร้อมจิบชาในคาเฟ่บรรยากาศอบอุ่น

แนวความคิดการพัฒนาศูนย์บริการของหอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑ์รัฐสภา

แนวคิดการพัฒนาบริการของหอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑสถาน

การเข้าร่วมประชุมสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions) และส่วนห้องสมุดและการบริการวิจัยสำหรับรัฐสภา (IFLA Section on Library and Research Services for Parliaments: IFLAPARL) ทำให้เห็นถึงบทบาทของห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถานในระดับนานาชาติที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ จากเดิมที่มุ่งเน้นการจัดเก็บและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ไปสู่การเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต พื้นที่สาธารณะเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และกลไกสนับสนุนประชาธิปไตย ความเท่าเทียม ทัวถึง และความยั่งยืนของสังคม ตลอดจนการปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลอย่างเสมอภาค (Equitable Access) การออกแบบบริการที่ยึดผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-Centered Design) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงบทบาทของห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถานกับชุมชนและประเด็นสาธารณะ โดยมีแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้

1. ด้านวัตถุประสงค์และภารกิจ

หอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑสถานมีศักยภาพที่จะพัฒนาระดับการให้บริการไปสู่ความเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศของรัฐสภาแบบครบวงจรทั้งสิ่งพิมพ์และดิจิทัล ปรับบทบาทภารกิจให้เป็นศูนย์ที่ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาห้องสมุดและสร้างความเข้มแข็งของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ร่วมกัน ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อขยายขอบเขตของการให้บริการและการเผยแพร่สารสนเทศร่วมกัน

2. ด้านอาคาร

2.1 ห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถานในประเทศให้ความสำคัญกับพื้นที่อเนกประสงค์ ที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานได้ รองรับทั้งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยลดภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่เป็นทางการมากเกินไป

2.2 ให้ความสำคัญกับหลัก Universal Design ให้รองรับการเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ผู้สูงอายุและผู้พิการสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อน มีพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการที่เป็นสัดส่วน โถงทางเดินกว้าง มีทางลาดสำหรับผู้ใช้รถเข็นและมีที่นั่งสำหรับนั่งพักคอยในแต่ละชั้น มีคำบรรยายนิทรรศการ เป็นอักษรเบรลล์และแสดงสัญลักษณ์สำหรับผู้พิการทางสายตา บริเวณทางเดินมีป้ายบอกรายละเอียด เส้นทางในแต่ละชั้นหรือโซนที่สะดุดตา แสดงแผนผังอาคารและพื้นที่สำคัญด้วยสัญลักษณ์ที่ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติเข้าใจง่าย

2.3 การออกแบบพื้นที่ การจัดแสดงและการเล่าเรื่อง (Storytelling) การจัดนิทรรศการเน้นการเล่าเรื่อง (Narrative-driven Exhibition) เชื่อมโยงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความรู้ และบริบททางสังคม ทำให้ผู้เข้าชม เกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วมมากกว่าการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

3. ด้านบริการ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ Generative AI มีการนำเทคโนโลยี เช่น สื่อโต้ตอบ (Interactive Media) ระบบฐานข้อมูลออนไลน์ และคลังข้อมูลหรือจดหมายเหตุดิจิทัล (Digital Archive) การทำสื่อ มัลติมีเดีย มาใช้เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ และขยายการเข้าถึงไปยังกลุ่มผู้ใช้ที่ไม่สามารถเข้ามาใช้ บริการในสถานที่ได้

4. ด้านบุคลากร

4.1 Generative AI มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับต้องติดตาม เรียนรู้และ สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่มาเป็นเครื่องมือในการลดขั้นตอนการทำงานประจำให้รวดเร็วมากขึ้น พร้อมกับ การยกระดับการให้บริการข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ในการทำสื่อเผยแพร่ ความรู้ในรูปแบบภาพ เสียง วิดีโอ ผู้ปฏิบัติต้องยึดหลักการเรียนรู้ ปฏิบัติจริง และสอนผู้อื่นให้ทำได้ด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

4.2 การพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ Generative AI และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต่อ การทำงาน โดยจัดการฝึกอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

4.3 พัฒนาบุคลากรในการคิดริเริ่มโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการบริการข้อมูลสารสนเทศให้เข้าถึง กลุ่มเป้าหมายและผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

4.4 บทบาทของบุคลากร ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงผู้ดูแลทรัพยากร แต่ทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความรู้” (Facilitator) และผู้ประสานงานกับเครือข่ายภายนอก ทั้งสถาบันการศึกษา ชุมชน และภาคประชาชน

5. มาตรฐานและลิขสิทธิ์

5.1 ประเด็นสำคัญด้านลิขสิทธิ์สำหรับห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ ต้องเสริมความรู้ด้านลิขสิทธิ์เพื่อลดความเสี่ยงในการละเมิด โดยอ้างอิงแนวทางสำคัญ เช่น เอกสาร Navigating Copyright for Libraries ของ IFLA สนธิสัญญาอาราเกซที่ส่งเสริมการเข้าถึงของผู้พิการทางสายตา และแนวทางจาก องค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ของกฎหมายลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล

5.2 มาตรฐานมีความสำคัญต่อการสร้างอนาคตที่ยั่งยืนของข้อมูล สะท้อนถึงภารกิจหลักของวิชาชีพ ในการใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือในการรักษาความสมบูรณ์ของข้อมูล การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการ เข้าถึง และการปรับตัวอย่างมีจริยธรรมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต

แนวทางการพัฒนาหอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑ์รัฐสภา

จากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว สามารถสรุปแนวทางพัฒนาได้ดังนี้

1. พัฒนาหอสมุดรัฐสภาและพิพิธภัณฑ์รัฐสภาให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมสมัย เข้าถึงได้ง่าย เท่าเทียมและทั่วถึง ปรับบทบาทจากแหล่งจัดเก็บข้อมูลไปสู่พื้นที่แห่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน และการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม

2. บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมการทำงาน การให้บริการ และการจัดแสดง โดยคำนึงถึงการเข้าถึงของผู้ใช้ทุกช่วงวัย โดยไม่ทดแทนคุณค่าของเนื้อหาเชิงลึก

3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะใหม่ เช่น การสื่อสาร การออกแบบกิจกรรม การใช้ข้อมูล และการทำงานเชิงเครือข่าย การใช้ Generative AI เพื่อรองรับบทบาทที่หลากหลายมากขึ้น

4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

4.1 เชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติสากล

4.2 หอสมุดรัฐสภาควรเปิดให้ใช้ข้อมูลบรรณานุกรมเพื่อการนำไปใช้ซ้ำและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิด Universal Bibliographic Control (UBC) วัตถุประสงค์ เพื่อลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพ และส่งเสริมการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างประเทศ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เดินทางไปร่วมประชุม

นายณัฐฤกษ์ วังค์เจริญ	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางสาวบุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวณิชชา สอนดี	บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ กลุ่มงานห้องสมุด
นางสาวนราภัทร เพชรมณี	บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวนริศรา เพชรพนาภรณ์	บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
นางสาวธัญภา ศรีสุขดี	วิทยาการชำนาญการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ
นายสุทธิศักดิ์ ตัสโต	วิทยาการชำนาญการ กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ
นายอุดมศักดิ์ โกสิทธิ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานห้องสมุด
นางสาววัลยา พุ่มต้นวงศ์	บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ภาคผนวก ข กำหนดการประชุม

QR CODE โปรแกรมการประชุม